

חשיבה מילולית

הכנה לבחינה הפסיכומטרית

מדריכים: אלעד שווייצר, ליאור כהן

המשרד לשוויון חברתי
מטה ישראל דיגיטלית

הקורס פותח בליווי ובייעוץ מקצועי של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה (מאל"ו)

מהדורה: 919880

© זכויות היוצרים בשאלות שייכות למרכז ארצי לבחינות ולהערכה (ע"ר).

© זכויות היוצרים נתונות לאשכול בינה ביחס לשאלות, להסברים ולפתרונות שפותחו על ידה בעבר ונתונות למדינת ישראל ביחס לכל התכנים, השאלות והמידע שפותחו במסגרת הקורס.

אין להעתיק או להפיץ חומר לימוד זה או קטעים ממנו בכל צורה ובכל אמצעי, או ללמדו - כולו או חלקים ממנו - בלא אישור בכתב ומראש.

השימוש בכל מידע ו/או תוכן המופיע באתר הקורס ו/או בעזרי הלימוד הנלווים הוא על אחריות המשתמש בלבד. מדינת ישראל - המשרד לשוויון חברתי ו/או כל משרד ממשלתי אחר אינה מתחייבת כי האתר ו/או עזרי הלימוד הנלווים ו/או תכניהם יענו לכל דרישות המשתמש, ו/או שהשירות לא יופרע ו/או יתקיים בזמן, בביטחה וללא טעויות. מדינת ישראל אינה מתחייבת לגבי התוצאות אשר תושגנה כתוצאה משימוש באתר ו/או בעזרי הלימוד הנלווים או לגבי הדיוק והאמינות של המידע אשר יושג באמצעות מי מהם.

מדינת ישראל אינה מתחייבת ולא תהיה אחראית לגבי תוצאות השימוש באתר הקורס ו/או בעזרי הלימוד הנלווים ולגבי מידת התאמתם לרמתו המקצועית ו/או הלימודית של הלומד. בפרט מודגש, כי אין בקבלת ציון ו/או בקבלת משוב כזה או אחר, ברמה רגילה או ברמה גבוהה, במסגרת התרגילים והבחנים שבקורס, כדי להוות אינדיקציה כלשהי או מדד כלשהו ליכולתו של הלומד להצליח בבחינה הפסיכומטרית, כולה או חלקה. למען הסר כל ספק, זכויות היוצרים בבחינה הפסיכומטרית וכן בשאלות לדוגמא מתוך בחינות פסיכומטריות המובאות בקורס הינן של המרכז הארצי להערכה (ע"ר) בלבד, ואין לעשות בשאלות אלו כל שימוש למעט לצורך לימוד ותרגול בקורס. הקורס אינו פותח או מפורסם על-ידי המרכז הארצי לבחינות והערכה ואינו באחריותו.

תוכן עניינים

- 5 -	מבוא לחשיבה מילולית.....
- 7 -	אנלוגיות.....
- 61 -	הבנה והסקה.....
- 63 -	השלמת משפטים.....
- 157 -	טענות.....
- 177 -	הבנת משפט.....
- 193 -	הבנת פסקה.....
- 217 -	משלים והשוואות.....
- 233 -	מחזק/מחליש.....
- 251 -	חשיבה מדעית.....
- 269 -	כללים ושיבוצים.....
- 295 -	הבנת הנקרא.....
- 391 -	חיבור.....

מבוא לחשיבה מילולית

הקדמה

הציון בתחום החשיבה המילולית בבחינה מורכב משני חלקים:

1. מטלת כתיבה - 25% מציון התחום המילולי - 60 נקודות בציון רב תחומי (30 בדגש כמותי ו-90 בדגש מילולי).
2. פרקי חשיבה מילולית - 75% מציון התחום המילולי - 60 נקודות בציון רב תחומי (30 בדגש כמותי ו-90 בדגש מילולי).

מספר שאלות: 23 שאלות בפרק (6 אנלוגיות, 11-12 הבנה והסקה, 5-6 הבנת הנקרא)

זמן מוקצב: 20 דקות (קצת פחות מדקה לשאלה, בממוצע)

משקל בציון: 180 נקודות בציון רב-תחומי (90 בדגש כמותי ו-270 בדגש מילולי).

הוראות: בפרק זה שאלות מכמה סוגים: אנלוגיות, שאלות הבנה והסקה ושאלות הנוגעות לקטע קריאה. לכל שאלה מוצעות ארבע תשובות. עליכם לבחור את התשובה **המתאימה ביותר** לכל שאלה, ולסמן את מספרה במקום המתאים בגיליון התשובות.

רמת קושי: באנלוגיות ובהבנה והסקה השאלות מופיעות בסדר קושי עולה, בהבנת הנקרא השאלות מופיעות לפי סדר הופעתן בקטע.

מיומנות נדרשת: בתחום המילולי נבדקים כישורים מילוליים הנדרשים בלימודים אקדמיים, ונבחנת יכולת ניתוח וחשיבה שיטתית.

מטלת כתיבה

הפרק הראשון בבחינה הוא כתיבת חיבור. יש לכתוב חיבור בין 25 ל-50 שורות על נושא שנקבע עבורכם (אין בחירה בין נושאים). ישנו רקע קצר על הנושא, ולאחריו מופיעה שאלת החיבור. ברוב המקרים מדובר בחיבור טיעוני, בו עליכם לבחור צד בסוגיה מסוימת, ולנסות לשכנע את הקורא שאתם צודקים. אין צורך בידע כללי קודם.

מבנה פרק חשיבה מילולית

בכל בחינה יש 2-3 פרקי חשיבה מילולית (רק שניים מהם נלקחים בחשבון בחישוב הציון, אך אינכם יודעים אילו שניים ולכן יש לפתור את שלושתם באותה מידת רצינות).

המבנה של פרק חשיבה מילולית הוא קבוע:

1. אנלוגיות - 6 שאלות

2. הבנה והסקה - 11-12 שאלות

3. קטע קריאה - 5-6 שאלות

אוצר מילים

למרות ששאלות מילים וביטויים הורדו מהבחינה החל מסוף שנת 2012, השליטה באוצר מילים ממשיכה לבוא לידי ביטוי בשאלות השונות בבחינה, ובמיוחד באנלוגיות, ולכן חשוב ללמוד את המילון הפסיכומטרי.

אנלוגיות

מיקום: מקטע ראשון - שאלות 1-6

מספר שאלות: 6 שאלות בפרק

זמן מומלץ: 2-3 דקות (עד חצי דקה בממוצע לשאלה)

משקל בציון: 47 נקודות בציון רב-תחומי (23 בדגש כמותי ו-70 בדגש מילולי).

הוראות: בכל שאלה יש זוג מילים מודגשות. מצאו את היחס בין המשמעויות של שתי המילים האלה, ובחרו מתוך התשובות המוצעות את זוג המילים שהיחס ביניהן הוא **הדומה ביותר** ליחס שמצאתם. **שימו לב:** יש חשיבות לסדר המילים בזוג.

רמת קושי: השאלות מופיעות בסדר קושי עולה.

מיומנות נדרשת: בשאלות אלו נבדקת היכולת להגדיר במדויק קשר או יחס בין משמעויות של מילים או צירופים, והיכולת לזהות דמיון בין שני יחסים. כמו כן, נבדקת גם השליטה באוצר מילים.

איך פותרים?

4. מנסחים משפט שמגדיר את הקשר בין המילים המודגשות.
5. "מלבישים" את המשפט על כל אחת מהתשובות ופוסלים את אלו שלא מתאימות.
6. גם כאשר מוצאים תשובה נכונה לדעתנו, **ממשיכים לבדוק את שאר התשובות** ולפסול אותן.
7. אם פסלנו 3 תשובות, **חייבים לבדוק גם את התשובה הרביעית** כדי לוודא שהיא נכונה.

דוגמאות לניסוח משפט מקשר:

עגבניה : ירק - עגבניה היא סוג של ירק.

אולם : חדר - אולם זה חדר גדול.

נגמל : מכור - נגמל זה הפסיק להיות מכור.

מתחמם : קר - מתחמם זה הופך להיות חם - ההיפך מקר.

מסביר : מבין - מסביר זה גורם למישהו אחר להיות מבין.

סָס : רכיבה - סָס מטפל במשהו (סוס) שעליו מתבצעת רכיבה.

משמעויות המילים

כאשר מנסחים את המשפט המקשר חשוב להתייחס ל**משמעויות** של המילים ולא למבנה שלהן, לצורתן, או לכל דבר אחר.

דוגמה:

שמן : שמנמן

קצר : קצרצר

למרות הדמיון הצורני, הקשר בין המילים אינו דומה:
שמנמן זה קצת שמן, ואילו קצרצר זה מאוד קצר.

היחס הדומה ביותר / חידוד משפט

לעיתים יכולות להיות מספר תשובות שהקשר בין המילים המופיעות בהן יתאים למשפט שחיברנו, ועלינו למצוא את זוג המילים שהיחס ביניהן הוא הדומה ביותר ליחס שמצאנו. על מנת לעשות זאת, עלינו לחדד את הקשר בין המילים עד שיתאים רק לאחת התשובות.

דוגמה:

אגם : מים - באגם יש מים.

ארכיב : מסמכים - בארכיב יש מסמכים.

יער : עצים - ביער יש עצים.

המשפט מתאים לשתי התשובות. נחדד את המשפט:
אגם זה הרבה מים יחד - יער זה הרבה עצים יחד.
ארכיב זה מקום בו שומרים מסמכים ולכן לא מתאים.

חשיבות לסדר

מסיח מאוד נדיר - סביר להניח שלא תתקלו בו בבחינה.
לאחר ניסוח המשפט המקשר, חשוב להקפיד שהצבת המילים מהתשובות במשפט שחיברנו תהיה באותו סדר בו הופיעו המילים בשאלה. אפשר לנסח משפט שמתחיל במילה השניה, אולם במצב זה חשוב לבדוק את התשובות בסדר דומה.

דוגמה:

רהיט : שולחן - שולחן הוא סוג של רהיט.

תפוח : פרי - פרי הוא לא סוג של תפוח. (שימו לב כי הסדר הפוך)

מכיוון שניסחנו משפט שמתחיל במילה השניה, כאשר אנו "מלבישים" את המשפט על התשובות חשוב להתחיל גם כן מהמילה השניה.

מה זה...?

הדרך הטובה ביותר להגדיר את היחס בין שתי מילים היא להסביר מילה אחת באמצעות המילה השנייה. נסו לדמייין שילד קטן שואל אתכם "מה זה (המילה)?" ואתם צריכים להסביר לו את המילה מהאנלוגיה תוך שאתם משתמשים במילה השנייה. זה לא משנה איזו מילה אתם מחליטים להסביר - הראשונה או השנייה - פשוט בחרו את המילה שקל לכם יותר להסביר.

דוגמאות:

- שעיר : שערות** - "מה זה שעיר?" שעיר זה מי שיש לו הרבה שערות.
- אוטובוס : מונית** - "מה זה אוטובוס?" אוטובוס זה מונית גדולה.
- בית מרחץ : בלן** - "מה זה בלן?" בלן זה מי שעובד בבית מרחץ.
- ארכיפלג : אי** - "מה זה ארכיפלג?" ארכיפלג זה קבוצת איים.
- קהל : אנשים** - "מה זה קהל?" קהל זה הרבה אנשים יחד.
- עט : נוצה** - "מה זה נוצה?" נוצה זה עט של "פעם".
- אוהב : שנאה** - "מה זה אוהב?" אוהב זה מרגיש ההיפך משנאה.
- מחמם : קר** - "מה זה מחמם?" מחמם זה הופך משהו ללא קר.
- לנפץ : שלם** - "מה זה לנפץ?" לנפץ זה להפוך משהו ללא שלם.
- להזיק : חסין** - "מה זה חסין?" חסין זה מישהו שאי אפשר להזיק לו.

המטרה של...

בחלק גדול מהאנלוגיות היחס בין המילים קשור למטרה של אחת מהן, לתכלית שלה, ואז קל יותר להגדיר את הקשר באמצעות "המטרה של... היא...".

דוגמאות:

- צילום : לתעד** - המטרה של צילום היא לתעד.
- כובע : שמש** - המטרה של כובע היא להגן מפני השמש.
- עפרון : מחק** - המטרה של מחק היא לבטל את מה שעושים עם עפרון.

מי על מי?

אחד החידודים שחשוב לשים לב אליהם כאשר מגדירים יחס בין המילים הוא מי מבצע את הפעולה, ועל מי היא מתבצעת - אני על עצמי? אני על אחרים? אחרים עליי?

דוגמאות:

מתפשט : בגדים - מתפשט זה מוריד מעצמו את הבגדים.

מפשיט : בגדים - מפשיט זה מוריד ממישהו אחר את הבגדים.

הסתבן : נקי - הסתבן זה הפך את עצמו לנקי.

סיבן : נקי - סיבן זה הפך מישהו אחר לנקי.

בבחינה, יופיעו מילים שמבחינה צורנית נראות דומות, אך היחס בין המילים יהיה שונה.

דוגמאות:

התנגב : ניגוב - התנגב זה עשה ניגוב (על עצמו).

התעכל : עיכול - התעכל זה שעשו עליו עיכול.

התנקם : נקמה - התנקם זה עשה נקמה על מישהו אחר.

התווכח : ויכוח - התווכח זה עשה ויכוח עם מישהו אחר.

נגמל : גמילה - נגמל זה עשה גמילה (על עצמו).

נדרס : דריסה - נדרס זה עשו עליו דריסה.

נפגש : פגישה - נפגש זה עשה פגישה (עם מישהו אחר).

נחבל : חבלה - נחבל זה שקרתה לו חבלה (לאו דווקא על ידי מישהו).

נכנע : כניעה - נכנע זה עשה כניעה כלפי מישהו אחר.

נרדם : ער - נרדם זה הפסיק להיות ער (פעולה מתבצעת על עצמו).

שָׁבַר : שלם - שבר זה גרם למשהו אחר להפסיק להיות שלם.

התכתב : מכתב - שלח מכתב למישהו אחר וקיבל ממנו מכתב חזרה.

בחלק מהשאלות ניתן לפסול תשובות רק על בסיס ההבחנה אם הפועל הוא פעיל או סביל (גם אם לא מצליחים למצוא משפט מקשר)

לא צריך!

טעות נפוצה של תלמידים היא לחבר משפט מקשר עם המילה "צריך". כדאי לזכור - אין שום דבר ש"צריך" לעשות. יש דברים שאפשר לעשות, יש דברים שכדאי לעשות, אבל אין שום דבר ש"צריך" לעשות.

דוגמה:

מקולקל : לתקן -

- (1) חידה : לפתור
- (2) סתום : להסביר
- (3) צמא : לשתות
- (4) תלמיד : ללמוד

פתרון - אם ננסח קשר עם המילה "צריך", הקשר יכול להתאים כמעט לכל זוגות המילים:

מקולקל : לתקן - מה שמקולקל צריך לתקן.

- (1) **חידה : לפתור -** חידה צריך לפתור.
- (2) **סתום : להסביר -** מה שסתום צריך להסביר.
- (3) **צמא : לשתות -** מי שצמא צריך לשתות.
- (4) **תלמיד : ללמוד -** תלמיד צריך ללמוד.

ברור שבצורה כזו לא נוכל למצוא את התשובה הנכונה. לכן, חשוב מאוד **לא להשתמש במילה "צריך"** כאשר מנסחים קשר בין מילים. ניסוחים טובים יותר של הקשרים:

מקולקל : לתקן - לתקן זה להפוך משהו ללא מקולקל.

- (1) **חידה : לפתור -** לפתור זה לתת מענה לחידה.
- (2) **סתום : להסביר -** להסביר זה להפוך משהו ללא סתום.
- (3) **צמא : לשתות -** לשתות זו פעולה שמטרתה להפסיק להיות צמא.
- (4) **תלמיד : ללמוד -** ה"תפקיד" של תלמיד זה ללמוד.

כעת ניתן לראות כי תשובה (2) נכונה.

פעלים מתאימים

כאשר האנלוגיה מורכבת משני פעלים באותו גוף ובאותו זמן, הקשר ביניהם יהיה ניואנס כלשהו בין משמעות המילים.

דוגמאות:

לזרוק : להטיח - להטיח זה לזרוק חזק

הילך : הלך - הילך זה הלך בנחת, בלי מטרה מסוימת

שתה : רווה - רווה זה שתה מספיק

גורם מקשר

בחלק מהשאלות היחס בין המילים המודגשות עובר דרך מילה שלישית אשר מקשרת ביניהן (לעיתים אף יותר ממילה אחת). על מנת לנסח את הקשר בין המילים עלינו להשתמש בגורם המקשר ביניהן, ולמצוא גורם כזה גם בתשובות.

בפועל, אנו מנסחים שני משפטים מקשרים - האחד בין המילה הראשונה למילה המקשרת, והשני בין המילה המקשרת למילה השניה, ולאחר מכן משלבים את שני המשפטים למשפט מקשר אחד.

דוגמאות:

גג : שכונה - הגג הוא החלק העליון של הבית, הרבה בית הם שכונה.

סיפון : צי - סיפון הוא החלק העליון של האוניה, הרבה אוניה הן צי.

מטריה : רטוב - המטריה מגינה עלי מפני הגשם שלא אהיה רטוב.

כילה : עקוץ - הכילה מגינה עלי מפני היתושים שלא אהיה עקוץ.

שימו לב! המילה המקשרת אינה חייבת להיות זהה - פשוט להבין שיש "משהו" שמקשר בין המילים.

ההפך מ-

אחת מהדקויות הכי נפוצות בבחינה היא כאשר הקשר בין מילה אחת הוא כלפי המילה ההפוכה למילה השניה.

דוגמאות:

הרדים : ער - הרדים זה הפך מישהו להיות ההפך מער.

חלץ : תקוע - חלץ זה גרם למשהו להיות ההפך מתקוע.

התבהר : עכור - התבהר זה נהיה ההפך מעכור.

אפשר לנסח משפטים אלה עם המילים "הפסיק" או "לא", למשל:

הרדים : ער - הרדים זה גרם למישהו להפסיק להיות ער.

חלץ : תקוע - חלץ זה גרם למשהו להפסיק להיות תקוע.

התבהר : עכור - התבהר זה הפסיק להיות עכור.

הרדים : ער - הרדים זה גרם למישהו להיות לא ער.

חלץ : תקוע - חלץ זה גרם למשהו להיות לא תקוע.

התבהר : עכור - התבהר זה הפך להיות לא עכור.

דני הסנג'ר

לעיתים מופיעות בבחינה מילים שמאוד קשה לנסח ביניהן משפט מקשר (בדרך כלל פעלים). אמנם עדיף למצוא קשר ברור ומנוסח היטב, אך אם אתם לא מצליחים, במקום להסתבך עם משפטים "עקומים", אפשר פשוט לסנג'ר את דני - הוא כבר יעשה מה שתגידו לו...

דוגמאות:

שמר : לשמור - שמר זה עשה "לשמור" על משהו בעבר... (לא משהו)

שמר : לשמור - אמרתי לדני לשמור אז הוא שמר.

לנשום : מתנשף - מתנשף זה מי שעושה "לנשום" מהר... (לא משהו)

לנשום : מתנשף - אמרתי לדני לנשום מהר ועכשיו הוא מתנשף.

דחף : נפל - דחף זה גרם למישהו אחר להיות "נפל"... (לא משהו)

דחף : נפל - דני דחף את יוסי ויוסי נפל.

פתרון דרך התשובות

לעיתים, לא נצליח לחדד את המשפט המקשר. במקרה זה ניתן יהיה לעבוד דרך התשובות - נמצא משפט מקשר שונה לכל אחת מהתשובות ונראה איזה מהם זהה למשפט המקורי שמצאנו.

דוגמה:

שעון עצר : שניה -

(1) מד-רעש : קול

(2) מד-מהירות : מטר

(3) מד-חום : טמפרטורה

(4) מאזניים : גרם

פתרון - נראה כי המשפט המקשר "שעון עצר מודד שניה" יכול להתאים גם לתשובה (1), גם לתשובה (3) וגם לתשובה (4):

מד-רעש מודד קול, מד-חום מודד טמפרטורה, ומאזניים מודדות גרם.

אם לא מצליחים לחדד את המשפט המקשר, נחבר משפטים מקשרים לתשובות, ו"נלביש" כל אחד מהם על האנלוגיה המקורית. המשפט שיתאים - זו התשובה הנכונה:

(1) מד-רעש מודד את העוצמה של הקול. לא מתאים.

(3) מד-חום מודד את גובה הטמפרטורה. לא מתאים.

(4) מאזניים מודדים ביחידות מידה של גרם - **מתאים!**

כאשר למילה יש משמעויות שונות בניקוד שונה, לרוב היא תהיה מנוקדת בצורה כזו שניתן יהיה להבין לאיזו משמעות מתכוונים. במקרה שהמילה אינה מנוקדת, נבין את המשמעות לפי התשובות.

אוצר מילים

השליטה באוצר מילים וביטויים באה לידי ביטוי לאורך כל פרק החשיבה המילולית בבחינה הפסיכומטרית, ובמיוחד בשאלות אנלוגיות. להלן מספר שיטות שיעזרו לכם לנחש את פירוש המילה במצבים בהם אינכם יודעים אותו בוודאות.

פירוש לפי שורש

בחלק מהשאלות ניתן להעריך את פירוש המילה בעזרת מציאת השורש שלה, והתאמתו למילה אחרת שפירושה כן ידוע לנו.

דוגמה:

גדיד : תמר -

פתרון - נניח שאנו לא יודעים את הפירוש של המילה גדיד. המילה גדיד מזכירה לנו את המילה התגודדות/להתגודד, שהמשמעות שלהן היא להתאסף. לכן, סביר להניח שהמילה גדיד קשורה באופן כלשהו למילה איסוף, וסביר להניח שהקשר בין המילים הוא:

גדיד הוא איסוף/קטיף של תמרים.

דוגמה:

גלען : פרי -

פתרון - נניח שאנו לא יודעים את הפירוש של המילה גלען. המילה גלען מזכירה לנו את המילה גלעין, שזה החרצן של הפרי. לכן, גלען זו ככל הנראה פעולה כלשהי שמישהו עשה על הגלעין. נו, מה כבר אפשר לעשות עם גלעין? סביר להניח שהכוונה היא להוציא אותו מהפרי. לכן, הקשר יהיה:

גלען זה הוציא משהו (את הגלעין) מהפרי.

הכנסה לביטוי

לעיתים, נוכל להכניס את המילה הלא מוכרת לתוך ביטוי שאנו מכירים את משמעותו, וכך לנחש את משמעות המילה.

דוגמה:

זרה : מפוזר -

פתרון - נניח שאנו לא יודעים את הפירוש של המילה זרה. המילה זרה מוכרת לנו מהביטוי "זָרָה מְלַח עַל הַפְּצָעִים", ולכן, ניתן להסיק שמשמעות המילה זרה היא פיזר, והקשר בין המילים הוא:

זרה זה גרם למשהו להיות מפוזר.

פירוק ביטוי

כאשר נתון לנו ביטוי שאיננו יודעים את פירושו, חשוב לא לנסות לתרגם את הביטוי באופן מילולי, אלא לנסות להבין את הכוונה באופן "ציורי" יותר.

דוגמה:

העלה חרס בידו : הצליח -

פתרון - לפי הביטוי, הוא מצא משהו - חרס. אולם חרס הוא שבר של כלי ולכן סביר להניח כי הוא דבר חסר ערך. לכן, ניתן להסיק שמי שהעלה חרס בידו מצא משהו לא טוב, זאת אומרת נכשל, והקשר הוא:

העלה חרס בידו זה לא הצליח.

תרגול

א. מצא את היחס הקיים בין כל זוג מילים בטור א', ומצא את זוג המילים בטור ב' המקיים את אותו יחס. **הנחייה:** נסח משפט מקשר לזוג המילים בטור א', ו"הלבש" אותו על זוגות המילים בטור ב' עד שתמצא זוג מילים שמתאים למשפט שניסחת.

<u>טור ב'</u>	<u>טור א'</u>
חולצה : בגד	1. עשיר : עני <u>צ'סיר לה ההפק אצ'ני</u>
מחסום : מעבר	2. כחול : צבע _____
קליפה : פרי	3. חדר : אולם _____
מריצה : משאית	4. קהל : אדם _____
קצר : ארוך	5. כריכה : ספר _____
עדר : פרה	6. חיסון : מחלה _____

ב. נסח משפט מקשר לזוג המילים בטור א', ומצא זוג מילים נוסף המקיים את אותו יחס.

דוגמה נוספת**טור א'**

<u>ניכף : מכוסק</u>	1. שֵׁיף : חלק <u>שׁיף לה ארט לאטהו אהיות חלק</u>
	2. הפתיע : מופתע _____
	3. שָׂרף : חימם _____
	4. אינסופי : גבול _____
	5. רמקול : חזק _____
	6. בקבוק : מיץ _____

תשובות

תרגול א'

טור א'טור ב'

1. עשיר : עני עשיר זה ההפק אצני
2. כחול : צבע כחול זה סוף של צבע
3. חדר : אולם אולם זה חדר גדול
4. קהל : אדם קהל זה הרבה אדם יחד
5. כריכה : ספר כריכה זה עטיפה של ספר
6. חיסון : מחלה המטרה של חיסון היא למנוע מחלה
- חולצה : בגד
- מחסום : מעבר
- קליפה : פרי
- מריצה : משאית
- קצר : ארוך
- עדר : פרה

תרגול ב'

טור א'דוגמה נוספת

1. שניף : חלק שניף זה ארט למשהו להיות חלק
2. הפתיע : מופתע הפתיע זה ארט למשהו להיות מופתע
3. שרף : חימם שרף זה חימם יותר מידי
4. אינסופי : גבול אינסופי זה גבול
5. רמקול : חזק רמקול ארט לקול להישמע חזק יותר
6. בקבוק : מיץ בתוך הבקבוק מאכסנים מיץ
- ניכף : מכוסק
- הפחיד : מבוהל
- פיטם : האכיל
- נקי : לכלוך
- מקפת : קרוב
- ארון : כסד

תרגול שאלות מבחינות אמת

יחידה 1

1. מומר : דת -

- (1) אלמוני : זהות
- (2) עבד : חירות
- (3) מהגר : ארץ
- (4) מועסק : עבודה

2. להשחין : לחתוך -

- (1) לחמש : ללחום
- (2) להכחיש : להאשים
- (3) לברור : לנפות
- (4) לקבע : לזוז

3. זועף : לפייס -

- (1) תועה : לכוון
- (2) תמה : לשאול
- (3) יגע : לעייף
- (4) סורר : לציית

4. אדווה : נחשול -

- (1) עיירה : כרך
- (2) אברה : ציפור
- (3) נחל : ערוץ
- (4) משעול : דרך

5. מגל : אסם -

- (1) מסמך : ארכיון
- (2) מסור : קרש
- (3) עט : קסת
- (4) מסחטה : קנקן

6. פרש : להשתייך -

- (1) בושש : להקדים
- (2) התרצה : לסרב
- (3) הבלח : להופיע
- (4) החמיא : להחניף

יחידה 2**1. הפתיע : צפוי -**

- (1) שגה : נכון
- (2) שיער : סביר
- (3) הרתיע : מאיים
- (4) פָּסַל : פגום

2. כפתורים : רוכסן -

- (1) מדף : אצטבה
- (2) שק : ארגז
- (3) כיסא : שולחן
- (4) מכסה : סיר

3. כאב : יזרה מלח על הפצעים -

- (1) מָרַד : יסית
- (2) דיכוי : יאסור
- (3) בערה : ילבה
- (4) תוספת : יגזים

4. עלום : מידע -

- (1) אובד עצות : החלטה
- (2) מְפֵלָה : עדיפות
- (3) ודאי : ספק
- (4) נחוץ : צורך

5. פושה : התפשטות -

- (1) רודף : מנוסה
- (2) מסתיר : חשיפה
- (3) מעליב : הבלגה
- (4) מסלים : הקצנה

6. עורך דין : לקוח -

- (1) ציר : לידה
- (2) ציר : דלת
- (3) ציר : מדינה
- (4) ציר : ירקות

יחידה 3**1. עמדה מנגד : סיוע -**

- (1) סובבה בכחש : רמייה
- (2) הפליאה מכותיה : חבורה
- (3) הקשתה עורפה : ויתור
- (4) סר חנה : הערכה

2. נוח לכעוס : הרגיז -

- (1) חשדן : האמין
- (2) פתי : הונה
- (3) סגפן : סָבַל
- (4) קמצן : התריס

3. למסוק : שמן -

- (1) לנפות : קמח
- (2) לגדוד : תמר
- (3) לבצור : תירוש
- (4) לעבות : מים

4. דק : דקיק -

- (1) כעוס : כעסן
- (2) חמוץ : חמצמץ
- (3) יָשָׁן : ישן נושן
- (4) תקף : בר-תוקף

5. דובב : שתק -

- (1) נהנה : התייסר
- (2) ציווה : ציית
- (3) ייאש : קיווה
- (4) השמיץ : התפאר

6. תסמין : אבחנה -

- (1) גבול : תיחום
- (2) אות : כתיבה
- (3) ראיה : פסיקה
- (4) דעה : סקר

יחידה 4**1. מפה : ניווט -**

- (1) חוק : ציות
- (2) הצגה : בימוי
- (3) מתכון : אכילה
- (4) מילון : תרגום

2. אמיר : עץ -

- (1) גיר : סלע
- (2) פלג : נחל
- (3) פסגה : הר
- (4) גיא : עמק

3. מסקן : סקרנות -

- (1) מכחיש : הכחשה
- (2) מאמין : אמון
- (3) מראיין : ריאיון
- (4) מרתייע : רתיעה

4. רב-משמעי : לפרש -

- (1) רב-מכר : לקנות
- (2) רב-פעלים : לעשות
- (3) רב-לשוני : לדבר
- (4) רב-תכליתי : להשתמש

5. לכוון : נוסד -

- (1) להזייל : האמיר
- (2) לעלוז : שָׁמַח
- (3) לכלות : אזל
- (4) לנעול : פָּרַץ

6. רמיזה : רמז -

- (1) צילום : תיעוד
- (2) מימון : כסף
- (3) אילוף : משמעת
- (4) שינון : זיכרון

יחידה 5**1. זידה : הלך -**

- (1) גמגם : דיבר
- (2) זמזם : שר
- (3) מצמץ : קרץ
- (4) בצבץ : יצא

2. ממכר : מתמכר -

- (1) לומד : מתלמד
- (2) מסבן : מסתבן
- (3) מתקיף : תוקף
- (4) משעמם : משתעמם

3. לקוני : להכביר מילים -

- (1) חשאי : לתת פומבי
- (2) גגע : לכתת רגליים
- (3) מצועצע : לקשט
- (4) נוזף : להוכיח

4. אדים : מהביל -

- (1) גצים : רושף
- (2) שבבים : חוטב
- (3) שיבולים : קוצר
- (4) נקבים : דולף

5. צג : מקלדת -

- (1) נורה : חשמל
- (2) רמקול : מיקרופון
- (3) טלפון : אפרכסת
- (4) דיו : עט

6. פשט יד : נדיבות -

- (1) פקד : צייתנות
- (2) הודה : כנות
- (3) התיידד : חברות
- (4) התעייף : ערנות

יחידה 6**1. אור : סנוור -**

- (1) אוויר : נשימה
- (2) מים : הצפה
- (3) נחיל : עקיצה
- (4) רוח : נשיבה

2. קימר : קשתי -

- (1) הסתובב : מעגלי
- (2) הרגיש : רגיש
- (3) חידד : חד
- (4) בוסס : בוצי

3. תת-סעיף : סעיף -

- (1) תת-קבוצה : קבוצה
- (2) תת-ימי : ימי
- (3) תת-תזונה : תזונה
- (4) תת-תקני : תקן

4. ארון בגדים : שמלה -

- (1) תנור : לחם
- (2) מזווה : ריבה
- (3) שידה : מגירה
- (4) מטע : פרי

5. מחזאי : במה -

- (1) קריין : אולפן
- (2) שופט : כלא
- (3) נגר : יער
- (4) אדריכל : קרקע

6. להדיח : לפשוע -

- (1) לתרץ : להסביר
- (2) להסלים : למתן
- (3) לְרַצוֹת : להשתוקק
- (4) לדובב : לדבר

יחידה 7**1. לדובב : לדבר -**

- (1) ללמוד : לדעת
- (2) להבטיח : לקיים
- (3) לנקום : לפגוע
- (4) להאיץ : להזדרז

2. זר : שזר -

- (1) ערמה : גיבב
- (2) צמר : גזז
- (3) כיכר : פָּרַס
- (4) מסמר : מסמר

3. אכיפת החוק : עבריינות -

- (1) זינוק : ריצה
- (2) אטימה : חדירה
- (3) התמכרות : תלות
- (4) שתלטנות : צייתנות

4. משוער : ודאי -

- (1) מחפה : חשוף
- (2) חלקי : ממצה
- (3) מנותץ : שביר
- (4) מבואר : ברור

5. גינה : אחו -

- (1) ברכת שחייה : אגם
- (2) מדרגות נעות : מעלית
- (3) משואה : לפיד
- (4) מעדר : דחפור

6. לא שזפתו עין : ראה -

- (1) דרך הישר : קטא
- (2) בית מרפא : חלה
- (3) שדה בור : חרש
- (4) עיר רפאים : נטש

יחידה 8**1. פְּבּוּי : הַדְּלִיק -**

- (1) עילג : דיבר
- (2) לכוד : פלא
- (3) גרוע : הילל
- (4) מחוספס : ליטש

2. לַסְחוּט : אִיוּמִים -

- (1) לכפור : האשמות
- (2) להפר : הבטחות
- (3) לשכנע : דעות
- (4) להוכיח : ראיות

3. לַבְטוּח : אַמִּין -

- (1) לקנא : קנאי
- (2) להתעלם : זניח
- (3) לרסן : מאופק
- (4) לוודא : ודאי

4. הַפְּחִיד : פְּקוּ בְּרַכְיוֹ -

- (1) ייאש : רפו ידיו
- (2) תרם : קפץ ידו
- (3) חטא : נקפו לבו
- (4) מחל : יש בלבו

5. טַל : אַגַּל -

- (1) קרחון : קרח
- (2) גשם : מים
- (3) עץ : ענף
- (4) נסורת : שבב

6. קוֹרְטוֹב : כַּמּוֹת -

- (1) רגע : זמן
- (2) חיריק : ניקוד
- (3) מטר : מרחק
- (4) דממה : קול

יחידה 9**1. מיילדת : ללדת -**

- (1) מבשלת : לאכול
- (2) מייעצת : להתייעץ
- (3) מסבירה : להבין
- (4) מנגנת : להאזין

2. להזמין : בא -

- (1) לאחות : נשבר
- (2) להסמיק : נבוך
- (3) לאסור : נמנע
- (4) להודות : כָּפַר

3. להקשות : קושיה -

- (1) להתלונן : קובלנה
- (2) לרמוז : פתרון
- (3) להקניט : הבלגה
- (4) לשעות : בקשה

4. שחיקה : מְהוּה -

- (1) התעקשות : עיקש
- (2) הדחה : מודח
- (3) הרוויה : צמא
- (4) הרשעה : נאשם

5. מסננת : נוזל -

- (1) תנור : חום
- (2) שמשה : אור
- (3) שבשבת : רוח
- (4) מעיל : קור

6. אצעדה : תכשיט -

- (1) הספד : שבח
- (2) מאסף : טור
- (3) קריצה : מחווה
- (4) יציע : אולם

יחידה 10**1. צרה : צרה צרורה -**

- (1) דמעות : דמעות תנין
- (2) נחמה : נחמה פורתא
- (3) שמחה : שמחה לאיד
- (4) בכי : בכי תמרורים

2. שותק : הס! -

- (1) מתריע : היזהר!
- (2) נוהג : לאט!
- (3) דרוך : היכון!
- (4) לופת : הרפה!

3. שנתו נודדת : להירדם -

- (1) תקוע : להיחלץ
- (2) חסין : לפגוע
- (3) סודי : להתגלות
- (4) שבע : להאכיל

4. התעמעם : בהירות -

- (1) התנער : אחריות
- (2) התמתן : קיצוניות
- (3) התחזה : זהות
- (4) הסתכן : סכנה

5. להשביח : דשן -

- (1) לתבל : מזון
- (2) לדלל : מים
- (3) לכבס : כתם
- (4) להריח : בושם

6. כתב : שכתוב -

- (1) החזיר : שחזור
- (2) העריך : שערוד
- (3) הלהיב : שלהוב
- (4) העביד : שעבוד

יחידה 11

1. היקוות : מים -

- (1) התנפצות : רסיסים
- (2) התכתבות : מכתבים
- (3) התקהלות : אנשים
- (4) התעמתות : יריבים

2. חוטב : נגר -

- (1) מכונאי : נהג
- (2) צייד : טַפָּח
- (3) אוצָר : אמן
- (4) בוצר : שתיין

3. טרחני : להטריד -

- (1) שבלוני : לחדש
- (2) גמלוני : לנוע
- (3) לוחמני : לתקוף
- (4) קטנוני : לרצות

4. בני תמרורים : בכי -

- (1) נחמה פורתא : נחמה
- (2) דממת מוות : דממה
- (3) קרקע בתולה : קרקע
- (4) חלום בלהות : חלום

5. תקנה : גזרה -

- (1) פשע : עונש
- (2) בקשה : סירוב
- (3) אש : להבה
- (4) תכנית : מזימה

6. שבח : מוחמא -

- (1) בוז : נקלה
- (2) אזהרה : זהיר
- (3) תוכחה : נזוף
- (4) תרעומת : כעוס

יחידה 12

1. עצימת עיניים : ראייה -

- (1) כובד לשון : דיבור
- (2) כפל לשון : דיבור
- (3) חריצת לשון : דיבור
- (4) נצירת לשון : דיבור

2. להתלקח : לדעוך -

- (1) להגר : להגלות
- (2) להתבולל : להיטמע
- (3) להתלכד : להתפלג
- (4) לעבוד : לפטר

3. מתיימר : יכולת -

- (1) משתמט : מחויבות
- (2) משתוקק : אדישות
- (3) מתחסד : מוסריות
- (4) מתחלה : בריאות

4. אבן משחזת : מאכלת -

- (1) משאבה : צמיג
- (2) עוגן : מפרש
- (3) תמרור : כביש
- (4) רשת : חכה

5. טל : אגל -

- (1) גשם : שלולית
- (2) שלג : פתית
- (3) חול : דיונה
- (4) אוויר : משב

6. מהסה : מקים שאון -

- (1) משסה : מתקיף
- (2) ממריד : מצית
- (3) מחליט : מתלבט
- (4) מעפיל : מטפס

יחידה 13**1. חנן : חנינה -**

- (1) השיב : תשובה
- (2) קינא : קנאה
- (3) נעזר : עזרה
- (4) גבל : גבול

2. ספרייה : דף -

- (1) משתלה : עלה
- (2) מאפייה : בצק
- (3) מלתחה : בגד
- (4) בקתה : קורה

3. ביות : פראי -

- (1) כיתור : מוקף
- (2) מילוי : ריק
- (3) פיהוק : פעור
- (4) ויתור : עיקש

4. להפריח : לעוף -

- (1) להתעכב : לאחר
- (2) להכשיל : למעוד
- (3) לסכל : לבצע
- (4) להפגין : למחות

5. תמימות : להונות -

- (1) סלחנות : לפייס
- (2) עלגות : להתבטא
- (3) דאגנות : לחשוש
- (4) חסינות : לפגוע

6. יד רוחצת יד : טובות הנאה -

- (1) התכתבות : מכתבים
- (2) התרועעות : ידידים
- (3) התנדנדות : תנועות
- (4) התנזרות : הנאות

יחידה 14**1. נפתל : ישר -**

- (1) רגשן : נפעם
- (2) שקול : נמהר
- (3) בוהק : מסונוור
- (4) עצל : נרפה

2. הקיש : הלם -

- (1) לחץ : נמחץ
- (2) נענע : טלטל
- (3) היכה : בעט
- (4) הרפה : אחז

3. שימוש : נשחק -

- (1) נשימה : התנשף
- (2) שיבוש : הפריע
- (3) מילוי : התפקע
- (4) עיכוב : המתין

4. דוור : דואר -

- (1) חייט : בד
- (2) חלבן : חלב
- (3) איכר : אדמה
- (4) עגלון : עגלה

5. אופטימי : תקווה -

- (1) זוח : ענווה
- (2) זהיר : סכנה
- (3) מנוכר : זרות
- (4) אהוד : חיבה

6. משכון : לפדות -

- (1) נדבה : לקבץ
- (2) זיכרון : להנציח
- (3) אמתלה : לתרץ
- (4) אבדה : למצוא

יחידה 15

1. נטוש : עזב -

- (1) פרוע : סירק
- (2) שקוף : ראה
- (3) שָׁבַע : סעד
- (4) חבוט : הכה

2. גדר : חציצה -

- (1) פגיון : השחזה
- (2) מחלצות : תפירה
- (3) עששית : האפלה
- (4) עדי : קישוט

3. קהל : איש -

- (1) תפזורת : מארז
- (2) תחפושת : מסכה
- (3) תספורת : שער
- (4) תפרחת : פרח

4. חותה : גחלים -

- (1) מדשן : צמחים
- (2) גורף : עלים
- (3) משלם : מטבעות
- (4) מייבש : בָּצוֹת

5. הטיל עוגן : להפליג -

- (1) שיקר : להאמין
- (2) שילם : לגבות
- (3) מָחַק : לכתוב
- (4) פָּקַק : למזוג

6. להכחיש : שקרי -

- (1) להרגיע : נינוח
- (2) לסלף : מעוות
- (3) להתריע : מסוכן
- (4) להציף : שקוע

יחידה 16**1. דיונה : חול -**

- (1) אגם : מים
- (2) חריש : אדמה
- (3) עננים : רוח
- (4) עשן : אש

2. לחבר : נְתָק -

- (1) לסנגר : זיכוי
- (2) לשבח : חיסרון
- (3) להבליג : עלבון
- (4) לרפא : חולי

3. להצחיק : הלצה -

- (1) לשאול : תשובה
- (2) להוכיח : רְאָיָה
- (3) לבוא : הזמנה
- (4) לסייע : מצוקה

4. משט : אנייה -

- (1) קונצרט : מנצח
- (2) מופע : סדרן
- (3) תהלוכה : צועד
- (4) יציע : צופה

5. טעם : לטעום -

- (1) מידה : למדוד
- (2) מבט : להביט
- (3) חום : לחמם
- (4) אוויר : לאוורר

6. כילה : תם -

- (1) הביס : ניגף
- (2) חיפש : אבד
- (3) דלק : רדף
- (4) ציווה : המרה

יחידה 17

1. חמוש : נשק -

- (1) מרוקן : תוכן
- (2) מצולק : צלקת
- (3) בלוי : שימוש
- (4) כלוא : פְּלֵא

2. אספלנית : חבישה -

- (1) עיתון : כתיבה
- (2) כיליון : כילה
- (3) מטפה : כיבוי
- (4) מיתר : צרימה

3. לאפות : כריך -

- (1) לסרוג : צמר
- (2) לארוג : בגד
- (3) לרקום : רקמה
- (4) להטליא : טלאי

4. חמקמק : לתפוס -

- (1) רצוף : לקטוע
- (2) איתן : לערער
- (3) שקוף : להסתיר
- (4) עָנָן : לשבח

5. קמור : שטוח -

- (1) חידה : פתרון
- (2) מוזר : תמוה
- (3) תקווה : אכזבה
- (4) ניצחון : תיקו

6. התקנא : קינא -

- (1) הצטרף : צירף
- (2) התכתב : כתב
- (3) התנשם : נשם
- (4) התחייך : חייך

יחידה 18

1. הכביר : להמעיט -

- (1) הקשיב : להסכית
- (2) הלביש : לערטל
- (3) התריע : להיזהר
- (4) המתין : לבושש

2. אצטבה : על גבי -

- (1) סולם : למעלה
- (2) קופסה : בתוך
- (3) משקפת : רחוק
- (4) ירכתיים : מאחור

3. מברשת : צבע -

- (1) פטיש : מסמר
- (2) את : בור
- (3) מעלית : קומה
- (4) מסחטה : מיץ

4. לרדות : כוורת -

- (1) לשלות : מים
- (2) לשאוב : מים
- (3) למהול : מים
- (4) להציף : מים

5. הזדקק : נחוץ -

- (1) הבין : נהיר
- (2) העניש : נפשע
- (3) נטמן : צפון
- (4) נסדק : נשבר

6. דרך : סלל -

- (1) מצוף : הציף
- (2) מידע : הודיע
- (3) מטבע : טבע
- (4) נסורת : ניסר

יחידה 19**1. גמול : בא על שכרו -**

- (1) החלטה : הוחלט
- (2) כיליון : כילה
- (3) רשות : הרשה
- (4) בשורה : התבשר

2. נהנתן : תענוגות -

- (1) ביקורתי : ביקורת
- (2) שאפתן : שאיפות
- (3) שקדן : חריצות
- (4) סקרן : ידע

3. לח : רווי -

- (1) עתיק : חדש
- (2) מעייף : תשוש
- (3) חמים : לוהט
- (4) מתובל : מלוח

4. הבהרה : הבנה -

- (1) מעילה : הונאה
- (2) מכירה : השכרה
- (3) הכשלה : מעידה
- (4) כניעה : מפלה

5. חמשיר : שיר -

- (1) כיסא : שולחן
- (2) קנס : עונש
- (3) מקטורן : אריג
- (4) תסריט : סרט

6. מיותר : צריך -

- (1) אבוד : מתמצא
- (2) מוגן : מתקיף
- (3) אלמוני : מכיר
- (4) אטי : מאיץ

יחידה 20**1. נכלם : בייש -**

- (1) ניחם : התחרט
- (2) נסתר : הכמין
- (3) נזקק : סיפק
- (4) נידון : חנן

2. לחן : להלחין -

- (1) בצק : לאפות
- (2) מזגן : לצנן
- (3) עפיון : להפריח
- (4) בור : לחפור

3. נווד : מקום -

- (1) שבע : מזון
- (2) ריק : תוכן
- (3) ססגוני : גוון
- (4) הפכפך : דעה

4. מרובב : כתם -

- (1) מזוכך : פסולת
- (2) מחורץ : חריץ
- (3) מנותץ : רסיס
- (4) מסווג : סוג

5. מגינת לב : נחמה פורתא -

- (1) אור : צוהר
- (2) שאלה : מענה
- (3) בכי : יבבה
- (4) בצורת : טפטוף

6. קוף : מחט -

- (1) נדן : חרב
- (2) חרץ : חומה
- (3) אמיר : שורש
- (4) פיר : מעלית

יחידה

6	5	4	3	2	1	שאלה	11
3	4	2	3	2	3	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	12
2	2	1	3	3	4	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	13
1	1	2	2	1	1	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	14
4	3	2	3	2	2	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	15
3	4	2	4	4	4	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	16
1	1	3	2	4	1	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	17
4	4	2	2	3	2	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	18
3	1	1	1	2	2	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	19
3	2	3	3	4	4	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	20
2	4	2	4	4	2	תשובה	

אנלוגיות - תשובות

יחידה

6	5	4	3	2	1	שאלה	1
2	4	1	1	1	3	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	2
3	4	3	3	2	1	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	3
3	3	3	3	2	3	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	4
2	3	4	4	3	4	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	5
1	2	1	1	4	1	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	6
4	4	2	1	3	2	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	7
3	1	2	2	1	4	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	8
1	4	1	2	4	4	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	9
3	2	2	1	3	3	תשובה	

6	5	4	3	2	1	שאלה	10
2	2	2	1	3	4	תשובה	

יחידה 1

1. מומר : דת - מומר הוא מי שעבר לדת אחרת.

- (1) אלמוני : זהות - אלמוני הוא מי שזהותו אינה מוכרת.
- (2) עבד : חירות - עבד הוא מי שאין לו חירות.
- (3) מהגר : ארץ - מהגר הוא מי שעבר לארץ אחרת.
- (4) מועסק : עבודה - מועסק הוא מי שיש לו עבודה.

2. להשחזי : לחתוך - להשחזי גורם למשהו לחתוך יותר טוב.

- (1) לחמש : ללחום - לחמש גורם למישהו ללחום יותר טוב.
- (2) להכחיש : להאשים - להאשים זה לטעון שמישהו אשם, להכחיש זה לטעון שאינך אשם.
- (3) לברור : לנפות - לברור זה לנפות.
- (4) לקבע : לזוז - לקבע זה למנוע משהו לזוז.

3. זועף : לפייס - לפייס זה לגרום למישהו להפסיק להיות זועף.

- (1) תועה : לכוון - לכוון זה לגרום למישהו להפסיק להיות תועה.
- (2) תמה : לשאול - דני תמה (=התפלא) ולכן החליט לשאול.
- (3) יגע : לעייף - לעייף זה לגרום למישהו להיות יגע.
- (4) סורר : לציית - לציית זה לא להיות סורר.

4. אדווה : נחשול - אדווה היא גל קטן, נחשול הוא גל גדול.

- (1) עיירה : כרך - עיירה היא עיר קטנה, כרך הוא עיר גדולה.
- (2) אברה : ציפור - אברה היא כנף של ציפור.
- (3) נחל : ערוץ - ערוץ הוא האפיק שבו זורם הנחל.
- (4) משעול : דרך - משעול הוא דרך צרה.

5. מגל : אסם - מגל משמש לקצירת תבואה ("הוצאת" התבואה מהשדה), שאותה מאחסנים באסם.

- (1) מסמך : ארכיון - מסמך גונזים בארכיון.
- (2) מסור : קרש - מסור משמש לניסור קרש.
- (3) עט : קסת - עט הוא הכלי שבאמצעותו "מורחים" את הדיו על הדף, והדיו מאוחסן בקסת.
- (4) מסחטה : קנקן - מסחטה משמשת להוצאת מיץ מהפרי, שאותו מאחסנים בקנקן.

6. פרש : להשתייך - פרש זה הפסיק להשתייך למשהו.

- (1) בושש : להקדים - בושש (=איחר) זה עשה ההפך מלהקדים.
- (2) התרצה : לסרב - התרצה זה הפסיק לסרב למשהו.
- (3) הבלח : להופיע - הבלח זה הופיע לסירוגין.
- (4) החמיא : להחניף - החמיא זה ביצע את הפעולה להחניף.

יחידה 2

1. הפתיע : צפוי - הפתיע זה עשה משהו לא צפוי.

- (1) שגה : נכון - שגה זה עשה משהו לא נכון.
- (2) שיער : סביר - שיער זה חשב שסביר שדבר מסוים יקרה.
- (3) הרתיע : מאיים - הרתיע זה עשה משהו מאיים.
- (4) פָּסַל : פגום - פסל זה קבע שמהו הוא פגום.

2. כפתורים : רוכסן - כפתורים ורוכסן הם שני דברים שונים המשמשים לאותה מטרה.

- (1) מדף : אצטבה - מדף זה אצטבה.
- (2) שק : ארגז - שק וארגז הם שני דברים שונים המשמשים לאותה מטרה.
- (3) כיסא : שולחן - כיסא ושולחן הם שני סוגי רהיטים (המשמשים למטרות שונות).
- (4) מכסה : סיר - מכסה הוא מה שסוגרים באמצעותו סיר.

3. כאב : יזרה מלח על הפצעים - יזרה מלח על הפצעים זה יגביר את הכאב.

- (1) מָרַד : יסית - יסית זה יגרום למישהו לפתוח במרד.
- (2) דיכוי : יאסור - לאסור זו אחת הפעולות שבעזרתה ניתן לבצע דיכוי.
- (3) בערה : ילבה - ילבה זה יגביר את הבערה.
- (4) תוספת : יגזים - יגזים זה יגרום לתוספת גדולה מדי.

4. עלום : מידע - עלום הוא מה שאין מידע לגביו.

- (1) אובד עצות : החלטה - אובד עצות הוא מי שמתקשה לקבל החלטה.
- (2) מְפַלָּה : עדיפות - מפלה הוא מי שנותן עדיפות למשהו.
- (3) ודאי : ספק - ודאי הוא מה שאין ספק לגביו.
- (4) נחוץ : צורך - נחוץ הוא מה שיש בו צורך.

5. פושה : התפשטות - פושה זה מבצע התפשטות.

- (1) רודף : מנוסה - רודף גורם לאחר להיות במנוסה.
- (2) מסתיר : חשיפה - מסתיר זה מונע חשיפה של משהו.
- (3) מעליב : הבלגה - הבלגה זה התעלמות מפעולת המעליב.
- (4) מסלים : הקצנה - מסלים זה מבצע הקצנה.

6. עורך דין : לקוח - עורך דין מייצג לקוח.

- (1) ציר : לידה - ציר הוא כאב בזמן הלידה ולפניה.
- (2) ציר : דלת - ציר הוא מה שמחבר בין המשקוף לדלת ומאפשר לדלת להיפתח ולהיסגר.
- (3) ציר : מדינה - ציר מייצג מדינה.
- (4) ציר : ירקות - ציר (=רוטב) ניתן להפיק גם מירקות.

יחידה 3

1. עמדה מנגד : סיוע - עמדה מנגד זה לא נתנה סיוע.

- (1) סובבה בכחש : רמייה - סובבה בכחש זה רימתה.
- (2) הפליאה מכותיה : חבורה - היא הפליאה בו מכותיה (=הכתה מכות נמרצות) ובכך יצרה חבורה על גופו.
- (3) הקשתה עורפה : ויתור - הקשתה עורפה (=התעקשה, דבקה בסרבנות) זה לא עשתה ויתור.
- (4) סר חנה : הערכה - מי שסר חנה (=הפסיקה להיות אהודה), האחר רוחש כלפיה פחות הערכה.

2. נוח לכעוס : הרגיז - נוח לכעוס הוא מי שקל להרגיז אותו.

- (1) חשדן : האמין - חשדן הוא מי שנוטה לא להאמין לאחרים.
- (2) פתי : הונה - פתי הוא מי שקל להונות אותו.
- (3) סגפן : סָבַל - סגפן הוא מי שגורם לעצמו לסבול.
- (4) קמצן : התרים - קמצן הוא מי שקשה להתרים אותו.

3. למסוק : שמן - למסוק זה לקטוף זיתים, שמהם יוצרים שמן.

- (1) לנפות : קמח - לנפות זה לסנן את הקמח.
- (2) לגדוד : תמר - לגדוד זה לקטוף תמרים.
- (3) לבצור : תירוש - לבצור זה לקטוף ענבים, שמהם יוצרים תירוש.
- (4) לעבות : מים - לעבות זה להפוך אדי מים למים.

4. דק : דקיק - דקיק זה דק מאוד.

- (1) כעוס : כעסן - כעסן הוא מי שנוטה להיות כעוס.
- (2) חמוץ : חמצמץ - חמצמץ זה מעט חמוץ.
- (3) יָשָׁן : ישן נושן - ישן נושן זה ישן מאוד.
- (4) תִּקְף : בר-תוקף - בר-תוקף זה תקף.

5. דובב : שתק - דובב זה גרם למישהו לא לשתוק.

- (1) נהנה : התייסר - נהנה זה ההפך מהתייסר.
- (2) ציווה : ציית - ציווה זה דרש מאחר לציית.
- (3) ייאש : קיווה - ייאש זה גרם למישהו לא לקוות.
- (4) השמיץ : התפאר - התפאר זה ההפך מהשמיץ את עצמו.

6. תסמין : אבחנה - אבחנה נקבעת על בסיס תסמינים.

- (1) גבול : תיחום - תיחום זה יצירת גבול.
- (2) אות : כתיבה - בפעולת הכתיבה נעשה שימוש באותיות.
- (3) ראיה : פסיקה - פסיקה נקבעת על בסיס ראיות.
- (4) דעה : סקר - המטרה של סקר היא לגלות מהן דעות הנשאלים.

יחידה 4

1. מפה : ניווט - מפה נועדה לסייע בניווט.

- (1) חוק : ציות - חוק הוא מה שצריך לציית לו.
- (2) הצגה : בימוי - בימוי הוא יצירת הצגה.
- (3) מתכון : אכילה - מתכון זה הוראות כיצד להכין משהו (אוכל), שאותו ניתן לאכול.
- (4) מילון : תרגום - מילון נועד לסייע בתרגום.

2. אמיר : עץ - אמיר הוא החלק העליון של העץ.

- (1) גיר : סלע - גיר הוא סוג של סלע.
- (2) פלג : נחל - פלג הוא נחל קטן.
- (3) פסגה : הר - פסגה היא החלק העליון של ההר.
- (4) גיא : עמק - גיא הוא עמק.

3. מסקרן : סקרנות - מסקרן הוא מה שמעורר סקרנות בקרב מישהו.

- (1) מכחיש : הכחשה - מכחיש זה מבצע הכחשה.
- (2) מאמין : אמון - מאמין הוא מי שנותן אמון במישהו אחר.
- (3) מראיין : ריאיון - מראיין זה עורך ראיין.
- (4) מרתיע : רתיעה - מרתיע הוא מה שמעורר רתיעה בקרב מישהו.

4. רב-משמעי : לפרש - רב-משמעי הוא מה שניתן לפרש בכמה דרכים.

- (1) רב-מכר : לקנות - רב-מכר הוא מה שרבים קנו.
- (2) רב-פעלים : לעשות - רב-פעלים הוא מי שנוהג לעשות דברים רבים.
- (3) רב-לשוני : לדבר - רב-לשוני הוא מי שמסוגל לדבר בכמה שפות.
- (4) רב-תכליתי : להשתמש - רב-תכליתי הוא מה שניתן להשתמש בו בכמה דרכים.

5. לכונן : נוסד - לכונן (=להקים) זה לגרום למשהו להיות נוסד (=מוקם).

- (1) להזיל : האמיר - להזיל זה לגרום למשהו (למחיר) להיות ההפך מהאמיר (= התייקר).
- (2) לעלוז : שָׁמַח - שמח זה ביצע את הפעולה לעלוז.
- (3) לכלות : אזל - לכלות (=לסיים) זה לגרום למשהו להיות אזל.
- (4) לנעול : פָּרַח - פָּרַח זה פתח משהו שמישהו נעל.

6. רמיזה : רמז - רמיזה היא מתן רמז.

- (1) צילום : תיעוד - צילום עוזר בתיעוד של משהו.
- (2) מימון : כסף - מימון הוא מתן כסף.
- (3) אילוף : משמעת - המטרה של אילוף היא לייצר משמעת.
- (4) שינון : זיכרון - המטרה של שינון היא שהדבר ייחרט בזיכרון.

יחידה 5

1. זידה : הלך - זידה זה הלך בצורה לקויה.

- (1) גמגם : דיבר - גמגם זה דיבר בצורה לקויה.
- (2) זמזם : שר - זמזם זה שר בלי מילים / שר מנגינה בשפתיים סגורות.
- (3) מצמץ : קרץ - קרץ זה מצמץ בעין אחת ובאופן מכוון.
- (4) בצבץ : יצא - בצבץ זה יצא מעט או החל לצאת.

2. ממכר : מתמכר - ממכר זה משהו שגורם למישהו להתמכר אליו.

- (1) לומד : מתלמד - מתלמד זה אדם אשר לומד לבצע תפקיד כלשהו.
- (2) מסבן : מסתבן - מסתבן זה מסבן את עצמו.
- (3) מתקיף : תוקף - תוקף זה מתקיף מישהו אחר.
- (4) משעמם : משתעמם - משעמם זה משהו שגורם למישהו להשתעמם ממנו.

3. לקוני : להכביר מילים - להכביר במילים (=לדבר בפירוט ובאריכות) זה להיות ההפך מלקוני (=קצר, תמציתי).

- (1) חשאי : לתת פומבי - לתת פומבי (=לפרסם ברבים) זה להיות ההפך מחשאי.
- (2) גָּע : לכתת רגליים - לכתת רגליים (=ללכת הרבה) גורם לאדם להיות יגע.
- (3) מצועצע : לקשט - לקשט משהו יתר על המידה הופך אותו למצועצע.
- (4) נזוף : להוכיח - להוכיח מישהו (=לנזוף בו) גורם לו לחוש נזוף.

4. אדים : מהביל - מהביל הוא מה שמעלה אדים (שיוצאים ממנו אדים).

- (1) גצים : רושף - רושף הוא מה שמתזז גצים (שיוצאים ממנו גצים).
- (2) שבבים : חוטב - שבבים הם תוצר לוואי של פעולת החוטב.
- (3) שיבולים : קוצר - קוצר זה חותך שיבולים.
- (4) נקבים : דולף - דולף זה שיוצאים ממנו מים או גז משום שיש בו נקבים.

5. צג : מקלדת - מקלדת קולטת את הטקסט שמוקלד והצג מראה אותו (קשר של קלט ופלט – הצג פולט את מה שהמקלדת קולטת).

- (1) נורה : חשמל - נורה פועלת באמצעות חשמל.
- (2) רמקול : מיקרופון - מיקרופון קולט גלי קול ורמקול משמיע אותם (הרמקול פולט את מה שהמיקרופון קולט).
- (3) טלפון : אפרכסת - אפרכסת היא חלק מהטלפון.
- (4) דיו : עט - עט הוא הכלי שבאמצעותו "מורחים" את הדיו על הדף.

6. פשט יד : נדיבות - פשט יד (=קיבץ נדבות) זה ביקש מאחרים שינהגו בנדיבות.

- (1) פקד : צייתנות - פקד זה ביקש מאחרים שינהגו בצייתנות.
- (2) הודה : כנות - הודה זה נהג בכנות.
- (3) התיידד : חברות - התיידד זה יצר חברות עם מישהו.
- (4) התעייף : ערנות - התעייף זה שהערנות שלו פחתה.

יחידה 6

1. אור : סנוור - סנוור הוא תוצאה של יותר מדי אור.

- (1) אוויר : נשימה - נשימה היא הכנסה והוצאה של אוויר.
- (2) מים : הצפה - הצפה היא תוצאה של יותר מדי מים.
- (3) נחיל : עקיצה - נחיל מכיל פרטים שיכולים לעקוץ.
- (4) רוח : נשיבה - נשיבה היא תנועה של רוח.

2. קימר : קשתי - קימר זה הפך משהו לקשתי.

- (1) הסתובב : מעגלי - הסתובב זה עשה תנועה מעגלית.
- (2) הרגיש : רגיש - רגיש הוא מי שנוטה להרגיש בעוצמה גבוהה יותר.
- (3) חידד : חד - חידד זה הפך משהו לחד.
- (4) בוסס : בוצי - בוסס זה הלך באדמה בוצית.

3. תת-סעיף : סעיף - תת-סעיף הוא סעיף קטן בתוך סעיף גדול יותר.

- (1) תת-קבוצה : קבוצה - תת-קבוצה היא קבוצה קטנה בתוך קבוצה גדולה יותר.
- (2) תת-ימי : ימי - תת-ימי זה מתחת לפני הים.
- (3) תת-תזונה : תזונה - תת-תזונה זה מצב של תזונה לא מספקת.
- (4) תת-תקני : תקן - תת-תקני זה משהו שאינו עומד בתקן.

4. ארון בגדים : שמלה - שמלה מאכסנים בארון בגדים.

- (1) תנור : לחם - לחם מייצרים באמצעות תנור.
- (2) מזווה : ריבה - ריבה מאכסנים במזווה.
- (3) שידה : מגירה - מגירה היא חלק משידה.
- (4) מטע : פרי - פרי גדל על עצים שנמצאים במטע.

5. מחזאי : במה - מחזאי מתכנן משהו (מחזה) שלבסוף מוצג על במה.

- (1) קריין : אולפן - קריין עובד באולפן.
- (2) שופט : כלא - שופט קובע, בין היתר, האם נאשם ייכנס לכלא.
- (3) נגר : יער - חומר הגלם של הנגר (עץ) מצוי ביער.
- (4) אדריכל : קרקע - אדריכל מתכנן משהו (מבנה) שלבסוף מוצג על הקרקע.

6. להדיח : לפשוע - להדיח זה לגרום למישהו אחר לפשוע.

- (1) לתרץ : להסביר - לתרץ זה להסביר את הסיבה למעשה שלילי (באמצעות סיבות שאינן מוצדקות).
- (2) להסלים : למתן - להסלים זה ההפך מלמתן.
- (3) לרצות : להשתוקק - להשתוקק זה לרצות מאוד.
- (4) לדובב : לדבר - לדובב זה לגרום למישהו אחר לדבר.

יחידה 7

1. לדובב : לדבר - לדובב זה לגרום למישהו אחר לדבר.

- (1) ללמוד : לדעת - ללמוד זה לבצע פעולה במטרה לדעת (לא לגרום לאחר לדעת).
- (2) להבטיח : לקיים - להבטיח זה להתחייב לקיים.
- (3) לנקום : לפגוע - לנקום זה לפגוע באחר משום שהוא שפגע בך.
- (4) להאיץ : להזדרז - להאיץ זה לגרום למישהו אחר להזדרז.

2. זר : שָׁזַר - שזר זה יצר זר.

- (1) ערמה : גיבב - גיבב זה יצר ערמה.
- (2) צמר : גזז - גזז זה גזר וחתך צמר.
- (3) כיכר : פָּרַס - פרס זה חתך את הכיכר לפרוסות.
- (4) מסמר : מָסַמַר - מָסַמַר זה נעץ מסמר בתוך משהו.

3. אכיפת החוק : עבריינות - המטרה של אכיפת החוק היא למנוע עבריינות.

- (1) זינוק : ריצה - זינוק הוא התחלת הריצה.
- (2) אטימה : חדירה - המטרה של אטימה היא למנוע חדירה.
- (3) התמכרות : תלות - התמכרות היא תלות במשהו.
- (4) שתלטנות : צייתנות - המטרה של שתלטנות היא ליצור צייתנות.

4. משוער : ודאי - משוער זה לא ודאי.

- (1) מחפה : חשוף - מחפה זה גורם למשהו לא להיות חשוף.
- (2) חלקי : ממצה - חלקי זה לא ממצה.
- (3) מנותץ : שביר - שביר הוא מה שיכול להיות מנותץ בקלות.
- (4) מבואר : ברור - מבואר הוא מה שהפכו לברור.

5. גינה : אחו - גינה היא אחו מלאכותי.

- (1) ברכת שחייה : אגם - ברכת שחייה היא אגם מלאכותי.
- (2) מדרגות נעות : מעלית - מדרגות נעות ומעלית משמשות לאותה מטרה.
- (3) משואה : לפיד - משואה היא לפיד.
- (4) מעדר : דחפור - דחפור הוא מעין מעדר מכני ענק.

6. לא שזפתו עין : ראה - לא שזפתו עין זה משהו שאף אחד לא ראה.

- (1) דרך הישר : קָטָא - קָטָא זה סר מדרך הישר.
- (2) בית מרפא : חלה - בבית מרפא מטפלים במי שחלה.
- (3) שדה בור : חרש - שדה בור הוא שדה שאף אחד לא חרש.
- (4) עיר רפאים : נטש - עיר רפאים היא עיר שננטשה.

יחידה 8

1. פְּבוּי : הדליק - הדליק זה גרם למשהו להפסיק להיות כבוי.

- (1) עילג : דיבר - עילג הוא מי שמתקשה לדבר באופן ברור.
- (2) לכוד : פְּלא - כלא זה גרם למישהו להיות לכוד.
- (3) גרוע : הילל - הילל זה אמר על משהו שהוא ההפך מגרוע.
- (4) מחוספס : ליטש - ליטש זה גרם למשהו להפסיק להיות מחוספס.

2. לסחוט : איומים - אפשר לסחוט מישהו באמצעות איומים.

- (1) לכפור : האשמות - לכפור זה לא להודות בהאשמות.
- (2) להפר : הבטחות - להפר זה לא לקיים הבטחות.
- (3) לשכנע : דעות - לשכנע זה לנסות לגרום לאחר להסכים עם הדעות שלך.
- (4) להוכיח : ראיות - אפשר להוכיח משהו באמצעות ראיות.

3. לבטוח : אמין - אמין זה מישהו שניתן לבטוח בו.

- (1) לקנא : קנאי - קנאי זה מישהו שנוטה לקנא.
- (2) להתעלם : זניח - זניח זה משהו שניתן להתעלם ממנו.
- (3) לרסן : מאופק - מאופק זה מישהו שנוטה לרסן את עצמו.
- (4) לוודא : ודאי - לוודא זה להפוך משהו לוודאי.

4. הפחיד : פקו ברכיו - פקו ברכיו (=נמלא פחד) משום שמישהו הפחיד אותו.

- (1) ייאש : רפו ידיו - רפו ידיו (=התייאש) משום שמישהו ייאש אותו.
- (2) תרם : קפץ ידו - קפץ ידו זה לא תרם.
- (3) חטא : נקפו לבו - נקפו לבו (=חש חרטה) משום שהוא חטא (שתי הפעולות נעשות על ידי אותו אדם).
- (4) מחל : יש בלבו - מי שיש בלבו על מישהו (=נוטר טינה) הוא מי שלא מחל.

5. טל : אגל - טל מורכב מאגלים רבים.

- (1) קרחון : קרח - קרחון הוא גוש גדול של קרח.
- (2) גשם : מים - גשם הוא טיפות של מים.
- (3) עץ : ענף - ענף הוא חלק מהעץ (עץ לא מורכב רק מהרבה ענפים אלא גם מעלים וגזע).
- (4) נסורת : שבב - נסורת מורכבת משבבים רבים.

6. קורטוב : כמות - קורטוב הוא כמות קטנה שאינה מדידה.

- (1) רגע : זמן - רגע הוא זמן קצר שאינו מדיד.
- (2) חיריק : ניקוד - חיריק הוא אחד מסימני הניקוד.
- (3) מטר : מרחק - מטר הוא יחידת מרחק.
- (4) דממה : קול - דממה היא מצב שבו אין קול.

יחידה 9

1. מיילדת : ללדת - מיילדת מסייעת למישהי ללדת.

- (1) מבשלת : לאכול - מבשלת מכינה משהו (אוכל), כדי שמישהו יוכל לאכול אותו.
- (2) מייעצת : להתייעץ - מייעצת היא מי שניתן להתייעץ איתה.
- (3) מסבירה : להבין - מסבירה מסייעת למישהו להבין.
- (4) מנגנת : להאזין - מנגנת יוצרת משהו (מוזיקה) שניתן להאזין לו.

2. להזמין : בא - להזמין זה לבקש ממישהו לבוא.

- (1) לאחות : נשבר - לאחות זה לתקן את מה שנשבר.
- (2) להסמיק : נבוך - להסמיק זה הפעולה שנוטה לעשות מי שנבוך.
- (3) לאסור : נמנע - לאסור זה לבקש ממישהו להימנע.
- (4) להודות : כפר - כפר זה עשה ההפך מלהודות.

3. להקשות : קושיה - להקשות זה להציג קושיה.

- (1) להתלונן : קובלנה - להתלונן זה להציג קובלנה (=תלונה).
- (2) לרמוז : פתרון - לרמוז זה לכוון מישהו להגעה לפתרון.
- (3) להקניט : הבלגה - הבלגה היא התעלמות מהקנטה.
- (4) לשעות : בקשה - לשעות זה להענות לבקשה.

4. שחיקה : מהוה - שחיקה גורמת למשהו להיות מהוה (=שחוק).

- (1) התעקשות : עיקש - התעקשות היא התנהגות שמאפיינת אדם עיקש.
- (2) הדחה : מודח - הדחה גורמת למישהו להיות מודח.
- (3) הרוויה : צמא - הרוויה גורמת למישהו להיות ההפך מצמא.
- (4) הרשעה : נאשם - הרשעה קובעת שהנאשם אשם.

5. מסננת : נוזל - מסננת מאפשרת לנוזל לעבור דרכה (וחוסמת דברים אחרים).

- (1) תנור : חום - תנור מייצר חום.
- (2) שמשה : אור - שמשה מאפשרת לאור לעבור דרכה (וחוסמת דברים אחרים, לדוגמה אבק).
- (3) שבשבת : רוח - שבשבת מסתובבת בעזרת הרוח.
- (4) מעיל : קור - מעיל מגן מפני קור (אינו מאפשר לקור לעבור דרכו).

6. אצודה : תכשיט - אצודה (=צמיד) היא סוג של תכשיט.

- (1) הספד : שבח - הספד הוא נאום על אדם שנפטר אשר מכיל דברי שבח.
- (2) מאסף : טור - מאסף הוא האחרון בטור.
- (3) קריצה : מחווה - קריצה היא סוג של מחווה.
- (4) יציע : אולם - יציע הוא חלק של האולם.

יחידה 10**1. צרה : צרה צרורה - צרה צרורה היא צרה גדולה.**

- (1) דמעות : דמעות תננין - דמעות תננין זה ביטוי שמשמעותו צער מזויף.
- (2) נחמה : נחמה פורתא - נחמה פורתא היא נחמה מועטה.
- (3) שמחה : שמחה לאיד - שמחה לאיד היא שמחה הבאה בעקבות נפילתו של האחר.
- (4) בכי : בכי תמרורים - בכי תמרורים הוא בכי גדול.

2. שותק : הס! - אמרתי לדני הס! ועכשיו הוא שותק.

- (1) מתריע : היזהר! - אמרתי לדני היזהר! וכך אני מתריע על סכנה.
- (2) נוהג : לאט! - אמרתי לדני לאט! כי הוא נוהג מהר.
- (3) דרוך : היכון! - אמרתי לדני היכון! ועכשיו הוא דרוך.
- (4) לופת : הרפה! - אמרתי לדני הרפה! אך הוא עדיין לופת.

3. שנתו נודדת : להירדם - מי ששנתו נודדת קשה לו להירדם.

- (1) תקוע : להיחלץ - מי שתקוע קשה לו להיחלץ.
- (2) חסין : לפגוע - חסין זה מישהו שקשה לאחר לפגוע בו.
- (3) סודי : להתגלות - סודי זה משהו שאסור לו להתגלות.
- (4) שבע : להאכיל - להאכיל מישהו זה לגרום לו להיות שבע.

4. התעמעם : בהירות - התעמעם זה הפך לפחות בהיר.

- (1) התנער : אחריות - התנער זה טען שהאחריות אינה שלו.
- (2) התמתן : קיצוניות - התמתן זה הפך לפחות קיצוני.
- (3) התחזה : זהות - התחזה זה אימץ זהות שאינה שלו.
- (4) הסתכן : סכנה - הסתכן זה העמיד את עצמו בסכנה.

5. להשביח : דשן - בעזרת דשן ניתן להשביח משהו.

- (1) לתבל : מזון - לתבל זה להוסיף חומרים למזון (במטרה לשפר את הטעם והריח שלו).
- (2) לדלל : מים - בעזרת מים ניתן לדלל משהו.
- (3) לכבס : כתם - כתם ניתן להסיר באמצעות כיבוס.
- (4) להריח : בושם - בושם נועד לגרום למישהו להריח טוב.

6. קָתַב : שכתוב - שכתב זה כתב מחדש.

- (1) החזיר : שחזור - שחזר זה החזיר למצב הקודם.
- (2) העריך : שערוך - שערוך זה העריך מחדש.
- (3) הלהיב : שלהוב - שלהב זה הלהיב אחרים.
- (4) העביד : שעבוד - שעבד זה העביד מישהו.

יחידה 11

1. היקוות : מים - היקוות היא התאספות של מים במקום מסוים.

- (1) התנפצות : רסיסים - התנפצות היא הישברות לרסיסים.
- (2) התכתבות : מכתבים - התכתבות היא החלפת מכתבים.
- (3) התקהלות : אנשים - התקהלות היא התאספות של אנשים במקום מסוים.
- (4) התעמתות : יריבים - התעמתות היא ויכוח בין יריבים.

2. חוטב : נגר - חוטב כורת עצים ונגר משתמש בהם ליצירת משהו (רהיטים).

- (1) מכונאי : נהג - מכונאי מטפל ברכב והנהג משתמש בו (אין כאן קשר של חומר גלם).
- (2) צייד : טַבַּח - צייד צד חיות וטַבַּח משתמש בהן ליצירת משהו (מאכלים).
- (3) אוצַר : אמן - אוצַר הוא מי שמנהל תערוכה שבה מוצגים הדברים שהאמן יצר.
- (4) בוצר : שתיין - בוצר הוא מי שקוטף ענבים, שמהם מכינים יין, אותו שותה השתיין (השתיין אינו יוצר את היין אלא צורך אותו).

3. טרחני : להטריד - טרחני הוא מי שנוהג להטריד אחרים.

- (1) שבלוני : לחדש - שבלוני הוא מי שאינו נוהג לחדש.
- (2) גמלוני : לנוע - גמלוני הוא מי שמתקשה לנוע.
- (3) לוחמני : לתקוף - לוחמני הוא מי שנוהג לתקוף אחרים.
- (4) קטנוני : לרצות - קטנוני הוא מי שקשה לרצות אותו.

4. בכי תמרורים : בכי - בכי תמרורים הוא בכי גדול.

- (1) נחמה פורתא : נחמה - נחמה פורתא היא נחמה קטנה.
- (2) דממת מוות : דממה - דממת מוות היא דממה מוחלטת ("גדולה").
- (3) קרקע בתולה : קרקע - קרקע בתולה היא קרקע שעדיין לא נעשה בה שימוש.
- (4) חלום בלהות : חלום - חלום בלהות הוא חלום רע.

5. תקנה : גזרה - גזרה היא תקנה רעה (תקנה שיש בה כדי לפגוע ולהקשות).

- (1) פשע : עונש - עונש הוא תגמול על פשע.
- (2) בקשה : סירוב - סירוב הוא מתן תשובה שלילית לבקשה.
- (3) אש : להבה - להבה היא אש.
- (4) תכנית : מזימה - מזימה היא תכנית רעה (תכנית שמטרתה לפגוע).

6. שבח : מוחמא - מוחמא הוא מי שקיבל שבח.

- (1) בוז : נקלה - נקלה (=אדם שפל) הוא מי שחשים כלפיו בוז.
- (2) אזהרה : זהיר - זהיר הוא מי שמתנהל כאילו קיבל אזהרה.
- (3) תוכחה : נזוף - נזוף הוא מי שקיבל תוכחה.
- (4) תרעומת : כעוס - כעוס הוא מי שחש תרעומת.

יחידה 12

1. עצימת עיניים : ראייה - עצימת עיניים היא הימנעות מראייה.

- (1) כובד לשון : דיבור - כובד לשון הוא דיבור מגומגם.
- (2) כפל לשון : דיבור - כפל לשון הוא דיבור חזרתי (לשם הדגשה או מיותר – כפל כפליים ; לדעתי אני חושב).
- (3) חריצת לשון : דיבור - חריצת לשון היא דיבור בוטה.
- (4) נצירת לשון : דיבור - נצירת לשון היא הימנעות מדיבור.

2. להתלקח : לדעוך - להתלקח זה ההפך מלדעוך.

- (1) להגר : להגלות - להגר זה לעבור למדינה אחרת, להגלות זה לגרש מישהו למדינה אחרת.
- (2) להתבולל : להיטמע - להתבולל זה להיטמע בעם אחר.
- (3) להתלכד : להתפלג - להתלכד זה ההפך מלהתפלג.
- (4) לעבוד : לפטר - לפטר זה לגרום למישהו להפסיק לעבוד.

3. מתיימר : יכולת - מתיימר הוא מי שטוען שיש לו יכולת, שלא בצדק.

- (1) משתמט : מחויבות - משתמט הוא מי שמתחמק ממחויבות.
- (2) משתוקק : אדישות - משתוקק הוא מי שחש ההפך מאדישות.
- (3) מתחסד : מוסריות - מתחסד הוא מי שטוען שיש לו מוסריות, שלא בצדק.
- (4) מתחלה : בריאות - מתחלה הוא מי שמעמיד פנים שהבריאות שלו נפגעה.

4. אבן משחזת : מאכלת - אבן משחזת היא כלי שנועד לשפר את המאכלת (=סכין לשחיטה) כדי שתבצע את תפקידה טוב יותר.

- (1) משאבה : צמיג - משאבה היא כלי שנועד לשפר את הצמיג כדי שיבצע את תפקידו טוב יותר.
- (2) עוגן : מפרש - עוגן עוצר את תנועת הסירה ומפרש גורם לה לנוע.
- (3) תמרור : כביש - תמרור נועד לתת הוראות לנעים על הכביש.
- (4) רשת : חכה - רשת וחכה הם כלים שמטרתם היא תפיסת דגים.

5. טל : אגל - אגל הוא רסיס של טל.

- (1) גשם : שלולית - שלולית נוצרת כתוצאה מירידת גשם.
- (2) שלג : פתית - פתית הוא רסיס של שלג.
- (3) חול : דיונה - דיונה היא גבעת חול.
- (4) אוויר : משב - משב הוא זרימה של אוויר.

6. מהסה : מקים שאון - מהסה זה גורם למישהו להפסיק להקים שאון (=לעשות רעש).

- (1) משסה : מתקיף - משסה זה גורם למישהו להתקיף.
- (2) ממריד : מצייט - ממריד זה גורם למישהו להפסיק לצייט.
- (3) מחליט : מתלבט - מתלבט זה מתקשה להחליט.
- (4) מעפיל : מטפס - מעפיל זה מטפס למקום גבוה.

יחידה 13**1. חנן : חנינה - חנן זה נתן למישהו חנינה.**

- (1) **השיב : תשובה - השיב זה נתן למישהו תשובה.**
- (2) קינא : קנאה - קינא זה חש קנאה.
- (3) נעזר : עזרה - נעזר זה קיבל עזרה ממישהו.
- (4) גבל : גבול - גבל זה היה על הגבול.

2. ספרייה : דף - בספרייה יש ספרים ובכל ספר יש דפים.

- (1) **משתלה : עלה - במשתלה יש צמחים ובכל צמח יש עלים.**
- (2) מאפייה : בצק - במאפייה יוצרים משהו (מאפים) מבצק.
- (3) מלתחה : בגד - מלתחה היא אוסף של בגדים.
- (4) בקתה : קורה - בקתה מורכבת מקורות.

3. ביות : פראי - ביות זה הפיכת משהו להפך מפראי.

- (1) כיתור : מוקף - כיתור זה הפיכת משהו למוקף.
- (2) **מילוי : ריק - מילוי זה הפיכת משהו להפך מריק.**
- (3) פיהוק : פעור - פיהוק הוא שאיפת אוויר בפה פעור.
- (4) ויתור : עיקש - עיקש מתאפיין בהפך מויתור.

4. להפריח : לעוף - להפריח זה לגרום למשהו לעוף.

- (1) להתעכב : לאחר - להתעכב זה לאחר.
- (2) **להכשיל : למעוד - להכשיל זה לגרום למישהו למעוד.**
- (3) לסכל : לבצע - לסכל זה למנוע ממישהו לבצע משהו.
- (4) להפגין : למחות - להפגין זה למחות בפומבי על משהו.

5. תמימות : להונות - קל להונות את מי שמאופיין בתמימות.

- (1) **סלחנות : לפייס - קל לפייס את מי שמאופיין בסלחנות.**
- (2) עלגות : להתבטא - מי שמאופיין בעלגות הוא מי שקשה לו להתבטא.
- (3) דאגנות : לחשוש - מי שמאופיין בדאגנות נוטה לחשוש לעיתים קרובות.
- (4) חסינות : לפגוע - קשה לפגוע במי שמאופיין בחסינות.

6. יד רוחצת יד : טובות הנאה - יד רוחצת יד זה נתינת טובות הנאה אחד לשני (באופן הדדי).

- (1) **התכתבות : מכתבים - התכתבות היא נתינת מכתבים אחד לשני (באופן הדדי).**
- (2) התרועעות : ידידים - התרועעות היא הימצאות בסביבת ידידים.
- (3) התנדנדות : תנועות - התנדנדות היא ביצוע תנועות מצד לצד.
- (4) התנזרות : הנאות - התנזרות היא הימנעות מהנאות.

יחידה 14

1. נפתל : ישר - נפתל זה ההפך מישר.

- (1) רגשן : נפעם - רגשן הוא מי שנוהג להיות נפעם לעיתים קרובות.
- (2) שקול : נמהר - שקול זה ההפך מנמהר.
- (3) בוהק : מסונוור - בוהק הוא מה שגורם למישהו להיות מסונוור.
- (4) עצל : נרפה - עצל זה נרפה.

2. הקיש : הלם - הלם זה הקיש בחזקה.

- (1) לחץ : נמחץ - נמחץ הוא מה שמישהו לחץ עליו יותר מדי.
- (2) נענע : טלטל - טלטל זה נענע בחזקה.
- (3) היכה : בעט - בעט זה היכה עם הרגל.
- (4) הרפה : אחז - הרפה זה הפסיק לאחוז.

3. שימוש : נשחק - נשחק הוא מה שעשו בו יותר מדי שימוש (השתמשו בו יותר מדי ולכן נשחק).

- (1) נשימה : התנשף - התנשף זה נשם נשימות כבדות ותכופות.
- (2) שיבוש : הפריע - הפריע זה גרם לשיבוש.
- (3) מילוי : התפקע - התפקע (=עלה על גדותיו) הוא מה שעשו עליו יותר מדי מילוי (מילאו אותו יותר מדי ולכן התפקע).
- (4) עיכוב : המתין - עיכוב גורם למישהו להמתין.

4. דוור : דואר - דוור תפקידו לחלק דואר.

- (1) חייט : בד - חייט משתמש בבד כדי לתפור בגדים.
- (2) חלבן : חלב - חלבן תפקידו לחלק חלב.
- (3) איכר : אדמה - איכר הוא עובד אדמה.
- (4) עגלון : עגלה - עגלון נוהג בעגלה.

5. אופטימי : תקווה - אופטימי הוא מי שנוטה לחוש תקווה.

- (1) זחוח : ענווה - זחוח הוא מי שמפגין ההפך מענווה.
- (2) זהיר : סכנה - זהיר הוא מי שמתרחק מסכנה.
- (3) מנוכר : זרות - מנוכר הוא מי שנוטה לחוש זרות.
- (4) אהוד : חיבה - אהוד הוא מי שאחרים מרגישים כלפיו חיבה.

6. משכון : לפדות - לפדות זה לגרום למשכון להפסיק להיות ממושכן (פדיית משכון היא תשלום כסף על מנת "לשחרר" חפצים או נכסים שהיוו ערבון).

- (1) נדבה : לקבץ - לקבץ זה לבקש נדבה.
- (2) זיכרון : להנציח - להנציח זה לשמר את הזיכרון.
- (3) אמתלה : לתרץ - לתרץ זה לתת אמתלה.
- (4) אבדה : למצוא - למצוא זה לגרום לאבדה להפסיק להיות אבודה.

יחידה 15

1. נטוש : עזב - עזב זה גרם למשהו להיות נטוש.

- (1) פרוע : סירק - סירק זה גרם למשהו להיות ההפך מפרוע.
- (2) שקוף : ראה - שקוף הוא מה שניתן לראות מבעדו.
- (3) שָׁבַע : סעד - סעד זה גרם לעצמו להיות שָׁבַע.
- (4) חבוט : הכה - הכה זה גרם למשהו להיות חבוט.

2. גדר : חציצה - המטרה של גדר היא לבצע חציצה.

- (1) פגיון : השחזה - השחזה היא פעולה המשפרת את הפגיון (הפעולה נעשית על הפגיון ולא באמצעותו).
- (2) מחלצות : תפירה - תפירה היא חיבור בדים ליצירת בגדים, מחלצות הן בגדים מהודרים.
- (3) עששית : האפלה - המטרה של עששית היא לבצע ההפך מהאפלה.
- (4) עדי : קישוט - המטרה של עדי (=תכשיט) היא לבצע קישוט.

3. קהל : איש - קהל מורכב מהרבה אנשים.

- (1) תפוזרת : מארז - תפוזרת זה ההפך ממארז.
- (2) תחפושת : מסכה - מסכה היא חלק מתחפושת.
- (3) תספורת : שער - תספורת היא גזירת ועיצוב השער.
- (4) תפרחת : פרח - תפרחת מורכבת מהרבה פרחים.

4. חותה : גחלים - חותה זה מעביר גחלים ממקום למקום.

- (1) מדשן : צמחים - מדשן זה משביח את הקרקע ובכך מסייע להתפתחות הצמחים.
- (2) גורף : עלים - גורף זה מעביר עלים ממקום למקום.
- (3) משלם : מטבעות - משלם זה נותן כסף, שיכול להיות בצורת מטבעות.
- (4) מייבש : בָּצוּת - מייבש זה מוציא את המים מְבָצוּת (עד שהן מפסיקות להיות ביצות).

5. הטיל עוגן : להפליג - הטיל עוגן זה מנע ממהו (ספינה) להפליג.

- (1) שיקר : להאמין - שיקר זה ניסה לגרום לאחר להאמין לדבר שאינו נכון.
- (2) שילם : לגבות - לגבות זה לדרוש מהאחר לשלם.
- (3) מְחַק : לכתוב - מְחַק זה ביטל את תוצר פעולת הכתיבה.
- (4) פָּקַק : למזוג - פָּקַק זה מנע ממישהו למזוג.

6. להכחיש : שקרי - להכחיש זה לטעון שמהו הוא שקרי.

- (1) להרגיע : נינוח - להרגיע זה לגרום למישהו להיות נינוח.
- (2) לסלף : מעוות - לסלף משהו זה לגרום למשהו להיות מעוות.
- (3) להתריע : מסוכן - להתריע זה לטעון שמהו הוא מסוכן.
- (4) להציף : שקוע - להציף משהו זה לגרום למשהו להיות ההפך משקוע.

יחידה 16

1. דיונה : חול - דיונה היא מאגר טבעי של חול.

- (1) אגם : מים - אגם הוא מאגר טבעי של מים.
- (2) חריש : אדמה - חריש הוא פילוח והפיכת האדמה.
- (3) עננים : רוח - רוח יכולה להזיז עננים.
- (4) עשן : אש - עשן הוא תוצר לוואי של הבערת אש.

2. לחבר : נְתַק - לחבר זה לבטל את הַנְתַק.

- (1) לסנגר : זיכוי - לסנגר זה לנסות להביא לזיכוי של מישהו.
- (2) לשבח : חיסרון - לשבח מישהו זה לציין את ההפך מהחיסרון שלו.
- (3) להבליג : עלבון - להבליג זה להימנע מלהגיב על עלבון.
- (4) לרפא : חולי - לרפא זה לבטל את החולי.

3. להצחיק : הלצה - המטרה של הלצה היא להצחיק.

- (1) לשאול : תשובה - לשאול זה פעולה שמטרתה לקבל תשובה.
- (2) להוכיח : רֵאָיָה - המטרה של ראייה היא להוכיח.
- (3) לבוא : הזמנה - המטרה של הזמנה היא לבקש ממישהו אחר לבוא.
- (4) לסייע : מצוקה - לסייע זה להקל על מי שנמצא במצוקה.

4. משט : אנייה - משט הוא הפלגת ראוה של כמה אניות.

- (1) קונצרט : מנצח - מנצח הוא מי שמוביל את הקונצרט.
- (2) מופע : סדרן - סדרן הוא מי שדואג לכך שהסדר יישמר במהלך המופע.
- (3) תהלוכה : צועד - תהלוכה היא צעדת ראוה של כמה צועדים.
- (4) יציע : צופה - ביציע יושבים צופים.

5. טעם : לטעום - לטעום זה לבדוק מה הטעם של משהו.

- (1) מידה : למדוד - למדוד זה לבדוק מה המידה של משהו.
- (2) מבט : להביט - להביט במשהו זה להפנות אליו מבט.
- (3) חום : לחמם - לחמם משהו זה להגביר את החום שלו.
- (4) אוויר : לאוורר - לאוורר זה להכניס אוויר.

6. כילה : תם - כילה (=סיים) זה גרם למשהו להיות תם.

- (1) הביס : ניגף - הביס זה גרם למישהו להיות ניגף (=מובס).
- (2) חיפש : אבד - דני חיפש משהו לאחר שאבד.
- (3) דלק : רדף - דלק זה רדף.
- (4) ציווה : המרה - המרה זה פעל בניגוד למה שהאחר ציווה.

יחידה 17

1. חמוש : נשק - חמוש זה מישהו שיש לו נשק.

- (1) מרוקן : תוכן - מרוקן זה משהו שאין בו תוכן.
- (2) מצולק : צלקת - מצולק זה מישהו שיש לו צלקת.
- (3) בלוי : שימוש - בלוי זה דבר שנעשה בו שימוש רב (השתמשו בו הרבה ולכן נעשה בלוי).
- (4) כלוא : פְּלֵא - כלוא זה מישהו שנמצא בכלא.

2. אספלנית : חבישה - אספלנית (=תחבושת) משמשת לחבישה.

- (1) עיתון : כתיבה - עיתון משמש לפרסום תוכן, שהוא תוצר הכתיבה.
- (2) כיליון : כילה - מחיקה מבטלת את מה שנוצר על ידי הקולמוס (=עט).
- (3) מטפה : כיבוי - מטפה משמש לכיבוי.
- (4) מיתר : צרימה - שימוש שגוי במיתר גורם לצרימה.

3. לאפות : כריך - לאפות זה ליצור משהו (לחם) שממנו מכינים כריך.

- (1) לסרוג : צמר - לסרוג זה ליצור משהו מצמר.
- (2) לארוג : בגד - לארוג זה ליצור משהו (בד) שממנו מכינים בגד.
- (3) לרקום : רקמה - לרקום זה ליצור רקמה.
- (4) להטליא : טלאי - להטליא זה לחבר טלאי למשהו.

4. חמקמק : לתפוס - חמקמק זה משהו שקשה לתפוס אותו.

- (1) רצוף : לקטוע - לקטוע זה להפוך משהו ללא רצוף.
- (2) איתן : לערער - איתן זה מישהו שקשה לערער אותו.
- (3) שקוף : להסתיר - שקוף זה משהו שלא יכול להסתיר משהו אחר, משום שניתן לראות דרכו.
- (4) עָנָן : לשבח - עָנָן זה מישהו שלא נוהג לשבח את עצמו.

5. קמור : שטוח - שטוח הוא המצב שבין קמור להפך מקמור (קעור).

- (1) חידה : פתרון - פתרון הוא תשובה לחידה.
- (2) מוזר : תמוה - תמוה זה מוזר.
- (3) תקווה : אכזבה - אכזבה חש מי שהתקווה שלו לא התממשה.
- (4) ניצחון : תיקו - תיקו הוא המצב שבין ניצחון להפך מניצחון (הפסד).

6. התקנא : קינא - התקנא זה התחיל לקנא.

- (1) הצטרף : צירף - הצטרף זה צירף את עצמו.
- (2) התכתב : כתב - התכתב זה כתב למישהו אחר והאחר כתב לו בחזרה.
- (3) התנשם : נשם - התנשם זה נשם במהירות ובכבדות.
- (4) התחייך : חייך - התחייך זה התחיל לחייך.

יחידה 18

1. הכביר : להמעיט - הכביר זה עשה ההפך מלהמעיט.

- (1) הקשיב : להסכית - הקשיב זה ביצע את הפעולה להסכית.
- (2) הלביש : לערטל - הלביש זה עשה ההפך מלערטל (=להפשיט).
- (3) התריע : להיזהר - התריע זה אמר למישהו להיזהר.
- (4) המתין : לבושש - בושש זה גרם למישהו להמתין.

2. אצטבה : על גבי - ניתן לשים דברים על גבי אצטבה (=מדף).

- (1) סולם : למעלה - סולם משמש להגעה למעלה.
- (2) קופסה : בתוך - ניתן לשים דברים בתוך קופסה.
- (3) משקפת : רחוק - משקפת משמשת לראייה של משהו רחוק.
- (4) ירכתיים : מאחור - ירכתיים הן אחורי הספינה, נמצאות מאחור.

3. מברשת : צבע - מברשת היא הכלי שבאמצעותו משתמשים בצבע.

- (1) פטיש : מסמר - פטיש הוא הכלי שבאמצעותו משתמשים במסמר.
- (2) את : בור - את משמש ליצירת בור.
- (3) מעלית : קומה - מעלית משמשת למעבר קומה.
- (4) מסחטה : מיץ - מסחטה משמשת להוצאת מיץ מהפרי.

4. לרדות : כוורת - לרדות זה להוציא משהו (דבש) מתוך כוורת.

- (1) לשלות : מים - לשלות זה להוציא משהו מתוך מים.
- (2) לשאוב : מים - לשאוב זה להוציא מים מתוך משהו.
- (3) למהול : מים - למהול זה לערבב נוזל כלשהו במים.
- (4) להציף : מים - להציף זה למלא יותר מדי מים.

5. הזדקק : נחוץ - נחוץ הוא מה שמישהו הזדקק לו.

- (1) הבין : נהיר - נהיר הוא מה שמישהו הבין אותו.
- (2) העניש : נפשע - נפשע הוא מה שמישהו העניש את מי שעשה אותו.
- (3) נטמן : צפון - צפון הוא מה שנטמן.
- (4) נסדק : נשבר - נסדק זה נשבר "קצת".

6. דרך : סלל - סלל זה יצר דרך.

- (1) מצוף : הציף - המטרה של מצוף היא להציף.
- (2) מידע : הודיע - הודיע זה מסר מידע.
- (3) מטבע : טבע - טבע זה יצר מטבע.
- (4) נסורת : ניסר - נסורת היא תוצר לוואי של הפעולה שעשה מי שניסר.

יחידה 19**1. גמול : בא על שכרו - בא על שכרו זה קיבל גמול.**

- (1) החלטה : הוחלט - הוחלט זה שנתקבלה החלטה לגביו.
- (2) כיליון : כילה - כילה זה גרם לכיליון.
- (3) רשות : הרשה - הרשה זה נתן למישהו רשות.
- (4) בשורה : התבשר - התבשר זה קיבל בשורה.

2. נהנתן : תענוגות - נהנתן הוא אדם המחפש תענוגות.

- (1) ביקורתי : ביקורת - ביקורתי הוא אדם שנוטה להעביר ביקורת.
- (2) שאפתן : שאיפות - שאפתן הוא אדם בעל שאיפות רבות.
- (3) שקדן : חריצות - שקדן הוא אדם המתאפיין בחריצות.
- (4) סקון : ידע - סקון הוא אדם המחפש ידע.

3. לח : רווי - לח זה מעט רטוב ורווי זה מאוד רטוב.

- (1) עתיק : חדש - עתיק זה ההפך מחדש.
- (2) מעייף : תשוש - מעייף זה דבר הגורם למישהו להיות תשוש.
- (3) חמים : לוהט - חמים זה מעט חם ולוהט זה מאוד חם.
- (4) מתובל : מלוח - מתובל במלח זה מלוח.

4. הבהרה : הבנה - המטרה של הבהרה היא לגרום למישהו להבין.

- (1) מעילה : הונאה - מעילה (שימוש בכסף/רכוש של אחר לתועלת אישית) היא סוג של הונאה.
- (2) מכירה : השכרה - השכרה היא נתינת זכות להשתמש בנכס כלשהו לפרק זמן מוגדר, ואילו מכירה היא ללא הגבלת זמן.
- (3) הכשלה : מעידה - המטרה של הכשלה היא לגרום למישהו למעוד.
- (4) כניעה : מפלה - כניעה באה בעקבות מפלה.

5. חמשיר : שיר - חמשיר הוא סוג של שיר.

- (1) כיסא : שולחן - כיסא ושולחן הם שני סוגים של רהיטים.
- (2) קנס : עונש - קנס הוא סוג של עונש.
- (3) מקטורן : אריג - מקטורן עשוי מאריג.
- (4) תסריט : סרט - תסריט הוא יצירה שמעבדים לסרט.

6. מיותר : צריך - מיותר הוא מה שמישהו לא צריך.

- (1) אבוד : מתמצא - אבוד זה אינו מתמצא.
- (2) מוגן : מתקיף - מוגן הוא דבר שקשה להצליח בהתקפה שלו.
- (3) אלמוני : מכיר - אלמוני הוא מי שמישהו לא מכיר.
- (4) אטי : מאיץ - מאיץ מישהו זה דורש ממנו להיות פחות אטי.

יחידה 20

1. נכלם : בייש - בייש זה גרם למישהו להיות נכלם (=מבוייש).

- (1) ניחם : התחרט - התחרט זה ניחם.
- (2) נסתר : הכמין - הכמין (=הסתיר) זה גרם למשהו להיות נסתר.
- (3) נזקק : סיפק - סיפק למישהו זה גרם למישהו להיות ההפך מנזקק.
- (4) נידון : חנן - חנן זה ביטל את עונשו של מי שנידון.

2. לחן : להלחין - להלחין זה ליצור לחן.

- (1) בצק : לאפות - לאפות זה ליצור משהו מבצק.
- (2) מזגן : לצנן - המטרה של מזגן היא לצנן.
- (3) עפיפון : להפריח - להפריח זה להעיף את העפיפון.
- (4) בור : לחפור - לחפור זה ליצור בור.

3. נווד : מקום - נווד זה מישהו שעובר ממקום למקום.

- (1) שבע : מזון - שבע זה מישהו שצרך מספיק מזון.
- (2) ריק : תוכן - ריק זה חסר תוכן.
- (3) ססגוני : גוון - ססגוני זה בעל גוונים רבים.
- (4) הפכפך : דעה - הפכפך זה מישהו שעובר מדעה לדעה.

4. מרובב : כתם - מרובב (=מלוכלך) זה שיש עליו כתמים.

- (1) מזוכך : פסולת - מזוכך זה ללא פסולת.
- (2) מחורץ : חריץ - מחורץ זה שיש בו חריצים.
- (3) מנותץ : רסיס - מנותץ זה מה שהפך לרסיסים.
- (4) מסווג : סוג - מסווג זה מחולק לסוגים.

5. מגינת לב : נחמה פורתא - נחמה פורתא (=נחמה מועטה) עוזרת מעט מאוד במצב של מגינת לב (=סבל וצער).

- (1) אור : צוהר - דרך צוהר נכנס אור.
- (2) שאלה : מענה - מענה הוא תשובה לשאלה.
- (3) בכי : יבבה - יבבה היא סוג של בכי.
- (4) בצורת : טפטוף - טפטוף עוזר מעט מאוד במצב של בצורת.

6. קוף : מחט - קוף הוא חור במחט.

- (1) נדן : חרב - נדן הוא נרתיק לחרב.
- (2) חרד : חומה - חרד הוא חור בחומה.
- (3) אמיר : שורש - אמיר הוא החלק העליון של העץ, שורש הוא החלק התחתון של העץ.
- (4) פיר : מעלית - פיר הוא ה"שרוול" שהמעלית עוברת בתוכו.

הבנה והסקה

מיקום: מקטע שני בפרק, לאחר אנלוגיות (שאלות 7-18/17)

מספר שאלות: 12-11 שאלות בפרק

זמן מומלץ: 12-11 דקות (דקה בממוצע לשאלה)

משקל בציון: 95 נקודות בציון רב-תחומי (45 בדגש כמותי ו-140 בדגש מילולי).

הוראות: לשאלות אלה לא מופיעות הוראות בבחינה (למעט לשאלות השלמת משפטים).

רמת קושי: השאלות מופיעות בסדר קושי עולה.

מיומנות נדרשת: בשאלות אלו נבדקת היכולת לקרוא מידע מורכב ולהבינו, ולגזור ממנו מסקנות.

בשאלות אלו נדרשת הבנה של היגיון של טיעונים, הבנה של כללים והיכולת ליישם אותם, השוואה

בין רעיונות ומצבים שונים, והבנה של טקסטים ברמה אקדמית.

המקטע של שאלות הבנה והסקה הוא מקטע חדש בפרק חשיבה מילולית בבחינה, אשר מחליף את מקטע שאלות ההיגיון שהיה נהוג במתכונת הישנה (עד מועד יולי 2012). המקטע כולל גם סוגי שאלות שהופיעו במתכונת הישנה וגם סוגים חדשים של שאלות.

המתכונת החדשה - באופן כללי, במתכונת החדשה מושם דגש חזק יותר על שאלות הבדקות יכולת הסקה והבנת הנקרא ופחות על שאלות "טכניות".

שאלות הבנה והסקה במתכונת החדשה

- השלמת משפטים
- הבנת משפט
- הבנת פסקה
- משלים והשוואות
- מחזק/מחליש
- חשיבה מדעית
- טענות
- כללים ושיבוצים

השלמת משפטים

מיקום: בתוך מקטע שאלות הבנה והסקה

מספר שאלות: 3 שאלות בפרק

זמן מומלץ: 3 דקות (דקה בממוצע לשאלה)

משקל בציון: 23 נקודות בציון רב-תחומי (12 בדגש כמותי ו-35 בדגש מילולי).

הוראות: בכל שאלה יש משפט (או כמה משפטים) שכמה חלקים ממנו חסרים, ולאחריו ארבע אפשרויות להשלמת החסר. עליכם לבחור באפשרות המתאימה ביותר להשלמת החסר.

רמת קושי: השאלות מופיעות בסדר קושי עולה.

מיומנות נדרשת: שאלות השלמת משפטים בודקות את היכולת שלנו להבין את הקשרים הלוגיים בין חלקי המשפט. ישנם סוגים שונים של קשרים: ניגוד, פירוט, הדגמה, הסבר וכדומה. בדרך כלל נבין את מהות הקשר בעזרת מילות הקישור (לכן, למרות, ואולם, בניגוד ל...) וסימני הפיסוק (נקודתיים, מקף וכדומה).

איך פותרים?

1. קוראים את המשפט עם ההשלמה הראשונה.
2. מקצרים את המשפט למילים שלנו.
3. מציבים תשובות ופוסלים מה שלא מתאים.
4. אם מוצאים תשובה נכונה לדעתנו, לא ממשיכים לבדוק את שאר התשובות!

דגשים כלליים

1. **הצבת תשובות לפי התחלה דומה** - כדאי להציב תחילה את התשובות שיש להן התחלה דומה. בדרך זו אנחנו "זוכרים" כבר את החלק הראשון של המשפט וחוסכים בזמן הקריאה שלו.
2. **חוסר היגיון פנימי** - בין חלקי המשפט חייב להישמר קשר הגיוני (מבחינת מבנה המשפט ומילות הקישור). אם יש סתירה בין חלקי המשפט ניתן לפסול את התשובה (גם אם לא קראנו את כל המשפט).
3. **היגיון בריא / ידע כללי** - לעיתים מופיעים משפטים שהתשובה נראית ברורה לנו (מתוך ידע כללי או מתוך היגיון כללי). במקרה זה כדאי לסרוק את התשובות ולחפש את ההצבה המתאימה ולא לבדוק את התשובות לפי הסדר. אמנם על פי הוראות המרכז הארצי אסור להסתמך על ידע כללי, אך ברוב המכריע של השאלות המשפטים עצמם נכונים, ולכן אפשר לנסות "לקצר". מקסימום - התשובה לא תתאים, ותמשיכו לבדוק הלאה.
4. **בדיקת חלק מהמשפט** - לעיתים אין צורך לקרוא את כל המשפט, וניתן לפסול תשובות על ידי הצבתן רק בחלק מהמשפט.

"תקציר" -

הטכניקה החשובה ביותר, במיוחד בשאלות ארוכות או שאלות עם קשרים מורכבים, היא לעשות "תקציר" של המשפט במילים שלכם. בתקציר אנחנו "מנקים" את כל מילות התיאור והמילים שפחות חשובות להבנת הקשר בין חלקי המשפט, ונשארים עם ה"שלד" של המשפט, המנוסח בדרך כלל במילים שלנו.

דרך מומלצת היא פשוט לעבור על המשפט ולמחוק ממנו (עם העפרון) את כל המילים שהן "לא חשובות" להבנה של המשפט - המילים שלא משפיעות על המבנה שלו, על הקשר בין חלקי המשפט.

טכניקה נוספת היא למחוק חלקים מסובכים מהמשפט ולרשום מעליהם במילים שלנו מה הם בעצם אומרים.

לא חייבים לרשום את התקציר, אפשר פשוט להגיד אותו לעצמכם בלב (או בקול, אבל זהירות מהבוחנת...). בעזרת התקציר קל יותר לעבור על התשובות ולהציב אותן בשלד של המשפט במקום במשפט המקורי הארוך ו/או המסובך.

קשר בין חלקי המשפט

לרוב, משפטים ארוכים מורכבים מכמה חלקים. חלקי המשפט השונים יכולים להיות דומים ותואמים זה לזה, כמו למשל בדוגמה הבאה:

"חבר הכנסת צ'קוב תומך בהצעת החוק, וגם חברת הכנסת ליפקין הבטיחה שתצביע בעדה."

במשפט זה מתוארות שתי עובדות - האחת היא "חבר הכנסת צ'קוב תומך בהצעת החוק", והאחרת היא "חברת הכנסת ליפקין הבטיחה שתצביע בעד החוק". עובדות אלו תואמות זו את זו, והקשר הלוגי "וגם" שמקשר ביניהן מדגיש את התאמתן.

חלקי המשפט השונים יכולים גם להיות שונים ואף לסתור זה את זה, כמו למשל בדוגמה הבאה:

"הופתעתי שדליה טסה לאירופה בחופשתה, שכן דליה מפחדת מטיסות."

במשפט זה מתוארות שתי עובדות - האחת היא "דליה טסה לאירופה בחופשתה", והאחרת היא "דליה מפחדת מטיסות". עובדות אלו אינן תואמות זו את זו. ניתן היה להניח כי אם דליה מפחדת מטיסות היא לא תטוס בחופשתה. המילה "הופתעתי" מדגישה כי כותב המשפט מודע לחוסר ההתאמה של שני החלקים, ועל ידי כך הופכת את המשפט לבעל הגיון פנימי תקין.

ישנן כמה משפחות מילים שמשמשות בבחינה הפסיכומטרית לקשר בין חלקי משפט:

מילות קישור

מילות קישור יכולות להביע מגוון יחסים בין חלקי משפט. למשל:

- התאמה בין חלקי משפט (למשל: "בגלל", "בשל", "כי", "מפני ש...").
- אי-התאמה בין חלקי משפט (למשל: "הגם ש...", "אך", "אבל").
- תנאי ותוצאה (למשל: "אם", "במקרה ש...", "אילו לא").
- השוואה בין חלקי משפט דומים או שונים (למשל: "בדומה ל...", "כפי ש...", "בשונה מ...").

ביטויי הפתעה

כאשר חלקי המשפט לא תואמים זה לזה ניתן להוסיף מילים שידגישו עד כמה מפתיע ששני החלקים מתקיימים זה לצד זה.

דוגמאות לביטויי הפתעה:

"הופתעתי ש...", "למרבה הפלא", "לא ברור מדוע", "קשה להבין כיצד".

דוגמאות לשימוש בביטויי הפתעה:

- "מפתיע שמנהל המפעל פיטר עובדים, שכן המפעל נמצא בתקופת שגשוג."
 - "נטע נוהגת לאחר לשיבות ולכן הופתענו שהייתה הראשונה להופיע לשיבת הצוות."
- כאשר חלקי המשפט תואמים זה לזה ניתן להוסיף מילים שידגישו עד כמה אין זה מפתיע ששניהם מתקיימים זה לצד זה.

דוגמאות לביטויי העדר הפתעה:

"לא הופתענו ש...", "אין זה פלא ש...", "מובן כי...", "אך טבעי ש..."

דוגמאות לשימוש בביטויי העדר הפתעה:

- "לאור ההישגים הנמוכים של קבוצת הכדורגל אין פלא שמאמן הקבוצה הוחלף."
- "אך טבעי שבתקופה של משבר כלכלי יפחת מספר האנשים הסועדים במסעדות."

קשרי מחקר

רבים מהמשפטים המופיעים בבחינה מתארים מחקרים בנושאים אקדמיים כגון ביולוגיה, כימיה, פסיכולוגיה והיסטוריה. במשפטים אלו מוצגת פעמים רבות טענה מרכזית וראיות שתומכות בה או מערערות אותה.

על מנת להראות כי ראיה מסוימת תומכת בטענה נעשה שימוש בביטויי תמיכה.

דוגמאות לביטויי תמיכה:

"מחזק", "תומך", "לראייה", "מבסס", "תואם ל..."

דוגמאות לשימוש בביטויי תמיכה:

- "חשיפת המגילות העתיקות במדבר סהרה, מבססת את הסברה כי בעבר חיו שם שבטי נוודים."
 - "פרופ. נוי טוען כי רמת זיהום האוויר עלתה בשנים האחרונות, ולראיה הציג מחקר לפיו מספר מקרי המוות ממחלות במערכת הנשימה עלה בצורה חדה."
- על מנת להראות כי ראיה מסוימת אינה תומכת בטענה נעשה שימוש בביטויי הפרכה.

דוגמאות לביטויי הפרכה:

"מחליש", "מפריך", "מערער", "נזנח לאור".

דוגמאות לשימוש בביטויי העדר הפתעה:

- "הסברה לפיה האטום הוא החלקיק הקטן ביותר נזנחה בעקבות הצלחת המדענים לבקע את האטום."
- "העובדה שמדינת קריביה המדברית היא אחת המדינות המשגשגות בעולם מחלישה את הטענה שאקלים טרופי הוא תנאי הכרחי לשגשוג כלכלי."

זיהוי הגיון פנימי במשפט

כאמור, בכל פרק מילולי יש רצף של חמש שאלות מסוג השלמת משפטים. שאלות אלו מסודרות על פי רוב לפי סדר קושי עולה. נצטט להלן את הנחיות המרכזי הארצי לשאלות אלו:

"בכל שאלה יש משפט (או יותר ממשפט) שכמה חלקים ממנו חסרים, ולאחריו ארבע אפשרויות להשלמת החסר. עליכם לבחור באפשרות המתאימה ביותר להשלמת החסר."

"האפשרות המתאימה" היא למעשה התשובה שמכילה השלמות שיוצרות משפט בעל הגיון פנימי תקין, כלומר - משפט בלי שגיאות לוגיות.

המשפטים בשאלות השלמת משפטים מכילים בין שלושה לחמישה חלקים חסרים. לפני העיסוק בשאלות השלמת משפטים כפי שהן מופיעות בבחינה הפסיכומטרית, נציג משפט ובו שני חלקים חסרים בלבד, כדי להדגים עקרונות פתרון בסיסיים.

רופאיו של יעקב הורו לו _____ ולכן החליט יעקב _____ במהלך השבוע שעבר.

שימו לב שהמשפט מכיל מילת קישור של התאמה "ולכן". בהתאם לכך אנו נצפה שהתשובה הנכונה תיצור משפט שחלקיו יוצרים קשר זה.

- (1) להפחית את מספר שעות השינה / לישון שעתיים נוספות כל לילה
- (2) להקפיד על ביצוע התעמלות בוקר / שלא להתעמל כלל בבקרים
- (3) להתחיל להרכיב משקפי ראייה / לנסות וללכת בלי משקפיים
- (4) לאכול פרי אחרי כל ארוחה / לאכול תפוח לאחר הארוחות שאכל

נבדוק את ההשלמות שמוצעות בתשובות בזו אחר זו כדי למצוא איזו מהן יוצרת משפט בעל הגיון פנימי תקין -

תשובה (1):

"רופאיו של יעקב הורו לו להפחית את מספר שעות השינה ולכן החליט יעקב לישון שעתיים נוספות כל לילה במהלך השבוע שעבר."

ניתן לאפיין במשפט זה שני חלקי משפט בעלי משמעות לפתרון -

חלק ראשון: "רופאיו של יעקב הורו לו להפחית את מספר שעות השינה..."
בתמצות - **רופאים ממליצים לישון פחות.**

חלק שני: "...החליט יעקב לישון שעתיים נוספות כל לילה במהלך השבוע שעבר"
בתמצות - **יעקב החליט לישון יותר.**

חלקים אלו קשורים זה לזה בקשר של אי-התאמה, אין זה סביר שאם הרופאים ימליצו ליעקב לישון פחות הוא יישן יותר. הקשר הלוגי "...ולכן..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של התאמה. לפיכך, המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2):

"רופאיו של יעקב הורו לו להקפיד על ביצוע התעמלות בוקר ולכן החליט יעקב שלא להתעמל כלל בבקרים במהלך השבוע שעבר."

גם כאן, שני חלקים רלוונטיים:

חלק ראשון: "רופאיו של יעקב הורו לו להקפיד על ביצוע התעמלות בוקר..."
בתמצות - **רופאים ממליצים להתעמל בבוקר.**

חלק שני: "...החליט יעקב שלא להתעמל כלל בבקרים במהלך השבוע שעבר."
בתמצות - **יעקב החליט לא להתעמל.**

חלקי משפט אלו קשורים זה לזה בקשר של אי-התאמה, אין זה סביר שאם הרופאים ימליצו ליעקב להתעמל בבוקר הוא יחליט לא להתעמל. ושוב, הקשר הלוגי "...ולכן..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של התאמה. לפיכך המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3):

"רופאיו של יעקב הורו לו להתחיל להרכיב משקפי ראייה ולכן החליט יעקב לנסות וללכת בלי משקפיים במהלך השבוע שעבר."

חלק ראשון: "רופאיו של יעקב הורו לו להתחיל להרכיב משקפי ראייה..."
בתמצות - **רופאים ממליצים להרכיב משקפיים.**

חלק שני: "...החליט יעקב לנסות וללכת בלי משקפיים במהלך השבוע שעבר."
בתמצות - **יעקב החליט לא להרכיב משקפיים.**

חלקי משפט אלו קשורים זה לזה בקשר של אי-התאמה, אין זה סביר שאם הרופאים ימליצו ליעקב להרכיב משקפיים הוא יחליט לא להרכיב משקפיים. הקשר הלוגי "...ולכן..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של התאמה. לפיכך, המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו אינה נכונה.

אם פסלנו בוודאות את כל התשובות למעט אחת בפתרון שאלות השלמת משפטים - ניתן להעריך כבר עתה שתשובה (4) היא הנכונה. נודא זאת להלן:

תשובה (4):

"רופאיו של יעקב הורו לו לאכול פרי אחרי כל ארוחה ולכן החליט יעקב לאכול תפוח לאחר הארוחות שאכל במהלך השבוע שעבר."

חלק ראשון: "רופאיו של יעקב הורו לו לאכול פרי אחרי כל ארוחה..."
בתמצות - **רופאים ממליצים לאכול פרי אחרי ארוחה.**

חלק שני: "...החליט יעקב לאכול תפוח לאחר הארוחות שאכל במהלך השבוע שעבר."
בתמצות - **יעקב החליט לאכול פרי אחרי ארוחה.**

חלקי משפט אלו קשורים זה לזה בקשר של התאמה. סביר שאם הרופאים ימליצו ליעקב לאכול פרי אחרי ארוחה הוא יחליט לאכול פרי אחרי ארוחה. הקשר הלוגי "...ולכן..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של התאמה. לפיכך, המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו נכונה.

התשובה הנכונה היא (4).

בדיקת ההשלמות המוצעות בתשובות בהן איתרנו שגיאה לוגית, היא הטכניקה באמצעותה אנו פותרים שאלות השלמת משפטים.

התמצות בה השתמשנו כדי לסכם את תוכנו של כל אחד מחלקי המשפט הרלוונטיים לפתרון היא טכניקה יעילה מאוד בשאלות השלמת משפטים ובעיקר בשאלות השלמת משפטים שמכילות מידע רב. למעשה, היכולת לתמצת מתוך מידע נתון את העיקר היא יכולת שהמרכז הארצי לבחינות והערכה מצפה שנבחנים יפגינו בבחינה הפסיכומטרית.

נציג דוגמה נוספת, הפעם עם שלושה חלקים חסרים :

ניר סבר שכל הסלובקים נחמדים, ו____, הוא ____ לפגוש סלובקית ____.

נציין שני דברים לגבי המשפט החסר שמופיע בשאלה זו - ראשית, המשפט לא מכיל מילת קישור. במקרים כאלו הקשרים יימצאו בתשובות. שנית, בתחילת המשפט מופיע חלק קבוע, שלא מושפע מההשלמות - "ניר סבר שכל הסלובקים נחמדים". בדיקת התשובות תעשה לאור המידע שניתן לנו בחלק זה.

(1)	למרות זאת / לא הופתע / נחמדה
(2)	כיוון שכך / הופתע / נחמדה
(3)	למרות זאת / הופתע / נחמדה
(4)	כיוון שכך / לא הופתע / לא נחמדה

גם במשפט שבשאלה זו שני חלקים רלוונטיים לפתרון - האחד הוא החלק הקבוע ("ניר סבר שכל הסלובקים נחמדים") והשני משתנה בהתאם להשלמות המוצעות בכל אחת מהתשובות.

לפי חלקו הראשון של המשפט **ניר סבור שכל הסלובקים נחמדים**. בהתאם לכך אנו נצפה ש...

- אם ניר יפגוש סלובקית נחמדה - אז הוא לא יופתע.
- אם ניר יפגוש סלובקית לא נחמדה - אז הוא יופתע.

נבדוק איזו מהתשובות יוצרת חלק שני למשפט, שבשילוב עם החלק הראשון של המשפט, יוצר משפט שלם בעל הגיון פנימי:

תשובה (1):

חלק שני: "...ולמרות זאת, הוא לא הופתע לפגוש סלובקית נחמדה." בתמצות - **ניר פוגש סלובקית נחמדה, ניר לא מופתע.**

חלק זה קשור בקשר של התאמה לחלק הראשון של המשפט. הקשר הלוגי "...ולמרות זאת..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של אי-התאמה. לפיכך, המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2):

חלק שני: "...וכיוון שכך, הוא הופתע לפגוש סלובקית נחמדה." בתמצות - **ניר פוגש סלובקית נחמדה, ניר מופתע.**

חלק זה קשור בקשר של אי-התאמה לחלק הראשון של המשפט. הקשר הלוגי "...וכיוון שכך..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של התאמה. לפיכך, המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3):

חלק שני: "...ולמרות זאת, הוא הופתע לפגוש סלובקית נחמדה." בתמצות - **ניר פוגש סלובקית נחמדה, ניר מופתע.**

חלק זה קשור בקשר של אי-התאמה לחלק הראשון של המשפט. הקשר הלוגי "...ולמרות זאת..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של אי-התאמה. לפיכך, המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו נכונה.

נציין כי בפתרון שאלות השלמת משפטים אם מצאנו תשובה ש**בוודאות** לא יוצרת סתירה לוגית - ניתן לסמן אותה מבלי לבדוק את יתר התשובות. בהתאם לכך אנו יכולים לקבוע כבר עתה שהתשובה השלישית היא הנכונה. ובכל זאת נפרט לגבי התשובה הרביעית להלן:

תשובה (4):

חלק שני: "...וכיוון שכך, הוא לא הופתע לפגוש סלובקית לא נחמדה." בתמצות - **ניר פוגש סלובקית לא נחמדה, ניר לא מופתע.**

חלק זה קשור בקשר של אי-התאמה לחלק הראשון של המשפט. הקשר הלוגי "...וכיוון שכך..." שמחבר בין שני החלקים מייצג קשר של התאמה. לפיכך, המשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו אינה נכונה.

התשובה הנכונה היא (3).

נדגים שאלה נוספת, הפעם עם ארבעה חלקים חסרים:

שאל הנניח כי ככל שריכוז המלח בתמיסה _____ יותר, כך _____ מספר חיידקי הגרידוליטוס שנמצאים בתוכה. בשונה מהנחתו של שאול, בתמיסה שנבדקה היה ריכוז המלח _____, ומספר חיידקי הגרידוליטוס _____.

שאלה זו מורכבת משני משפטים - בראשון מתוארת הנחה של שאול לגבי הקשר בין ריכוז המלח בתמיסה ובין מספר חיידקי הגרידוליטוס שנמצאים בתוכה, ובשני מתוארת בדיקה של ריכוז המלח ומספר חיידקי הגרידוליטוס. שימו לב שהמשפט השני מתחיל במילים "בשונה מהנחתו של שאול". מילים אלו מעידות על כך ששני המשפטים קשורים זה לזה בקשר של אי-התאמה.

(1) גבוה / קטן / נמוך / גדל
(2) גבוה / קטן / גבוה / גדל
(3) נמוך / קטן / נמוך / קטן
(4) נמוך / גדל / גבוה / קטן

נבדוק את ההשלמות שמוצעות בתשובות בזו אחר זו כדי למצוא איזו מהן יוצרת משפט בעל הגיון פנימי תקין. נחלק את הבדיקה לחלקים ונתמצת את הממצאים מכל חלק בקצרה:

תשובה (1):

"שאל הנניח כי ככל שריכוז המלח בתמיסה גבוה יותר, כך קטן מספר חיידקי הגרידוליטוס שנמצאים בתוכה..." נתמצת - **ריכוז מלח גבוה ← מספר חיידקים קטן.**

"...בתמיסה שנבדקה היה ריכוז המלח נמוך, ומספר חיידקי הגרידוליטוס גדל." נתמצת - **ריכוז מלח נמוך ← מספר חיידקים גדול.**

שני חלקים אלו מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי "בשונה מהנחתו של שאול..." מייצג קשר של אי-התאמה. מכאן שהמשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו לא נכונה.

תשובה (2):

"שאל הנח כי ככל שריכוז המלח בתמיסה גבוה יותר, כך קטן מספר חיידקי הגרידוליטוס שנמצאים בתוכה..."
נתמצת - **ריכוז מלח גבוה** ← **מספר חיידקים קטן**.

"...בתמיסה שנבדקה היה ריכוז המלח גבוה, ומספר חיידקי הגרידוליטוס גדל." נתמצת -
ריכוז מלח גבוה ← **מספר חיידקים גדול**.

שני חלקים אלו אינם מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי "בשונה מהנחתו של שאול..." מייצג קשר של אי-התאמה. מכאן שהמשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו נכונה.

ניתן לסמן את תשובה (2) כבר עתה. אנו נדגים להלן מדוע תשובות (3) ו-(4) אינן נכונות.

תשובה (3):

"שאל הנח כי ככל שריכוז המלח בתמיסה נמוך יותר, כך קטן מספר חיידקי הגרידוליטוס שנמצאים בתוכה..."
נתמצת - **ריכוז מלח נמוך** ← **מספר חיידקים קטן**.

"...בתמיסה שנבדקה היה ריכוז המלח נמוך, ומספר חיידקי הגרידוליטוס קטן." נתמצת -
ריכוז מלח נמוך ← **מספר חיידקים קטן**.

שני חלקים אלו מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי "בשונה מהנחתו של שאול..." מייצג קשר של אי-התאמה. מכאן שהמשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו לא נכונה.

תשובה (4):

"שאל הנח כי ככל שריכוז המלח בתמיסה נמוך יותר, כך גדל מספר חיידקי הגרידוליטוס שנמצאים בתוכה..."
נתמצת - **ריכוז מלח נמוך** ← **מספר חיידקים גדול**.

"...בתמיסה שנבדקה היה ריכוז המלח גבוה, ומספר חיידקי הגרידוליטוס קטן." נתמצת -
ריכוז מלח גבוה ← **מספר חיידקים קטן**.

שני חלקים אלו מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי "בשונה מהנחתו של שאול..." מייצג קשר של אי-התאמה. מכאן שהמשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית. תשובה זו לא נכונה.

התשובה הנכונה היא (2).

נסכם את מה שלמדנו לגבי פתרון שאלות השלמת משפטים עד עתה:

- הטכניקה באמצעותה אנו פותרים שאלות השלמת משפטים היא בדיקת ההשלמות המוצעות בתשובות והתמקדות בפסילת תשובות בהן איתרנו שגיאה לוגית.
- התשובה הנכונה בשאלות השלמת משפטים היא התשובה שמכילה השלמות שיוצרות משפט בלי שגיאות לוגיות.
- יש לתמצת מידע רלוונטי מתוך חלקי המשפט ולבדוק את האופן בו החלקים קשורים זה לזה. במקרה שהקשר הלוגי לא תואם את הקשר האמיתי בין החלקים ניתן לפסול את התשובה.
- אם מצאנו תשובה שבוודאות לא יוצרת סתירה לוגית - ניתן לסמן אותה מבלי לבדוק את יתר התשובות.

כעת נפנה לפתור שאלות פסיכומטריות:

דוגמה ראשונה

במשפט שבשאלת השלמת משפטים זו ארבעה חלקים חסרים.

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית, נסו לפתור את השאלה לפי מה שלמדתם עד כאן.

✓ אחר כך בדקו את תשובתכם באמצעות הפתרון המפורט.

שר החקלאות הודיע כי הוא _____ לדעתם של אלו הסבורים כי הקמת חווה לגידול חסה היא רעיון _____ ולפיכך הוא _____ ל _____ תכנית הקמתה.

(1) שותף / מעולה / מתנגד / המשך

(2) שותף / גרוע / לא מתנגד / ביטול

(3) אינו שותף / מעולה / לא מתנגד / המשך

(4) אינו שותף / גרוע / מתנגד / המשך

שימו לב שבאמצע המשפט מופיע הקשר הלוגי "ולפיכך". מכאן ניתן להסיק כי החלק הראשון של המשפט ("שר החקלאות... היא רעיון _____") והחלק השני של המשפט ("הוא... הקמתה") צריכים להיות תואמים זה לזה.

נבדוק את ההשלמות שמוצעות בתשובות בזו אחר זו כדי למצוא איזו מהן יוצרת משפט בעל הגיון פנימי תקין.

תשובה (1):

"שר החקלאות הודיע כי הוא שותף לדעתם של אלו הסבורים כי הקמת חווה לגידול חסה היא רעיון מעולה ולפיכך הוא מתנגד להמשך תכנית הקמתה."

נתמצת את חלקו הראשון של המשפט - **שר החקלאות בעד הקמת החווה.**

נתמצת את חלקו השני של המשפט - **שר החקלאות נגד הקמת החווה.**

שני חלקים אלו אינם מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי "ולפיכך" מייצג קשר של התאמה. מכאן שהמשפט שנוצר מההשלמות שבתשובה זו אינו תקין מבחינה לוגית.

תשובה זו לא נכונה.

תשובה (2):

"שר החקלאות הודיע כי הוא שותף לדעתם של אלו הסבורים כי הקמת חווה לגידול חסה היא רעיון גרוע ולפיכך הוא לא מתנגד לביטול תכנית הקמתה."

בחלקו השני של המשפט זה מופיעות מילות שלילה רבות ("לא מתנגד לביטול תוכנית הקמתה"). במשפטים כאלו תהליך התמצות חשוב במיוחד. כדאי לשלב זוגות של מילים שליליות למילה חיובית אחת. לדוגמה, זוג מילות השלילה "לא מתנגד" שקול למילה "תומך". כלומר, השר תומך בביטול התוכנית.

נתמצת את חלקו הראשון של המשפט - **שר החקלאות נגד הקמת החווה.**

נתמצת את חלקו השני של המשפט - **שר החקלאות נגד הקמת החווה.**

שני חלקים אלו מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי "ולפיכך" מייצג קשר של התאמה. מכאן שהמשפט שנוצר מהשלמות שבתשובה זו תקין מבחינה לוגית.

תשובה זו נכונה.

אם אנו יודעים **בוודאות** כי ההשלמות שנוצרות בתשובה לא יוצרות סתירה לוגית, ניתן לסמן את התשובה. אם איננו יודעים זאת בוודאות - כדאי להמשיך ולנסות לפסול את יתר התשובות שנתרו.

התשובה הנכונה היא (2).

דוגמה שנייה

במשפט שבשאלת השלמת משפטים זו ארבעה חלקים חסרים.

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית, נסו לפתור את השאלה לפי מה שלמדתם עד כאן.

✓ אחר כך בדקו את תשובתכם באמצעות הפתרון המפורט.

ב _____ אדריכל הלפרין ש _____ תכנון מבנים _____, האדריכלית דוואני מתכננת מבנים _____.

(1) דומה ל- / נמנע מ- / שאינם גבוהים / נמוכים

(2) דומה ל- / מקפיד על / גבוהים / נמוכים

(3) שונה מה- / נמנע מ- / שאינם נמוכים / גבוהים

(4) דומה ל- / מקפיד על / נמוכים / גבוהים

שימו לב שההשלמה הראשונה מכילה מילת קישור של השוואה (דומים או שונים), המקשרת בין שני חלקים: חלק המשפט שמתאר את העבודות של האדריכל הלפרין ("אדריכל הלפרין... מבנים _____"), חלק המשפט שמתאר את העבודות של האדריכלית דוואני ("האדריכלית... מבנים _____").

שני חלקים אלו יכולים לתאר עובדות דומות או שונות. הקשר הלוגי שתציע ההשלמה שבתשובה הנכונה יתאים לסוג הקשר שיווצר בין שני החלקים.

תשובה (1):

"בדומה לאדריכל הלפרין שנמנע מתכנון מבנים שאינם גבוהים, האדריכלית דוואני מתכננת מבנים נמוכים".
הקשר הלוגי - "בדומה ל..." מייצג השוואה בין דומים.

נתמצת את החלק המתייחס להלפרין - **הלפרין מתכנן מבנים גבוהים** ("נמנע ממבנים שאינם גבוהים" - נחליף זוג מילות שלילה במילת חיוב: "מקפיד על מבנים גבוהים").

נתמצת את החלק המתייחס לדוואני - **דוואני מתכננת מבנים נמוכים**.

שני חלקי המשפט מתארים עובדות שאינן דומות זו לזו. כאמור, הקשר "בדומה ל-" מייצג קשר של השוואה בין דומים.
תשובה זו לא נכונה.

תשובה (2):

"בדומה לאדריכל הלפרין שמקפיד על תכנון מבנים גבוהים, האדריכלית דוואני מתכננת מבנים נמוכים".
הקשר הלוגי - "בדומה ל..." מייצג השוואה בין דומים.

נתמצת את החלק המתייחס להלפרין - **הלפרין מתכנן מבנים גבוהים**.

נתמצת את החלק המתייחס לדוואני - **דוואני מתכננת מבנים נמוכים**.

שני חלקי המשפט מתארים עבודות שאינן דומות זו לזו. כאמור, הקשר "בדומה ל-" מייצג קשר של השוואה בין דומים.
תשובה זו לא נכונה.

תשובה (3):

"בשונה מהאדריכל הלפרין שנמנע מתכנון מבנים שאינם נמוכים, האדריכלית דוואני מתכננת מבנים גבוהים."

הקשר הלוגי - "בשונה מה..." מייצג השוואה בין שונים.

נתמצת את החלק המתייחס להלפרין - **הלפרין מתכנן מבנים נמוכים**. ("נמנע ממבנים שאינם נמוכים" - נחליף זוג מילות שלילה במילת חיוב: "מקפיד על מבנים נמוכים")

נתמצת את החלק המתייחס לדוואני - **דוואני מתכננת מבנים גבוהים**.

שני חלקי המשפט מתארים עובדות שאינן דומות זו לזו. כאמור, הקשר "בשונה מ-" מייצג קשר של השוואה בין שונים.

תשובה זו נכונה.

התשובה הנכונה היא (3).

דוגמה שלישית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית, נסו לפתור את השאלה לפי מה שלמדתם עד כאן.

✓ אחר כך בדקו את תשובתכם באמצעות הפתרון המפורט.

____ ישראל היה מבקש ממני שהחדר יהיה חשוך, לא הייתי ____ את האור בחדר, וזאת כיוון שאני ____ פועל כדי שבקשותיו של ישראל ____.

(1) אילו / מדליק / לעולם לא / תתמלאנה

(2) לו / מכבה / תמיד / לא תתמלאנה

(3) אלמלא / מכבה / תמיד / לא תתמלאנה

(4) לולא / מכבה / לעולם לא / תתמלאנה

נחלק את המשפט לשני חלקים רלוונטיים לפתרון:

חלק המשפט הראשון מתאר את בקשתו של ישראל ואת תגובת הדובר לבקשה זו ("____ ישראל... האור בחדר,") - שימו לב שההשלמה הראשונה מכילה מילת קישור של תנאי בטל (לו, אילו, אלמלא, לולא).

חלק המשפט השני מתאר את המניע של הדובר להתייחס כפי שהתייחס לבקשתו של ישראל ("... שאני ____ ישראל...").

שני חלקים אלו קשורים זה לזה באמצעות מילת קישור של התאמה ("וזאת כיוון ש...").

תשובה (1):

"אילו ישראל היה מבקש ממני שהחדר יהיה חשוך, לא הייתי מדליק את האור בחדר, וזאת כיוון שאני לעולם לא פועל כדי שבקשותיו של ישראל תתמלאנה."

נתמצת את חלקו הראשון של המשפט - במצב ההיפותטי בו ישראל היה מבקש חושך, לא הייתי מדליק אור. מכללי התנאי הבטל עליו הרחבנו קודם, ניתן להסיק כי במציאות **ישראל לא רצה חושך - אני הדלקתי אור (סייעתי לשראל)**.

נתמצת את חלקו השני של המשפט - **אני אף פעם לא מסייע לשראל**.

שני חלקי המשפט אינם מתאימים זה לזה. הקשר "וזאת כיוון ש..." מייצג קשר של התאמה. תשובה זו לא נכונה.

תשובה (2):

"לן ישראל היה מבקש ממני שהחדר יהיה חשוך, לא הייתי מכבה את האור בחדר, וזאת כיוון שאני תמיד פועל כדי שבקשותיו של ישראל לא תתמלאנה."

נתמצת את חלקו הראשון של המשפט - במצב ההיפותטי בו ישראל היה מבקש חושך, לא הייתי מכבה את האור. מכללי התנאי הבטל עליו הרחבנו קודם, ניתן להסיק כי במציאות **ישראל לא רצה חושך - אני כיביתי את האור (הכעסתי את ישראל).**

נתמצת את חלקו השני של המשפט - **אני אף פעם לא מסייע לישראל.**

שני חלקי המשפט מתאימים זה לזה. הקשר "וזאת כיוון ש..." מייצג קשר של התאמה. תשובה זו נכונה.

התשובה הנכונה היא (2).

תרגול שאלות מבחניות אמת

יחידה 1

1. בקרב מייסדי הקיבוץ יש תחושה כי הדור הצעיר _____, ועדות להלך רוח זה אפשר למצוא בדוגמה זו: לאחר שחיים, ממייסדי הרפת, סיפר בחדר האוכל כי בצעירותו מוסר העבודה שרווח בקרב הרפתנים _____ כיום, התגובה על דבריו מצד _____ הייתה _____.

- (1) עומד בסטנדרטים שהציבו הם / היה בדיוק כמו מוסר העבודה של הנוער / שאר הסועדים הוותיקים / התרעמות וחוסר הסכמה
- (2) אינו עומד בסטנדרטים של קודמו / היה גבוה ממוסר העבודה הרווח / שאר הוותיקים / הנהון לאות הסכמה
- (3) עומד בסטנדרטים שקבעו הם / נפל בהרבה ממוסר העבודה המקובל / הצעירים / הרכנת ראשיהם בכלימה
- (4) אינו עומד בסטנדרטים שהציבו הם / היה דומה למדי למוסר העבודה הרווח / שאר הוותיקים / אנחת געגועים נוסטלגית

2. האם נכונותו של מנהל להתייעץ עם הכפופים לו ולשתף אותם בהתלבטויותיו _____ סמכותיותו? דן, שסבר כי התשובה לכך _____, הופתע לגלות כי מנהלים _____ להיוועץ בעובדיהם זכו למידה _____ יותר של צינת מצד הכפופים להם, בהשוואה למנהלים אחרים.

- (1) מחבלת ב- / חיובית / שנטו / רבה
- (2) תורמת ל- / חיובית / שלא נטו / קטנה
- (3) מחבלת ב- / שלילית / שלא נטו / קטנה
- (4) תורמת ל- / שלילית / שנטו / קטנה

3. פרופסור גרוסמן סבור כי התנאי להכרה בקיומה האובייקטיבי של תופעה כלשהי אינו הימצאותן של עדויות לקיומה, אלא הימצאותן של הסבר תאורטי תקף לתופעה זו. לפיכך, _____ שבספרו מופיעה הטענה: "סלע התלוי בין שמים וארץ _____ עובדה אובייקטיבית _____ אלף עדים יישבעו שראו אותו במו עיניהם, מכיוון ש _____".

- (1) לא מפתיע / לא ייחשב / גם אם / אפשר להעלות על הדעת תאוריה תקפה שתסביר את התופעה הזאת
- (2) אין פלא / לא ייחשב / גם אם / אין תאוריה מדעית היכולה להסביר את התופעה הזאת
- (3) אין זה מתמיה / ייחשב / אם / אין עדות לכך שאינו קיים
- (4) מתמיה / לא ייחשב / גם אם / אין תאוריה מדעית היכולה להסביר את התופעה הזאת

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 2

1. _____ הייתה תגובתה של קציר על המאמר שכתבתי בנושא שירתו של חלפון נקייה מהבוטות ומהגסות האופייניות לה, הייתי _____ לדון ברצינות בהסתייגויותיה, אבל קציר _____ שלא להיסחף לכוחנות וולגרית, ולכן _____ ראויה להתייחסותי.

- (1) אילו / מוכן / מצליחה הפעם / היא אינה
- (2) לולא / מסרב / אינה יכולה / היא אינה
- (3) אילו / שמח / אינה יכולה / היא אינה
- (4) לולא / שמח / מצליחה הפעם / היא

2. _____ לכרטיסי המופע _____ להשיג כרטיסים במחיר מוזל, אולם מאחר ש _____, הכריזו המארגנים על _____.

- (1) עקב הביקוש הרב / לא חשבנו שיהיה אפשר / הרווח ממכירת הכרטיסים עלה בהרבה על הצפוי / מכירת הכרטיסים הנותרים במחצית ממחירם המקורי
- (2) עקב הביקוש הרב / חשבנו שלא נוכל / נותרו רק כרטיסים מעטים למכירה / העלאת מחיר הכרטיסים הנותרים
- (3) למרות הביקוש המועט / לא חשבנו שנוכל / כמעט לא נמכרו כרטיסים / ביטול ההנחות שתוכננו מראש
- (4) עקב הביקוש המועט / קיוונו שנוכל / נותרו כרטיסים רבים למכירה / הנחה ניכרת במחיר

3. בניגוד לסברה כי _____ בעלי החיים אינם יכולים להביע רגשות באמצעות דיבור _____ שהם _____ רגשות, יש הטוענים כי התנסות ברגשות _____ בקיומה של יכולת ביטוי מילולית.

- (1) העובדה ש- / מעידה / אינם חווים / מותנית
- (2) אף ש- / סביר להניח / אינם חווים / אינה מותנית
- (3) מהעובדה ש- / אפשר להסיק / אינם חווים / אינה מותנית
- (4) אמנם / אך אי-אפשר להסיק מכך / מסוגלים לחוות / אינה מותנית

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 3

1. ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור _____ במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה _____. לכן _____ מדוע _____ כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני.

- (1) מדייק / מוטעית / איני מבין / מעטים
- (2) אינו מדייק / נכונה / אפשר להבין / רבים
- (3) אינו מדייק / חסרת יסוד / איני מבין / מעטים
- (4) מדייק / מבוססת / ברור לחלוטין / מעטים

2. _____ טענה שעבודתו המחקרית _____, שהרי ידוע _____ ממצאיהם של חוקרים _____.

- (1) ברור שאין צדק ב- / חסרת ערך / כי כל מסקנותיו מסתמכות על / שאמינותם מוטלת בספק.
- (2) אין שחר ל- / חסרת סימוכין / כי מסקנותיו מעוגנות ב- / ידועי שם
- (3) טועים השוללים את ה- / היא בבחינת פריצת דרך / שכל מחקרו אינו אלא ציטוט מ- / שאבד עליהם הכלח
- (4) צודקים המצדדים ב- / נטולת כל חידוש / כי ממצאיו סותרים את / ידועי שם שחקרו את הנושא בעבר

3. רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו _____ את ביטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה, שכן _____ שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה _____ למדי, _____ שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים.

- (1) ערערה / אף / ארוך / לא מן הנמנע
- (2) לא ערערה / אף / קצר / ייתכן
- (3) לא ערערה / מאחר / ארוך / אין זה סביר
- (4) ערערה / אף / קצר / אין זה סביר

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 4

1. גיבור המחזה _____ העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו. לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער _____, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו _____ לשוא, הגיע למסקנה כי _____.

- (1) מוכן להתמודד עם / ללא גבול / היו / אין כל טעם לחייו
- (2) אינו מוכן לקבל את / רק עד גבול מסוים / היו / אין כאב שהוא אינו מסוגל לשאתו
- (3) מוכן להתמודד עם / כמעט ללא גבול / לא היו / כאבו רב מכדי שיוכל לשאתו
- (4) אינו מוכן לקבל את / רק עד גבול מסוים / היו / אין כל טעם לחייו

2. גיונס _____ הרישומים המתארים עוברי קופים בשלבי התפתחות שונים, שצייר הביולוג שטולץ לפני מאה שנים, שכן לטענתה הרישומים אינם _____. איני חושב שגיונס טועה בטענתה זו, שהרי שטולץ עצמו סיפר שרישומיו לא _____. לרישומיו השפעה מכרעת על התאוריות ההתפתחותיות המקובלות בימינו.

- (1) ממעיטה בערכם של / מדויקים / מנע מעצמו חופש אמנותי מסוים / עם זאת ידוע שהייתה
- (2) מהללת את / אלא שיקוף של המציאות / חסך מאמצים כדי לדייק ככל האפשר / ברור שאם לא כך היו פני הדברים, הייתה
- (3) חולקת על הממעיטים בערכם של / לוקים בחוסר דיוק / התכוון להוציא מתחת ידיו תיאור מציאותי / זאת הסיבה לכך שלא הייתה
- (4) מפקפקת בערכם של / מדויקים / התפשר על דיוק בכל פרט ופרט / זאת גם הסיבה לכך שהייתה

3. מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, _____ שהסיפור נחשב קניינו _____. התפלאה לגלות שסיפוריו היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, _____ לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים.

- (1) רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת מכיוון / הבלעדי של המחבר / לכן לא / מופְּרָים היטב
- (2) כל בני השבט רשאים לספר אותו, וזאת אף / של השבט / לכן לא / מופְּרָים היטב
- (3) רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת אף / של השבט כולו / לכן / מופְּרָים היטב
- (4) רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת מכיוון / הבלעדי של המחבר / לכן / אינם מופְּרָים כלל

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 5

1. חברת "המשביע", הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר. בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של _____ טוב _____ משל מקביליהם, _____ האחראים על המוצרים החדשים אינם _____.

- (1) מוצרי הבשר / פחות / ולפיכך / צופים להם עתיד מזהיר
- (2) התחליפים הצמחיים / פחות / אך למרות זאת / סבורים שיש צורך לשפרם
- (3) מוצרי הבשר / יותר / אך למרות זאת / צופים להם עתיד מזהיר
- (4) התחליפים הצמחיים / יותר / אך למרות זאת / סבורים שיש צורך לשפרם

2. יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים. _____ שיוסי נמנה עם הקבוצה _____, הוא _____ אחותו, שטוענת שילדותם הייתה _____.

- (1) אף / השנייה / חולק על / מאושרת
- (2) אף על פי / הראשונה / אינו מסכים עם / מאושרת
- (3) מכיוון / השנייה / אינו מסכים עם / קשה
- (4) מאחר / הראשונה / אינו חולק על / קשה

3. מחברי המאמר _____ איסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ובמוצריו. הם סבורים כי _____ עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש, ולפיכך _____ להקל את סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו _____.

- (1) תומכים ב- / אין בשלב זה / האפשרות / נעשתה זה מכבר מציאותית
- (2) תמהים על ה- / כבר יש / מניעת האפשרות / גובלת בפשע
- (3) תומכים ב- / כבר יש / האפשרות / היא דבר שאסור לוותר עליו
- (4) מתנגדים ל- / אין בשלב זה / עצם הכוונה / גובלת בפשע

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 6

1.1. שאני חושב שבמוזיקת רוק המילים _____ מהלחן, _____ ליהנות משירי הרוק של סוקיני. זאת _____ מבין את שפתו.

- (1) אף / חשובות פחות / קשה לי / מכיוון שאיני
- (2) אף / חשובות יותר / קשה לי / אף שאיני
- (3) מכיוון / חשובות, אך פחות חשובות / אין לי כל קושי / מכיוון שאיני
- (4) מכיוון / חשובות יותר / אין לי כל קושי / אף שאני

2.2. הציפייה כי תושבי דולמניה _____ השינויים שעשה השלטון החדש בהשראת המערב לא _____; התברר כי התושבים _____ ההתמערבות המהירה במחוזותיהם ו _____ לסדר הישן המוכר להם.

- (1) יסתייגו מ- / התבדתה / מברכים על / אינם ששים לשוב
- (2) יאמצו אל חיקם את / התממשה / מרוצים מ- / אינם מתגעגעים
- (3) יסתייגו מ- / התממשה / חוששים מ- / כמהים לשוב
- (4) יקבלו בהתלהבות את / התממשה / נרתעים מ- / מתגעגעים

3.3. עקב _____ הנרשמים לחוג למתמטיקה, התלבט ראש החוג אם _____ את דרישות הקבלה. לחלופין הוא שקל _____ את מספר הכיתות, מה ש _____.

- (1) ריבוי / להקל / לצמצם / יאפשר להשאיר בעינו את סף הקבלה הגבוה לחוג
- (2) מיעוט / להקל / לצמצם / יאפשר להשאיר בעינו את סף הקבלה הגבוה לחוג
- (3) ריבוי / להעלות / להגדיל / יקטין את מספר התלמידים בחוג
- (4) מיעוט / להקל / להגדיל / יגדיל את מספר התלמידים בחוג

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 7

1. _____ מספר הסרטוטים והאיורים בספר כדי להפוך אותו למוכן יותר לקהל הרחב, _____ רוב הנושאים בספר _____ מכדי שיהיה אפשר להבהירם _____ אמצעים חזותיים.

- (1) די להגדיל את / אם כי / אינם מורכבים / בעזרת
- (2) אין די בהגדלת / שכן / אינם מורכבים / בעזרת
- (3) יש צורך להגדיל את / מאחר ש- / אינם מורכבים / גם ללא
- (4) אין די בהגדלת / שכן / מורכבים ומופשטים / בעזרת

2. ההפקה וההפצה של ספרי לימוד מתורגמים אורכות בדרך כלל זמן רב. מורי החוג לכלכלה _____ התבססות בלעדית על ספרי לימוד מתורגמים, מנמקים את עמדתם בטענה כי _____ הקצב _____ של החידושים התאורטיים בתחומם, _____ מקום לחשש שהלימודים יתבססו על ספרים לא מעודכנים.

- (1) התומכים ב- / למרות / האטי / יש
- (2) המתנגדים ל- / בשל / המהיר / יש
- (3) התומכים ב- / בשל / המסחרר / אין
- (4) המתנגדים ל- / למרות / המהיר / אין

3. מבקרי התאטרון עמית ואביב היו _____ בנוגע להצגה האחרונה של גוט. עמית סבר שעל חובבי תאטרון _____ לדברי אביב, _____ ההצגה אינה _____ לצפייה.

- (1) חלוקים בדעותיהם / להדיר רגליהם ממנה, ואילו / למרות הסוגיה המעניינת שבה עוסק המחזה / ראויה
- (2) חלוקים בדעותיהם / למהר ולצפות בה, ואילו / המחזה נכתב ברישול, ועל כן / מומלצת
- (3) תמימי דעים / להדיר רגליהם ממנה, וגם / אף שהמחזה כתוב ברגישות / בלתי ראויה
- (4) תמימי דעים / למהר ולצפות בה, אך / רק בזכות המשחק האמין של השחקנים / בלתי ראויה

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 8

1. כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק _____.
 כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, _____ ראשות הוועד, גרמה לכך שלא
 שלו. כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת _____.

- (1) שמץ של חיוך / ידידו הקרוב, הוא שהפסיד במאבק על / שמח בניצחונו / "הניצחון על אלפסי מתוק יותר"
- (2) צל צלה של שמחה / יריבו המר, הוא שזכה ב- / התאכזב מאי-בחירתו / "אם להפסיד, אז לאלפסי"
- (3) צל צלו של צער / ידידו הקרוב, הוא שזכה ב- / התאכזב מאי-בחירתו / "ההפסד המתוק של פרטוק"
- (4) שמץ של אכזבה / יריבו המר, הוא שזכה ב- / השלים עם כישלונו / "מילא להפסיד, אבל למה לאלפסי?"

2. המשורר המפורסם בוקובסקי לא _____ בשערוריות חברתיות במרוצת חייו, _____ ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים. לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו _____ אורח חייו _____ נשכח.

- (1) השכיל להימנע ממעורבות / אך הדבר רק העלה את / הלכה וגברה, אף ש- / המפוקפק לא
- (2) היה מעורב / אך בהתאם לרוח התקופה, הדבר הוריד את / פחתה, וגם / המהוגן לא עמד לזכותו, והוא
- (3) השכיל להימנע ממעורבות / ואלה האפילו לעתים קרובות על / הלכה וגברה, ואילו זכרו של / המפוקפק נגוז ו-
- (4) היה מעורב / והדבר העלה את / הלכה ודעכה, ואילו זכרו של / המפוקפק

3. פיתוח הטכנולוגיה שמדעני משרד הביטחון התכוונו לבסס עליה את פרויקט ההגנה _____ התקדם בקצב שאפשר את הוצאת הפרויקט אל הפועל. בדיעבד התברר כי עובדה זו הייתה _____, שכן כיום ברור כי הפרויקט היה _____, ולפיכך אי-מימושו _____ בזבוז כספים רבים.

- (1) לא / מבורכת / מיותר מראשיתו / מנע
- (2) הלך ו- / הרת אסון / חיוני וכדאי מבחינה כלכלית / היה גורם ל-
- (3) לא / הרת אסון / חיוני וכדאי מבחינה כלכלית / מנע
- (4) הלך ו- / מבורכת / מיותר מראשיתו / היה גורם ל-

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 9

1. _____ לומר שאוהדי קבוצת כדורסל זו הם בגדר חובבי ספורט לשמו, _____ רצונם _____ שקבוצתם תנצח, יושג אגב משחק משעמם, אלים או בלתי-ספורטיבי.

- (1) קשה / שהרי / היחיד הוא / והם ישמחו גם אם ניצחון הקבוצה
- (2) אפשר / וזאת אף ש- / אינו רק / ואף שניצחון הקבוצה לא יספק אותם אם
- (3) אפשר / שהרי / אינו רק / ומשום כך הם יעדיפו לצפות בניצחון ש-
- (4) קשה / וזאת אף שכל / הוא / ואף שהם ישמחו לצפות בניצחון הקבוצה גם אם

2. _____ ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו, _____ טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו, שכן תוכן קליל ולא מחייב _____ עדות לזלזול ולהיעדר השקעה, אלא שבספר זה אין _____ בו טעות דפוס או משפט שגוי.

- (1) אילו / הייתי / אינו בהכרח / כמעט עמוד שאין
- (2) גם לולא / הייתי / די בו כדי לשמש / ולו עמוד אחד שיש
- (3) אילו / לא הייתי / די בו כדי לשמש / כמעט עמוד שאין
- (4) לולא / לא הייתי / אינו בהכרח / כמעט עמוד שאין

3. אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו _____, ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים _____ סביר להניח כי ל_____ הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים _____.

- (1) לשמר את מורשתם הייחודית / היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד / אטיות / כמעט לא היה מגע
- (2) להיטמע בחברה המלזית / נותרו בעינם גם בחלוף השנים / אטיות / נקשרו קשרים חברתיים הדוקים
- (3) לשמר את מורשתם הייחודית / היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד / מהירות / היה מגע יומיומי הדוק
- (4) להיטמע בחברה המלזית / היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד / מהירות / כמעט לא היה מגע

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 10

1. על סמך היכרותי רבת השנים עם יואב, הנחתי כי אין סיכוי שהוא _____ לתפקיד ראש ועד הבית. לנוכח תוצאות הבחירות אתמול, _____ את ציפייתי, _____ דעתי שיואב _____ מצליח לזכות באמון האנשים שאת תמיכתם הוא מבקש.

- (1) לא ייבחר / שלא תאמו / חזרתי בי מ- / לעולם אינו
- (2) ייבחר / שתאמו / חזרתי בי מ- / לעולם אינו
- (3) לא ייבחר / שלא תאמו / חזרתי בי מ- / תמיד
- (4) ייבחר / שתאמו / נשארתי איתן ב- / תמיד

2. _____ לאישה שאינה _____ ממני, _____ מבקש את ידה של עפרה, שכן _____.

- (1) אילו נרתעתי מלהינשא / צעירה / לא הייתי / הייתי בן חמש כשעפרה נולדה
- (2) אילו העדפתי להינשא / צעירה / הייתי / מלבד היותה חכמה ויפה היא גם מבוגרת ממני
- (3) לולא נרתעתי מלהינשא / מבוגרת / הייתי / היא חכמה ויפה, אך היא מבוגרת ממני
- (4) לולא העדפתי להינשא / מבוגרת / לא הייתי / הייתי מעדיף להינשא לאחותה הצעירה ממני

3. ד"ר רז _____ את האפשרות להסתייע בשיטות טיפול של הרפואה העממית, מכיוון שלטענתו הן מבוססות על _____ העובדה כי מחקרים רפואיים שעסקו בשיטות טיפול מסורתיות הוכיחו _____, מצביעה על כך ש_____.

- (1) מקדם בברכה / ידע שהצטבר עם השנים / שהן אינן יעילות / עמדתו מוצדקת
- (2) שולל מכול וכול / אמונות תפלות / שהן אינן יעילות / עליו לשקול מחדש את עמדתו בנושא
- (3) אינו שולל / ידע שהצטבר עם השנים / את יעילותן / עמדתו מוצדקת
- (4) אינו שולל / אמונות תפלות / את יעילותן / עליו לשקול מחדש את עמדתו בנושא

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 11

1. אמנם ערעורו של שולמן על פסק הדין _____ ברוב של שני שופטים מול אחד, אך העובדה שנימוקי השופט שבמיעוט משכנעים הרבה _____ מנימוקי השופטים האוחזים בדעת הרוב, _____ את אמונתי ב_____.

- (1) נדחה / יותר / רק חיזקה / טעותו של השופט שבמיעוט
- (2) התקבל / פחות / ערערה / צדקתם של השופטים האוחזים בדעת הרוב
- (3) נדחה / פחות / חיזקה / צדקת טיעונו של שולמן
- (4) התקבל / יותר / החלישה / צדקת טיעונו של שולמן

2. מתמיה ש _____ מרבית רשימות הביקורת שבמוסף הספרותי _____ ציבור הקוראים כי _____ המבקרים _____ בתי ההוצאה לאור העומדים מאחורי הספרים הנדונים בהן.

- (1) הנימה השלילית המאפיינת את / לא עוררה כל חשד בקרב / רבים מן / אינם אלא עושי דברם של
- (2) הטון האוהד העולה מ- / עדיין לא הבהיר לכלל / אף לא אחד מן / מקיים קשרים מקצועיים כלשהם עם
- (3) הנימה השלילית המאפיינת את / אינה משכנעת את / אין שחר לטענות ש- / הם עושי דברם של
- (4) הטון האוהד העולה מ- / אינו מעלה את החשד אצל / לפחות מקצת / אינם קשורים בשום אופן עם

3. בסקר שנערך בקרב צעירים איסלנדים שהתחתנו בעת האחרונה, התברר כי הרגלי הפנאי שלהם _____ לאחר הנישואין. שלא כמקובל בשאר ארצות המערב, שם נוהגים זוגות נשואים צעירים לבלות את שעות הפנאי בעיקר _____, טענו רוב הנשאלים בסקר כי הם אינם _____ לצאת לבלות, _____.

- (1) משתנים מן הקצה אל הקצה / בבית / מוותרים על ההרגל / וכי הנישואין אינם מחייבים אותם להיפך ל"אנשי בית", כהגדרתם
- (2) כמעט אינם משתנים / מחוץ לבית / מוותרים על ההרגל / וכי הבילוי בבית משעמם אותם
- (3) כמעט אינם משתנים / בבית / מוותרים על ההרגל / וכי הנישואין אינם מחייבים אותם להיפך ל"אנשי בית", כהגדרתם
- (4) משתנים מן הקצה אל הקצה / מחוץ לבית / ממשיכים / אלא משתדלים להישאר בבית מעט ככל האפשר

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 12

1. בריאיון שנערך עמה, אמרה הרצה האוסטרלית כי _____ ידעה שכושרה הגופני של הרצה הבלגית _____ כושרה שלה, היא _____ מופתעת מן העובדה ש_____ בלגית בריצת המרתון.

- (1) לולא / עולה על / הייתה / הפסידה ל-
- (2) לולא / נופל מ- / לא הייתה / ניצחה את ה-
- (3) אילו / נופל מ- / הייתה / הקדימה את ה-
- (4) אילו / עולה על / לא הייתה / ניצחה את ה-

2. עד היום נהג המנכ"ל _____ העובדים בחברה בזמנים שהיא לא _____. לפיכך, לנוכח העובדה שהחברה _____ מהקשיים הכלכליים שנקלעה אליהם בשנה שעברה, _____ הכרזתו בדבר _____.

- (1) להקטין את מספר / שגשגה מבחינה כלכלית / נחלצה כליל / מובנת / צמצומים צפויים בכוח האדם בחברה
- (2) להעלות את משכורותיהם של / הייתה נתונה בקשיים כלכליים / טרם נחלצה / תמוהה / הכוונה שלא להעלות את משכורות העובדים השנה
- (3) לפעול להגדלת מספר / הייתה נתונה בקשיים כלכליים / נחלצה כליל / תמוהה / גיוס צפוי של עובדים חדשים
- (4) לקצץ במשכורותיהם של / הציגה רווחים / עדיין לא נחלצה / מובנת / הפחתה צפויה במשכורות העובדים

3. האמנתי כי נוגה _____ החלטתה שלא _____ לבחור פטפטן, ועל כן _____ כשהודיעה על כוונתה להינשא לשבתאי. ואולם, לימים התברר לי שטעיתי בשבתאי, וכי למעשה הוא אדם _____ בדיבור.

- (1) תעמוד ב- / להינשא אלא / הופתעתי / המרבה
- (2) תחזור בה מ- / להינשא אלא / לא הופתעתי / הממעט
- (3) תחזור בה מ- / להינשא / לא הופתעתי / המרבה
- (4) תעמוד ב- / להינשא / הופתעתי / המרבה

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 13

1. רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתם. _____ אמונתם של בני שבט החוגגי ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל _____ במקומות שבהם מי התהום _____, הוא שיח _____ לחפור בארות בקרבתו.

- (1) כזאת היא / אלא / אינם טובים לשתיה / קדוש, ולכן כדאי
- (2) שונה מהן / לעולם / מזוהמים / המביא מזל, ולכן כדאי
- (3) כזאת היא / לעולם / אינם טובים לשתיה / טמא, ולכן אסור
- (4) כזאת היא / אלא / טובים לשתיה / קדוש, ולכן כדאי

2. לבקשת _____ בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ. החלטה זו מוצדקת בעיניי, _____ שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את _____, ובכך _____ את הסיכויים לתפוס את השודד.

- (1) המשטרה הוציא / וזאת אף / זהירותו של השודד, שידע כי נעשים מאמצים ללכדו / להקטין העיתונות ביטל / וזאת אף / זהירותו של השודד, שידע כי נעשים מאמצים ללכדו / להגדיל
- (2) המשטרה הוציא / וזאת מאחר / מאמצי המשטרה, שתדמיתה תהיה מונחת על הכף / להגדיל העיתונות ביטל / מה גם / מאמצי המשטרה, שתדמיתה תהיה מונחת על הכף / להגדיל

3. _____ חולקת על העמדה כי _____ שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית. _____ עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים, שכן _____.

- (1) אני / אין חשיבות לכך / בהתאם לזאת, אני מסכימה / הכנת שיעורי בית צריכה, גם בגיל צעיר, להיות באחריות הילד בלבד
- (2) אני / יש חשיבות רבה לכך / בהתאם לזאת, אינני נמנית / לדעתי, הכנת שיעורים היא ערובה להצלחת הילד בעתיד
- (3) אינני / חשוב / עם זאת, אינני מסכימה / בדרך זו הם מקבלים עליהם אחריות שאמורה להיות מוטלת על הילדים
- (4) אני / חשוב / עם זאת, אינני מסכימה / אין לצפות שבגיל צעיר ילדים יקבלו עליהם אחריות על הכנת שיעורי בית

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 14

1. מחקרים מדעיים הראו כי מיתרי הקול של בני אדם שונים _____ אלה לאלה, _____ שההבדלים בין קולותיהם של בני אדם נובעים מהבדלים במבנה מיתרי הקול שלהם. _____ הטענה שאי-אפשר להבחין בין זמרת סופרן לזמר בס רק באמצעות התבוננות במיתרי הקול שלהם _____ נכונה.

- (1) דומים מאוד / ולפיכך, טועים מי שחושבים / אף על פי כן, התברר כי / היא טענה
- (2) אינם דומים / וכי יש אמת בסברה / מכאן ש- / אינה
- (3) אינם דומים / ולפיכך, אין אמת בהנחה / למרות זאת, / היא טענה
- (4) דומים מאוד / ולפיכך, טועים הסוברים / מכאן הסיקו החוקרים כי / אינה

2. שמיט _____ הטענה שאי-אפשר ללמוד דבר מסגנון כלי החרס הנחשפים באתרים ארכאולוגיים על ההרכב האתני של תושבי המקום בעבר. לשיטתו, שינוי בסגנון עיצובם של הכלים שנמצאו באתר _____ בהכרח על חדירה של אוכלוסייה ממוצא אתני שונה, שהביאה עמה את כליה הייחודיים, _____ המשכיות בסגנון העיצוב _____ לקבוע כי לא התרחשה חדירה שכזו.

- (1) מערער על / אמנם אינו מעיד / אך / מאפשרת בהחלט
- (2) מסכים עם / מעיד / אך / אינה מאפשרת
- (3) מערער על / אינו מעיד / וכמו כן / אינה מאפשרת
- (4) מסכים עם / אינו מעיד / אך / מאפשרת בהחלט

3. לאחר האזנה אחת לביצועה של מוניק לִיצירה, סברתי כי הוא _____ . לאחר לא מעט האזנות חוזרות _____, ואינני _____ סברה כי הביצוע שלה הוא מן _____.

- (1) לוקה בפגמים למכביר / הלכה דעתי והשתנתה / נוטה עוד ל- / הגרועים
- (2) מופתי / לא השתנתה השקפתי כהוא זה / מסתייג מה- / הפחות מוצלחים
- (3) רחוק מלעורר עניין / לא השתנתה השקפתי בהרבה / נוטה ל- / הפחות מעניינים
- (4) מופתי / חל שינוי בהשקפתי / מסתייג עוד מה- / המעולים

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 15

1. "טועה מי שחושב שבעיני הצרכנים מחיר נמוך _____ בהעדפת מוצר של חברה מסוימת על פני מוצר מתחרה", אמר יהודה, מנכ"ל חברה לייצור נעליים. "_____ החלטתי _____ להשקיע בפרסום של מוצרי החברה, ולא _____ פיתוח טכנולוגיה שתאפשר הורדת מחירים."

- (1) אינו הגורם המכריע / אף על פי כן / להפסיק / לחסוך במשאבים ל-
- (2) הוא הגורם המכריע / על כן / להמשיך / להפנות את כל המשאבים רק ל-
- (3) הוא הגורם המרכזי / לכן / להמשיך / להפנות משאבים לשום דבר מלבד
- (4) אינו הגורם העיקרי / לכן / להמשיך / להפנות את כל המשאבים ל-

2. כששמעתי את תקליטה החדש של להקת "_____ " לא האמנתי למשמע אוזניי: הלהקה, _____ משַׁמָּה נודעה בתור _____ בארץ, בחרה _____ את שמה.

- (1) הדס והחרישיים / שלמרות מה שהיה יכול להשתמע / חלוצת מוזיקת הרעש / לשנות את סגנונה ולנגן מוזיקה ההולמת
- (2) לירן והרעשניים / שכפי שמתמע / חלוצת מוזיקת הרעש / לסטות מסגנונה ולנגן מוזיקה ההולמת
- (3) הדס והחרישיים / שכפי שמתמע / מובילת המהפכה השקטה / לדבוק דווקא בסגנון השקט, ההולם
- (4) לירן והרעשניים / שלמרות מה שהיה אפשר להבין / אחת ממבשרות המהפכה הרועשת / להתחיל לנגן באופן שמצדיק

3. הפרשנים הזרים המתמחים בענייני מולגוביה _____ מכך שההמונים במדינה זו _____ להפגין בכיכרות לאחר הטלת המס החדש, שכן _____ באקלימה הפוליטי של מולגוביה, _____ השלטונות בה מפילים את חתתם על האזרחים.

- (1) לא הופתעו כלל / לא העזו לצאת / כל מי שמתמצא ולו במעט / בוודאי יודע כי
- (2) הופתעו / יצאו / רק מי שלחלוטין אינו בקיא / עשוי לחשוב ש-
- (3) לא הופתעו כלל / לא העזו לצאת / רק מי שלחלוטין אינו בקיא / עשוי לחשוב ש-
- (4) הופתעו / יצאו / כל מי שמתמצא ולו במעט / יודע כי אין

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 16

1. פרופסור עפרון _____ כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה _____ החידושים במחקר הפסיכולוגי. לכן _____ שהוא יצא נגד הכוונה _____ להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו.

- (1) חולק על הטענה / הוא מהלך מסחרי בלבד, שאין לו הצדקה לנוכח כמות / אין להתפלא / להמשיך סבור / אינו מהלך מסחרי בלבד, אלא צעד המתחייב מתכיפות / אין להתפלא / להפסיק
- (2) חולק על הטענה / אינו מהלך מסחרי בלבד, אלא צעד המתחייב מתכיפות / התפלאתי לשמוע / להמשיך
- (3) תומך בטענה / הוא מהלך מסחרי בלבד, שאין לו הצדקה לנוכח כמות / לא התפלאתי לשמוע / להפסיק

2. בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה _____ שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך _____ כרוכה בהכרח בעליית האחרת. לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים _____ את מידת המרמור שהוא חש, _____ יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה.

- (1) הן / ירידה של אחת מהן / לא יפחית / אך
- (2) אינן / ירידה של אחת מהן אינה / יפחית / ואף
- (3) הן / עלייה של אחת מהן / יכול להפחית / ואף
- (4) אינן / ירידה של אחת מהן אינה / יכול להפחית / אך לא

3. שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה _____. הוא כותב בספרו: "לעולם אל _____ עצה, שכן הבורים לא _____ החכמים אינם _____".

- (1) בעלת ערך רב / תהסס לתת / יכולים לתפקד בלעדיה, אולם / מסוגלים לפעול בלעדיה
- (2) חסרת תועלת / תיתן / יכולים בלעדיה, ואילו / זקוקים לה אך מעריכים אותה
- (3) חסרת תועלת / תיתן / ישכילו להבינה, ואילו / זקוקים לה
- (4) בעלת ערך רב / תיתן / זקוקים לה, ו- / נוטים להקשיב לה

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 17

1. נציג ועד עובדי המפעל אמר כי הוא _____ שמנהלי המפעל _____ להוציא לפועל את התכנית המיועדת לרווחת עובדי המפעל, _____ ביכולתם לבצעה, ולכן הוא _____ סיבה לעיכוב שההנהלה נוקטת ביישומה.

(1) אינו חושב / מעוניינים / וכי הוא יודע שאין / אינו מוצא כל

(2) חושב / אינם מעוניינים / אך יש / מוצא

(3) אינו חושב / אינם מעוניינים / או שאין / אינו מוצא כל

(4) חושב / מעוניינים / אך אין / אינו מוצא כל

2. _____ להיות כפופה למרותה של אישה שאינה _____ ממני, _____ נשארתי במקום עבודתי לאחר שמונתה נוגה לתפקיד מנהלת המחלקה, שכן _____ ממני.

(1) אילו העדפתי / צעירה / הייתי / נוגה אמנם מקצועית ומבריקה, אך היא צעירה

(2) לולא העדפתי / מבוגרת / הייתי / לצד היותה מוכשרת וחכמה, נוגה מבוגרת

(3) לולא נרתעתי מ- / מבוגרת / הייתי / נוגה מבוגרת

(4) אילו נרתעתי מ- / מבוגרת / לא הייתי / נוגה מבוגרת

3. _____ יאה לו לשופט זהבי האמרה "זקנתו מביישת את נעוריו"; _____ יצאו מתחת ידו פסקי דין _____ בהם כדי _____ מפעל חייו השיפוטי בכללותו.

(1) אכן / כבר בבחרותו / חסרי מעוף, וכבר אז היה / לרמוז על הדמות שהיה עתיד לעטות

(2) אכן / בשלהי כהונתו / משובחים, שהיה / להאיר באור חיובי את

(3) ספק רב אם / אמנם בשלהי כהונתו / שניים במחלוקת, אך אין / להטיל צל על פאר

(4) ספק רב אם / שכן בערוב ימיו / משובחים, שיש / להכתים את

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 18

1. _____ שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה, _____ לי התנהגותה החריגה תמוהה. _____ שינוי בהתנהגותה.

- (1) מאחר שנודע לי מבעוד מועד / לא נראתה / סביר אפוא שלולא ידעתי על כוונותיה, לא הייתי תמהה על ה-
אילולא חשבתי / הייתה בוודאי נראית / כעת, משברור לי כי מחשבותיי היו מחשבות שווא, אינני מבינה את פשר ה-
- (2) רק מכיוון שגיליתי מבעוד מועד / לא נראתה / אני בטוחה שלולא הייתה מתכננת את המסיבה, היה חל בדיוק אותו
- (3) גם לולא חשבתי / לא הייתה נראית / ואכן, אף שמחשבותיי היו מחשבות שווא, עדיין אינני מבינה את פשר ה-

2. ראש השבט החדש של הסובקים _____ קיום קשרים הדוקים עם בני השבט הלומבי. _____ בניו, _____ למנוע _____.

- (1) נקט מדיניות שעודדה / תמכו בו / שמאז ומעולם התנגדו לניסיונותיו של ראש השבט הקודם / חדירה של השפעות זרות לשבט
- (2) ניסה לעודד / במדיניות זו באה לידי ביטוי גם השקפתם של / שחשבו כי יש לעשות הכול כדי / שינוי בנטייתו של השבט להתבדל
- (3) התנגד ל- / הוא ספג ביקורת מ- / שכן אלה התנגדו מאז ומעולם לניסיונות / את בידודו של השבט משאר השבטים באזור
- (4) הסתייג מ- / דעתו בעניין זה הייתה שונה מדעתם של / שפעלו רבות / חדירה של השפעות זרות לשבט

3. אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין _____ מיושר אינטלקטואלי. _____ אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", _____, הוא לא _____.

- (1) פחות / אין זה מפתיע / שהוא מתנגד לה / התעלם מיתרונותיה
- (2) יותר / אין זה מפתיע / שאותה פיתח / הזכיר את חסרונותיה
- (3) יותר / מפתיע / העולם בקנה אחד עם מחקרו / התעלם מחסרונותיה
- (4) פחות / מפתיע / שאינה עולה בקנה אחד עם מחקרו האחרון / שכח לציין את יתרונותיה

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 19

1. סרטו החדש של טופולב הוא סרט ____ . מורגשת בו העובדה שיועד ____ והוא סובל לפיכך ____ . אבל דווקא ____ לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן.

- (1) ראוותני / למסך הגדול של הקולנוע / מגודש של פרטים / הסתפקות במועט זו שלו מאפשרת
- (2) חסר יומרות / למסך הקטן של הטלוויזיה / מדלות חזותית מסוימת / צניעות זו שלו מאפשרת
- (3) שמרני / לפרוץ מוסכמות קולנועיות / מעודף אפקטים חדשניים / ההיצמדות לסגנון המקובל מאפשרת
- (4) אליטיסטי / להפצה לקהל הרחב / משטחיות מוגזמת / הקלילות שבו מאפשרת

2. כשמונתה הוועדה לבדיקת הכדאיות של הפרויקט, התחייב השר שמשדרו ____ אם יתברר שאינו ____ .
____ , לאחר שהוועדה קבעה כי הפרויקט מיותר, הורה השר ____ .

- (1) יממן את הפרויקט / מיותר / ואמנם / להזרים כספים למימונו
- (2) יבטל את תמיכתו בפרויקט גם / מיותר / אף על פי כן / להסיר את תמיכת המשרד בו
- (3) לא יאשר את הפרויקט / נחוץ / למרות זאת / על ביצועו
- (4) יבטל את הפרויקט / חיוני / ואכן / לבצעו בכל זאת

3. ____ שספר לימוד זה ____ למדי, ____ לומר כי מדובר במעט המחזיק את המרובה, שהרי היקפו של התחום אשר נסקר בו סקירה ממצה ____ .

- (1) מכיוון / דק / אפשר בהחלט / מצומצם ביותר
- (2) אף / עבה / אפשר בהחלט / עצום ממש
- (3) מכיוון / דק / קשה / עצום ממש
- (4) אף / דק / קשה / עצום ממש

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

יחידה 20

1. לנוכח סברתך שגדעון _____ הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב, _____ הפתעתך מן העובדה שהתכנית _____ של בית האופרה החדש _____.

- (1) אינו מחסידי / מובנת / הצנועה והמינימליסטית / הסבה לו נחת
- (2) אינו סולד מן / מובנת / הראוותנית / מצאה חן בעיניו
- (3) סולד מן / מובנת / הראוותנית / עוררה בו שאט נפש
- (4) הוא מחסידי / איני מבין את / הראוותנית / הסבה לו נחת

2. פליקס הודיע שלא יצביע _____ הצעת התקציב שהביא שר האוצר לאישור הממשלה, ואף שיצא לו שם של פוליטיקאי שהאמת _____ נר לרגליו, סברו הפרשנים הפוליטיים כי במקרה זה לא _____ שהוא משקר, והניחו שבסופו של דבר הוא _____ בהצעת שר האוצר.

- (1) בעד / היא / מן הנמנע / עשוי לתמוך
- (2) בעד / אינה / ייתכן / עשוי לתמוך
- (3) נגד / היא / ייתכן / לא יתמוך
- (4) נגד / אינה / מן הנמנע / לא יתמוך

3. אורן _____ אכילת מלפפונים, וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם _____ ירקות ירוקים, כן _____ סיכויי _____ מחלות.

- (1) אינו ממעט ב- / ירבה באכילת / יגדלו / להיות חסין בפני
- (2) מקפיד להמעיט ב- / ירבה באכילת / יקטנו / להיות חסין בפני
- (3) אינו מרבה ב- / ימעט לאכול / יקטנו / להיות חסין בפני
- (4) מקפיד להימנע מ- / ימעט לאכול / יקטנו / ללקות ב-

פתרתי 3 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

השלמת משפטים - תשובות

יחידה

3	2	1	שאלה	2
3	1	3	תשובה	

3	2	1	שאלה	4
3	1	4	תשובה	

3	2	1	שאלה	6
2	4	1	תשובה	

3	2	1	שאלה	8
1	3	3	תשובה	

3	2	1	שאלה	10
3	2	3	תשובה	

3	2	1	שאלה	12
1	4	1	תשובה	

3	2	1	שאלה	14
1	1	2	תשובה	

3	2	1	שאלה	16
3	4	2	תשובה	

3	2	1	שאלה	18
4	1	2	תשובה	

3	2	1	שאלה	20
3	1	4	תשובה	

יחידה

3	2	1	שאלה	1
2	1	2	תשובה	

3	2	1	שאלה	3
2	2	3	תשובה	

3	2	1	שאלה	5
2	2	2	תשובה	

3	2	1	שאלה	7
2	2	4	תשובה	

3	2	1	שאלה	9
3	4	1	תשובה	

3	2	1	שאלה	11
3	3	4	תשובה	

3	2	1	שאלה	13
3	4	4	תשובה	

3	2	1	שאלה	15
1	1	2	תשובה	

3	2	1	שאלה	17
3	2	3	תשובה	

3	2	1	שאלה	19
2	3	2	תשובה	

יחידה 1

1. תשובה (2) נכונה.

בקרב מייסדי הקיבוץ יש תחושה כי הדור הצעיר אינו עומד בסטנדרטים של קודמו (=המייסדים מרגישים שהדור הצעיר לא מוצלח בהשוואה לדור שלהם), ועדות להלך רוח זה אפשר למצוא בדוגמה זו: לאחר שחיים, ממייסדי הרפת, סיפר בחדר האוכל כי בצעירותו מוסר העבודה שרווח בקרב הרפתנים היה גבוה ממוסר העבודה הרווח כיום, התגובה על דבריו מצד שאר הוותיקים הייתה הנהון לאות הסכמה.

(מייסדי הקיבוץ חושבים שהדור הצעיר לא עומד בסטנדרטים שהם הציבו, ולראייה כולם הסכימו כשאחד המייסדים אמר שבעבר מוסר העבודה היה גבוה יותר מאשר היום.)

פסילת תשובות:

(1) בקרב מייסדי הקיבוץ יש תחושה כי הדור הצעיר עומד בסטנדרטים שהציבו הם (=המייסדים מרגישים שהדור הצעיר מוצלח), ועדות להלך רוח זה אפשר למצוא בדוגמה זו: לאחר שחיים, ממייסדי הרפת, סיפר בחדר האוכל כי בצעירותו מוסר העבודה שרווח בקרב הרפתנים היה בדיוק כמו מוסר העבודה של הנוער כיום, התגובה על דבריו מצד שאר הסועדים הוותיקים הייתה התרעמות וחוסר הסכמה (=הוותיקים לא הסכימו שמוסר העבודה היום דומה למוסר העבודה שהיה להם בצעירותם. יש כאן סתירה. מכך משתמע שהמייסדים לא מסכימים שהצעירים עומדים בסטנדרטים שלהם, בניגוד לנאמר בתחילת המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
התרעמות וחוסר הסכמה ← הנהון לאות הסכמה

(2) תשובה נכונה.

(3) בקרב מייסדי הקיבוץ יש תחושה כי הדור הצעיר עומד בסטנדרטים שקבעו הם (=המייסדים מרגישים שהדור הצעיר מוצלח), ועדות להלך רוח זה אפשר למצוא בדוגמה זו: לאחר שחיים, ממייסדי הרפת, סיפר בחדר האוכל כי בצעירותו מוסר העבודה שרווח בקרב הרפתנים נפל בהרבה ממוסר העבודה המקובל כיום (יש כאן סתירה. אחד המייסדים טוען שלצעירים היום אין מוסר עבודה, לאחר שבתחילת המשפט נאמר שהם חושבים ההפך), התגובה על דבריו מצד הצעירים הייתה הרכנת ראשיהם בכלימה (=כלומר הצעירים מסכימים שמוסר העבודה שלהם נמוך משל דור המייסדים. כל המשפט תומך בטענה זו, ולכן לא ייתכן שהמייסדים חושבים שהדור הצעיר מוצלח מבחינה זו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
עומד בסטנדרטים שקבעו הם ← אינו עומד בסטנדרטים שהציבו הם

(4) בקרב מייסדי הקיבוץ יש תחושה כי הדור הצעיר אינו עומד בסטנדרטים שהציבו הם (=המייסדים מרגישים שהדור הצעיר לא מוצלח בהשוואה לדור שלהם), ועדות להלך רוח זה אפשר למצוא בדוגמה זו: לאחר שחיים, ממייסדי הרפת, סיפר בחדר האוכל כי בצעירותו מוסר העבודה שרווח בקרב הרפתנים היה דומה למדי למוסר העבודה הרווח כיום (=חיים מציג דעה מנוגדת לשאר המייסדים), התגובה על דבריו מצד שאר הוותיקים הייתה אנחת געגועים נוסטלגית (יש כאן סתירה. מההשלמה האחרונה משתמע שאר המייסדים הסכימו עם טענתו, אך זה לא הגיוני אם המייסדים מרגישים שהדור הצעיר אינו עומד בסטנדרטים שלהם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
אנחת געגועים נוסטלגית ← התרעמות וחוסר הסכמה

2. תשובה (1) נכונה.

האם נכונותו של מנהל להתייעץ עם הכפופים לו ולשתף אותם בהתלבטויותיו מחבלת בסמכותיותו? (=האם מנהל שמתיעץ עם עובדיו הוא פחות סמכותי?) דן, שסבר כי התשובה לכך חיובית, הופתע לגלות כי מנהלים שנטו להיוועץ בעובדיהם זכו למידה רבה יותר של ציות מצד הכפופים להם, בהשוואה למנהלים אחרים.

(דן חושב שמנהל שמתיעץ עם עובדיו מאבד מסמכותיותו. לכן הופתע לגלות שמנהלים שמתיעצים עם עובדיהם זוכים ליותר ציות ממנהלים שלא עושים זאת.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) האם נכונותו של מנהל להתייעץ עם הכפופים לו ולשתף אותם בהתלבטויותיו תורמת לסמכותיותו? (=האם מנהל שמתיעץ עם עובדיו הוא יותר סמכותי?) דן, שסבר כי התשובה לכך חיובית, הופתע לגלות כי מנהלים שלא נטו להיוועץ בעובדיהם זכו למידה קטנה יותר של ציות מצד הכפופים להם, בהשוואה למנהלים אחרים (=דן הופתע שמנהלים שלא התייעצו עם עובדיהם, היו פחות סמכותיים מאחרים. יש כאן סתירה. אם לדעתו מנהלים שכן מתייעצים כן זוכים לציות, הגיוני שמנהלים שלא מתייעצים לא זוכים לציות, ולכן אין סיבה שיהיה מופתע).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

קטנה ← רבה

(3) האם נכונותו של מנהל להתייעץ עם הכפופים לו ולשתף אותם בהתלבטויותיו מחבלת בסמכותיותו? (=האם מנהל שמתיעץ עם עובדיו הוא יותר סמכותי?) דן, שסבר כי התשובה לכך שלילית (=דן חושב שמנהל שמתיעץ עם עובדיו הוא יותר סמכותי), הופתע לגלות כי מנהלים שלא נטו להיוועץ בעובדיהם זכו למידה קטנה יותר של ציות מצד הכפופים להם, בהשוואה למנהלים אחרים (=דן הופתע שמנהלים שלא התייעצו עם עובדיהם, היו פחות סמכותיים מאחרים. יש כאן סתירה. אם לדעתו מנהלים שכן מתייעצים כן זוכים לציות, הגיוני שמנהלים שלא מתייעצים לא זוכים לציות, ולכן אין סיבה שיהיה מופתע).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

קטנה ← רבה

(4) האם נכונותו של מנהל להתייעץ עם הכפופים לו ולשתף אותם בהתלבטויותיו תורמת לסמכותיותו? (=האם מנהל שמתיעץ עם עובדיו הוא יותר סמכותי?) דן, שסבר כי התשובה לכך שלילית (=דן חושב שמנהל שמתיעץ עם עובדיו הוא פחות סמכותי), הופתע לגלות כי מנהלים שנטו להיוועץ בעובדיהם זכו למידה קטנה יותר של ציות מצד הכפופים להם, בהשוואה למנהלים אחרים (=דן הופתע שמנהלים שהתייעצו עם עובדיהם, היו פחות סמכותיים מאחרים. יש כאן סתירה. אם לדעתו מנהלים שכן מתייעצים לא זוכים לציות, אין סיבה שיהיה מופתע).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

קטנה ← רבה

3. תשובה (2) נכונה.

פרופסור גרוסמן סבור כי התנאי להכרה בקיומה האובייקטיבי של תופעה כלשהי אינו הימצאותן של עדויות לקיומה, אלא הימצאותן של הסבר תאורטי תקף לתופעה זו (=גרוסמן חושב שהתנאי להכרה בתופעה מסוימת הוא לא שיראו אותה, אלא שאפשר להסביר אותה). לפיכך, אין פלא (=לכן הגיוני) שבספרו מופיעה הטענה: "סלע התלוי בין שמים וארץ לא ייחשב עובדה אובייקטיבית גם אם אלף עדים יישבעו שראו אותו במו עיניהם, מכיוון שאין תאוריה מדעית היכולה להסביר את התופעה הזאת".

(גרוסמן חושב שכדי שתופעה כלשהי תיחשב לעובדה, לא צריך לראות אותה אלא צריך להיות מסוגל להסביר אותה. לכן הגיוני שכתב בספרו שסלע מרחף לא ייחשב לעובדה גם אם יהיו לו עדים רבים, מכיוון שאין לתופעה כזו הסבר.)

פסילת תשובות:

(1) פרופסור גרוסמן סבור כי התנאי להכרה בקיומה האובייקטיבי של תופעה כלשהי אינו הימצאותן של עדויות לקיומה, אלא הימצאותן של הסבר תאורטי תקף לתופעה זו (=גרוסמן חושב שהתנאי להכרה בתופעה מסוימת הוא לא שיראו אותה, אלא שאפשר להסביר אותה). לפיכך, לא מפתיע שבספרו מופיעה הטענה: "סלע התלוי בין שמים וארץ לא ייחשב עובדה אובייקטיבית גם אם אלף עדים יישבעו שראו אותו במו עיניהם, מכיוון שאפשר להעלות על הדעת תאוריה תקפה שתסביר את התופעה הזאת" (=לכן הגיוני שכתב בספרו שסלע מרחף לא ייחשב לעובדה גם אם יהיו לו עדים רבים, מכיוון שיש לתופעה כזו הסבר. יש כאן סתירה. אם יש לכך הסבר, התופעה צריכה להיחשב כעובדה אובייקטיבית, בהתאם לטענתו המקורית).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אפשר להעלות על הדעת תאוריה תקפה שתסביר את התופעה הזאת ← אין תאוריה מדעית היכולה להסביר את התופעה הזאת

(2) תשובה נכונה.

(3) פרופסור גרוסמן סבור כי התנאי להכרה בקיומה האובייקטיבי של תופעה כלשהי אינו הימצאותן של עדויות לקיומה, אלא הימצאותן של הסבר תאורטי תקף לתופעה זו (=גרוסמן חושב שהתנאי להכרה בתופעה מסוימת הוא לא שיראו אותה, אלא שאפשר להסביר אותה). לפיכך, אין זה מתמיה שבספרו מופיעה הטענה: "סלע התלוי בין שמים וארץ ייחשב עובדה אובייקטיבית גם אם אלף עדים יישבעו שראו אותו במו עיניהם (=לכן הגיוני שכתב בספרו כי סלע מרחף ייחשב לעובדה אם יהיו לו עדים רבים. יש כאן סתירה. זה בדיוק מנוגד למה שהפרופסור טוען בהתחלה), מכיוון שאין עדות לכך שאינו קיים" (=יש כאן עוד סתירה, כי זה לא נובע מכך שהיו עדים לתופעה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. **אין זה מתמיה** ← מתמיה
2. **אין עדות לכך שאינו קיים** ← זו עדות לכך שהוא קיים

(4) פרופסור גרוסמן סבור כי התנאי להכרה בקיומה האובייקטיבי של תופעה כלשהי אינו הימצאותן של עדויות לקיומה, אלא הימצאותן של הסבר תאורטי תקף לתופעה זו (=גרוסמן חושב שהתנאי להכרה בתופעה מסוימת הוא לא שיראו אותה, אלא שאפשר להסביר אותה). לפיכך, **מתמיה** שבספרו מופיעה הטענה: "סלע התלוי בין שמים וארץ לא ייחשב עובדה אובייקטיבית גם אם אלף עדים יישבעו שראו אותו במו עיניהם, מכיוון שאין תאוריה מדעית היכולה להסביר את התופעה הזאת" (=לכן מפתיע שכתב בספרו שסלע מרחף לא ייחשב לעובדה גם אם יהיו לו עדים רבים, מכיוון שאין לתופעה כזו הסבר. יש כאן סתירה. כל המשפט האחרון תומך בטענתו המקורית של הפרופסור, ולכן העובדה שזה כתוב בספרו אינה מתמיהה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מתמיה ← אין פלא

יחידה 2

1. תשובה (3) נכונה.

אילו הייתה תגובתה של קציר על המאמר שכתבתי בנושא שירתו של חלפון נקייה מהבוטות ומהגסות האופייניות לה (=אם קציר לא הייתה מגיבה בגסות על המאמר), הייתי שמח לדון ברצינות בהסתייגויותיה (=הייתי שמח לדון איתה), אבל קציר אינה יכולה שלא להיסחף לכוחנות וולגרית (=אבל היא כן הגיבה בגסות), ולכן היא אינה ראויה להתייחסותי.

(אם קציר לא הייתה מגיבה למאמר בגסות האופיינית לה, הייתי שמח לדון איתה בנושא, אבל קציר הגיבה בגסות, ולכן היא לא ראויה להתייחסות).

פסילת תשובות:

(1) אילו הייתה תגובתה של קציר על המאמר שכתבתי בנושא שירתו של חלפון נקייה מהבוטות ומהגסות האופייניות לה (=אם קציר לא הייתה מגיבה בגסות על המאמר), הייתי מוכן לדון ברצינות בהסתייגויותיה (=הייתי שמח לדון איתה), אבל קציר מצליחה הפעם שלא להיסחף לכוחנות וולגרית (=אבל היא לא הגיבה בגסות. יש כאן סתירה. אם היא הצליחה להמנע מתגובה וולגרית, אין סיבה למילת ניגוד "אבל"), ולכן היא אינה ראויה להתייחסותי (גם כאן יש סתירה. אם היא לא הגיבה בגסות, הבטחתי שאדון איתה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מצליחה הפעם ← אינה יכולה

(2) לולא הייתה תגובתה של קציר על המאמר שכתבתי בנושא שירתו של חלפון נקייה מהבוטות ומהגסות האופייניות לה (=אם קציר הייתה מגיבה בגסות על המאמר), הייתי מסרב לדון ברצינות בהסתייגויותיה (=הייתי מסרב לדון איתה), אבל קציר אינה יכולה שלא להיסחף לכוחנות וולגרית (=אבל היא כן הגיבה בגסות. יש כאן סתירה. אם היא כן הגיבה בגסות, אין סיבה למילת ניגוד "אבל"), ולכן היא אינה ראויה להתייחסותי.

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. אינה יכולה ← מצליחה הפעם

2. היא אינה ← היא

(3) תשובה נכונה.

(4) לולא הייתה תגובתה של קציר על המאמר שכתבתי בנושא שירתו של חלפון נקייה מהבוטות ומהגסות האופייניות לה (=אם קציר הייתה מגיבה בגסות על המאמר), הייתי שמח לדון ברצינות בהסתייגויותיה (=הייתי שמח לדון איתה. יש כאן סתירה, אם היא תגיב בגסות דווקא לא ארצה לדון איתה), אבל קציר מצליחה הפעם שלא להיסחף לכוחנות וולגרית (=אבל היא לא הגיבה בגסות), ולכן היא ראויה להתייחסותי (יש כאן סתירה. טענתי כי אם הייתה מגיבה בגסות הייתי משוחח איתה, אבל היא לא הגיבה בגסות, ולכן לא הגיוני שארצה לדון איתה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

לולא ← אילו

2. תשובה (1) נכונה.

עקב הביקוש הרב לכרטיסי המופע לא חשבנו שיהיה אפשר להשיג כרטיסים במחיר מוזל (=היה ביקוש רב ולכן חשבנו שלא נשיג כרטיסים מוזלים), אולם מאחר שהרווח ממכירת הכרטיסים עלה בהרבה על הצפוי, הכריזו המארגנים על מכירת הכרטיסים הנותרים במחצית ממחירם המקורי (=אך מכיוון שהכרטיסים הרוויחו יותר מהצפוי, יתר הכרטיסים נמכרו בהנחה גדולה).

(היה ביקוש רב לכרטיסים למופע ולכן לא האמנו שנוכל להשיג כרטיסים בזול. אך מכיוון שהרווח מהכרטיסים היה גדול, הכרטיסים שנותרו נמכרו בחצי מחיר.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) עקב הביקוש הרב לכרטיסי המופע חשבנו שלא נוכל להשיג כרטיסים במחיר מוזל (=היה ביקוש רב ולכן חשבנו שלא נשיג כרטיסים מוזלים), אולם מאחר שנותרו רק כרטיסים מעטים למכירה, הכריזו המארגנים על העלאת מחיר הכרטיסים הנותרים (=אך נותרו רק מעט כרטיסים ולכן מחירם עלה. יש כאן סתירה. מילת הניגוד גורמת לנו לצפות לתוצאה שבה כן הצלחנו להשיג כרטיסים מוזלים, והחלק השני של המשפט אינו מקיים זאת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

העלאת מחיר הכרטיסים הנותרים ← הורדת מחיר הכרטיסים הנותרים

(3) למרות הביקוש המועט לכרטיסי המופע לא חשבנו שנוכל להשיג כרטיסים במחיר מוזל (=למרות שלא היה ביקוש רב, חשבנו שלא נשיג כרטיסים מוזלים), אולם מאחר שכמעט לא נמכרו כרטיסים, הכריזו המארגנים על ביטול ההנחות שתוכננו מראש (=אך מכיוון שנמכרו מעט מאוד כרטיסים, בוטלו כל ההנחות עליהם. יש כאן סתירה. ראשית כי מילת הניגוד גורמת לנו לצפות שבכל זאת הצלחנו להשיג כרטיסים מוזלים, וגם כי אם לא נמכרים כרטיסים, התוצאה ההגיונית היא הורדת מחירים, ולא העלאתם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ביטול ההנחות שתוכננו מראש ← הנחה ניכרת במחיר

(4) עקב הביקוש המועט לכרטיסי המופע קיוונו שנוכל להשיג כרטיסים במחיר מוזל (=היה ביקוש מועט ולכן חשבנו שנוכל להשיג כרטיסים מוזלים), אולם מאחר שנותרו כרטיסים רבים למכירה, הכריזו המארגנים על הנחה ניכרת במחיר (=אך מכיוון שנותרו המון כרטיסים, הם נמכרו בהנחה גדולה. יש כאן סתירה. מילת הניגוד גורמת לנו לצפות שלא נצליח להשיג כרטיסים מוזלים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. נותרו כרטיסים רבים למכירה ← נותרו רק כרטיסים מעטים למכירה
2. הנחה ניכרת במחיר ← העלאת מחיר הכרטיסים הנותרים

3. תשובה (3) נכונה.

בניגוד לסברה כי מהעובדה שבעלי החיים אינם יכולים להביע רגשות באמצעות דיבור אפשר להסיק שהם אינם חווים רגשות (=בניגוד לטענה כי בעלי חיים אינם חווים רגשות כי הם לא מדברים), יש הטוענים כי התנסות ברגשות אינה מותנית בקיומה של יכולת ביטוי מילולית (=יש הטוענים כי אין קשר בין השניים).

(ישנה טענה כי בעלי חיים אינם חווים רגשות, מכיוון שאינם מדברים על רגשותיהם. בניגוד לכך, יש הטוענים כי אין צורך ביכולת דיבור על מנת לחוות רגשות.)

פסילת תשובות:

(1) בניגוד לסברה כי העובדה שבעלי החיים אינם יכולים להביע רגשות באמצעות דיבור מעידה שהם אינם חווים רגשות (=בניגוד לטענה כי בעלי חיים אינם חווים רגשות כי הם לא מדברים), יש הטוענים כי התנסות ברגשות מותנית בקיומה של יכולת ביטוי מילולית (=יש הטוענים כי יש צורך ביכולת דיבור על מנת לחוות רגשות. יש כאן סתירה. אם אין קשר בין השניים, אין כאן ניגוד לחלק הראשון של המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מותנית ← אינה מותנית

(2) בניגוד לסברה כי אף שבעלי החיים אינם יכולים להביע רגשות באמצעות דיבור סביר להניח שהם אינם חווים רגשות (=בניגוד לטענה כי בעלי חיים לא חווים רגשות למרות שהם אינם מדברים), יש הטוענים כי התנסות ברגשות אינה מותנית בקיומה של יכולת ביטוי מילולית (=יש הטוענים כי אין קשר בין יכולת דיבור לרגשות. יש כאן סתירה. אם אמרנו שלמרות היעדר יכולת דיבור הם לא חווים רגשות, נצפה שאם לבעלי חיים אין יכולת דיבור אז הם כן יחוו רגשות. זה מה שנאמר בחלק השני של המשפט, ולכן אין כאן ניגוד לחלק הראשון).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינה מותנית ← מותנית

(3) תשובה נכונה.

(4) בניגוד לסברה כי אמנם בעלי החיים אינם יכולים להביע רגשות באמצעות דיבור אך אי-אפשר להסיק מכך שהם מסוגלים לחוות רגשות (=בניגוד לטענה כי למרות אי-יכולתם לדבר, ייתכן שבעלי חיים כן חווים רגשות), יש הטוענים כי התנסות ברגשות אינה מותנית בקיומה של יכולת ביטוי מילולית (=יש הטוענים כי אין קשר בין השניים. יש כאן סתירה. אם אמרנו שלמרות היעדר יכולת דיבור הם כן חווים רגשות, נצפה שאם לבעלי חיים אין יכולת דיבור אז הם לא יחוו רגשות. זה מה שנאמר בחלק השני של המשפט, ולכן אין כאן ניגוד לחלק הראשון).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינה מותנית ← מותנית

יחידה 3

1. תשובה (3) נכונה.

ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור אינו מדייק במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה חסרת יסוד (=השף ניקנור כותב מתכונים מדויקים). לכן איני מבין מדוע מעטים כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני.

(ניקנור כותב מתכונים מדויקים, לכן אני לא מבין מדוע רק מעטים קונים את הספר שלו.)

פסילת תשובות:

(1) ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור מדייק במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה מוטעית (=השף ניקנור אינו מדייק במתכונים). לכן איני מבין מדוע מעטים כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני (=יש כאן סתירה, אם מתכוניו של השף ניקנור לא מדויקים אז כן ניתן להבין למה מעטים בוחרים לקנות את ספרו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מעטים ← רבים

(2) ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור אינו מדייק במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה נכונה (=השף ניקנור לא מדייק במתכונים שכותב). לכן אפשר להבין מדוע רבים כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני (=יש כאן סתירה, הרי אם הוא לא מדייק אז לא הגיוני כי רבים כל כך בוחרים לקנות את ספרו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

רבים ← מעטים

(3) תשובה נכונה.

(4) ידוע כבר לכול שהטענה כי השף ניקנור מדייק במתכונים שהוא מפרסם בספריו היא טענה מבוססת (=השף ניקנור מדייק במתכונים שכותב). לכן ברור לחלוטין מדוע מעטים כל כך בוחרים לקנות את ספרו החדש על המטבח הדרום-אמריקני (=יש כאן סתירה, הרי אם הוא מדייק במתכוניו אז למה ברור שמעטים לא קונים את ספרו החדש?).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מעטים ← רבים

2. תשובה (2) נכונה.

אין שחר לטענה שעבודתו המחקרית חסרת סימוכין (=עבודתו כן מבוססת), שהרי ידוע כי מסקנותיו מעוגנות בממצאיהם של חוקרים ידועי שם.

(עבודתו המחקרית מבוססת, כי ידוע שמסקנותיו מבוססות על ממצאים של חוקרים ידועי שם.)

פסילת תשובות:

(1) ברור שאין צדק בטענה שעבודתו המחקרית חסרת ערך (=עבודתו בעלת ערך), שהרי ידוע כי כל מסקנותיו מסתמכות על ממצאיהם של חוקרים שאמינותם מוטלת בספק (=יש כאן סתירה, עבודתו המחקרית לא בעלת ערך אם מסקנותיו מבוססות על ממצאים של חוקרים לא אמינים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
שאמינותם מוטלת בספק ← אמינים

(2) תשובה נכונה.

(3) טועים השוללים את הטענה שעבודתו המחקרית היא בבחינת פריצת דרך (=עבודתו המחקרית היא כן פריצת דרך), שהרי ידוע שכל מחקרו אינו אלא ציטוט מממצאיהם של חוקרים שאבד עליהם הכלח (=יש כאן סתירה, אם כל עבודתו היא ציטוט חוקרים שעבר זמנם אז עבודתו לא פורצת דרך).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
טועים השוללים את הטענה ← צודקים השוללים את הטענה

(4) צודקים המצדדים בטענה שעבודתו המחקרית נטולת כל חידוש (=עבודתו המחקרית לא מחדשת דבר), שהרי ידוע כי ממצאיו סותרים את ממצאיהם של חוקרים ידועי שם שחקרו את הנושא בעבר (=יש כאן סתירה, אם ממצאיו שונים ממצאים של חוקרים אחרים, אזי עבודתו המחקרית כן מחדשת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
כי ממצאיו סותרים את ← כי ממצאיו תואמים את

3. תשובה (2) נכונה.

רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו לא ערערה את ביטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה (=למרות ההבדל בין התוצאות, הרשות האמינה בשיטת הספירה שלה), שכן אף שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה קצר למדי, ייתכן שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים.

(למרות התוצאות השונות בשתי הספירות, הרשות האמינה בשיטת הספירה שלה, כי ייתכן שאוכלוסיית היעלים אכן השתנתה למרות הזמן הקצר שעבר בין הספירות).

פסילת תשובות:

(1) רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו ערערה את ביטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה (=התוצאות השונות בשני המבצעים לספירת היעלים, גרמו לרשות לפקפק בשיטת הספירה שלה), שכן אף שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה ארוך למדי, לא מן הנמנע שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים. (=למרות שעבר זמן רב בין הספירות, עדיין ייתכן שכמות היעלים השתנתה – יש כאן סתירה. כן ניתן היה לצפות שבגלל פרק הזמן הארוך בין המבצעים, סביר שההבדל נובע משינוי באוכלוסיית היעלים – סיבה ותוצאה. אם נרצה לשמור על קשר של ניגוד ("אף ש-" נצטרך לקבל מידע סותר, למשל שכמות היעלים לא יכלה להשתנות בפרק הזמן שעבר).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. לא מן הנמנע ← בלתי סביר

2. אף ← מכיוון

(2) תשובה נכונה.

(3) רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו לא ערערה את ביטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה (=על אף התוצאות השונות בשתי הספירות, הרשות האמינה בשיטת הספירה שלה), שכן מאחר שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה ארוך למדי, אין זה סביר שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים (=יש כאן סתירה, כי אם פרק הזמן שחלף הוא ארוך אז דווקא כן סביר שהשינוי בתוצאות נובע משינוי בגודל אוכלוסיית היעלים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אין זה סביר ← סביר

(4) רשות שמורות הטבע ערכה שני מבצעים לספירת היעלים בנגב, ובכל אחד מהם התקבלה תוצאה שונה. עובדה זו ערערה את ביטחונה של הרשות במהימנות של שיטת הספירה (=התוצאות השונות בשתי הספירות גרמו לרשות לפקפק בשיטת הספירה שלה), שכן אף שפרק הזמן שחלף בין המבצע הראשון לשני היה קצר למדי, אין זה סביר שההבדל בין התוצאות נובע משינוי של ממש בגודלה של אוכלוסיית היעלים (=מילת הניגוד ("אף ש-" איננה הגיונית. ניתן היה לצפות שבגלל פרק הזמן הקצר בין המבצעים זה לא סביר שההבדל נובע משינוי באוכלוסיית היעלים – סיבה ותוצאה. ומכיוון שלא סביר שכמות היעלים השתנתה, הגיוני שהרשות תפקפק בשיטת הספירה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אף ← מכיוון

יחידה 4

1. תשובה (4) נכונה.

גיבור המחזה אינו מוכן לקבל את העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו (=לא מוכן להתאכזב). לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער רק עד גבול מסוים, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו היו לשווא, הגיע למסקנה כי אין כל טעם לחייו.

(גיבור המחזה לא מוכן להתאכזב ומסוגל לשאת צער רק עד גבול מסוים, לכן הגיוני שבעקבות חיזוריו שלא הצליחו הבין שאין טעם לחייו.)

פסילת תשובות:

(1) גיבור המחזה מוכן להתמודד עם העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו (=מוכן להתאכזב). לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער ללא גבול ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו היו לשווא, הגיע למסקנה כי אין כל טעם לחייו (יש כאן סתירה. הרי אם לטענתו הוא יכול להתמודד עם צער ואכזבה, למה כשלא הצליחו חיזוריו, הגיע למסקנה כי אין טעם לחייו?).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אין כל טעם לחייו ← עדיין יש טעם לחייו

(2) גיבור המחזה אינו מוכן לקבל את העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו (=לא מוכן להתאכזב). לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער רק עד גבול מסוים ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו היו לשווא, הגיע למסקנה כי אין כאב שהוא אינו מסוגל לשאתו. (יש כאן סתירה, הרי אם אינו מוכן להתמודד עם צער ואכזבה, אז הוא לא יכול להתמודד עם הכשלון של חיזוריו.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אין כאב שהוא אינו מסוגל לשאתו ← הוא אינו מסוגל לשאת את הכאב

(3) גיבור המחזה מוכן להתמודד עם העובדה שנכוננו לו אכזבות בחייו. לדבריו, כבן אנוש הוא מסוגל לשאת צער כמעט ללא גבול, ומשום כך, משעה שגילה כי חיזוריו אחרי אהובתו לא היו לשווא, הגיע למסקנה כי כאבו רב מכדי שיוכל לשאתו. (יש כאן סתירה. אם אפשר לשאת כל צער, לא הגיוני שלא יכל לשאת את הכאב, ובפרט אין בכך היגיון אם חיזוריו הצליחו.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. לא היו ← היו

2. כאבו רב מכדי שיוכל לשאתו ← אין כאב שהוא אינו מסוגל לשאתו

(4) תשובה נכונה.

2. תשובה (1) נכונה.

גיונס ממעיטה בערכם של הרישומים המתארים עובדי קופים בשלבי התפתחות שונים, שצייר הביולוג שטולץ לפני מאה שנים, שכן לטענתה הרישומים אינם מדויקים (=לא מעריכה את ציורי הביולוג כי הם לא מדויקים). איני חושב שגיונס טועה בטענתה זו, שהרי שטולץ עצמו סיפר שברישומיו לא מנע מעצמו חופש אמנותי מסוים. עם זאת ידוע שהייתה לרישומיו השפעה מכרעת על התאוריות ההתפתחותיות המקובלות בימינו.

(הביולוג בעצמו סיפר שלא דייק ברישומים ולכן ג'ונס צודקת בכך שאינה מעריכה את ציוריו. ידוע שעל אף זאת, לרישומיו הייתה השפעת מכרעת.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) גיונס מהללת את הרישומים המתארים עובדי קופים בשלבי התפתחות שונים, שצייר הביולוג שטולץ לפני מאה שנים, שכן לטענתה אינם אלא שיקוף של המציאות (=הרישומים אמניים ולכן גיונס משבחת את שטולץ). איני חושב שגיונס טועה בטענתה זו, שהרי שטולץ עצמו סיפר שברישומיו לא חסך מאמצים כדי לדייק ככל האפשר (=שטולץ הקפיד לדייק ולכן גיונס צודקת). ברור שאם לא כך היו פני הדברים, הייתה הרישומים משקפים את המציאות והביולוג דייק ככל האפשר, אז הגיוני שאם הוא לא היה מדייק, לא הייתה לרישומיו השפעה.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ברור שאם לא כך היו פני הדברים, הייתה ← ברור שאם לא כך היו פני הדברים, לא הייתה

(3) גיונס חולקת על הממעיטים בערכם של הרישומים המתארים עובדי קופים בשלבי התפתחות שונים, שצייר הביולוג שטולץ לפני מאה שנים, שכן לטענתה הרישומים אינם לוקים בחוסר דיוק (=רישומי הביולוג כן מדויקים ולכן היא משבחת אותם). איני חושב שגיונס טועה בטענתה זו, שהרי שטולץ עצמו סיפר שברישומיו לא התכוון להוציא מתחת ידיו תיאור מציאותי. זאת הסיבה לכך שלא הייתה לרישומיו השפעה מכרעת על התאוריות ההתפתחותיות המקובלות בימינו. (יש כאן סתירה. אם גיונס צודקת לדעת הדובר ורישומי הביולוג כן מדויקים, אז לא הגיוני שהתיאור שלו לא מציאותי.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. התכוון להוציא מתחת ידיו תיאור מציאותי ← חסך מאמצים כדי לדייק ככל האפשר
2. זאת הסיבה לכך שלא הייתה ← זאת הסיבה לכך שהייתה

(4) גיונס מפקפקת בערכם של הרישומים המתארים עובדי קופים בשלבי התפתחות שונים, שצייר הביולוג שטולץ לפני מאה שנים, שכן לטענתה הרישומים אינם מדויקים. איני חושב שגיונס טועה בטענתה זו, שהרי שטולץ עצמו סיפר שברישומיו לא התפשר על דיוק בכל פרט ופרט. זאת גם הסיבה לכך שהייתה לרישומיו השפעה מכרעת על התאוריות ההתפתחותיות המקובלות בימינו. (יש כאן סתירה, אם גיונס צודקת לדעת הדובר ורישומי הביולוג לא מדויקים אז לא הגיוני הצייר דייק בכל פרט ולרישומיו הייתה השפעה.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. לא התפשר על דיוק בכל פרט ופרט ← לא הקפיד על דיוק בכל פרט ופרט
2. זאת גם הסיבה לכך שהייתה ← זאת גם הסיבה לכך שלא הייתה

3. תשובה (3) נכונה.

מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת אף שהסיפור נחשב קניינו של השבט כולו. לכן התפלאה לגלות שסיפורי היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, מוכרים היטב לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים.

(רק מי שמחבר סיפור יכול לספר אותו, ולכן מיכאלה הופתעה שבני שבט שגרים באיזור אליו המחבר לא הגיע מעולם מכירים את סיפורו.)

פסילת תשובות:

(1) מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת מכיוון שהסיפור נחשב קניינו הבלעדי של המחבר. לכן לא התפלאה לגלות שסיפורי היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, מוכרים היטב לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים. (יש כאן סתירה. אם רק למחבר הסיפור מותר לספר את הסיפור, אז לא הגיוני שהסיפור מוכר באיזור אליו לא הגיע המחבר.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
מוכרים היטב ← אינם מוכרים כלל

(2) מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, כל בני השבט רשאים לספר אותו, וזאת אף שהסיפור נחשב קניינו של השבט (כבר כאן יש סתירה, המילה "אף" אינה מתאימה כי אין כאן ניגוד: אם הסיפור נחשב קניין השבט, כל השבט רשאי לספר אותו). לכן לא התפלאה לגלות שסיפורי היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, מוכרים היטב לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים. (=אם כל בני השבט רשאים לספר את הסיפור, לא מפליא שהוא הופץ והגיע לשבטים אחרים.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
של השבט ← הבלעדי של המחבר

(3) תשובה נכונה.

(4) מיכאלה ידעה כי כאשר בן לשבט טמוס מחבר סיפור, רק הוא לבדו רשאי לספר אותו, וזאת מכיוון שהסיפור נחשב קניינו הבלעדי של המחבר. לכן התפלאה לגלות שסיפורי היפים של רופוס, בן לשבט טמוס שמעולם לא עזב את עברה המערבי של שרשרת הרי הבולו, אינם מוכרים כלל לבני השבט המתגוררים מעברה המזרחי של שרשרת ההרים. (יש כאן סתירה. אם רק המחבר יכול לספר את הסיפור, לא מפתיע שהסיפור אינו מוכר באיזור בו הוא מעולם לא ביקר.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
אינם מוכרים כלל ← מוכרים היטב

יחידה 5

1. תשובה (2) נכונה.

חברת "המשיבוע", הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר (=לחברה יש מוצרי בשר טעימים, והשיקה בשנה שעברה תחליפים צמחיים). בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של התחליפים הצמחיים טוב פחות משל מקביליהם (=בסקר טעימות הטועמים אמרו שהתחליפים לא טעימים), אך למרות זאת האחראים על המוצרים החדשים אינם סבורים שיש צורך לשפרם (=למרות זאת בחברה לא מתכוונים לשפר את המוצרים).

(החברה ידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, והשיקה לאחרונה סדרת תחליפי בשר. במבחני טעימה עלה כי המוצרים החדשים פחות טעימים ממוצרי הבשר, אבל למרות זאת לא הוחלט בחברה שיש צורך לשפר אותם.)

פסילת תשובות:

(1) חברת "המשיבוע", הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר. בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של מוצרי הבשר טוב פחות משל מקביליהם (=בסקר טעימות הטועמים אמרו שהתחליפים טעימים יותר מהבשר), ולפיכך האחראים על המוצרים החדשים אינם **צופים להם עתיד מזהיר** (=ולכן בחברה חושבים שהתחליפים לא מוצלחים. יש כאן סתירה. אם הטועמים אמרו שהתחליפים יותר טעימים מהבשר שידוע כטעים, אין סיבה שיחשבו שהם לא מוצלחים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

צופים להם עתיד מזהיר ← סבורים שיש צורך לשפרם

(2) תשובה נכונה.

(3) חברת "המשיבוע", הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר. בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של מוצרי הבשר טוב יותר משל מקביליהם (=בסקר טעימות הטועמים אמרו שהבשר טעים יותר), אך למרות זאת האחראים על המוצרים החדשים אינם **צופים להם עתיד מזהיר** (=למרות זאת בחברה חושבים שהתחליפים לא מוצלחים. יש כאן סתירה. אם הבשר טעים יותר, זו סיבה לחשוב שהתחליפים לא יצליחו, לכן אין סיבה לקשר של ניגוד במשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

צופים להם עתיד מזהיר ← סבורים שיש צורך לשפרם

(4) חברת "המשיבוע", הידועה במוצרי הבשר הטעימים שלה, יצאה אשתקד בסדרה חדשה של תחליפים צמחיים לבשר. בסקר שנועד להשוות בין מוצרי החברה אמרו מרבית הנשאלים שטעמם של התחליפים הצמחיים טוב יותר משל מקביליהם (=בסקר טעימות הטועמים אמרו שהתחליפים טעימים יותר מהבשר), אך למרות זאת האחראים על המוצרים החדשים אינם **סבורים שיש צורך לשפרם** (=למרות זאת בחברה לא מתכוונים לשפר את המוצרים. יש כאן סתירה. אם התחליפים טעימים יותר מהבשר, הגיוני שלא ירצו לשפר אותם, לכן אין סיבה לקשר של ניגוד במשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

סבורים שיש צורך לשפרם ← צופים להם עתיד מזהיר

2. תשובה (2) נכונה.

יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים (=חלק מהאנשים מתארים את עברם כשמח יותר ממה שהיה, וחלק מתארים אותו כקודר יותר ממה שהיה). אף על פי שיוסי נמנה עם הקבוצה הראשונה (=למרות שיוסי נוטה לזכור את העבר כשמח יותר ממה שהיה), הוא אינו מסכים עם אחותו, שטוענת שילדותם הייתה מאושרת (=הוא לא מסכים שילדותו הייתה מאושרת).

(חלק מהאנשים זוכרים את העבר כשמח יותר ממה שהיה, וחלק זוכרים אותו כקודר יותר ממה שהיה באמת. למרות שיוסי נוטה לזכור את העבר כשמח, הוא לא מסכים עם טענת אחותו כי ילדותם הייתה מאושרת.)

פסילת תשובות:

(1) יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים. אף שיוסי נמנה עם הקבוצה השנייה (=למרות שיוסי נוטה לזכור את העבר כקודר יותר ממה שהיה), הוא חולק על אחותו, שטוענת שילדותם הייתה מאושרת (=הוא לא מסכים שילדותו הייתה מאושרת. יש כאן סתירה. הוא זוכר את עברו כקודר, ולכן הגיוני שיטען שילדותו לא הייתה מאושרת, לכן אין סיבה למילת הניגוד במשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מאושרת ← קשה

(2) תשובה נכונה.

(3) יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים. מכיוון שיוסי נמנה עם הקבוצה השנייה (=מכיוון שיוסי נוטה לזכור את העבר כקודר יותר ממה שהיה), הוא אינו מסכים עם אחותו, שטוענת שילדותם הייתה קשה (=הוא לא מסכים שילדותו הייתה קשה. יש כאן סתירה. הוא זוכר את עברו כקודר, ולכן לא הגיוני שיכחיש שילדותו הייתה קשה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

קשה ← מאושרת

(4) יש שנוטים לייפות את חוויותיהם מהעבר ויש שנוטים לתארן בצבעים קודרים. מאחר שיוסי נמנה עם הקבוצה הראשונה (=מכיוון שיוסי נוטה לזכור את העבר כשמח יותר ממה שהיה), הוא אינו חולק על אחותו, שטוענת שילדותם הייתה קשה (=הוא מסכים שילדותו הייתה קשה. יש כאן סתירה. הוא זוכר את עברו כשמח, ולכן לא הגיוני שיסכים שילדותו הייתה קשה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

קשה ← מאושרת

3. תשובה (2) נכונה.

מחברי המאמר תמהים על האיסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ובמוצריו (=כותבי המאמר לא מבינים מדוע אסור להשתמש בצמח). הם סבורים כי כבר יש עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש (=לטענתם כבר הוכח שהצמח בטוח ומועיל), ולפיכך מניעת האפשרות להקל את סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו גובלת בפשע (=ולכן זה פשע למנוע מאנשים סובלים להיעזר בו).

(כותבי המאמר לא מבינים מדוע אסור השימוש בצמח הקיסוס. לטענתם כבר הוכח שהצמח בטוח לשימוש ויש בו תועלת רפואית, ולכן זה פשע למנוע מאנשים סובלים להשתמש בו.)

פסילת תשובות:

(1) מחברי המאמר תומכים באיסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ובמוצריו (=כותבי המאמר נגד השימוש בצמח). הם סבורים כי אין בשלב זה עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש (=לטענתם טרם הוכח שהצמח בטוח ומועיל), ולפיכך האפשרות להקל את סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו נעשתה זה מכבר מציאותית (=ולכן כבר קיימת אפשרות להשתמש בצמח כדי להקל על סבל. יש כאן סתירה. הם טוענים שהצמח מסוכן ולא הוכחה יעילותו, אז לא ניתן להסיק מכך שכבר קיימת דרך להקלת כאבים באמצעותו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

נעשתה זה מכבר מציאותית ← אינה מציאותית

(2) תשובה נכונה.

(3) מחברי המאמר תומכים באיסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ובמוצריו (=כותבי המאמר נגד השימוש בצמח). הם סבורים כי כבר יש עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש (=לטענתם כבר הוכח שהצמח בטוח ומועיל), ולפיכך האפשרות להקל את סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו היא דבר שאסור לוותר עליו (=ולכן חייבים לנצל את יכולותיו של הצמח להקל על סבל. יש כאן סתירה. אם כבר הוכחה יעילותו של הצמח וחייבים לנצל אותו לעזור לסובלים, אז אין סיבה שיתמכו באיסור על השימוש בו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

תומכים ב- ← תמהים על ה-

(4) מחברי המאמר מתנגדים לאיסור המוטל בחוק על השימוש בצמח הקיסוס ובמוצריו (=כותבי המאמר בעד השימוש בצמח). הם סבורים כי אין בשלב זה עדויות מספיקות כדי לקבוע שלצמח סגולות רפואיות והוא בטוח לשימוש (=לטענתם טרם הוכח שהצמח בטוח ומועיל), ולפיכך עצם הכוונה להקל את סבלם של בני אדם באמצעות הצמח ומוצריו גובלת בפשע (=ולכן זה פשע לתת לאנשים להשתמש בו כדי להקל את סבלם. יש כאן סתירה. אם אין עדיין עדויות ליעילות של הצמח, ובמיוחד אם לדעתם יהיה מסוכן לתת לחולים להשתמש בו, לא ברור מדוע יהיו בעד השימוש בצמח).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מתנגדים ל- ← תומכים ב-

יחידה 6

1. תשובה (1) נכונה.

אף שאני חושב שבמוזיקת רוק המילים תשובות פחות מהלחן (=למרות שלדעתי הלחן חשוב מהמילים), קשה לי ליהנות משירי הרוק של סוקיני. זאת מכיוון שאיני מבין את שפתו (=איני נהנה משירי רוק של סוקיני כיוון שאיני מכיר את השפה).

(אף שלדעתי הלחן בשירי רוק חשוב מן המילים, קשה לי ליהנות משיריו של סוקיני, כי איני מבין את המילים.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) אף שאני חושב שבמוזיקת רוק המילים תשובות יותר מהלחן (=למרות שלדעתי המילים חשובות מהלחן), קשה לי ליהנות משירי הרוק של סוקיני. זאת אף שאיני מבין את שפתו (=איני נהנה משירי רוק של סוקיני למרות שאיני מכיר את השפה. יש כאן סתירה. לדעתי המילים חשובות ולכן הגיוני שלא אהנה כשאיני מבין את המילים, לכן קשר של ניגוד אינו מתאים כאן).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

קשה לי ← אין לי כל קושי

(3) מכיוון שאני חושב שבמוזיקת רוק המילים חשובות, אך פחות חשובות מהלחן (=מכיוון שלדעתי המילים חשובות אך הלחן חשוב יותר), אין לי כל קושי ליהנות משירי הרוק של סוקיני. זאת מכיוון שאיני מבין את שפתו (=אני נהנה משירי רוק של סוקיני מכיוון שאיני מכיר את השפה. יש כאן סתירה. לדעתי המילים גם חשובות, אך מכיוון שהן פחות חשובות עדיין הגיוני שאהנה כשאיני מבין את המילים, אבל צריך להיות כאן קשר של ניגוד ולא סיבה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מכיוון שאיני ← אף שאיני

(4) מכיוון שאני חושב שבמוזיקת רוק המילים חשובות יותר מהלחן (=מכיוון שלדעתי המילים חשובות מהלחן), אין לי כל קושי ליהנות משירי הרוק של סוקיני. זאת אף שאיני מבין את שפתו (=אני נהנה משיריו של סוקיני למרות שאיני מבין את השפה. יש כאן סתירה. העובדה שהמילים חשובות יותר בעיני מובילה למסקנה שאהנה משירים מכיוון שאני מבין את השפה, ולא למרות זאת. לכן לא הגיוני שיהיה כאן קשר של ניגוד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אף שאיני ← מכיוון שאני

2. תשובה (4) נכונה.

הציפייה כי תושבי דולמניה יקבלו בהתלהבות את השינויים שעשה השלטון החדש בהשראת המערב לא התממשה (=בניגוד לציפיות, התושבים לא התלהבו מהשינויים בהשראת המערב); התברר כי התושבים נרתעים מההתמערבות המהירה במחוזותיהם ומתגעגעים לסדר הישן המוכר להם.

(בניגוד לציפיות, תושבי דולמניה לא התלהבו מהשינויים בהשראת המערב שנעשו במדינתם. מתברר שהתושבים אינם רוצים להידמות למערב ומעדיפים את המצב הקודם.)

פסילת תשובות:

(1) הציפייה כי תושבי דולמניה יסתייגו מהשינויים שעשה השלטון החדש בהשראת המערב לא **התבדתה** (=בהתאם לציפיות, התושבים הסתייגו מהשינויים בהשראת המערב); התברר כי התושבים מברכים על ההתמערבות המהירה במחוזותיהם ואינם ששים לשוב לסדר הישן המוכר להם (יש כאן סתירה. אם התושבים מסתייגים משינויים אלה, לא הגיוני שהם מברכים עליהם ולא מתגעגעים למצב הקודם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

התבדתה ← **התממשה**

(2) הציפייה כי תושבי דולמניה יאמצו אל חיקם את השינויים שעשה השלטון החדש בהשראת המערב לא **התממשה** (=בניגוד לציפיות, התושבים לא התלהבו מהשינויים בהשראת המערב); התברר כי התושבים מרוצים מההתמערבות המהירה במחוזותיהם ואינם מתגעגעים לסדר הישן המוכר להם (יש כאן סתירה. אם התושבים לא אימצו את השינויים, לא הגיוני שהם מברכים עליהם ולא מתגעגעים למצב הקודם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

התממשה ← **התבדתה**

(3) הציפייה כי תושבי דולמניה יסתייגו מהשינויים שעשה השלטון החדש בהשראת המערב לא **התממשה** (=בניגוד לציפיות, התושבים קיבלו את השינויים בהשראת המערב); התברר כי התושבים חוששים מההתמערבות המהירה במחוזותיהם וכמהים לשוב לסדר הישן המוכר להם (יש כאן סתירה. אם התושבים לא מסתייגים מן השינויים, לא הגיוני שהם חוששים מהם ומתגעגעים למצב הקודם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

התממשה ← **התבדתה**

(4) תשובה נכונה.

3. תשובה (2) נכונה.

עקב מיעוט הנרשמים לחוג למתמטיקה, התלבט ראש החוג אם להקל את דרישות הקבלה (=היו מעט נרשמים ולכן ראש החוג שקל להוריד את דרישות הקבלה, כך שיתקבלו יותר אנשים). לחלופין הוא שקל לצמצם את מספר הכיתות, מה שיאפשר להשאיר בעינו את סף הקבלה הגבוה לחוג (=או להקטין את מספר הכיתות ואז לא יהיה צורך בהורדת דרישות הקבלה).

(מכיוון שנרשמו מעט אנשים לחוג למתמטיקה, ראש החוג שקל אם להקל את דרישות הקבלה ובכך לקבל יותר נרשמים, או לחלופין להקטין את מספר הכיתות על מנת שלא יאלץ להקל את הדרישות.)

פסילת תשובות:

(1) עקב ריבוי הנרשמים לחוג למתמטיקה, התלבט ראש החוג אם להקל את דרישות הקבלה (יש כאן סתירה. הורדת דרישות הקבלה רק תביא יותר נרשמים, לכן זה לא פיתרון לריבוי נרשמים). לחלופין הוא שקל לצמצם את מספר הכיתות, מה שיאפשר להשאיר בעינו את סף הקבלה הגבוה לחוג (גם כאן יש סתירה. אם ישנם נרשמים רבים, לא הגיוני לצמצם את מספר הכיתות. המשפט כולו תומך בהגדלת מספר הנרשמים, לכן לא הגיוני שישנם נרשמים רבים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ריבוי ← מיעוט

(2) תשובה נכונה.

(3) עקב ריבוי הנרשמים לחוג למתמטיקה, התלבט ראש החוג אם להעלות את דרישות הקבלה (=היו נרשמים רבים ולכן ראש החוג שקל להעלות את דרישות הקבלה, כך שיתקבלו פחות אנשים). לחלופין הוא שקל להגדיל את מספר הכיתות (=הוספת עוד כיתות יכול לפתור את בעיית כמות הנרשמים ולאפשר לכולם להירשם), מה שיקטין את מספר התלמידים בחוג (יש כאן סתירה. הוספת כיתות לא תקטין את מספר התלמידים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

יקטין את מספר התלמידים בחוג ← יאפשר לכל המעוניינים להירשם לחוג

(4) עקב מיעוט הנרשמים לחוג למתמטיקה, התלבט ראש החוג אם להקל את דרישות הקבלה (=היו מעט נרשמים ולכן ראש החוג שקל להוריד את דרישות הקבלה, כך שיתקבלו יותר אנשים). לחלופין הוא שקל להגדיל את מספר הכיתות, מה שיגדיל את מספר התלמידים בחוג (=הגדלת מספר הכיתות לא תגרום לכך שיירשמו יותר תלמידים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. להגדיל ← לצמצם

2. יגדיל את מספר התלמידים בחוג ← יאפשר להשאיר בעינו את סף הקבלה הגבוה לחוג

יחידה 7

1. תשובה (4) נכונה.

אין די בהגדלת מספר הסרטוטים והאיורים בספר כדי להפוך אותו למובן יותר לקהל הרחב (=לא מספיק להוסיף עוד סרטוטים כדי שהספר יהיה מובן יותר), שכן רוב הנושאים בספר מורכבים ומופשטים מכדי שיהיה אפשר להבהירם בעזרת אמצעים חזותיים (=מפני שגם סרטוטים לא יבהירו את הנושאים המורכבים שבספר).

(לא מספיק להוסיף סרטוטים כדי להפוך את הספר למובן יותר, כי רוב הנושאים מורכבים מדי וסרטוט לא יספיק על מנת להבהיר אותם.)

פסילת תשובות:

(1) די להגדיל את מספר הסרטוטים והאיורים בספר כדי להפוך אותו למובן יותר לקהל הרחב (=מספיק להוסיף עוד סרטוטים כדי שהספר יהיה מובן יותר), אם כי רוב הנושאים בספר אינם מורכבים מכדי שיהיה אפשר להבהירם בעזרת אמצעים חזותיים (=למרות שסרטוטים מספיקים על מנת להבהיר את הנושאים שבספר. יש כאן סתירה. אם סרטוטים יסבירו את הנושא היטב, אכן נוכל להסתפק בהוספת סרטוטים כדי שיהיה מובן יותר, ולכן לא אמור להיות ניגוד בין חלקי המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אם כי ← שכן

(2) אין די בהגדלת מספר הסרטוטים והאיורים בספר כדי להפוך אותו למובן יותר לקהל הרחב (=לא מספיק להוסיף עוד סרטוטים כדי שהספר יהיה מובן יותר), שכן רוב הנושאים בספר אינם מורכבים מכדי שיהיה אפשר להבהירם בעזרת אמצעים חזותיים (=מפני שסרטוטים מספיקים על מנת להבהיר את הנושאים שבספר. יש כאן סתירה. אם סרטוטים יסבירו את הנושא היטב, אז נוכל להסתפק בהוספת סרטוטים כדי שיהיה מובן יותר, בניגוד לנאמר בחלק הראשון של המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינם מורכבים ← מורכבים ומופשטים

(3) יש צורך להגדיל את מספר הסרטוטים והאיורים בספר כדי להפוך אותו למובן יותר לקהל הרחב (=יש צורך בעוד סרטוטים כדי שהספר יהיה מובן יותר), מאחר שרוב הנושאים בספר אינם מורכבים מכדי שיהיה אפשר להבהירם גם ללא אמצעים חזותיים (=מפני שהנושאים בספר מספיק פשוטים כך שלא יידרש סרטוט להסבירם. יש כאן סתירה. אם אין צורך בסרטוט כדי להסביר את הנושאים בספר, אז אין צורך להוסיף סרטוטים, בניגוד לנאמר בחלק הראשון של המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

יש צורך להגדיל את ← אין צורך להגדיל את

(4) תשובה נכונה.

2. תשובה (2) נכונה.

ההפקה וההפצה של ספרי לימוד מתורגמים אורכות בדרך כלל זמן רב. מורי החוג לכלכלה המתנגדים להתבססות בלעדית על ספרי לימוד מתורגמים (=מתנגדי ספרים מתורגמים), מנמקים את עמדתם בטענה כי בשל הקצב המהיר של החידושים התאורטיים בתחומם (=טוענים כי התחום משתנה לעתים קרובות, ולכן), יש מקום לחשש שהלימודים יתבססו על ספרים לא מעודכנים (=ייתכן שהספרים לא יהיו מעודכנים).

(לוקח זמן רב להפיץ ספר לימוד מתורגם. מורים המתנגדים לשימוש בלעדי בספרים מתורגמים טוענים שישנם חידושים רבים ותכופים בתחום ולכן הם חוששים שספרי הלימוד לא יספיקו להתעדכן.)

פסילת תשובות:

(1) ההפקה וההפצה של ספרי לימוד מתורגמים אורכות בדרך כלל זמן רב. מורי החוג לכלכלה **התומכים** בהתבססות בלעדית על ספרי לימוד מתורגמים (=תומכי ספרים מתורגמים), מנמקים את עמדתם בטענה כי **למרות** הקצב האטי של החידושים התאורטיים בתחומם (=טוענים כי אין חידושים תכופים בתחומם, אולם), יש מקום לחשש שהלימודים יתבססו על ספרים לא מעודכנים (=ייתכן שהספרים לא יהיו מעודכנים. יש כאן סתירה. אם קיים חשש שיתבססו על ספרים לא מעודכנים, לא הגיוני שמורים אלה יתמכו בשימוש בלעדי בספרים מתורגמים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

התומכים ב- ← המתנגדים ל-

(2) תשובה נכונה.

(3) ההפקה וההפצה של ספרי לימוד מתורגמים אורכות בדרך כלל זמן רב. מורי החוג לכלכלה **התומכים** בהתבססות בלעדית על ספרי לימוד מתורגמים (=תומכי ספרים מתורגמים), מנמקים את עמדתם בטענה כי **בשל** הקצב **המסחרר** של החידושים התאורטיים בתחומם (=טוענים כי התחום משתנה לעתים קרובות, ולכן), אין מקום לחשש שהלימודים יתבססו על ספרים לא מעודכנים (=הלימודים יתבססו על ספרי לימוד מעודכנים. יש כאן סתירה. אם ישנם חידושים תכופים בתחום, לא ניתן להסיק מזה כי ספרי הלימוד יהיו תמיד מעודכנים – צריך להיות כאן קשר של ניגוד, שהספרים יהיו מעודכנים למרות השינויים התכופים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

המסחרר ← **האטי**

(4) ההפקה וההפצה של ספרי לימוד מתורגמים אורכות בדרך כלל זמן רב. מורי החוג לכלכלה **המתנגדים** להתבססות בלעדית על ספרי לימוד מתורגמים (=מתנגדי ספרים מתורגמים), מנמקים את עמדתם בטענה כי **למרות** הקצב המהיר של החידושים התאורטיים בתחומם (=טוענים כי התחום משתנה לעתים קרובות, אולם), אין מקום לחשש שהלימודים יתבססו על ספרים לא מעודכנים (=הלימודים יתבססו על ספרי לימוד מעודכנים. יש כאן סתירה. אם לטענת המורים, למרות השינויים התכופים בתחום ספרי הלימוד יהיו מעודכנים, אין סיבה שיתנגדו לספרים מתורגמים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

המתנגדים ל ← **התומכים ב-**

3. תשובה (2) נכונה.

מבקרי התאטרון עמית ואביב היו חלוקים בדעותיהם בנוגע להצגה האחרונה של גוט (=עמית ואביב לא הסכימו על טיב ההצגה). עמית סבר שעל חובבי תאטרון למהר ולצפות בה, (=עמית אהב את ההצגה) ואילו לדברי אביב, המחזה נכתב ברישול, ועל כן ההצגה אינה מומלצת לצפייה (=ואילו אביב לא אהב אותה).

(מבקרי התאטרון עמית ואביב לא הסכימו לגבי ההצגה האחרונה. עמית חשב שהיא טובה וממליץ לצפות בה, ואילו אביב חשב שההצגה נכתבה ברישול ולכן לא ממליץ לצפות בה.)

פסילת תשובות:

(1) מבקרי התאטרון עמית ואביב היו חלוקים בדעותיהם בנוגע להצגה האחרונה של גוט (=עמית ואביב לא הסכימו על טיב ההצגה). עמית סבר שעל חובבי תאטרון להדיר רגליהם ממנה, (=עמית לא ממליץ לצפות בה) ואילו לדברי אביב, למרות הסוגיה המעניינת שבה עוסק המחזה ההצגה אינה ראויה לצפייה (=ואילו אביב טען שלמרות שהנושא מעניין, הוא לא ממליץ לצפות בה. יש כאן סתירה. אם שניהם לא ממליצים לצפות בהצגה, הם אינם חלוקים בדעותיהם לגביה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

להדיר רגליהם ממנה, ואילו ← למהר ולצפות בה, ואילו

(2) תשובה נכונה.

(3) מבקרי התאטרון עמית ואביב היו תמימי דעים בנוגע להצגה האחרונה של גוט (=עמית ואביב נתנו ביקורת דומה על ההצגה). עמית סבר שעל חובבי תאטרון להדיר רגליהם ממנה, (=עמית לא ממליץ לצפות בה) וגם לדברי אביב, אף שהמחזה כתוב ברגישות ההצגה אינה בלתי ראויה לצפייה (=וגם אביב טען שלמרות שהמחזה נכתב ברגישות, הוא ממליץ לצפות בהצגה. יש כאן סתירה. אם עמית לא ממליץ ואביב כן ממליץ, הם אינם תמימי דעים בנוגע להצגה. כמו כן, לא הגיוני שנאמר שלמרות שהמחזה רגיש, הוא מומלץ. צריך להיות קשר של סיבה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

בלתי ראויה ← ראויה

(4) מבקרי התאטרון עמית ואביב היו תמימי דעים בנוגע להצגה האחרונה של גוט (=עמית ואביב נתנו ביקורת דומה על ההצגה). עמית סבר שעל חובבי תאטרון למהר ולצפות בה, (=עמית ממליץ לצפות בה) אך לדברי אביב, רק בזכות המשחק האמין של השחקנים ההצגה אינה בלתי ראויה לצפייה (=ואילו אביב טען שבזכות המשחק הטוב, הוא ממליץ לצפות בהצגה. יש כאן סתירה. אם שניהם ממליצים לצפות בהצגה, לא צריך להיות קשר של ניגוד ביניהם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

למהר ולצפות בה, אך ← למהר ולצפות בה, ואף

יחידה 8

1. תשובה (3) נכונה.

כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק צל צלו של צער (=פרטוק לא היה עצוב כלל לאחר שהתקבלו תוצאות הבחירות). כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, ידידו הקרוב, הוא שזכה בראשות הוועד, גרמה לכך שלא התאכזב מאי-בחירתו שלו (=זה היה מפתיע, ולכן הוא הסביר שלא התאכזב שלא נבחר כי מי שנבחר הוא ידידו הקרוב). כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת "ההפסד המתוק של פרטוק" (=הוא הרגיש שזה היה הפסד מתוק).

(פרטוק לא היה עצוב לאחר שהתקבלו תוצאות הבחירות; הוא הסביר את תגובתו המפתיעה בכך שמכיוון שזכה ידידו הקרוב, הוא לא התאכזב שלא נבחר בעצמו. כשביקשו ממנו לבטא את תחושתו ככותרת לעיתון, אמר שזה היה הפסד מתוק – אמנם הוא הפסיד בבחירות, אבל לא הרגיש רע לגבי זה.)

פסילת תשובות:

(1) כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק שמץ של חינוך (=פרטוק לא היה שמח כלל לאחר שהתקבלו תוצאות הבחירות). כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, ידידו הקרוב, הוא שהפסיד במאבק על ראשות הוועד, גרמה לכך שלא שמח בניצחונו שלו (=זה היה מפתיע, ולכן הוא הסביר שלמרות שניצח, הוא לא שמח כי חברו אלפסי הפסיד). כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת "הניצחון על אלפסי מתוק יותר" (=הוא הרגיש שזה היה ניצחון מתוק. יש כאן סתירה. אם הוא לא שמח על כך שניצח את ידידו, הניצחון אינו מתוק).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

"הניצחון על אלפסי מתוק יותר" ← "ניצחון מריר"

(2) כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק צלה של שמחה (=פרטוק לא היה שמח כלל לאחר שהתקבלו תוצאות הבחירות). כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, יריבו המר, הוא שזכה בראשות הוועד, גרמה לכך שלא התאכזב מאי-בחירתו שלו (=זה היה מפתיע, ולכן הוא הסביר שלא התאכזב שלא נבחר כי מי שנבחר הוא יריבו. יש כאן סתירה. אם הוא לא התאכזב מאי בחירתו, נצפה שתגובתו המפתיעה תהיה שמחה, ואם יריבו נבחר, נצפה שזה יגרום לו כן להתאכזב). כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת "אם להפסיד, אז לאלפסי" (יש כאן סתירה נוספת. אם אלפסי הוא יריבו המר, אין סיבה שישמח כי ניצח).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. צל צלה של שמחה ← צל צלו של צער
2. יריבו המר, הוא שזכה ב- ← ידידו הקרוב, הוא שזכה ב-

(3) תשובה נכונה.

(4) כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק שמץ של אכזבה (=פרטוק לא היה מאוכזב כלל לאחר שהתקבלו תוצאות הבחירות). כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, יריבו המר, הוא שזכה בראשות הוועד, גרמה לכך שלא השלים עם כישלונו שלו (=זה היה מפתיע, ולכן הוא הסביר שלא השלים עם כישלונו כי יריבו זכה. יש כאן סתירה. אם הוא לא השלים עם כישלונו, אז הוא כן היה מאוכזב, בניגוד לנאמר בהתחלה). כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת "מילא להפסיד, אבל למה לאלפסי" (=פרטוק היה מדוכדך שהפסיד דווקא לו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

שמץ של אכזבה ← השלמה עם גורלו, אלא טינה וזעם

2. תשובה (3) נכונה.

המשורר המפורסם בוקובסקי לא השכיל להימנע ממעורבות בשערוריות חברתיות במרוצת חייו (=המשורר היה מעורב בשערוריות), ואלה האפילו לעתים קרובות על ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים (=שהשפיעו לרעה על דעת הקהל על שיריו). לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו הלכה וגברה, ואילו זכרו של אורח חייו המפוקפק נגוז ונשכח (=לאחר מותו המצב התהפך; אנשים העריכו את יצירתו ושכחו את שערוריותיו).

(במהלך חייו, המשורר היה מעורב בשערוריות שלעתים גרמו לאנשים להעריך פחות את יצירתו. לאחר מותו המצב התהפך, וכעת אנשים העריכו יותר את יצירתו ושכחו את אורח חייו המפוקפק).

פסילת תשובות:

(1) המשורר המפורסם בוקובסקי לא השכיל להימנע ממעורבות בשערוריות חברתיות במרוצת חייו (=המשורר היה מעורב בשערוריות), אך הדבר רק העלה את ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים (=שהשפיעו לטובה על דעת הקהל על שיריו). לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו הלכה וגברה, אף שאורח חייו המפוקפק לא נשכח (=לאחר מותו המצב התהפך; אנשים העריכו את יצירתו אף ששערוריותיו לא נשכחו. יש כאן סתירה. אם אנשים אהבו את שיריו, לא התהפכו פני הדברים – המצב היה זהה בחייו ובמותו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הלכה וגברה, אף ש- ← הלכה ודעכה, אף ש-

(2) המשורר המפורסם בוקובסקי לא היה מעורב בשערוריות חברתיות במרוצת חייו, אך בהתאם לרוח התקופה, הדבר הוריד את ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים (=אורח חייו המהוגן השפיע לרעה על דעת הקהל על שיריו). לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו פחתה, וגם אורח חייו המהוגן לא עמד לזכותו, והוא נשכח (=לאחר מותו המצב התהפך; אנשים לא העריכו את יצירתו, והוא נשכח למרות שהיה מהוגן. יש כאן סתירה. העובדה שהיה מהוגן הייתה לרעתו, ונאמר שלאחר מותו עדיין לא אהבו את שיריו למרות היותו מהוגן, לכן לא התהפכו פני הדברים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אך בהתאם לרוח התקופה, הדבר הוריד את ← והדבר העלה את

(3) תשובה נכונה.

(4) המשורר המפורסם בוקובסקי לא היה מעורב בשערוריות חברתיות במרוצת חייו, והדבר העלה את ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים (=אורח חייו המהוגן השפיע לטובה על דעת הקהל על שיריו). לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו הלכה ודעכה, ואילו זכרו של אורח חייו המפוקפק נשכח (=לאחר מותו המצב התהפך; אנשים לא העריכו את יצירתו ושכחו את שערוריותיו. יש כאן סתירה. נאמר בתחילה שהוא לא היה מעורב בשערוריות, ולכן אורח חייו לא היה מפוקפק).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

המפוקפק ← המהוגן הפך אותו למושא ללעג, והוא

3. תשובה (1) נכונה.

פיתוח הטכנולוגיה שמדעני משרד הביטחון התכוונו לבסס עליה את פרויקט ההגנה לא התקדם בקצב שאפשר את הוצאת הפרויקט אל הפועל (=המדענים לא הספיקו לפתח את הטכנולוגיה הדרושה לפרויקט). בדיעבד התברר כי עובדה זו הייתה מבורכת (=התברר שטוב שכך), שכן כיום ברור כי הפרויקט היה מיותר מראשיתו, ולפיכך אי-מימושו מנע בזבוז כספים רבים (=כי הפרויקט היה מיותר ואי-מימושו חסך כסף רב).

(המדענים לא הספיקו לפתח בזמן את הטכנולוגיה הדרושה לביצוע הפרויקט. בדיעבד התברר שטוב שכך היה, כי התגלה שהפרויקט היה מיותר, ולפיכך נמנע בזבוז כסף רב.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) פיתוח הטכנולוגיה שמדעני משרד הביטחון התכוונו לבסס עליה את פרויקט ההגנה הלך והתקדם בקצב שאפשר את הוצאת הפרויקט אל הפועל (=המדענים מצליחים לפתח בזמן את הטכנולוגיה הדרושה לפרויקט). בדיעבד התברר כי עובדה זו הייתה הרת אסון (=התברר שזה היה לרעה), שכן כיום ברור כי הפרויקט היה חיוני וכדאי מבחינה כלכלית, ולפיכך אי-מימושו היה גורם לבזבוז כספים רבים (=כי הפרויקט היה חיוני וחסכוני ואי-מימושו היה מבזבז כסף. יש כאן סתירה. אם לא טוב שהטכנולוגיה פותחה בזמן, משמע שהפרויקט לא היה טוב או כדאי, בניגוד לנאמר בסוף המשפט כי הפרויקט היה חשוב).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הרת אסון ← מבורכת

(3) פיתוח הטכנולוגיה שמדעני משרד הביטחון התכוונו לבסס עליה את פרויקט ההגנה לא התקדם בקצב שאפשר את הוצאת הפרויקט אל הפועל (=המדענים לא הספיקו לפתח את הטכנולוגיה הדרושה לפרויקט). בדיעבד התברר כי עובדה זו הייתה הרת אסון (=התברר שזה היה לרעה), שכן כיום ברור כי הפרויקט היה חיוני וכדאי מבחינה כלכלית, ולפיכך אי-מימושו מנע בזבוז כספים רבים (=כי הפרויקט היה חיוני וחסכוני ואי-מימושו חסך כסף רב. יש כאן סתירה. אם הפרויקט היה חיוני וכדאי כלכלית, לא הגיוני שאי-מימושו חסך כסף, ואם באמת אי-מימושו חסך כסף, אז העובדה שלא הספיקו לפתח את הטכנולוגיה הדרושה בזמן לא אמורה להיות הרת אסון).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מנע ← הוביל ל-

(4) פיתוח הטכנולוגיה שמדעני משרד הביטחון התכוונו לבסס עליה את פרויקט ההגנה הלך והתקדם בקצב שאפשר את הוצאת הפרויקט אל הפועל (=המדענים מצליחים לפתח בזמן את הטכנולוגיה הדרושה לפרויקט). בדיעבד התברר כי עובדה זו הייתה מבורכת (=התברר שטוב שכך), שכן כיום ברור כי הפרויקט היה מיותר מראשיתו, ולפיכך אי-מימושו היה גורם לבזבוז כספים רבים (=כי הפרויקט היה מיותר ואי-מימושו היה מבזבז כסף. יש כאן סתירה. אם הפרויקט היה מיותר, לא הגיוני שנשמח שהמדענים הספיקו לפתח את הטכנולוגיה הדרושה לו, ובנוסף אם הוא מיותר, אי מימושו אמור לחסוך כסף ולא לבזבז).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מיותר מראשיתו ← חיוני וכדאי מבחינה כלכלית

יחידה 9

1. תשובה (1) נכונה.

קשה לומר שאוהדי קבוצת כדורסל זו הם בגדר חובבי ספורט לשמו (=האוהדים הם לא חובבי ספורט), שהרי רצונם היחיד הוא שקבוצתם תנצח (=כי כל מה שמעניין אותם הוא ניצחון), והם ישמחו גם אם ניצחון הקבוצה יושג אגב משחק משעמם, אלים או בלתי-ספורטיבי (=והם ישמחו בניצחון גם אם הוא הושג בדרך לא ספורטיבית).

(קשה לקרוא לאוהדי הקבוצה חובבי ספורט, כי אכפת להם רק מהניצחון, והם ישמחו מהניצחון גם אם היה משחק משעמם, אלים או לא הוגן).

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) אפשר לומר שאוהדי קבוצת כדורסל זו הם בגדר חובבי ספורט לשמו (=ניתן לומר שהאוהדים חובבי ספורט), וזאת אף שרצונם אינו רק שקבוצתם תנצח (=למרות שניצחון הוא לא הדבר היחיד שחשוב להם), ואף שניצחון הקבוצה לא יספק אותם אם יושג אגב משחק משעמם, אלים או בלתי-ספורטיבי (=ולמרות שהם לא ישמחו בניצחון אם הוא הושג בדרך לא ספורטיבית. יש כאן סתירה. כל הנאמר במשפט תומך בטענה שאוהדי הקבוצה הם חובבי ספורט אמיתיים, ולכן אין סיבה לניגוד בין חלקי המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אפשר ← קשה

(3) אפשר לומר שאוהדי קבוצת כדורסל זו הם בגדר חובבי ספורט לשמו (=ניתן לומר שהאוהדים חובבי ספורט), שהרי רצונם אינו רק שקבוצתם תנצח (=כי ניצחון הוא לא הדבר היחיד שחשוב להם), ומשום כך הם יעדיפו לצפות בניצחון שיושג אגב משחק משעמם, אלים או בלתי-ספורטיבי (=ולכן הם יעדיפו ניצחון שהושג בדרך לא ספורטיבית. יש כאן סתירה. אם הם חובבי ספורט אמיתיים, הם לא אמורים להעדיף ניצחון שהושג במשחק משעמם או לא הוגן).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ומשום כך הם יעדיפו לצפות בניצחון ש- ← ומשום שניצחון הקבוצה לא יספק אותם אם

(4) קשה לומר שאוהדי קבוצת כדורסל זו הם בגדר חובבי ספורט לשמו (=האוהדים הם לא חובבי ספורט), וזאת אף שכל רצונם הוא שקבוצתם תנצח (=למרות שכל מה שמעניין אותם הוא ניצחון. יש כאן סתירה. אם כל מה שמעניין אותם זה לנצח, אז הגיוני לומר שהם לא חובבי ספורט אמיתיים, ולכן אין סיבה למילת הניגוד), ואף שהם ישמחו לצפות בניצחון הקבוצה גם אם יושג אגב משחק משעמם, אלים או בלתי-ספורטיבי (=והם ישמחו בניצחון גם אם הוא הושג בדרך לא ספורטיבית. כל המשפט תומך בטענה שהם לא חובבי ספורט אמיתיים ולכן קשר הניגוד בין חלקי המשפט אינו מתאים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

קשה ← אפשר

2. תשובה (4) נכונה.

לולא ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו (=אם לא היו טעויות הגהה בספר), לא הייתי טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו (=לא הייתי טוען שהספר מזלזל בי), שכן תוכן קליל ולא מחייב אינו בהכרח עדות לזלזול ולהיעדר השקעה (=כי גם תוכן לא רציני לא מעיד על זלזול), אלא שבספר זה אין כמעט עמוד שאין בו טעות דפוס או משפט שגוי (=אבל כמעט בכל עמוד יש טעות כזאת).

(אם לא היו בספר טעויות דפוס והגהה, לא הייתי טוען שמזלזלים בי, כי תוכן לא רציני כמו כאן הוא לא בהכרח עדות לזלזול, אבל בספר זה כמעט בכל עמוד יש טעות הדפסה או הגהה, ולכן אני מרגיש שמזלזלים בי.)

פסילת תשובות:

(1) אילו ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו (=אם היו טעויות הגהה בספר), הייתי טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו (=הייתי מרגיש שמזלזלים בי), שכן תוכן קליל ולא מחייב אינו בהכרח עדות לזלזול ולהיעדר השקעה (=כי גם אם התוכן לא רציני, זה לא מעיד על זלזול), אלא שבספר זה אין כמעט עמוד שאין בו טעות דפוס או משפט שגוי (=אבל כמעט בכל עמוד יש טעות כזאת. יש כאן סתירה. אם יש המון טעויות בספר, מילות הניגוד אינן מתאימות כאן. תחילת המשפט – "אם היו טעויות" – מרמזת שלא היו טעויות כאלה בספר).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

כמעט עמוד שאין ← ולו עמוד אחד שיש

(2) גם לולא ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו (=גם אם לא היו טעויות הגהה בספר), הייתי טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו (=הייתי מרגיש שמזלזלים בי), שכן תוכן קליל ולא מחייב די בו כדי לשמש עדות לזלזול ולהיעדר השקעה (=כי תוכן לא רציני לבדו מעיד על זלזול), אלא שבספר זה אין ולו עמוד אחד שיש בו טעות דפוס או משפט שגוי (=אבל בכל הספר אין טעות כזאת. יש כאן סתירה. בתחילת המשפט נאמר "גם אם לא היו טעויות" – לכן לא הגיוני שבהמשך נאמר "אלא שכאן אין טעויות", כי נצפה שכן יהיו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ולו עמוד אחד שיש ← כמעט עמוד שאין

(3) אילו ניכרו בהגהה ובהדפסה של הספר סימנים לחוסר הרצינות המאפיין את תוכנו (=אם היו טעויות הגהה בספר), לא הייתי טוען כי הספר מעורר בקורא את התחושה שמזלזלים בו (=לא הייתי טוען שהספר מזלזל בי. יש כאן סתירה. טעויות כאלה דווקא יגרמו לתגובה ההפוכה), שכן תוכן קליל ולא מחייב די בו כדי לשמש עדות לזלזול ולהיעדר השקעה (=כי תוכן לא רציני לבדו מעיד על זלזול. גם כאן יש סתירה. אם לדעתי גם תוכן רדוד גורם לתחושת זלזול, לא הגיוני שספר בעל תוכן רדוד וגם טעויות דפוס לא יגרום לי לחוש זלזול), אלא שבספר זה אין כמעט עמוד שאין בו טעות דפוס או משפט שגוי (=אבל כמעט בכל עמוד יש טעות כזאת. גם כאן יש סתירה. בתחילת המשפט נאמר "אם היו טעויות" – לכן לא הגיוני שבהמשך נאמר "אלא שכאן יש טעויות", כי נצפה שלא יהיו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. אילו ← לולא

2. די בו כדי לשמש ← אינו בהכרח

(4) תשובה נכונה.

3. תשובה (3) נכונה.

אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו לשמר את מורשתם הייחודית (=למרות ניסיונות העולים החדשים לשמור על מורשתם), ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד (=ההבדלים התרבותיים היטשטשו מהר). סביר להניח כי למהירות הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים היה מגע יומיומי הדוק (=זה קרה במהירות מפני שהיה קשר קרוב בין העמים).

(התושבים הזרים במלזיה התאמצו לשמור על מורשתם, אך במהרה ההבדלים בין שני העמים היטשטשו. סביר להניח שזה קרה מפני ששני העמים היו בקשר יומיומי קרוב.)

פסילת תשובות:

(1) אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו לשמר את מורשתם הייחודית (=למרות ניסיונות העולים החדשים לשמור על מורשתם), ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד (=ההבדלים התרבותיים היטשטשו מהר). סביר להניח כי לאטיות הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים כמעט לא היה מגע (=זה קרה לאט מפני שכמעט לא היה קשר בין העמים. יש כאן סתירה. בחלק הראשון נאמר שההבדלים היטשטשו מהר).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. אטיות ← מהירות

2. כמעט לא היה מגע ← היה קשר יומיומי הדוק

(2) אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו להיטמע בחברה המלזית (=למרות ניסיונות העולים החדשים להשתלב בחברה), ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים נותרו בעינם גם בחלוף השנים (=ההבדלים התרבותיים לא נעלמו). סביר להניח כי לאטיות הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים נקשרו קשרים חברתיים הדוקים (=זה קרה לאט מפני שהיה קשר קרוב בין העמים. יש כאן סתירה. אם היו קשרים הדוקים בין העמים, זה לא יתרום לכך שההיטמעות בחברה תהיה איטית).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

נקשרו קשרים חברתיים הדוקים ← כמעט לא היה מגע

(3) תשובה נכונה.

(4) אף על פי שבני הדור הראשון של הגולים במדינת מלזיה השתדלו להיטמע בחברה המלזית (=למרות ניסיונות העולים החדשים להשתלב בחברה), ההבדלים התרבותיים בין הגולים למלזים היטשטשו בתוך שנים מעטות בלבד (=ההבדלים התרבותיים היטשטשו מהר. יש כאן סתירה. אם הם רצו להשתלב בחברה, והצליחו די מהר, אין סיבה למילת הניגוד בתחילת המשפט). סביר להניח כי למהירות הרבה שבה חלחלו מרכיבים של התרבות המלזית לתוך תרבותם של הגולים, תרמה העובדה שבין שני העמים כמעט לא היה מגע (=זה קרה במהירות מפני שכמעט לא היה קשר בין העמים. גם כאן יש סתירה. אם לא היה מגע, זה לא יתרום לכך שההיטמעות בחברה תהיה מהירה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. להיטמע בחברה המלזית ← לשמר את מורשתם הייחודית

2. כמעט לא היה מגע ← היה מגע יומיומי הדוק

יחידה 10

1. תשובה (3) נכונה.

על סמך היכרותי רבת השנים עם יואב, הנחתי כי אין סיכוי שהוא לא ייבחר לתפקיד ראש ועד הבית (=האמנתי שיואב ייבחר לראש ועד הבית). לנוכח תוצאות הבחירות אתמול, שלא תאמו את ציפייתי (=יואב לא נבחר), חזרתי בי מדעתי שיואב תמיד מצליח לזכות באמון האנשים שאת תמיכתם הוא מבקש.

(מהיכרותי עם יואב, הייתי משוכנע שייבחר לראש ועד הבית. יואב לא נבחר, ולכן שיניתי את דעתי וכעת אני מאמין שיואב לא תמיד מצליח לזכות באמון הציבור.)

פסילת תשובות:

(1) על סמך היכרותי רבת השנים עם יואב, הנחתי כי אין סיכוי שהוא לא ייבחר לתפקיד ראש ועד הבית (=האמנתי שיואב ייבחר לראש ועד הבית). לנוכח תוצאות הבחירות אתמול, שלא תאמו את ציפייתי (=יואב לא נבחר), חזרתי בי מדעתי שיואב לעולם אינו מצליח לזכות באמון האנשים שאת תמיכתם הוא מבקש (=אני כבר לא חושב שיואב לא מצליח לזכות באמון הציבור. יש כאן סתירה. בהתחלה האמנתי שייבחר, כלומר חשבתי שהוא יודע לזכות באמון. לאחר שלא נבחר, לא הגיוני שכעת אחשוב שהוא יודע לזכות באמון הציבור.).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
לעולם אינו ← תמיד

(2) על סמך היכרותי רבת השנים עם יואב, הנחתי כי אין סיכוי שהוא ייבחר לתפקיד ראש ועד הבית (=האמנתי שיואב לא ייבחר לראש ועד הבית). לנוכח תוצאות הבחירות אתמול, שתאמו את ציפייתי (=יואב לא נבחר), חזרתי בי מדעתי שיואב לעולם אינו מצליח לזכות באמון האנשים שאת תמיכתם הוא מבקש (=אני כבר לא חושב שהוא לא מצליח לזכות באמון הציבור. יש כאן סתירה. אם לא האמנתי שייבחר והוא אכן לא נבחר, אז לא השתנתה דעתי).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
שתאמו ← שלא תאמו

(3) תשובה נכונה.

(4) על סמך היכרותי רבת השנים עם יואב, הנחתי כי אין סיכוי שהוא ייבחר לתפקיד ראש ועד הבית (=האמנתי שיואב לא ייבחר לראש ועד הבית). לנוכח תוצאות הבחירות אתמול, שתאמו את ציפייתי (=יואב לא נבחר), נשארתי איתן בדעתי שיואב תמיד מצליח לזכות באמון האנשים שאת תמיכתם הוא מבקש (=אני עדיין חושב שהוא תמיד מצליח לזכות באמון הציבור. יש כאן סתירה. אם לא האמנתי שייבחר, לא הגיוני שהאמנתי שהוא יודע לזכות באמון הציבור, ובוודאי לא הגיוני שעדיין אאמין בכך לאחר שלא נבחר).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
תמיד ← לעולם אינו

2. תשובה (2) נכונה.

אילו העדפתי להינשא לאישה שאינה צעירה ממני (=אם העדפתי להנשא לאישה מבוגרת ממני), הייתי מבקש את ידה של עפרה, שכן מלבד היותה חכמה ויפה היא גם מבוגרת ממני (=הייתי מתחתן עם עפרה, כי היא מבוגרת ממני).

(אם הייתי מעדיף להתחתן עם אישה מבוגרת, הייתי מתחתן עם עפרה, כי היא מבוגרת).

פסילת תשובות:

(1) אילו נרתעתי מלהינשא לאישה שאינה צעירה ממני (=אם נרתעתי מנישואין לאישה מבוגרת ממני, כלומר אם העדפתי להנשא לאישה צעירה ממני), לא הייתי מבקש את ידה של עפרה, שכן הייתי בן חמש כשעפרה נולדה (=אז לא הייתי מתחתן עם עפרה, כי היא צעירה ממני. יש כאן סתירה. אם אעדיף בת זוג צעירה, לא אפסול את עפרה מכיוון שהיא צעירה ממני).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הייתי בן חמש כשעפרה נולדה ← עפרה הייתה בת חמש כשנולדתי

(2) תשובה נכונה.

(3) לולא נרתעתי מלהינשא לאישה שאינה מבוגרת ממני (=אם לא נרתעתי מנישואין לאישה צעירה ממני, כלומר אם העדפתי להנשא לאישה צעירה ממני), הייתי מבקש את ידה של עפרה, שכן היא חכמה ויפה, אך היא מבוגרת ממני (=אז הייתי מתחתן עם עפרה, כי היא מבוגרת ממני. יש כאן סתירה. אם אעדיף בת זוג צעירה, לא אנשא לעפרה המבוגרת ממני).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

היא חכמה ויפה, אך היא מבוגרת ממני ← מלבד היותה חכמה ויפה היא גם צעירה ממני

(4) לולא העדפתי להינשא לאישה שאינה מבוגרת ממני (=אם לא העדפתי להנשא לאישה צעירה ממני, כלומר אם העדפתי להנשא לאישה מבוגרת ממני), לא הייתי מבקש את ידה של עפרה, שכן הייתי מעדיף להינשא לאחותה הצעירה ממני (=אז לא הייתי מתחתן עם עפרה, כי הייתי מעדיף את אחותה שצעירה ממני. יש כאן סתירה. אם אעדיף בת זוג מבוגרת, לא אבחר את האחות שצעירה ממני).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הייתי מעדיף להינשא לאחותה הצעירה ממני ← הייתי מעדיף להינשא לאחותה המבוגרת ממני

3. תשובה (3) נכונה.

ד"ר רז אינו שולל את האפשרות להסתייע בשיטות טיפול של הרפואה העממית (=ד"ר רז תומך בשיטות טיפול עממיות – "תרופות סבתא"), מכיוון שלטענתו הן מבוססות על ידע שהצטבר עם השנים. העובדה כי מחקרים רפואיים שעסקו בשיטות טיפול מסורתיות הוכיחו את יעילותן, מצביעה על כך שעמדתו מוצדקת.

(ד"ר רז תומך בשימוש בתרופות סבתא, מכיוון שהן מבוססות על ידע וניסיון רב. מחקרים שהוכיחו את יעילות תרופות אלה מחזקים את עמדתו.)

פסילת תשובות:

(1) ד"ר רז מקדם בברכה את האפשרות להסתייע בשיטות טיפול של הרפואה העממית, מכיוון שלטענתו הן מבוססות על ידע שהצטבר עם השנים (=ד"ר רז תומך בשימוש בתרופות סבתא). העובדה כי מחקרים רפואיים שעסקו בשיטות טיפול מסורתיות הוכיחו שהן אינן יעילות, מצביעה על כך שעמדתו מוצדקת (=מחקרים הראו ששיטות אלה אינן יעילות ולכן ד"ר רז צודק. יש כאן סתירה. המחקרים סותרים את עמדתו של הרופא ולכן לא הגיוני שנסיק מכך שעמדתו מוצדקת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

עמדתו מוצדקת ← עליו לשקול מחדש את עמדתו בנושא

(2) ד"ר רז שולל מכול וכול את האפשרות להסתייע בשיטות טיפול של הרפואה העממית, מכיוון שלטענתו הן מבוססות על אמונות תפלות (=ד"ר רז אינו תומך בשימוש בתרופות סבתא). העובדה כי מחקרים רפואיים שעסקו בשיטות טיפול מסורתיות הוכיחו שהן אינן יעילות, מצביעה על כך שעליו לשקול מחדש את עמדתו בנושא (=מחקרים הראו ששיטות אלה אינן יעילות ולכן ד"ר רז צריך לשקול זאת שוב. יש כאן סתירה. המחקרים תומכים בעמדתו של הרופא ולכן אין סיבה שישקול מחדש את עמדתו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

עליו לשקול מחדש את עמדתו בנושא ← עמדתו מוצדקת

(3) תשובה נכונה.

(4) ד"ר רז אינו שולל את האפשרות להסתייע בשיטות טיפול של הרפואה העממית, מכיוון שלטענתו הן מבוססות על אמונות תפלות (=ד"ר רז תומך בשימוש בתרופות סבתא כי הן מבוססות על אמונות תפלות. יש כאן סתירה. זה נימוק נגד תרופות אלה, לכן זו לא סיבה לתמוך בהן). העובדה כי מחקרים רפואיים שעסקו בשיטות טיפול מסורתיות הוכיחו את יעילותן, מצביעה על כך שעליו לשקול מחדש את עמדתו בנושא.

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינו שולל ← שולל מכול וכול

יחידה 11

1. תשובה (4) נכונה.

אמנם ערעורו של שולמן על פסק הדין התקבל ברוב של שני שופטים מול אחד (=אמנם שני שופטים תמכו בשולמן ורק שופט אחד היה נגדו), אך העובדה שנימוקי השופט שבמיעוט משכנעים הרבה יותר מנימוקי השופטים האוחזים בדעת הרוב (=אך השופט שהיה נגדו היה הרבה יותר משכנע מהאחרים), החלישה את אמונותי בצדקת טיעוניו של שולמן (=ולכן כבר לא האמנתי ששולמן דובר אמת).

(אמנם שני שופטים היו בעד שולמן ורק אחד נגדו, אך נימוקי השופט שהיה נגדו היו משכנעים יותר מנימוקי האחרים, ולכן כבר לא האמנתי בטיעוניו של שולמן.)

פסילת תשובות:

(1) אמנם ערעורו של שולמן על פסק הדין נדחה ברוב של שני שופטים מול אחד (=אמנם שני שופטים היו נגד שולמן ורק שופט אחד היה בעדו), אך העובדה שנימוקי השופט שבמיעוט משכנעים הרבה יותר מנימוקי השופטים האוחזים בדעת הרוב (=אך השופט שהיה בעדו היה הרבה יותר משכנע מהאחרים), רק חיזקה את אמונותי בטעותו של השופט שבמיעוט (=ולכן המשכתי להאמין שהשופט שבעדו טועה. יש כאן סתירה. אם הוא היה הכי משכנע, לא הגיוני שאחשוב שהוא טועה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

טעותו של השופט שבמיעוט ← צדקת טיעוניו של שולמן

(2) אמנם ערעורו של שולמן על פסק הדין התקבל ברוב של שני שופטים מול אחד (=אמנם שני שופטים תמכו בשולמן ורק שופט אחד היה נגדו), אך העובדה שנימוקי השופט שבמיעוט משכנעים הרבה יותר מנימוקי השופטים האוחזים בדעת הרוב (=אך השופט שהיה נגדו היה פחות משכנע מהאחרים), ערערה את אמונותי בצדקתם של השופטים האוחזים בדעת הרוב (=ולכן כבר לא האמנתי לשופטים שהיו בעדו. יש כאן סתירה. אם השופט שהתנגד לא היה משכנע, אין סיבה שתיפגע אמונותי בשופטים האחרים, שהיו משכנעים יותר).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

פחות ← יותר

(3) אמנם ערעורו של שולמן על פסק הדין נדחה ברוב של שני שופטים מול אחד (=אמנם שני שופטים היו נגד שולמן ורק שופט אחד היה בעדו), אך העובדה שנימוקי השופט שבמיעוט משכנעים הרבה יותר מנימוקי השופטים האוחזים בדעת הרוב (=אך השופט שהיה בעדו היה פחות משכנע מהאחרים), חיזקה את אמונותי בצדקת טיעוניו של שולמן (=ולכן האמנתי ששולמן דובר אמת. יש כאן סתירה. אם השופט שהיה בעד לא היה משכנע, אין סיבה שהוא יגרום לי להאמין לטיעוניו של שולמן).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

פחות ← יותר

(4) תשובה נכונה.

2. תשובה (3) נכונה.

מתמיה שהנימה השלילית המאפיינת את מרבית רשימות הביקורת שבמוסף הספרותי (=רוב הביקורות במוסף שליליות) אינה משכנעת את ציבור הקוראים (=ולכן מפתיע שהציבור לא משתכנע) כי אין שחר לטענות שהמבקרים הם עושי דברם של בתי הוצאה לאור העומדים מאחורי הספרים הנדונים בהן (=שהטענה כי הביקורות מוכתבות על ידי הוצאות הספרים אינה נכונה).

(רוב הביקורות הספרותיות בעיתון הן שליליות, ולכן מפתיע שהציבור עדיין מאמין שהמבקרים כותבים מה שהוצאות הספרים דורשות מהם לכתוב.)

פסילת תשובות:

(1) מתמיה שהנימה השלילית המאפיינת את מרבית רשימות הביקורת שבמוסף הספרותי (=רוב הביקורות במוסף שליליות) לא עוררה כל חשד בקרב ציבור הקוראים (=ולכן מפתיע שהציבור לא חושד) כי רבים מן המבקרים אינם אלא עושי דברם של בתי הוצאה לאור העומדים מאחורי הספרים הנדונים בהן (=שהמבקרים כותבים מה שהוצאות הספרים אומרות להם לכתוב. יש כאן סתירה. אם הוצאות הספרים היו מכתיבות את הביקורות, הן לא היו שליליות).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינם אלא עושי דברם של ← מנסים לפגוע כלכלית ב-

(2) מתמיה שהטון האוהד העולה ממרבית רשימות הביקורת שבמוסף הספרותי (=רוב הביקורות במוסף אוהדות) עדיין לא הבהיר לכלל ציבור הקוראים (=ולכן מפתיע שהציבור לא הבין) כי אף לא אחד מן המבקרים מקיים קשרים מקצועיים כלשהם עם בתי הוצאה לאור העומדים מאחורי הספרים הנדונים בהן (=שלמבקרים אין כלל קשר עם הוצאות הספרים שהם מבקרים. יש כאן סתירה. דווקא מגמה כזאת של ביקורות אוהדות יכולה לגרום לציבור לחשוד שהמבקרים כן מקיימים קשרים מקצועיים עם הוצאות, כדי לשפר את מכירותיהם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מקיים קשרים מקצועיים כלשהם עם ← יכול לומר בכנות שאין לו קשר ל-

(3) תשובה נכונה.

(4) מתמיה שהטון האוהד העולה ממרבית רשימות הביקורת שבמוסף הספרותי (=רוב הביקורות במוסף אוהדות) אינו מעלה את החשד אצל ציבור הקוראים (=ולכן מפתיע שהציבור לא חושד) כי לפחות מקצת המבקרים אינם קשורים בשום אופן עם בתי הוצאה לאור העומדים מאחורי הספרים הנדונים בהן (=שלפחות חלק מהמבקרים אינם קשורים להוצאות הספרים שהם מבקרים. יש כאן סתירה. הביקורות האוהדות יכולות לגרום לציבור לחשוד שרבים מהמבקרים דווקא כן קשורים להוצאות).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינם קשורים בשום אופן עם ← אינם אלא עושי דברם של

3. תשובה (3) נכונה.

בסקר שנערך בקרב צעירים איסלנדים שהתחתנו בעת האחרונה, התברר כי הרגלי הפנאי שלהם כמעט אינם משתנים לאחר הנישואין (=הרגלי הפנאי של צעירים איסלנדים לא משתנים אחרי שמתחתנים). שלא כמקובל בשאר ארצות המערב, שם נוהגים זוגות נשואים צעירים לבלות את שעות הפנאי בעיקר בבית (=בשונה מארצות אחרות שבהן נשואים טריים מבליים בבית), טענו רוב הנשאלים בסקר כי הם אינם מוותרים על ההרגל לצאת לבלות (=אמרו רוב האיסלנדים כי הם ממשיכים לצאת לבלות), וכי הנישואין אינם מחייבים אותם להיפך ל"אנשי בית", כהגדרתם.

(בסקר נמצא כי הרגלי הפנאי של צעירים באיסלנד לא משתנים אחרי שהם מתחתנים. בשונה מארצות מערביות אחרות שבהן נשואים טריים מעדיפים לבלות בבית, רוב הנסקרים טענו כי הם לא מוותרים על בילויים בחוץ, וכי הנישואים לא גורמים להם להישאר בבית.)

פסילת תשובות:

(1) בסקר שנערך בקרב צעירים איסלנדים שהתחתנו בעת האחרונה, התברר כי הרגלי הפנאי שלהם משתנים מן הקצה אל הקצה לאחר הנישואין (=הרגלי הפנאי של צעירים איסלנדים משתנים לחלוטין אחרי שמתחתנים). שלא כמקובל בשאר ארצות המערב, שם נוהגים זוגות נשואים צעירים לבלות את שעות הפנאי בעיקר בבית (=בשונה מארצות אחרות שבהן נשואים טריים מבליים בבית), טענו רוב הנשאלים בסקר כי הם אינם מוותרים על ההרגל לצאת לבלות (=אמרו רוב האיסלנדים כי הם ממשיכים לצאת לבלות), וכי הנישואין אינם מחייבים אותם להיפך ל"אנשי בית", כהגדרתם (יש כאן סתירה. אם הם לא מוותרים על הרגלם לבלות בחוץ, והנישואין לא הפכו אותם לאנשי בית, אז הרגלי הפנאי שלהם לא השתנו כלל).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

משתנים מן הקצה אל הקצה ← כמעט אינם משתנים

(2) בסקר שנערך בקרב צעירים איסלנדים שהתחתנו בעת האחרונה, התברר כי הרגלי הפנאי שלהם כמעט אינם משתנים לאחר הנישואין (=הרגלי הפנאי של צעירים איסלנדים לא משתנים אחרי שמתחתנים). שלא כמקובל בשאר ארצות המערב, שם נוהגים זוגות נשואים צעירים לבלות את שעות הפנאי בעיקר מחוץ לבית (=בשונה מארצות אחרות שבהן נשואים טריים מבליים בחוץ), טענו רוב הנשאלים בסקר כי הם אינם מוותרים על ההרגל לצאת לבלות (=אמרו רוב האיסלנדים כי הם ממשיכים לצאת לבלות. יש כאן סתירה. אם גם איסלנדים מבליים בחוץ, זה לא שונה משאר ארצות המערב), וכי הבילוי בבית משעמם אותם.

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מחוץ לבית ← בבית

3) תשובה נכונה.

(4) בסקר שנערך בקרב צעירים איסלנדים שהתחתנו בעת האחרונה, התברר כי הרגלי הפנאי שלהם משתנים מן הקצה אל הקצה לאחר הנישואין (=הרגלי הפנאי של צעירים איסלנדים משתנים לחלוטין אחרי שמתחתנים). שלא כמקובל בשאר ארצות המערב, שם נוהגים זוגות נשואים צעירים לבלות את שעות הפנאי בעיקר מחוץ לבית (=בשונה מארצות אחרות שבהן נשואים טריים מבליים בחוץ), טענו רוב הנשאלים בסקר כי הם אינם ממשיכים לצאת לבלות (=אמרו רוב האיסלנדים כי הם כבר לא יוצאים לבלות), אלא משתדלים להישאר בבית מעט ככל האפשר (=כלומר משתדלים לצאת כמה שיותר. יש כאן סתירה. אם הם כבר לא יוצאים לבלות, זה בדיוק מנוגד לטענה שהם לא נשארים בבית בשעות הפנאי).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אלא משתדלים להישאר בבית מעט ככל האפשר ← אלא מעדיפים לבלות בבית

יחידה 12

1. תשובה (1) נכונה.

בריאיון שנערך עמה, אמרה הרצה האוסטרלית כי לולא ידעה שכושרה הגופני של הרצה הבלגית עולה על כושרה שלה (=אם האוסטרלית לא ידעה שהבלגית יותר בכושר ממנה), היא הייתה מופתעת מן העובדה שהפסידה לבלגית בריצת המרתון.

(הרצה האוסטרלית ידעה שהבלגית יותר בכושר ממנה, אחרת היא הייתה מופתעת שהבלגית ניצחה.)

(1) תשובה נכונה.

(2) בריאיון שנערך עמה, אמרה הרצה האוסטרלית כי לולא ידעה שכושרה הגופני של הרצה הבלגית נופל מכושרה שלה (=אם האוסטרלית לא ידעה שהבלגית פחות בכושר ממנה), היא לא הייתה מופתעת מן העובדה שניצחה את הבלגית בריצת המרתון (יש כאן סתירה. אם האוסטרלית ידעה שהבלגית פחות בכושר, היא לא הייתה מופתעת שניצחה אותה. אם היא לא ידעה את זה, היא הייתה מופתעת שניצחה את הבלגית).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ניצחה את ה- ← הפסידה ל-

(3) בריאיון שנערך עמה, אמרה הרצה האוסטרלית כי אילו ידעה שכושרה הגופני של הרצה הבלגית נופל מכושרה שלה (=אם האוסטרלית ידעה שהבלגית פחות בכושר ממנה), היא הייתה מופתעת מן העובדה שהקדימה את הבלגית בריצת המרתון (יש כאן סתירה. אם האוסטרלית לא ידעה שהבלגית פחות בכושר, כלומר חשבה שהבלגית טובה ממנה, היא הייתה מופתעת שניצחה אותה. אם היא כן ידעה את זה, היא לא הייתה מופתעת שניצחה את הבלגית).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הקדימה את ה- ← הפסידה ל-

(4) בריאיון שנערך עמה, אמרה הרצה האוסטרלית כי אילו ידעה שכושרה הגופני של הרצה הבלגית עולה על כושרה שלה (=אם האוסטרלית ידעה שהבלגית יותר בכושר ממנה), היא לא הייתה מופתעת מן העובדה שניצחה את הבלגית בריצת המרתון (יש כאן סתירה. אם האוסטרלית לא ידעה שהבלגית יותר בכושר, כלומר חשבה שהבלגית פחות טובה ממנה, היא לא הייתה מופתעת שניצחה אותה. אם היא כן ידעה את זה, היא הייתה מופתעת שניצחה את הבלגית).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ניצחה את ה- ← הפסידה ל-

2. תשובה (4) נכונה.

עד היום נהג המנכ"ל לקצץ במשכורותיהם של העובדים בחברה בזמנים שהיא לא הציגה רווחים. לפיכך, לנוכח העובדה שהחברה עדיין לא נחלצה מהקשיים הכלכליים שנקלעה אליהם בשנה שעברה (=מכיוון שהחברה עדיין בקשיים), מובנת הכרזתו בדבר הפחתה צפויה במשכורות העובדים.

(כאשר החברה לא מצליחה, המשכורות יורדות. החברה עדיין בקשיים, ולכן מובן שהמשכורות יורדות.)

נפסול תשובות:

(1) עד היום נהג המנכ"ל להקטין את מספר העובדים בחברה בזמנים שהיא לא שגשה מבחינה כלכלית. לפיכך, לנוכח העובדה שהחברה נחלצה כליל מהקשיים הכלכליים שנקלעה אליהם בשנה שעברה (=מכיוון שהחברה כבר לא בקשיים), מובנת הכרזתו בדבר צמצומים צפויים בכוח האדם בחברה. (יש כאן סתירה. לפי החלק הראשון של המשפט, אם החברה כבר לא בקשיים, נצפה שהמנכ"ל לא יקטין את מספר העובדים.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מובנת ← תמוהה

(2) עד היום נהג המנכ"ל להעלות את משכורותיהם של העובדים בחברה בזמנים שהיא לא הייתה נתונה בקשיים כלכליים. לפיכך, לנוכח העובדה שהחברה טרם נחלצה מהקשיים הכלכליים שנקלעה אליהם בשנה שעברה (=מכיוון שהחברה עדיין בקשיים), תמוהה הכרזתו בדבר הכוונה שלא להעלות את משכורות העובדים השנה. (יש כאן סתירה. לפי החלק הראשון של המשפט, נצפה להעלות משכורות העובדים רק אם החברה לא בקשיים. מכיוון שהיא עדיין בקשיים, ההחלטה לא להעלות משכורות איננה תמוהה.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הכוונה שלא להעלות את משכורות העובדים השנה ← הכוונה להעלות את משכורות העובדים השנה

(3) עד היום נהג המנכ"ל לפעול להגדלת מספר העובדים בחברה בזמנים שהיא לא הייתה נתונה בקשיים כלכליים. לפיכך, לנוכח העובדה שהחברה נחלצה כליל מהקשיים הכלכליים שנקלעה אליהם בשנה שעברה (=מכיוון שהחברה כבר לא בקשיים), תמוהה הכרזתו בדבר גיוס צפוי של עובדים חדשים. (יש כאן סתירה. לפי החלק הראשון של המשפט, נצפה לגייס עובדים חדשים כאשר החברה לא בקשיים. החברה כבר לא בקשיים, ולכן ההחלטה לגייס עובדים איננה תמוהה.)

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

תמוהה ← מובנת

(4) תשובה נכונה.

3. תשובה (1) נכונה.

האמנתי כי נוגה תעמוד בהחלטתה שלא להינשא אלא לבחור פטפטן (=האמנתי שנוגה תתחתן עם בחור דברן כפי שרצתה), ועל כן הופתעתי כשהודיעה על כוונתה להינשא לשבתאי (=כלומר, לדעתי שבתאי אינו דברן). ואולם, לימים התברר לי שטעיתי בשבתאי, וכי למעשה הוא אדם המרבה בדיבור.

(נוגה רצתה להתחתן עם פטפטן, ולכן הופתעתי כשהתחתנה עם שבתאי, כי חשבתי שאינו כזה, אבל התברר ששבתאי באמת פטפטן.)

נפסול תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) האמנתי כי נוגה תחזור בה מהחלטתה שלא להינשא אלא לבחור פטפטן (=חשבתי שנוגה לא תתחתן עם פטפטן), ועל כן לא הופתעתי כשהודיעה על כוונתה להינשא לשבתאי (=כלומר, לדעתי שבתאי אינו דברן). ואולם, לימים התברר לי שטעיתי בשבתאי, וכי למעשה הוא אדם הממעט בדיבור (יש כאן סתירה. אם שבתאי ממעט בדיבור, לא טעיתי כשחשבתי שאינו דברן).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

המרבה ← הממעט

(3) האמנתי כי נוגה תחזור בה מהחלטתה שלא להינשא לבחור פטפטן (=חשבתי שנוגה כן תתחתן עם פטפטן), ועל כן לא הופתעתי כשהודיעה על כוונתה להינשא לשבתאי (=כלומר, לדעתי שבתאי פטפטן). ואולם, לימים התברר לי שטעיתי בשבתאי, וכי למעשה הוא אדם המרבה בדיבור (יש כאן סתירה. אם שבתאי מרבה בדיבור, לא טעיתי כשחשבתי שהוא דברן).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

המרבה ← הממעט

(4) האמנתי כי נוגה תעמוד בהחלטתה שלא להינשא לבחור פטפטן (=חשבתי שנוגה לא תתחתן עם פטפטן), ועל כן הופתעתי כשהודיעה על כוונתה להינשא לשבתאי (=כלומר, לדעתי שבתאי פטפטן). ואולם, לימים התברר לי שטעיתי בשבתאי, וכי למעשה הוא אדם המרבה בדיבור (יש כאן סתירה. אם שבתאי מרבה בדיבור, לא טעיתי כשחשבתי שהוא דברן).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

המרבה ← הממעט

יחידה 13

1. תשובה (4) נכונה.

רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתם. כזאת היא אמונתם של בני שבט החוגי (=האמונה של בני השבט עוזרת להם לשרוד) ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל אלא במקומות שבהם מי התהום טובים לשתיה (=השיח גדל רק בקרבת מים נקיים), הוא שיח קדוש, ולכן כדאי לחפור בארות בקרבתו.

(האמונה של בני שבט החוגי עוזרת להם לשרוד: הם מאמינים שכדאי לחפור בארות בסביבת שיח הסמילה, ואכן שיח זה גדל בקרבת מי שתייה.)

פסילת תשובות:

(1) רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתם. כזאת היא אמונתם של בני שבט החוגי (=האמונה של בני השבט עוזרת להם לשרוד) ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל אלא במקומות שבהם מי התהום אינם טובים לשתיה (=השיח גדל רק בקרבת מים מזוהמים), הוא שיח קדוש, ולכן כדאי לחפור בארות בקרבתו (יש כאן סתירה. אם האמונה שלהם עוזרת להם לשרוד, לא הגיוני שהיא תנחה אותם לחפור בארות בקרבת מים מזוהמים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
קדוש, ולכן כדאי ← טמא, ולכן אסור

(2) רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתם. שונה מהן אמונתם של בני שבט החוגי (=האמונה של בני השבט לא עוזרת להם לשרוד) ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל לעולם במקומות שבהם מי התהום מזוהמים (=השיח גדל רק בקרבת מים נקיים), הוא שיח המביא מזל, ולכן כדאי לחפור בארות בקרבתו (יש כאן סתירה. אם אמונתם מנחה אותם לחפור בארות בקרבת מים נקיים, אז היא דווקא כן עוזרת להם לשרוד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
המביא מזל, ולכן כדאי ← מקולל, ולכן לא כדאי

(3) רוב אמונותיהם של שבטי המדבר עוזרות להם לשרוד בסביבתם. כזאת היא אמונתם של בני שבט החוגי (=האמונה של בני השבט עוזרת להם לשרוד) ולפיה שיח הסמילה, שאינו גדל לעולם במקומות שבהם מי התהום אינם טובים לשתיה (=השיח גדל רק בקרבת מים נקיים), הוא שיח טמא, ולכן אסור לחפור בארות בקרבתו (יש כאן סתירה. אם האמונה שלהם עוזרת להם לשרוד, נצפה שהיא תנחה אותם כן לחפור בארות בקרבת מים נקיים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
המביא מזל, ולכן כדאי ← מקולל, ולכן

(4) תשובה נכונה.

2. תשובה (4) נכונה.

לבקשת העיתונות ביטל בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ (=בוטל צו איסור פרסום על חקירה משטרתית של מעשי שוד, כלומר כעת המידע על כך פומבי). החלטה זו מוצדקת בעיניי, מה גם שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את מאמצי המשטרה, שתדמיתה תהיה מונחת על הכף (=לדעתי זו החלטה טובה, ובנוסף לכך תשפר את הישגי החקירה), ובכך להגדיל את הסיכויים לתפוס את השודד.

(לבקשת העיתונות, פורסמה העובדה כי צוות מיוחד חוקר את מעשי השוד בצפון. לדעתי זו החלטה טובה, ובנוסף תגרום למשטרה להגביר מאמצים לתפיסת השודד, ובכך יגדל הסיכוי שייתפס.)

פסילת תשובות:

(1) לבקשת המשטרה הוציא בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ (=הוטל צו איסור פרסום על חקירה משטרתית של מעשי שוד, כלומר המידע על כך חסוי). החלטה זו מוצדקת בעיניי, **וזאת אף** שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את זהירותו של השודד, שידע כי נעשים מאמצים ללכדו (=לדעתי זו החלטה טובה, למרות שפרסום כזה עשוי לגרום לשודד להיזהר יותר. יש כאן סתירה. אם פרסום יגביר את זהירותו של השודד, זו סיבה טובה להטיל איסור פרסום, ולכן המילה "אף" לא מתאימה כאן), ובכך להקטין את הסיכויים לתפוס את השודד (=הגברת זהירותו של השודד בהחלט יכולה להקטין את הסיכויים שייתפס).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

וזאת אף ← **וזאת מכיוון**

(2) לבקשת העיתונות ביטל בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ (=בוטל צו איסור פרסום על חקירה משטרתית של מעשי שוד, כלומר כעת המידע על כך פומבי). החלטה זו מוצדקת בעיניי, **וזאת אף** שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את זהירותו של השודד, שידע כי נעשים מאמצים ללכדו (=לדעתי זו החלטה טובה, למרות שפרסום כזה עשוי לגרום לשודד להיזהר יותר), ובכך להגדיל את הסיכויים לתפוס את השודד (יש כאן סתירה. אם השודד נזהר יותר, זה לא יגדיל את הסיכויים לתפוס אותו, אלא יקטין).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

להגדיל ← **להקטין**

(3) לבקשת המשטרה הוציא בית המשפט צו האוסר לפרסם את העובדה שצוות משטרתי מיוחד חוקר את מעשי השוד שאירעו בעת האחרונה בצפון הארץ (=הוטל צו איסור פרסום על חקירה משטרתית של מעשי שוד, כלומר המידע על כך חסוי). החלטה זו מוצדקת בעיניי, **וזאת מאחר** שפרסום דבר קיומו של צוות זה עשוי להגביר את מאמצי המשטרה, שתדמיתה תהיה מונחת על הכף (=לדעתי זו החלטה טובה, מכיוון שפרסום כזה יגרום למשטרה להגביר מאמצים לתפיסת השודד. יש כאן סתירה. אם פרסום יגביר את יעילות המשטרה, זו סיבה טובה לפרסם את עובדת קיומו, ולכן המילה "מאחר" לא מתאימה כאן), ובכך להגדיל את הסיכויים לתפוס את השודד (=אם המשטרה תגביר מאמצים זה בהחלט יכול להגדיל את הסיכוי לתפוס את השודד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

וזאת מאחר ← **וזאת אף**

(4) תשובה נכונה.

3. תשובה (3) נכונה.

אינני חולקת על העמדה כי חשוב שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית (=לדעתי חשוב שילדים יכינו שיעורי בית). עם זאת, אינני מסכימה עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים, שכן בדרך זו הם מקבלים עליהם אחריות שאמורה להיות מוטלת על הילדים.

(לדעתי חשוב שילדים יכינו שיעורי בית, אבל ההורים לא צריכים לבדוק שעשו זאת כל יום, כי האחריות לכך צריכה להיות על הילדים.)

פסילת תשובות:

(1) אני חולקת על העמדה כי אין חשיבות לכך שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית (=לדעתי חשוב שילדים יכינו שיעורי בית). בהתאם לזאת, אני מסכימה עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים, שכן הכנת שיעורי בית צריכה, גם בגיל צעיר, להיות באחריות הילד בלבד (יש כאן סתירה. אם זו צריכה להיות אחריות הילד בלבד, למה ההורים צריכים לבדוק אם הילדים הכינו שיעורי בית?).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

בהתאם לזאת, אני מסכימה ← בהתאם לזאת, אינני מסכימה

(2) אני חולקת על העמדה כי יש חשיבות רבה לכך שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית (=לדעתי לא חשוב שילדים יכינו שיעורי בית). בהתאם לזאת, אינני נמנית עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים (=לדעתי הורים לא צריכים לבדוק שילדיהם הכינו שיעורי בית), שכן לדעתי, הכנת שיעורים היא ערובה להצלחת הילד בעתיד (יש כאן סתירה. בחלק הראשון נאמר ששיעורי בית אינם חשובים, ובחלק השני שהכנת שיעורים היא ערובה להצלחת הילד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

לדעתי, הכנת שיעורים היא ערובה להצלחת הילד בעתיד ← לדעתי, הכנת שיעורים אינה תורמת להצלחת הילד בעתיד

(3) תשובה נכונה.

(4) אני חולקת על העמדה כי חשוב שילדים יכינו בקביעות שיעורי בית (=לדעתי לא חשוב שילדים יכינו שיעורי בית). עם זאת, אינני מסכימה עם הגורסים שחובתם של הורים היא לבדוק בכל יום אם ילדיהם הכינו את השיעורים (=לדעתי הורים לא צריכים לבדוק שילדיהם הכינו שיעורי בית), שכן אין לצפות שבגיל צעיר ילדים יקבלו עליהם אחריות על הכנת שיעורי בית (יש כאן סתירה. לדעתה גם ההורים לא צריכים לבדוק את ילדיהם, וגם אין לצפות לכך מהילדים. מילת הניגוד "עם זאת" רומזת שבחלק השני של המשפט תופיע טענה המחזקת את חשיבותם של שיעורי בית).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

עם זאת, אינני מסכימה ← עם זאת, אני מסכימה

יחידה 14

1. תשובה (2) נכונה.

מחקרים מדעיים הראו כי מיתרי הקול של בני אדם שונים אינם דומים אלה לאלה (=לאנשים שונים מיתרי קול שונים), וכי יש אמת בסברה שההבדלים בין קולותיהם של בני אדם נובעים מהבדלים במבנה מיתרי הקול שלהם (=וההבדל הפיזי גורם להבדל בקול). מכאן שהטענה שאי-אפשר להבחין בין זמרת סופרן לזמר בס רק באמצעות התבוננות במיתרי הקול שלהם אינה נכונה.

(מחקרים הראו שלאנשים שונים יש מיתרי קול שונים, וכי ההבדל הפיזי הוא שגורם להבדל בין קולותיהם. לכן ניתן להבחין בין זמרים בעלי קולות שונים רק מהתבוננות במיתרי הקול שלהם.)

פסילת תשובות:

(1) מחקרים מדעיים הראו כי מיתרי הקול של בני אדם שונים דומים מאוד אלה לאלה (=לאנשים יש מיתרי קול דומים), ולפיכך, טועים מי שחושבים שההבדלים בין קולותיהם של בני אדם נובעים מהבדלים במבנה מיתרי הקול שלהם (=לכן ההבדל בין הקולות לא נובע מהבדלים פיזיים). אף על פי כן, התברר כי הטענה שאי-אפשר להבחין בין זמרת סופרן לזמר בס רק באמצעות התבוננות במיתרי הקול שלהם היא טענה נכונה (=למרות זאת, אי אפשר להבחין בין זמרים בעלי קולות שונים. יש כאן סתירה. אם אין הבדל פיזי בין מיתרי קול של זמרים בעלי קולות שונים, אז אין פה ניגוד, והמילים "אף על פי כן" אינן מתאימות).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
היא טענה ← אינה

(2) תשובה נכונה.

(3) מחקרים מדעיים הראו כי מיתרי הקול של בני אדם שונים אינם דומים אלה לאלה (=לאנשים שונים מיתרי קול שונים), ולפיכך, אין אמת בהנחה שההבדלים בין קולותיהם של בני אדם נובעים מהבדלים במבנה מיתרי הקול שלהם (=לכן ההבדל בין הקולות לא נובע מהבדלים פיזיים). יש כאן סתירה. המילה "לכן" מרמזת על קשר של סיבה ותוצאה, אך שני חלקי המשפט נוגדים זה את זה). למרות זאת, הטענה שאי-אפשר להבחין בין זמרת סופרן לזמר בס רק באמצעות התבוננות במיתרי הקול שלהם היא טענה נכונה (=עם זאת, לא ניתן להבחין בין זמרים בעלי קולות שונים דרך מיתרי הקול שלהם).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
ולפיכך, אין אמת בהנחה ← וכי יש אמת בסברה

(4) מחקרים מדעיים הראו כי מיתרי הקול של בני אדם שונים דומים מאוד אלה לאלה (=לאנשים יש מיתרי קול דומים), ולפיכך, טועים הסוברים שההבדלים בין קולותיהם של בני אדם נובעים מהבדלים במבנה מיתרי הקול שלהם (=לכן ההבדל בין הקולות לא נובע מהבדלים פיזיים). מכאן הסיקן החוקרים כי הטענה שאי-אפשר להבחין בין זמרת סופרן לזמר בס רק באמצעות התבוננות במיתרי הקול שלהם אינה נכונה (=לכן ניתן להבחין בין בעלי קולות שונים לפי מיתרי הקול שלהם. יש כאן סתירה. אם מיתרי הקול דומים בין אנשים שונים, לא ניתן להסיק מכך שאפשר להבחין בין קולות שונים בדרך זו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
אינה ← היא טענה

2. תשובה (1) נכונה.

שמיט מערער על הטענה שאי-אפשר ללמוד דבר מסגנון כלי החרס הנחשפים באתרים ארכאולוגיים על ההרכב האתני של תושבי המקום בעבר (=שמיט חושב שכלי חרס יכולים להעיד על ההרכב האתני של תושבי המקום). לשיטתו, שינוי בסגנון עיצובם של הכלים שנמצאו באתר אמנם אינו מעיד בהכרח על חדירה של אוכלוסייה ממוצא אתני שונה (=שינוי בעיצוב הכלים אמנם לא מעיד על שינוי באוכלוסייה), שהביאה עמה את כליה הייחודיים, אך המשכיות בסגנון העיצוב מאפשרת בהחלט לקבוע כי לא התרחשה חדירה שכזו (=אך אם לא היה שינוי בעיצוב, בהכרח לא היה שינוי באוכלוסייה).

(שמיט טוען שכלי חרס שנמצאו בחפירות יכולים להעיד על ההרכב האתני של תושבי המקום בעבר. למשל, שינוי בעיצוב הכלים אמנם לא מעיד בהכרח על שינוי בהרכב האתני של האוכלוסייה, אבל המשכיות בסגנון מעידה בהכרח שלא היה שינוי כזה.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) שמיט מסכים עם הטענה שאי-אפשר ללמוד דבר מסגנון כלי החרס הנחשפים באתרים ארכאולוגיים על ההרכב האתני של תושבי המקום בעבר (=שמיט חושב שכלי חרס לא יכולים להעיד על ההרכב האתני של תושבי המקום). לשיטתו, שינוי בסגנון עיצובם של הכלים שנמצאו באתר מעיד בהכרח על חדירה של אוכלוסייה ממוצא אתני שונה (=שינוי בעיצוב הכלים מעיד על שינוי באוכלוסייה. יש כאן סתירה. אם שמיט טוען שלא ניתן ללמוד מכלי החרס, לא ייתכן ששינוי סגנון עיצוב מעיד על שינוי אתני), שהביאה עמה את כליה הייחודיים, אך המשכיות בסגנון העיצוב אינה מאפשרת לקבוע כי לא התרחשה חדירה שכזו (=אך אם לא היה שינוי בעיצוב, לא ניתן להסיק שהיה שינוי באוכלוסייה. כל המשפט מצדד בטענה שניתן ללמוד מכלי חרס, לכן לא הגיוני ששמיט טוען אחרת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מסכים עם ← מערער על

(3) שמיט מערער על הטענה שאי-אפשר ללמוד דבר מסגנון כלי החרס הנחשפים באתרים ארכאולוגיים על ההרכב האתני של תושבי המקום בעבר (=שמיט חושב שכלי חרס יכולים להעיד על ההרכב האתני של תושבי המקום). לשיטתו, שינוי בסגנון עיצובם של הכלים שנמצאו באתר אינו מעיד בהכרח על חדירה של אוכלוסייה ממוצא אתני שונה (=שינוי בעיצוב הכלים לא מעיד על שינוי באוכלוסייה), שהביאה עמה את כליה הייחודיים, וכמו כן המשכיות בעיצוב אינה מאפשרת לקבוע כי לא התרחשה חדירה שכזו (=וגם המשכיות בעיצוב לא מעידים על כלום, זה סותר את טענתו של שמיט שניתן ללמוד משהו מכלי החרס. כל המשפט מצדד בטענה שלא ניתן ללמוד מכלי חרס, לכן לא הגיוני ששמיט טוען אחרת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מערער על ← מסכים עם

(4) שמיט מסכים עם הטענה שאי-אפשר ללמוד דבר מסגנון כלי החרס הנחשפים באתרים ארכאולוגיים על ההרכב האתני של תושבי המקום בעבר (=שמיט חושב שכלי חרס לא יכולים להעיד על ההרכב האתני של תושבי המקום). לשיטתו, שינוי בסגנון עיצובם של הכלים שנמצאו באתר אינו מעיד בהכרח על חדירה של אוכלוסייה ממוצא אתני שונה (=שינוי בעיצוב הכלים לא מעיד על שינוי באוכלוסייה), שהביאה עמה את כליה הייחודיים, אך המשכיות בסגנון העיצוב מאפשרת בהחלט לקבוע כי לא התרחשה חדירה שכזו (=אך אם לא היה שינוי בעיצוב, בהכרח לא היה שינוי באוכלוסייה. יש כאן סתירה. החלק האחרון טוען כי כן ניתן ללמוד משהו מכלי חרס, בניגוד לטענתו של שמיט. כל המשפט מצדד בטענה שניתן ללמוד מכלי חרס, לכן לא הגיוני ששמיט טוען אחרת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מסכים עם ← מערער על

3. תשובה (1) נכונה.

לאחר האזנה אחת לביצועה של מוניק ליצירה, סברתי כי הוא לוקה בפגמים למכביר (=לדעתי הביצוע של מוניק גרוע). לאחר לא מעט האזנות חוזרות הלכה דעתי והשתנתה (=אחרי הרבה האזנות שיניתי את דעתי), ואינני נוטה עוד לסברה כי הביצוע שלה הוא מן הגרועים (=אני כבר לא חושב שהביצוע גרוע).

(בהאזנה ראשונה לביצוע של מוניק חשבתי שהוא גרוע, ואחרי הרבה האזנות שיניתי את דעתי ואני כבר לא חושב שהוא גרוע).

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) לאחר האזנה אחת לביצועה של מוניק ליצירה, סברתי כי הוא מופתי (=לדעתי הביצוע של מוניק מצוי). לאחר לא מעט האזנות חוזרות לא השתנתה השקפתי כהוא זה (=גם אחרי הרבה האזנות עדיין חשבתי כך), ואינני מסתייג מהסברה (=אני חושב) כי הביצוע שלה הוא מן הפחות מוצלחים (יש כאן סתירה. אם מההתחלה חשבתי שהביצוע מצוי ודעתי לא השתנתה, לא הגיוני שאני חושב שהביצוע שלה לא מוצלח).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
הפחות מוצלחים ← **המעולים**

(3) לאחר האזנה אחת לביצועה של מוניק ליצירה, סברתי כי הוא רחוק מלעורר עניין (=לדעתי הביצוע של מוניק לא מעניין). לאחר לא מעט האזנות חוזרות לא השתנתה השקפתי בהרבה (=גם אחרי הרבה האזנות עדיין חשבתי כך), ואינני נוטה לסברה כי הביצוע שלה הוא מן הפחות מעניינים (=אני לא חושב שהביצוע שלה לא מעניין, כלומר לדעתי הביצוע מעניין. יש כאן סתירה. אם מההתחלה חשבתי שהביצוע לא מעניין ודעתי לא השתנתה, לא הגיוני שבעת אני חושב שהביצוע שלה מעניין).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
הפחות מעניינים ← **המעניינים**

(4) לאחר האזנה אחת לביצועה של מוניק ליצירה, סברתי כי הוא מופתי (=לדעתי הביצוע של מוניק מצוי). לאחר לא מעט האזנות חוזרות חל שינוי בהשקפתי (=אחרי הרבה האזנות שיניתי את דעתי), ואינני מסתייג עוד מהסברה כי הביצוע שלה הוא מן המעולים (=כעת אני חושב שהביצוע מצוי. יש כאן סתירה. אם בהתחלה חשבתי שהביצוע מצוי ובסוף עדיין חשבתי כך, אז לא שיניתי את דעתי בדרך).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
המעולים ← **הגרועים**

יחידה 15

1. תשובה (2) נכונה.

"טועה מי שחושב שבעיני הצרכנים מחיר נמוך הוא הגורם המכריע בהעדפת מוצר של חברה מסוימת על פני מוצר מתחרה", אמר יהודה, מנכ"ל חברה לייצור נעליים (=יהודה טוען שמחיר נמוך הוא לא הדבר הכי חשוב בעיני הלקוחות). "על כן החלטתי להמשיך להשקיע בפרסום של מוצרי החברה, ולא להפנות את כל המשאבים רק לפיתוח טכנולוגיה שתאפשר הורדת מחירים" (=לכן הוא ממשיך לפרסם ולא משקיע את כל משאביו רק בהורדת מחירים).

(יהודה טוען שמחיר נמוך הוא לא הגורם המכריע בעיני צרכנים, ולכן הוא משקיע גם בפרסום ולא רק בהורדת מחירים.)

פסילת תשובות:

(1) "טועה מי שחושב שבעיני הצרכנים מחיר נמוך אינו הגורם המכריע בהעדפת מוצר של חברה מסוימת על פני מוצר מתחרה", אמר יהודה, מנכ"ל חברה לייצור נעליים (=יהודה טוען שמחיר נמוך הוא הדבר הכי חשוב בעיני הלקוחות). "**אף על פי כן** החלטתי להפסיק להשקיע בפרסום של מוצרי החברה, ולא לחסוך במשאבים לפיתוח טכנולוגיה שתאפשר הורדת מחירים" (=למרות זאת הוא יפסיק לפרסם וישקיע את כל משאביו רק בהורדת מחירים. יש כאן סתירה. אם לדעתו מחיר נמוך הוא הדבר הכי חשוב, אז הגיוני שישקיע משאבים בהורדת המחירים, ולכן מילת הניגוד בין חלקי המשפט אינה מתאימה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
אף על פי כן ← **על כן**

(2) תשובה נכונה.

(3) "טועה מי שחושב שבעיני הצרכנים מחיר נמוך הוא הגורם המרכזי בהעדפת מוצר של חברה מסוימת על פני מוצר מתחרה", אמר יהודה, מנכ"ל חברה לייצור נעליים (=יהודה טוען שמחיר נמוך הוא לא הדבר הכי חשוב בעיני הלקוחות). "**לכן** החלטתי להמשיך להשקיע בפרסום של מוצרי החברה, ולא להפנות משאבים לשום דבר מלבד פיתוח טכנולוגיה שתאפשר הורדת מחירים" (=לכן הוא ממשיך לפרסם ומשקיע אך ורק בהורדת מחירים. יש כאן סתירה. אם הוא משקיע בפרסום, הוא לא משקיע אך ורק בהורדת מחירים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
להפנות משאבים לשום דבר מלבד ← **להפנות את כל המשאבים רק ל-**

(4) "טועה מי שחושב שבעיני הצרכנים מחיר נמוך אינו הגורם העיקרי בהעדפת מוצר של חברה מסוימת על פני מוצר מתחרה", אמר יהודה, מנכ"ל חברה לייצור נעליים (=יהודה טוען שמחיר נמוך הוא הדבר הכי חשוב בעיני הלקוחות). "**לכן** החלטתי להמשיך להשקיע בפרסום של מוצרי החברה, ולא להפנות את כל המשאבים לפיתוח טכנולוגיה שתאפשר הורדת מחירים" (=לכן הוא ממשיך לפרסם ולא משקיע את כל משאביו רק בהורדת מחירים. יש כאן סתירה. אם מחיר נמוך הוא הדבר הכי חשוב, לא נצפה שהוא ישקיע בדברים אחרים מלבד הורדת מחירים, אז הקשר בין חלקי המשפט צריך להיות קשר של ניגוד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
לכן ← **אף על פי כן**

2. תשובה (1) נכונה.

כשמעתי את תקליטה החדש של להקת "הדס והחרישיים" לא האמנתי למשמע אוזניי: הלהקה, שלמרות מה שהיה יכול להשתמע משקמה נודעה בתור חלוצת מוזיקת הרעש בארץ (=בניגוד לשם שמשמעותו "השקטים", הלהקה ניגנה מוזיקה רועשת), בחרה לשנות את סגנונה ולנגן מוזיקה ההולמת את שמה.

(התקליט החדש של "הדס והחרישיים" מפתיע; בעבר הלהקה ניגנה מוזיקה רועשת בניגוד למצופה משם הלהקה, וכעת שינתה סגנון ומנגנת מוזיקה שקטה שיותר מתאימה לשם זה.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) כשמעתי את תקליטה החדש של להקת "לירן והרעשניים" לא האמנתי למשמע אוזניי: הלהקה, שכפי שמשמע משקמה נודעה בתור חלוצת מוזיקת הרעש בארץ (=בהתאם לשם הלהקה, היא ניגנה מוזיקה רועשת), בחרה **לסטות מסגנונה ולנגן מוזיקה ההולמת** את שמה (יש כאן סתירה. בעבר הלהקה ניגנה מוזיקה רועשת וכעת היא מנגנת מוזיקה ההולמת את שם הלהקה, כלומר רועשת. לכן הלהקה לא סתה מסגנונה ואין סיבה להיות מופתע מהתקליט החדש).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

לסטות מסגנונה ולנגן מוזיקה ההולמת ← **לסטות מסגנונה ולנגן מוזיקה שקטה**, שאינה הולמת

(3) כשמעתי את תקליטה החדש של להקת "הדס והחרישיים" לא האמנתי למשמע אוזניי: הלהקה, שכפי שמשמע משקמה נודעה בתור מובילת המהפכה השקטה בארץ (=בהתאם לשם הלהקה, היא ניגנה מוזיקה שקטה), בחרה **לדבוק דווקא בסגנון השקט, ההולם** את שמה (יש כאן סתירה. בעבר הלהקה ניגנה מוזיקה שקטה וכעת היא מנגנת מוזיקה ההולמת את שם הלהקה, כלומר שקטה. לכן אין סיבה לכך שאופתע מהתקליט החדש).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

לדבוק דווקא בסגנון השקט, ההולם ← **לסטות מסגנונה ולנגן מוזיקה רועשת**, שאינה הולמת

(4) כשמעתי את תקליטה החדש של להקת "לירן והרעשניים" לא האמנתי למשמע אוזניי: הלהקה, שלמרות מה שהיה אפשר להבין משקמה נודעה בתור **אחת ממבשרות המהפכה הרועשת** בארץ (=בניגוד לשם הלהקה, היא ניגנה מוזיקה רועשת. יש כאן סתירה, כי דווקא כן נצפה מלהקה בשם זה להיות רועשת, לכן אין סיבה לקשר של ניגוד במשפט), בחרה להתחיל לנגן באופן שמצדיק את שמה.

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אחת ממבשרות המהפכה הרועשת ← **אחת ממבשרות המהפכה השקטה**

3. תשובה (1) נכונה.

הפרשנים הזרים המתמחים בענייני מולגוביה לא הופתעו כלל מכך שההמונים במדינה זו לא העזו לצאת להפגין בכיכרות לאחר הטלת המס החדש (=מומחים בענייני המדינה לא הופתעו שלא היו הפגנות בעקבות המס החדש), שכן כל מי שמתמצא ולו במעט באקלימה הפוליטי של מולגוביה, בוודאי יודע כי השלטונות בה מפילים את חתתם על האזרחים (=מפני שהם מכירים את המדינה, וכל מי שמכיר את המדינה יודע שהשלטון מפחיד את האזרחים).

(מומחים בענייני מולגוביה לא הופתעו שהאזרחים לא יצאו להפגין על המס החדש, מפני שכל מי שמכיר את האקלים הפוליטי במדינה, כמו פרשנים אלה, יודע שהאזרחים מפחדים מן השלטונות.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) הפרשנים הזרים המתמחים בענייני מולגוביה הופתעו מכך שההמונים במדינה זו יצאו להפגין בכיכרות לאחר הטלת המס החדש (=מומחים בענייני המדינה הופתעו מכך שהיו הפגנות בעקבות המס החדש), שכן רק מי שלחלוטין אינו בקיא באקלימה הפוליטי של מולגוביה, עשוי לחשוב שהשלטונות בה מפילים את חתתם על האזרחים (=רק מי שלא מכיר בכלל את הפוליטיקה במדינה יחשוב שהאזרחים יפחדו להפגין, כלומר האזרחים במדינה לא חוששים מן השלטונות. יש כאן סתירה. אם זה המצב במדינה, אין סיבה שמומחים בענייניה יופתעו לשמוע שהאזרחים הפגינו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

עשוי לחשוב ש- ← עשוי לחשוב כי אין

(3) הפרשנים הזרים המתמחים בענייני מולגוביה לא הופתעו כלל מכך שההמונים במדינה זו לא העזו לצאת להפגין בכיכרות לאחר הטלת המס החדש (=מומחים בענייני המדינה לא הופתעו שלא היו הפגנות בעקבות המס החדש), שכן רק מי שלחלוטין אינו בקיא באקלימה הפוליטי של מולגוביה, עשוי לחשוב שהשלטונות בה מפילים את חתתם על האזרחים (=רק מי שלא מכיר בכלל את הפוליטיקה במדינה יחשוב שהאזרחים יפחדו להפגין, כלומר האזרחים במדינה לא חוששים מן השלטונות. יש כאן סתירה. החלק השני של המשפט נוגד את חלקו הראשון, שבו ניתן להסיק כי האזרחים חוששים מן השלטונות ולפיכך לא יוצאים להפגין).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

עשוי לחשוב ש- ← עשוי לחשוב כי אין

(4) הפרשנים הזרים המתמחים בענייני מולגוביה הופתעו מכך שההמונים במדינה זו יצאו להפגין בכיכרות לאחר הטלת המס החדש (=מומחים בענייני המדינה הופתעו מכך שהיו הפגנות בעקבות המס החדש), שכן כל מי שמתמצא ולו במעט באקלימה הפוליטי של מולגוביה, יודע כי אין השלטונות בה מפילים את חתתם על האזרחים (=מפני שהם מכירים את המדינה, וכל מי שמכיר את המדינה יודע שהאזרחים לא חוששים מהשלטונות. יש כאן סתירה. אם האזרחים אינם חוששים מהשלטונות, אין סיבה שהמומחים לעיל יופתעו מכך שהאזרחים יצאו להפגין).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

יודע כי אין ← יודע כי

יחידה 16

1. תשובה (2) נכונה.

פרופסור עפרון סבור כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה אינו מהלך מסחרי בלבד, אלא צעד המתחייב מתכיפות החידושים במחקר הפסיכולוגי (=הפרופסור טוען כי שינויים תכופים במחקר הפסיכולוגי דורשים פרסום מהדורות חדשות של ספרו כל שנה). לכן אין להתפלא שהוא יצא נגד הכוונה להפסיק להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו (=לכן לא מפתיע שהתנגד להפסיק את הדפסתו, כלומר רצה להמשיך להוציאן בתדירות גבוהה).

(לטענת פרופסור עפרון, יש צורך בהוצאת מהדורה מחודשת של הספר כל שנה מכיוון שישנם חידושים תדירים במחקר, וכי זהו לא מהלך מסחרי בלבד. לכן לא מפתיע שהוא התנגד להפסקת הוצאת מהדורות חדשות לאור באותה תדירות.)

פסילת תשובות:

(1) פרופסור עפרון חולק על הטענה כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה הוא מהלך מסחרי בלבד, שאין לו הצדקה לנוכח כמות החידושים במחקר הפסיכולוגי (=הפרופסור טוען כי יש הצדקה לפרסום מהדורות חדשות של הספר כל שנה). לכן אין להתפלא שהוא יצא נגד הכוונה להמשיך להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו (=לכן לא מפתיע שהוא התנגד להמשיך להדפיס מהדורות חדשות. יש כאן סתירה. אם הוא מאמין שיש הצדקה להוצאת מהדורות חדשות בתדירות זו, אין סיבה שיתנגד לכך).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
להמשיך ← להפסיק

(2) תשובה נכונה.

(3) פרופסור עפרון חולק על הטענה כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה אינו מהלך מסחרי בלבד, אלא צעד המתחייב מתכיפות החידושים במחקר הפסיכולוגי (=הפרופסור טוען כי הוצאת מהדורה חדשה של הספר כל שנה היא מהלך מסחרי בלבד). לכן התפלאתי לשמוע שהוא יצא נגד הכוונה להמשיך להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו (=לכן מפתיע שהתנגד להדפסת מהדורות חדשות בתדירות זו. יש כאן סתירה. אם לדעתו זה רק מהלך מסחרי, לא אמור להפתיע אותי לשמוע שהוא מתנגד לכך).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
להמשיך ← להפסיק

(4) פרופסור עפרון תומך בטענה כי פרסום מהדורה מעודכנת של הספר "מבוא לפסיכולוגיה" מדי שנה בשנה הוא מהלך מסחרי בלבד, שאין לו הצדקה לנוכח כמות החידושים במחקר הפסיכולוגי (=הפרופסור טוען כי אין סיבה להוציא מהדורות חדשות של הספר בכל שנה). לכן לא התפלאתי לשמוע שהוא יצא נגד הכוונה להפסיק להוציא לאור מהדורות חדשות של הספר בתדירות שכזו (=לכן לא הופתעתי שהוא התנגד להפסיק את הוצאת המהדורות החדשות, כלומר ביקש להמשיך להדפיס מהדורה חדשה כל שנה. יש כאן סתירה. אם לדעתו אין סיבה לעשות זאת, לא הגיוני שירצה להמשיך בכך).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
להפסיק ← להמשיך

2. תשובה (4) נכונה.

בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה אינן שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך ירידה של אחת מהן אינה כרוכה בהכרח בעליית האחרת (=לטענת ד"ר שלו, רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה לא משפיעות זו על זו). לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים יכול להפחית את מידת המרמור שהוא חש, אך לא יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה (=לדוגמה, ייתכן שעובד יחוש פחות מרמור, אך זה לא יוביל ליותר סיפוק).

ד"ר שלו טוענת שמרמור בעבודה וסיפוק מהעבודה אינם משפיעים זה על זה. לדוגמה עובד שקיבל שיפור בתנאים יכול להיות פחות ממורמר, אבל לא יחוש יותר סיפוק.

פסילת תשובות:

(1) בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה הן שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך ירידה של אחת מהן כרוכה בהכרח בעליית האחרת (=לטענת ד"ר שלו, רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה מאזנות זו את זו). לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים לא יפחית את מידת המרמור שהוא חש, אך יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה (=לדוגמה, ייתכן מצב שעובד יהיה ממורמר באותה מידה אבל מסופק יותר מעבודתו. יש כאן סתירה. לפי טענתה המקורית, נצפה שככל שעולה סיפוקו של העובד מהעבודה, המרמור שלו ירד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. לא יפחית ← יפחית

2. אך ← וגם

(2) בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה אינן שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך ירידה של אחת מהן אינה כרוכה בהכרח בעליית האחרת (=לטענת ד"ר שלו, רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה לא משפיעות זו על זו). לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים יפחית את מידת המרמור שהוא חש, ואף יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה (=לדוגמה, ייתכן מצב שעובד יהיה פחות ממורמר, וגם מסופק יותר מעבודתו. יש כאן סתירה. לפי טענתה המקורית, לא נצפה לקשר כלשהו בין עלייה בסיפוק לירידה במרמור).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ואף ← אך לא

(3) בספרה על אודות גורמים המשפיעים על שביעות רצונם של עובדים במקום עבודתם, ד"ר שלו טוענת כי רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה הן שני מדדים המתארים את אותו מצב מזוויות מנוגדות, ולפיכך עלייה של אחת מהן כרוכה בהכרח בעליית האחרת (=לטענת ד"ר שלו, רמת המרמור בעבודה ורמת הסיפוק ממנה תואמות זו לזו). לדוגמה, שיפור תנאי העבודה של עובד מסוים יכול להפחית את מידת המרמור שהוא חש, ואף יביא לידי העלאת רמת הסיפוק שלו מן העבודה (=לדוגמה, ייתכן מצב שעובד יהיה פחות ממורמר, ואפילו יותר מסופק. יש כאן סתירה. אם נצפה שככל שרמה אחת עולה, השנייה עולה גם, לא הגיוני שהמרמור ירד והסיפוק יעלה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

עלייה של אחת מהן ← ירידה של אחת מהן

(4) תשובה נכונה.

3. תשובה (3) נכונה.

שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה חסרת תועלת. הוא כותב בספרו: "לעולם אל תיתן עצה, שכן הבורים לא ישכילו להבינה, ואילו החכמים אינם זקוקים לה".

(שטיינבוך, שמתנגד למתן עצות, כתב בספרו כי אין לתת עצות לאיש, כי הטיפשים לא יבינו אותן, והחכמים לא צריכים אותן.)

פסילת תשובות:

(1) שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה בעלת ערך רב. הוא כותב בספרו: "לעולם אל תהסס לתת עצה, שכן הבורים לא יכולים לתפקד בלעדיה, אולם החכמים אינם מסוגלים לפעול בלעדיה" (=שטיינבוך תומך בעצות; לטענתו תמיד יש לתת עצה, כי הטיפשים חייבים אותה, אבל החכמים לא יכולים בלעדיה. יש כאן סתירה. כל המשפט עקבי בטענה שעצות הן דבר חיובי, ולכן אין מקום לקשר של ניגוד במשפט האחרון).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

יכולים לתפקד בלעדיה, אולם ← יכולים לתפקד בלעדיה, וגם

(2) שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה חסרת תועלת. הוא כותב בספרו: "לעולם אל תיתן עצה, שכן הבורים לא יכולים בלעדיה, ואילו החכמים אינם זקוקים לה אך מעריכים אותה" (=שטיינבוך מתנגד לעצות; לטענתו לעולם אין לתת עצה, כי הטיפשים חייבים אותה, אבל החכמים לא צריכים אותה אבל מעריכים אותה. יש כאן סתירה. כל המשפט עקבי בטענה שעצות הן דבר חיובי, ולכן לא הגיוני שהוא טוען שעצות הן דבר חסר תועלת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. חסרת תועלת ← בעלת ערך רב

2. תיתן ← תהסס לתת

(3) תשובה נכונה.

(4) שטיינבוך טוען שמתן עצות לאנשים הוא פעולה בעלת ערך רב. הוא כותב בספרו: "לעולם אל תיתן עצה, שכן הבורים לא זקוקים לה, והחכמים אינם נוטים להקשיב לה" (=שטיינבוך תומך בעצות; לטענתו לעולם אין לתת עצה, כי הטיפשים לא צריכים אותה, והחכמים לא מקשיבים לה. יש כאן סתירה. כל המשפט עקבי בטענה שעצות הן חסרות תועלת, ולכן לא הגיוני שהוא טוען שעצות הן דבר בעל ערך רב).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

בעלת ערך רב ← חסרת תועלת

יחידה 17

1. תשובה (3) נכונה.

נציג ועד עובדי המפעל אמר כי הוא אינו חושב שמנהלי המפעל אינם מעוניינים להוציא לפועל את התכנית המיועדת לרווחת עובדי המפעל (=הנציג חושב שהמנהלים רוצים לשפר את רווחת העובדים), אך שאין ביכולתם לבצעה (=הנציג חושב שהמנהלים יכולים לעשות זאת), ולכן הוא אינו מוצא כל סיבה לעיכוב שההנהלה נוקטת ביישומה.

(נציג ועד העובדים חושב שהמנהלים גם רוצים וגם יכולים לשפר את רווחת העובדים, ולכן אינו מבין מדוע הם מתעכבים בהוצאת התכנית לפועל.)

נפסול תשובות:

(1) נציג ועד עובדי המפעל אמר כי הוא אינו חושב שמנהלי המפעל מעוניינים להוציא לפועל את התכנית המיועדת לרווחת עובדי המפעל (=הנציג חושב שהמנהלים לא רוצים לשפר את רווחת העובדים), וכי הוא יודע שאין ביכולתם לבצעה (=הנציג חושב שהמנהלים אינם יכולים לעשות זאת), ולכן הוא אינו מוצא כל סיבה לעיכוב שההנהלה נוקטת ביישומה (יש כאן סתירה. אם המנהלים לא רוצים ולא יכולים לשפר את רווחת העובדים, זו בדיוק הסיבה שהתכנית מתעכבת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינו מוצא כל ← מוצא

(2) נציג ועד עובדי המפעל אמר כי הוא חושב שמנהלי המפעל אינם מעוניינים להוציא לפועל את התכנית המיועדת לרווחת עובדי המפעל (=הנציג חושב שהמנהלים לא רוצים לשפר את רווחת העובדים), אך יש ביכולתם לבצעה (=הנציג חושב שהמנהלים יכולים לעשות זאת), ולכן הוא מוצא סיבה לעיכוב שההנהלה נוקטת ביישומה (יש כאן סתירה. למרות התנגדותם לתכנית, המנהלים כן יכולים להוציא אותה לפועל, אז לא ניתן לומר שבגלל זה יש סיבה לעיכוב – המילה "ולכן" אינה מתאימה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

מוצא ← אינו מוצא כל

(3) תשובה נכונה.

(4) נציג ועד עובדי המפעל אמר כי הוא חושב שמנהלי המפעל מעוניינים להוציא לפועל את התכנית המיועדת לרווחת עובדי המפעל (=הנציג חושב שהמנהלים רוצים לשפר את רווחת העובדים), אך אין ביכולתם לבצעה (=הנציג חושב שהמנהלים אינם יכולים לעשות זאת), ולכן הוא אינו מוצא כל סיבה לעיכוב שההנהלה נוקטת ביישומה (יש כאן סתירה. אם המנהלים לא יכולים לשפר את רווחת העובדים, זו בדיוק הסיבה שהתכנית מתעכבת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינו מוצא כל ← מוצא

2. תשובה (2) נכונה.

לולא העדפתי להיות כפופה למרותה של אישה שאינה מבוגרת ממני (=אם לא הייתי מעדיפה מנהלת לא מבוגרת, כלומר אם הייתי מעדיפה מנהלת מבוגרת), הייתי נשארת במקום עבודתי לאחר שמונתה נוגה לתפקיד מנהלת המחלקה, שכן לצד היותה מוכשרת וחכמה, נוגה מבוגרת ממני.

(אם הייתי מעדיפה מנהלת מבוגרת, הייתי נשארת בעבודתי לאחר שנוגה מונתה למנהלת, כי היא מבוגרת.)

נפסול תשובות:

(1) אילו העדפתי להיות כפופה למרותה של אישה שאינה צעירה ממני (=אם הייתי מעדיפה מנהלת לא צעירה, כלומר אם הייתי מעדיפה מנהלת מבוגרת), הייתי נשארת במקום עבודתי לאחר שמונתה נוגה לתפקיד מנהלת המחלקה, שכן נוגה אמנם מקצועית ומבריקה, אך היא צעירה ממני (יש כאן סתירה. אם אני מעדיפה מנהלת מבוגרת, לא אשאר במקום עבודה בו המנהלת צעירה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

נוגה אמנם מקצועית ומבריקה, אך היא צעירה ← נוגה מקצועית ומבריקה, וגם מבוגרת

(2) תשובה נכונה.

(3) לולא נרתעתי מלהיות כפופה למרותה של אישה שאינה מבוגרת ממני (=אם לא הייתי נרתעת ממנהלת לא מבוגרת, כלומר אם הייתי מסתדרת עם מנהלת צעירה), הייתי נשארת במקום עבודתי לאחר שמונתה נוגה לתפקיד מנהלת המחלקה, שכן נוגה מבוגרת ממני (יש כאן סתירה. אם אני מסתדרת עם מנהלת צעירה, לא אשאר במקום עבודה בו המנהלת מבוגרת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

נוגה מבוגרת ← נוגה צעירה

(4) אילו נרתעתי מלהיות כפופה למרותה של אישה שאינה מבוגרת ממני (=אם הייתי נרתעת ממנהלת לא מבוגרת, כלומר אם לא הייתי מסתדרת עם מנהלת צעירה), לא הייתי נשארת במקום עבודתי לאחר שמונתה נוגה לתפקיד מנהלת המחלקה, שכן נוגה מבוגרת ממני (יש כאן סתירה. אם אני לא מסתדרת עם מנהלת צעירה, לא הייתי צריכה לעזוב מקום עבודה בו המנהלת מבוגרת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

נוגה מבוגרת ← נוגה צעירה

3. תשובה (3) נכונה.

* משמעות האמרה "זקנתו מביישת את נעוריו": בזקנתו גרם בושות או התבזה בעוד שבנעוריו היה מכובד ואהוד.

ספק רב אם יאה לו לשופט זהבי האמרה "זקנתו מביישת את נעוריו" (=לא ניתן לומר זאת עליו); אמנם בשלהי כהונתו יצאו מתחת ידו פסקי דין שנויים במחלוקת, אך אין בהם כדי להטיל צל על פאר מפעל חייו השיפוטי בכללותו.

(למרות שבסוף הקריירה של זהבי פסקי הדין שלו היו שנויים במחלוקת, הם לא מבטלים את הישגיו הטובים בימיו כשופט, ולכן לא ניתן לומר עליו שזקנתו מביישת את נעוריו.)

נפסול תשובות:

(1) **אכן** יאה לו לשופט זהבי האמרה "זקנתו מביישת את נעוריו"; כבר בבחרותו יצאו מתחת ידו פסקי דין חסרי מעוף, (=עוד כשהיה צעיר פסקי הדין שלו לא היו מרשימים) וכבר אז היה בהם כדי לרמוז על הדמות שהיה עתיד לעטות מפעל חייו השיפוטי בכללותו (=וגם עשייתו בסוף הקריירה לא הייתה מרשימה. יש כאן סתירה, מפני שאם גם בבחרותו וגם בזקנתו לא היה מרשים, אז זקנתו לא מביישת את נעוריו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אכן ← ספק רב אם

(2) **אכן** יאה לו לשופט זהבי האמרה "זקנתו מביישת את נעוריו"; בשלהי כהונתו יצאו מתחת ידו פסקי דין משובחים, שהיה בהם כדי להאיר באור חיובי את מפעל חייו השיפוטי בכללותו (יש כאן סתירה. אם בסוף כהונתו הוא הוציא פסקי דין משובחים, לא ניתן לומר שזקנתו מביישת את נעוריו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אכן ← ספק רב אם

(3) תשובה נכונה.

(4) ספק רב אם יאה לו לשופט זהבי האמרה "זקנתו מביישת את נעוריו"; שכן בערוב ימיו יצאו מתחת ידו פסקי דין משובחים, שיש בהם כדי להכתים את מפעל חייו השיפוטי בכללותו (יש כאן סתירה. אם בסוף כהונתו הוא הוציא פסקי דין משובחים, אין סיבה שיכתימו את הקריירה שלו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

להכתים את ← להאיר באור חיובי את

יחידה 18

1. תשובה (2) נכונה.

אילולא חשבתי שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה (=אם לא הייתי חושבת שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה), הייתה בוודאי נראית לי התנהגותה החריגה תמוהה (=הייתי חושבת שההתנהגות שלה מוזרה).

(חשבתי שיפה מתכננת לי מסיבת הפתעה, ולכן ההתנהגות החריגה שלה לא נראתה לי מוזרה)

כעת, משברור לי כי מחשבותיי היו מחשבות שווא, אינני מבינה את פשר השינוי בהתנהגותה (=כעת, כשגיליתי שמחשבותיי לא היו נכונות, ההתנהגות המוזרה שלה אינה ברורה לי).

(אבל כשהתברר לי שהיא לא מתכננת לי מסיבה, אז ההתנהגות החריגה שלה כן מוזרה לי)

פסילת תשובות:

- (1) מאחר שנודע לי מבעוד מועד שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה (=משום שגיליתי שיפה מתכננת לי מסיבת הפתעה), לא נראתה לי התנהגותה החריגה תמוהה (=לא חשבתי שהתנהגותה החריגה מוזרה). סביר אפוא שלולא ידעתי על כוונותיה, לא הייתי תמהה על השינוי בהתנהגותה (=אם לא הייתי יודעת על כוונותיה לערוך לי מסיבה, לא הייתי חושבת שהתנהגותה החריגה מוזרה – יש כאן סתירה. הסיבה לכך שלא חשבתי שיפה מתנהגת מוזר היא הידיעה שיפה מתכננת לי מסיבת הפתעה. אם לא הייתי יודעת על כוונותיה של יפה, כן הייתי חושבת שהשינוי בהתנהגותה של יפה מוזר).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

סביר אפוא שלולא ידעתי על כוונותיה, לא הייתי תמהה ← סביר אפוא שלולא ידעתי על כוונותיה, הייתי תמהה

(2) תשובה נכונה.

- (3) רק מכיוון שגיליתי מבעוד מועד שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה (=רק מפני שגיליתי שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה), לא נראתה לי התנהגותה החריגה תמוהה (=לא חשבתי שהתנהגותה השונה של יפה מוזרה). אני בטוחה שלולא הייתה מתכננת את המסיבה, היה חל בדיוק אותו שינוי בהתנהגותה (=אני בטוחה שגם אם יפה לא הייתה מתכננת את המסיבה, עדיין הייתה מתנהגת מוזר – יש כאן סתירה. הסיבה שלא חשבתי שהתנהגות של יפה מוזרה היא כי ידעתי על המקור לשינוי בהתנהגותה – העובדה שהיא מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה. אם יפה לא הייתה מתכננת את המסיבה, סביר שלא היה חל כל שינוי בהתנהגות שלה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אני בטוחה שלולא הייתה מתכננת את המסיבה, היה חל בדיוק אותו ← אני בטוחה שלולא הייתה מתכננת את המסיבה, לא היה חל אותו

- (4) גם לולא חשבתי שיפה מתכננת לערוך לי מסיבת הפתעה (=גם אם לא הייתי חושבת שיפה מתכננת לי מסיבת הפתעה), לא הייתה נראית לי התנהגותה החריגה תמוהה (=לא הייתי חושבת שהתנהגותה החריגה של יפה מוזרה). ואכן, אף שמחשבותיי היו מחשבות שווא, עדיין אינני מבינה את פשר השינוי בהתנהגותה (=למרות שמחשבותיי התבררו כשגויות ויפה לא עורכת עבורי מסיבת הפתעה, עדיין אינני מבינה את פשר ההתנהגות השונה שלה – יש כאן סתירה. תחילה, אמרתי שגם אם לא הייתי משערת שיפה מתכננת לי מסיבת הפתעה, עדיין לא הייתי חושבת שהתנהגותה החריגה מוזרה. בהמשך, אמרתי שגם כשהתברר שיפה אינה עורכת עבורי דבר, השינוי בהתנהגותה של יפה היה לא-מובן בעיני, למרות שאמרתי את ההפך בתחילת המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ואכן, אף שמחשבותיי היו מחשבות שווא, עדיין אינני מבינה את פשר ← ואכן, אף שמחשבותיי היו מחשבות שווא, עדיין אני מבינה את פשר

2. תשובה (1) נכונה.

ראש השבט החדש של הסובקים נקט מדיניות שעודדה קיום קשרים הדוקים עם בני השבט הלומבי (=ראש השבט רוצה קשר עם הלומבי). תמכו בו בניו (= גם בניו רוצים קשר), שמאז ומעולם התנגדו לניסיונותיו של ראש השבט הקודם למנוע חדירה של השפעות זרות לשבט (=ראש השבט הקודם לא רצה קשרים חיצוניים, והם התנגדו לו).

(ראש השבט החדש בחר לחזק את הקשר עם בני השבט הלומבי, ובניו, שתמיד התנגדו לגישתו המתבדלת של ראש השבט הקודם – תמכו בו.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) ראש השבט החדש של הסובקים ניסה לעודד קיום קשרים הדוקים עם בני השבט הלומבי (=ראש השבט רוצה קשר עם הלומבי). במדיניות זו באה לידי ביטוי גם השקפתם של בניו (= גם בניו רוצים קשר), שחשבו כי יש לעשות הכל כדי למנוע שינוי בנטייתו של השבט להתבדל (למנוע שינוי = להמשיך. הבנים רצו שהשבט ימשיך להתבדל - יש כאן סתירה: בחלק הראשון הבנים רוצים קשר עם הלומבי, ובחלק השני הם רוצים להמשיך להתבדל).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

שינוי בנטייתו של השבט להתבדל ← המשכיות בנטייתו של השבט להתבדל

(3) ראש השבט החדש של הסובקים התנגד לקיום קשרים הדוקים עם בני השבט הלומבי (=ראש השבט לא רוצה קשר עם הלומבי). הוא ספג ביקורת מבניו (=בניו רוצים קשר עם הלומבי), שכן אלה התנגדו מאז ומעולם לניסיונות למנוע את בידודו של השבט משאר השבטים באזור (התנגדו למנוע = התנגדו להפסקה = רוצים שימשיך. בניו רוצים בידוד - יש כאן סתירה: בחלק הראשון הבנים רוצים קשר עם הלומבי, ובחלק השני הם רוצים בידוד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

את בידודו של השבט משאר השבטים באזור ← את קשריו של השבט עם שאר השבטים באזור

(4) ראש השבט החדש של הסובקים הסתייג מקיום קשרים הדוקים עם בני השבט הלומבי (=ראש השבט החדש לא רוצה קשר עם הלומבי). דעתו בעניין זה הייתה שונה מדעתם של בניו (=בניו רוצים קשר עם הלומבי), שפעלו רבות למנוע חדירה של השפעות זרות לשבט (=בניו לא רוצים קשרים חיצוניים. יש כאן סתירה: בחלק הראשון הבנים רוצים קשר עם הלומבי ובחלק השני לא רוצים קשרים חיצוניים).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

חדירה של השפעות זרות לשבט ← חסימה של השפעות זרות על השבט

3. תשובה (4) נכונה.

אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין פחות מיושר אינטלקטואלי (=איינשטיין לא ישר). מפתיע אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", שאינה עולה בקנה אחד עם מחקרו האחרון (=מפתיע שכשדיבר על תיאוריה שלא תומכת במחקרו), הוא לא שכח לציין את יתרונותיה (=כן ציין את היתרונות שלה).

(ד"ר איינשטיין לא ישר, לכן היה זה מפתיע שכשהציג תיאוריה שאינה תומכת במחקרו, כן ציין את יתרונותיה ולא התעלם מהם).

פסילת תשובות:

(1) אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין פחות מיושר אינטלקטואלי (=איינשטיין לא ישר). אין זה מפתיע אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", שהוא מתנגד לה, (=לכן, זה לא מפתיע שכשהציג תיאוריה שהוא מתנגד לה), הוא לא התעלם מיתרונותיה (=הוא הזכיר את יתרונותיה. יש כאן סתירה – איינשטיין אינו ישר, על-כן, אם הוא מתנגד לתיאוריה מסוימת, הוא יתעלם מהיתרונות שלה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

התעלם מיתרונותיה ← הזכיר את יתרונותיה

(2) אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין יותר מיושר אינטלקטואלי (=איינשטיין אדם ישר). אין זה מפתיע אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", שאותה פיתח (=זה לא מפתיע שכשהציג תיאוריה שהוא יצר), הוא לא הזכיר את חסרונותיה (=הוא לא הזכיר את הליקויים בתיאוריה שלו. זה לא מפתיע שאיינשטיין לא הציג את הליקויים בתיאוריה שלו, כי הוא אדם ישר – יש כאן סתירה: אם איינשטיין אדם ישר, מצופה ממנו כן להזכיר את החסרונות בתיאוריה שלו).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הזכיר את חסרונותיה ← התעלם מחסרונותיה

(3) אין תכונה המאפיינת את ד"ר איינשטיין יותר מיושר אינטלקטואלי (=איינשטיין אדם ישר). מפתיע אפוא שכאשר הציג בהרצאתו את תאוריית "המוח כמחשב", העולה בקנה אחד עם מחקרו (=מפתיע שכשהציג תיאוריה שתומכת במחקרו), הוא לא התעלם מחסרונותיה (=הוא כן הזכיר את חסרונותיה. יש כאן סתירה – איינשטיין אדם ישר, לכן מצופה ממנו להודות בחסרונות של תיאוריה, גם אם היא תומכת במחקרו – זה לא מפתיע שעשה כך. היינו מופתעים אם כן היה מתעלם מהחסרונות).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

התעלם מחסרונותיה ← הזכיר את חסרונותיה

(4) תשובה נכונה.

יחידה 19

1. תשובה (2) נכונה.

סרטו החדש של טופולב הוא סרט חסר יומרות (=סרטו החדש צנוע). מורגשת בו העובדה שיועד למסך הקטן של הטלוויזיה והוא סובל לפיכך מדלות חזותית מסוימת (=מכיוון שיועד לטלוויזיה ולא לקולנוע הוא לא מאוד מרשים ויזואלית). אבל דווקא צניעות זו שלו מאפשרת לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן.

(סרטו החדש של טופולב הוא צנוע; ניכר שהוא מיועד לטלוויזיה ולא לקולנוע ולכן הוא אינו מרשים ויזואלית. אולם עובדה זו דווקא עוזרת לבמאי להתרכז בדמויות ובעלילה.)

פסילת תשובות:

(1) סרטו החדש של טופולב הוא סרט ראוותני. מורגשת בו העובדה שיועד למסך הגדול של הקולנוע והוא סובל לפיכך מגודש של פרטים (=הסרט ראוותני ומלא פרטים כי הוא מיועד למסך הגדול של הקולנוע). אבל דווקא **הסתפקות במועט זו שלו מאפשרת** לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן (יש כאן סתירה. אם הסרט ראוותני וגדוש פרטים, הוא אינו מסתפק במועט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

הסתפקות במועט זו שלו מאפשרת ← העושר החזותי מאפשר

(2) תשובה נכונה.

(3) סרטו החדש של טופולב הוא סרט שמרני. מורגשת בו העובדה שיועד **לפרוץ מוסכמות קולנועיות** (יש כאן סתירה. אם הסרט החדש הוא שמרני, לא הגיוני שהוא פרוץ מוסכמות קולנועיות) והוא סובל לפיכך **מעודף אפקטים חדשניים**. אבל דווקא ההיצמדות לסגנון המקובל מאפשרת לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן (יש כאן סתירה נוספת. אם הסרט פרוץ מוסכמות, הוא לא נצמד לסגנון המקובל).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

1. **לפרוץ מוסכמות קולנועיות** ← לקהל הוותיק שאינו מעוניין בחדשנות

2. **מעודף אפקטים חדשניים** ← מהיעדר מקוריות

(4) סרטו החדש של טופולב הוא סרט **אליטיסטי** (=הסרט החדש מיועד לקהל מצומצם של שמרנים). מורגשת בו העובדה שיועד להפצה לקהל הרחב והוא סובל לפיכך משטחיות מוגזמת (יש כאן סתירה. אם הסרט נועד לקהל הרחב והוא שטחי, לא הגיוני שהוא מתואר כאליטיסטי). אבל דווקא **הקלילות שבו מאפשרת** לבמאי להתרכז בדמויות ולחדד את היחסים ביניהן (=כל המשפט תומך בטענה שהסרט קליל ושטחי ומותאם לקהל הרחב, ולכן לא ייתכן שיתואר כאליטיסטי).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אליטיסטי ← עממי

2. תשובה (3) נכונה.

כשמונתה הוועדה לבדיקת הכדאיות של הפרויקט, התחייב השר ש**משרדו לא יאשר את הפרויקט** אם יתברר שאינו **נחוץ** (=אם הפרויקט אינו נחוץ, המשרד לא יאשר אותו). **למרות זאת**, לאחר שהוועדה קבעה כי הפרויקט מיותר, הורה השר **על ביצועו** (=אך למרות שנקבע כי הפרויקט אינו נחוץ, המשרד בכל זאת יאשר אותו).

(השר התחייב כי אם יתגלה שהפרויקט אינו נחוץ, הוא לא יאשר אותו. עם זאת, לאחר שהתגלה שהפרויקט אינו נחוץ, השר בכל זאת אישר אותו.)

פסילת תשובות:

(1) כשמונתה הוועדה לבדיקת הכדאיות של הפרויקט, התחייב השר ש**משרדו יממן את הפרויקט** אם יתברר שאינו **מיותר** (=אם הפרויקט אינו מיותר, כלומר אם הפרויקט נחוץ, המשרד יממן אותו). **ואמנם**, לאחר שהוועדה קבעה כי הפרויקט מיותר, הורה השר **להזרים כספים למימון** (=ואכן לאחר שהתגלה כי הפרויקט מיותר, הוא מומן. יש כאן סתירה. אם התגלה שהפרויקט מיותר, המשרד לא היה אמור לממן, ולכן הקשר בין חלקי המשפט צריך להיות קשר של ניגוד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

להזרים כספים למימון ← להסיר את תמיכת המשרד בו

(2) כשמונתה הוועדה לבדיקת הכדאיות של הפרויקט, התחייב השר ש**משרדו יבטל את תמיכתו בפרויקט** גם אם יתברר שאינו **מיותר** (=גם אם יתגלה שהפרויקט נחוץ, המשרד לא יממן אותו). **אף על פי כן**, לאחר שהוועדה קבעה כי הפרויקט מיותר, הורה השר **להסיר את תמיכת המשרד בו** (=למרות זאת, לאחר שהתגלה כי הפרויקט מיותר, המשרד לא מימן אותו. יש כאן סתירה. אם המשרד עשה בדיוק מה שהצהיר שיעשה, לא אמור להיות ניגוד בין חלקי המשפט).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אף על פי כן ← ולפיכך

(3) תשובה נכונה.

(4) כשמונתה הוועדה לבדיקת הכדאיות של הפרויקט, התחייב השר ש**משרדו יבטל את הפרויקט** אם יתברר שאינו **חיוני** (=אם הפרויקט אינו חשוב, המשרד יבטל אותו). **ואכן**, לאחר שהוועדה קבעה כי הפרויקט מיותר, הורה השר **לבצעו בכל זאת** (=ואכן לאחר שהתגלה כי הפרויקט מיותר, הוא בוצע. יש כאן סתירה. אם התגלה שהפרויקט מיותר, המשרד לא היה אמור לבצעו, ולכן הקשר בין חלקי המשפט צריך להיות קשר של ניגוד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

לבצעו בכל זאת ← לבטלו

3. תשובה (2) נכונה.

אף שספר לימוד זה עבה למדי, אפשר בהחלט לומר כי מדובר במעט המחזיק את המרובה, שהרי היקפו של התחום אשר נסקר בו סקירה ממצה עצום ממש.

(למרות שהספר עבה, ניתן לומר שהוא מעט שמחזיק הרבה, מכיוון שהתחום שהוא מסכם הוא עצום ממש.)

פסילת תשובות:

(1) מכיוון שספר לימוד זה דק למדי, אפשר בהחלט לומר כי מדובר במעט המחזיק את המרובה, שהרי היקפו של התחום אשר נסקר בו סקירה ממצה מצומצם ביותר (=הספר הדק מחזיק הרבה מידע, מפני שהתחום שהוא מסכם הוא מצומצם. יש כאן סתירה. אם התחום הוא מצומצם ביותר, אז לא מדובר במעט המחזיק את המרובה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
מצומצם ביותר ← עצום ממש

(2) תשובה נכונה.

(3) מכיוון שספר לימוד זה דק למדי, קשה לומר כי מדובר במעט המחזיק את המרובה, שהרי היקפו של התחום אשר נסקר בו סקירה ממצה עצום ממש (=מכיוון שהספר דק, לא ניתן לומר שהוא מחזיק את המרובה, כי התחום שהוא מסכם עצום ממש. יש כאן סתירה. אם התחום של הספר הוא עצום, אז לא קשה לומר שהספר הדק מחזיק את המרובה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
עצום ממש ← מצומצם ביותר

(4) אף שספר לימוד זה דק למדי, קשה לומר כי מדובר במעט המחזיק את המרובה, שהרי היקפו של התחום אשר נסקר בו סקירה ממצה עצום ממש (=למרות שהספר דק, לא ניתן לומר שהוא מחזיק את המרובה, כי התחום שהוא מסכם עצום ממש. יש כאן סתירה. אם התחום של הספר הוא עצום, אז לא קשה לומר שהספר הדק מחזיק את המרובה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
קשה ← אפשר בהחלט

יחידה 20

1. תשובה (4) נכונה.

לנוכח סברתך שגדעון הוא מחסידי הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב (=מכיוון שלדעתך גדעון חובב אדריכלות טרום-מודרנית מפוארת), איני מבין את הפתעתך מן העובדה שהתכנית הראונית של בית האופרה החדש הסבה לו נחת (=איני מבין מדוע אתה מופתע שהוא מחבב את הסגנון המפואר של בית האופרה).

(לטענתך גדעון חובב סגנון אדריכלי מפואר, לכן איני מבין מדוע הופתעת מכך שהוא מחבב את הסגנון האדריכלי המפואר של בית האופרה.)

פסילת תשובות:

(1) לנוכח סברתך שגדעון אינו מחסידי הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב (=מכיוון שלדעתך גדעון לא חובב אדריכלות מפוארת), מובנת הפתעתך מן העובדה שהתכנית הצנועה והמינימליסטית של בית האופרה החדש הסבה לו נחת (=הגיוני שהופתעת שהוא מחבב את הסגנון הצנוע של בית האופרה. יש כאן סתירה. אם לדעתך גדעון לא אוהב סגנון מפואר, לא הגיוני שתופתע שהוא נהנה מאדריכלות שאינה מפוארת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
הצנועה והמינימליסטית ← הראונית

(2) לנוכח סברתך שגדעון אינו סולד מן הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב (=מכיוון שלדעתך גדעון חובב אדריכלות מפוארת), מובנת הפתעתך מן העובדה שהתכנית הראונית של בית האופרה החדש מצאה חן בעיניו (=הגיוני שהופתעת שהוא מחבב את הסגנון המפואר של בית האופרה. יש כאן סתירה. אם לדעתך גדעון אוהב סגנון מפואר, אין סיבה שתופתע שהוא נהנה מאדריכלות מפוארת).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
מצאה חן בעיניו ← עוררה בו שאט נפש

(3) לנוכח סברתך שגדעון סולד מן הסגנון האדריכלי הטרומ-מודרני, שהתאפיין בפאר רב (=מכיוון שלדעתך גדעון שונא אדריכלות מפוארת), מובנת הפתעתך מן העובדה שהתכנית הראונית של בית האופרה החדש עוררה בו שאט נפש (=הגיוני שהופתעת שהוא מתעב את הסגנון המפואר של בית האופרה. יש כאן סתירה. אם לדעתך גדעון מתעב סגנון מפואר, אין סיבה שתופתע שהוא מתעב את הסגנון המפואר של בית האופרה).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
עוררה בו שאט נפש ← מצאה חן בעיניו

(4) תשובה נכונה.

2. תשובה (1) נכונה.

פליקס הודיע שלא יצביע בעד הצעת התקציב שהביא שר האוצר לאישור הממשלה (=פליקס אמר שיצביע נגד), ואף שיצא לו שם של פוליטיקאי שהאמת היא נר לרגליו (=ואף שהוא נוטה לומר את האמת), סברו הפרשנים הפוליטיים כי במקרה זה לא מן הנמנע שהוא משקר (=הפרשנים טענו שייתכן כי הפעם הוא משקר), והניחו שבסופו של דבר הוא עשוי לתמוך בהצעת שר האוצר (=והניחו שיצביע בעד).

(פליקס אמר שיצביע נגד התקציב, ולמרות שהוא בדרך כלל דובר אמת, הפרשנים נוטים לחשוב שהפעם הוא משקר, ומעריכים שיצביע בעד התקציב.)

פסילת תשובות:

(1) תשובה נכונה.

(2) פליקס הודיע שלא יצביע בעד הצעת התקציב שהביא שר האוצר לאישור הממשלה (=פליקס אמר שיצביע נגד), ואף שיצא לו שם של פוליטיקאי שהאמת היא נר לרגליו (=ואף שהוא נוטה לומר את האמת), סברו הפרשנים הפוליטיים כי במקרה זה לא ייתכן שהוא משקר (=הפרשנים טענו כי הפעם הוא אומר את האמת), והניחו שבסופו של דבר הוא עשוי לתמוך בהצעת שר האוצר (=והניחו שיצביע בעד). יש כאן סתירה. אם הפרשנים הניחו שהפעם הוא אומר את האמת, נצפה שיעשה מה שאמר שיעשה, ויצביע נגד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

עשוי לתמוך ← לא יתמוך

(3) פליקס הודיע שלא יצביע נגד הצעת התקציב שהביא שר האוצר לאישור הממשלה (=פליקס אמר שיצביע בעד), ואף שיצא לו שם של פוליטיקאי שהאמת היא נר לרגליו (=ואף שהוא נוטה לומר את האמת), סברו הפרשנים הפוליטיים כי במקרה זה לא ייתכן שהוא משקר (=הפרשנים טענו כי הפעם הוא אומר את האמת). יש כאן סתירה. אם בדרך כלל הוא דובר אמת, אז הגיוני שגם הפעם אמר אמת, ולכן לא צריך להיות קשר של ניגוד), והניחו שבסופו של דבר הוא לא יתמוך בהצעת שר האוצר (=והניחו שיצביע נגד. גם כאן יש סתירה, כי נאמר שהוא דובר אמת תמיד, ולכן נצפה שיצביע בעד כפי שהודיע).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

ייתכן ← מן הנמנע

(4) פליקס הודיע שלא יצביע נגד הצעת התקציב שהביא שר האוצר לאישור הממשלה (=פליקס אמר שיצביע בעד), ואף שיצא לו שם של פוליטיקאי שהאמת היא נר לרגליו (=ואף שהוא נוטה לומר את האמת), סברו הפרשנים הפוליטיים כי במקרה זה לא מן הנמנע שהוא משקר (=הפרשנים טענו שייתכן כי הפעם הוא משקר). יש כאן סתירה. אם בדרך כלל הוא משקר, אז הגיוני שגם הפעם שיקר, ולכן לא צריך להיות קשר של ניגוד), והניחו שבסופו של דבר הוא לא יתמוך בהצעת שר האוצר (=והניחו שיצביע נגד).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:

אינה ← היא

3. תשובה (3) נכונה.

אורן אינו מרבה באכילת מלפפונים (=אורן אוכל מעט מלפפונים), וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם ימעט לאכול ירקות ירוקים, כך יקטנו סיכוייו להיות חסין בפני מחלות (=מפני שאינו מאמין שככל שיאכל פחות ירקות, יעלו סיכוייו לחלות).

(אורן אינו אוכל הרבה מלפפונים, כי הוא לא מאמין לטענה שככל שאוכלים פחות ירקות, כך נהיים פחות חסינים למחלות.)

פסילת תשובות:

(1) אורן אינו ממעט באכילת מלפפונים (=אורן אוכל הרבה מלפפונים), וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם ירבה באכילת ירקות ירוקים, כך יגדלו סיכוייו להיות חסין בפני מחלות (=מפני שאינו מאמין שככל שיאכל יותר ירקות, ירדו הסיכויים שיחלה. יש כאן סתירה. אם הוא לא מאמין בטענה זו, היא לא אמורה לגרום לו לאכול יותר ירקות).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
להיות חסין בפני ← ללקות ב-

(2) אורן מקפיד להמעיט באכילת מלפפונים (=אורן אוכל מעט מלפפונים), וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם ירבה באכילת ירקות ירוקים, כך יקטנו סיכוייו להיות חסין בפני מחלות (=מפני שאינו מאמין שככל שיאכל יותר ירקות, יעלו הסיכויים שיחלה. יש כאן סתירה. אם הוא לא מאמין בטענה זו, אין סיבה שימנע מאכילת ירקות).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
להיות חסין בפני ← ללקות ב-

(3) תשובה נכונה.

(4) אורן מקפיד להימנע מאכילת מלפפונים (=אורן אינו אוכל מלפפונים), וזאת מפני שהוא אינו מאמין בסברה שככל שאדם ימעט לאכול ירקות ירוקים, כך יקטנו סיכוייו ללקות במחלות (=מפני שאינו מאמין שככל שיאכל פחות ירקות, ירדו הסיכויים שיחלה. יש כאן סתירה. אם הוא לא מאמין בטענה זו, אין סיבה שימנע מאכילת ירקות).

תיקון אפשרי להפיכת המשפט להגיוני:
ללקות ב- ← להיות חסין בפני

טענות

בשאלות טענות ההבנה של כל טענה בפני עצמה מתבססת על הבנת הנקרא (עלינו להבין מה המשמעות של כל טענה), אך ברוב המקרים אנו מתבקשים להסיק מסקנות מתוך **שילוב** של מספר טענות, מה שהופך את השאלות לטכניות במהותן, ולכן פחות נפוצות במתכונת החדשה של הבחינה.

למרות זאת, מומלץ לעבור עליהן ולהבין את הלוגיקה של הטענות - מה זה כלל? מהן טענות שקולות? כיצד משלבים בין טענות? כל אלה יעזרו לכם גם בפתרון שאלות אחרות, שכן מדובר ביכולת להבין טענות ולהסיק מהן מסקנות, ויכולת זו נדרשת גם בסוגים האחרים של השאלות.

ישנן שיטות שונות המסייעות לפתור את סוג שאלות זה, אך חשוב להבין שלא ניתן לפתור בעזרתן את כל סוגי השאלות, ולכן מומלץ לפתור את השאלות באמצעות היגיון תוך הסתייעות בשיטות.

יש 2 סוגי טענות:

- (1) **טענת תנאי / טענה כללית** - טענה הקובעת כלל כלשהו.
- (2) **טענת קיום / טענה ישית** - טענה המעידה על קיום של משהו.

טענת תנאי קובעת כלל מסוים שתמיד מתקיים, אולם מהכלל לא ניתן להסיק על קיום.

דוגמה:

כל הגוללות סגולות.

הטענה קובעת כי כל הגוללות סגולות, אולם לא ידוע לנו אם יש גוללות. בעצם, הניסוח המובן יותר של הטענה יהיה:

אם יש גלולה, אז היא סגולה (אך אנו לא יודעים אם יש גלולה או לא).

טענת קיום מעידה על קיום של פרט כלשהו, אך אינה קובעת אף כלל לגבי הקבוצה אליה הוא שייך.

דוגמה:

יש פיל לבן.

הטענה מעידה כי קיים פיל לבן (לפחות אחד), אולם לא ניתן לדעת האם יש פילים נוספים, ואם כן, מה צבעם, ולכן לא נקבע כאן כלל כלשהו.

טענת תנאי / טענה כללית

טענות תנאי קובעות כלל מסוים, וניתן לנסחן באופן הבא:

אם (מתקיים התנאי) **אז** (התוצאה מתקיימת)

על מנת לחסוך זמן במבחן, נרשום זאת כך (נצירין): תנאי \leftarrow תוצאה

דוגמה:

כל החלונות שקופים.

הצרנה של טענה זו תיראה כך: חלון \leftarrow שקוף

ניסוחים של טענות תנאי

כל הכלבים נובחים = כלב \leftarrow נובח

מי שמתאמץ מזיע = מתאמץ \leftarrow מזיע

סוסים הם אציליים = סוס \leftarrow אצילי

אף נורה לא נדלקת = כל הנורות לא נדלקות = נורה \leftarrow לא נדלקת

שום רכב אינו אדום = כל הרכבים אינם אדומים = רכב \leftarrow לא אדום

אין פילים לבנים = כל הפילים לא לבנים = פיל \leftarrow לא לבן

אני אבכה אם אכשל = אם אכשל אני אבכה = אכשל \leftarrow אבכה

ואפשר גם כך: אני אבכה אם אכשל = אבכה \rightarrow אכשל

טענה שקולה

לכל טענת תנאי, יש טענה שקולה (בעלת אותה משמעות) נוספת, והיא מתקבלת על ידי שלילת שני האגפים בטענה, והפיכת כיוון החץ.

דוגמה:

רקדן ← גמיש = לא רקדן → לא גמיש

טענת "אין"

טענה הנפתחת במילה "אין" היא טענת כלל. כדי להקל על הבנת הטענה נזכור את הכלל הבא: "אין הופך לכל, צד שני נשלול". לדוגמה הטענה "אין כלבים מעופפים" שקולה לטענה "כל הכלבים אינם מעופפים".

כלב ← לא מעופף

טענות המכילות את המילה "רק"

המילה "רק" תמיד צמודה לתוצאה, ולכן נסמן את החץ בהתאם:

רק שחורים עשויים לצפצף = שחור → מצפצף

לטכניון יכולים להתקבל רק אנשים מוזרים = טכניון ← מוזרים

טענה דו-צדדית

טענה דו צדדית או טענה דו כיוונית היא טענה המשולבת משתי טענות הפוכות זו לזו, כך שהתנאי של טענה אחת הוא התוצאה של הטענה השנייה, ולהיפך.

דוגמה:

כל הקיבוצניקים, ורק הקיבוצניקים, הולכים יחפים בעיר.
לפנינו טענה אשר מורכבת משתי טענות:

כל הקיבוצניקים הולכים יחפים בעיר = קיבוצניק ← יחף

רק הקיבוצניקים הולכים יחפים בעיר = קיבוצניק → יחף

ניתן לכתוב זאת בטענה אחת, באופן הבא:

קיבוצניק → ← יחף

בטענה דו צדדית, אין צורך להפוך צד בהוספת שלילה, מכיוון שהחץ הוא דו-כיווני. חשוב לשים לב לא לבצע שלילה חד-צדדית.

נכון: לא קיבוצניק → ← לא יחף

לא נכון: קיבוצניק → ← לא יחף

תנאי מספיק ותנאי הכרחי

■ תנאי מספיק הוא תנאי מספיק שהוא יתקיים, והתוצאה תתקיים, אבל הוא אינו הכרחי.

דוגמה: שיער ג'ינג'י גולש הוא תנאי מספיק כדי להתקבל כחבר במועדון 'כתום'.

מהטענה נובע כי אם יש לי שיער ג'ינג'י גולש אני יכול **בוודאות** להתקבל למועדון 'כתום', יחד עם זאת **ייתכן** שאתקבל למועדון גם אם שערי אינו ג'ינג'י.

■ תנאי הכרחי הוא תנאי שחייב להתקיים על מנת שתוצאה מסוימת תתקיים, אך הוא אינו מספיק.

דוגמה: שיער ג'ינג'י גולש הוא תנאי הכרחי כדי להתקבל כחבר במועדון 'אדום'.

מהטענה נובע כי אם יש לי שיער ג'ינג'י גולש **ייתכן** שאתקבל למועדון 'אדום' אך אצטרך לעמוד בתנאים נוספים. עם זאת, אם שערי אינו ג'ינג'י, **בוודאות** לא אוכל להתקבל למועדון 'אדום'.

טענת קיום / טענה ישית

טענת קיום היא טענה אשר מעידה על קיום של דבר מה. היא מקיימת את המבנה הבא: **יש (משהו) שהוא (משהו)**.
דוגמה:
 יש קרנף שהוא רקדן.
 סדר הכתיבה של המאפיינים אינו חשוב.

ניסוחים של טענות קיום

יש/קיים - קיימים דגים שלא לומדים לקח
כמות - חלק מפרעושים מופיעים בקרקס
ה' הידיעה - המלצר לא יודע עברית
שם פרטי - אבנר הוא זמר ששר ברוסית
לא כל - לא כל ההולנדים יודעים לעוף
לא רק - לא רק חתולים עשויים לילל

סתירת טענות**סתירת טענת תנאי**

על מנת לסתור טענת תנאי, עלינו למצוא טענת קיום המכילה את התנאי עם תוצאה הפוכה.
שימו לב! אנו צריכים טענת קיום המכילה את **התנאי** עם תוצאה הפוכה, ולא את **התוצאה** עם תנאי הפוך!
דוגמה:

הטענה: מדריך ← גבוה
 סתירה נכונה: יש מדריך שאינו גבוה
 סתירה לא נכונה: יש גבוהים שאינם מדריכים

לא ניתן לסתור טענת תנאי על ידי טענת תנאי אחרת.

סתירת טענות בהיגיון

ניתן לסתור טענות במהירות, ללא צורך לזכור כללים כלשהם, פשוט בעזרת שימוש בהיגיון.
 טענת תנאי: כל הכלבים חומים = כלב ← חום
 סתירה: **לא** כל הכלבים חומים = יש כלבים שאינם חומים
 פשוט הוספנו את המילה "לא", וסתרנו את הטענה.
 טענת תנאי: אין בקבוקים כחולים = בקבוק ← לא כחול
 סתירה: **יש** בקבוקים כחולים
 פשוט החלפנו את המילה "אין" במילה "יש", וסתרנו את הטענה.

שילוב טענות / שרשור טענות

לעיתים נידרש לשלב מספר טענות, ולהסיק מהן מסקנה.
הערה: אם יש טענה המכילה את המילה "רק", נשנה אותה על מנת להיפטר מהמילה "רק".

שילוב טענות כלל

שרשור טענות (חיבור טענות על ידי איבר משותף) זו הדרך המהירה והמומלצת לשילוב מספר טענות. בשיטה זו פשוט נרשור (מהמילה שרשרת) את הטענות אחת לשנייה. דוגמה:

כל העורבים עפים.	עורב ← עף
כל מי שעף מזמזם.	עף ← מזמזם
	עורב ← עף ← מזמזם
	מסקנה: כל העורבים מזמזמים

הערה: המסקנה משילוב טענות כלל לעולם תהיה טענת כלל.

שילוב טענת כלל וקיום

דוגמה:
 כל העורבים עפים.
 יש עורבים שחורים.
 סיכום הנתונים: ידוע שיש עורבים שחורים וכן ידוע שכל העורבים עפים.
 מסקנה: יש עורבים שחורים שעפים.

הערה: המסקנה משילוב טענת כלל וקיום לעולם תהיה טענת קיום.

טכניקת עבודה בשאלות נובע בנפרד

1. נקרא את המשפט הראשון ונחפש בתשובות טענה שנובעת ממנו.
2. מצאנו, כעת נקרא את המשפט השני ונבדוק האם הטענה נובעת גם ממנו.
3. נובע? נסמן. לא נובע נחזור על התהליך.

תרגול שאלות מבחניות אמת

תרגול

1.

נתון:

- כל כחולי העיניים אינם טובי מזג.
- כל הגיינג'ים הם טובי מזג.

קיומו של איזה מהאנשים הבאים יסתור את צירוף הנתונים?

- (1) אדם שאינו טוב מזג ואינו כחול עיניים
- (2) אדם שאינו כחול עיניים ואינו גיינג'י
- (3) כחול עיניים שהוא גיינג'י
- (4) טוב מזג שאינו גיינג'י

2.

נתונים:

- כל הקרפדים, ורק הם, אינם נסיכים.
- כל הנסיכים, ורק הם, אינם קירחים.
- כל מי שאינם קירחים, ורק הם, גרים בגורד שחקים.

מה אינו נכון לפי הנתונים?

- (1) כל מי שאינו נסיך, גר בגורד שחקים
- (2) כל מי שאינו קרפד, גר בגורד שחקים
- (3) כל מי שאינו נסיך, הוא קירח
- (4) כל מי שאינו קרפד, אינו קירח

3.

מתווך הדירות שלח שתי הודעות בדואר האלקטרוני אל נילי, שביקשה לקנות דירה ברחוב ורד, ברוש או שקמה.

- תוכן ההודעה הראשונה היה: "רק ברחוב ורד יש בניינים אדומים."
- תוכן ההודעה השנייה היה: "כל הבניינים ברחוב ברוש גבוהים ולבנים."
- ידוע שרק אחת משתי ההודעות הגיעה אל נילי בסופו של דבר, אך לא ידוע איזו מהן.

לפיכך, נילי תוכל לדעת בוודאות ש-

- (1) ברחוב שקמה אין שום בניין אדום
- (2) ברחוב ברוש אין שום בניין אדום
- (3) ברחוב ורד אין שום בניין לבן
- (4) ברחוב ברוש אין שום בניין נמוך

4.

חיים: "בסלט שלי, כל הירקות האדומים הם עגבניות".
רון: "רק בסלט שלי יש פלפלים".

איזו מן המסקנות הבאות נובעת בנפרד הן מדבריו של חיים והן מדבריו של רון?

- (1) אין עגבניות בסלט של רון
- (2) אין פלפלים ירוקים בסלט של חיים
- (3) אין פלפלים אדומים בסלט של חיים
- (4) אין סלק אדום בסלט של חיים

- 5.** טענה א': כל הטרולים עצבניים.
טענה ב': כל הטרולים מאנפפים.
טענה ג': כל העצבניים מאנפפים.

איזה מהמשפטים הבאים נכון בנוגע לטענות הללו?

- (1) טענה א' נובעת מצירוף הטענות ב' ו-ג'
- (2) טענה ב' נובעת מצירוף הטענות א' ו-ג'
- (3) טענה ג' נובעת מצירוף הטענות א' ו-ב'
- (4) שום טענה אינה נובעת מצירוף הטענות האחרות

- 6.** לפניכם ארבעה משפטים שתהילה אמרה בנוגע לבגדיה. רק אחד מהם **אינו** סותר אף אחד מן המשפטים האחרים. מהו משפט זה?

- (1) יש לי מכנסיים לבנים שאינם עשויים משי, והם נקנו בעפולה
- (2) יש לי חצאית עשויה משי אדום, והיא נקנתה בעפולה
- (3) כל הבגדים שלי כחולים או סגולים, ואף אחד מהם אינו עשוי משי
- (4) כל החצאיות הארוכות שלי כחולות או סגולות, וכולן נקנו בטבריה

- 7.** נטע ביקרה בגן החיות.

ידוע כי:

- מקרב החיות בגן, נטע ראתה את כל החיות שמוצאן באפריקה.
- כל החיות שנטע ראתה ניזונות מעשב בלבד.

אם כן, לא ייתכן שיש בגן החיות חיה ש-

- (1) ניזונה מעשב ומוצאה מאפריקה
- (2) ניזונה מחרקים ומוצאה מאסיה
- (3) ניזונה מעשב ומוצאה מאסיה
- (4) ניזונה מחרקים ומוצאה מאפריקה

- 8.** ידוע כי כל הפילים משחקים ברידג'.

תוספת של איזה מהנתונים הבאים תוביל למסקנה שאין פילים ילדתיים?

- (1) אם מישו אינו משחק ברידג' ואינו ילדתי, הוא אינו פיל
- (2) אם מישו אינו משחק ברידג', הוא אינו ילדתי
- (3) אם מישו משחק ברידג', הוא אינו ילדתי
- (4) אם מישו אינו ילדתי, הוא משחק ברידג'

- 9.** נתון א' - רק טרולים עשויים להיות רודפי בצע.
נתון ב' - כל מי שאינו רודף בצע הוא טרול.
טענה: אם עוזי הוא טרול, אז הוא **אינו** רודף בצע.

הטענה -

- (1) נובעת מנתון א' בלבד
- (2) נובעת מנתון ב' בלבד
- (3) נובעת מצירוף הנתונים בלבד
- (4) אינה נובעת מאחד הנתונים או מצירופם

10. בעלות על מכונית שרד היא תנאי הכרחי כדי להתקבל למקהלת עמק-רון, אך אינה תנאי מספיק. בעלות על מכונית שרד היא תנאי מספיק כדי להתקבל לתזמורת מכבאי האש, אך אינה תנאי הכרחי.

לפיכך **בהכרח** -

- (1) אין חבר במקהלת עמק-רון שהוא גם חבר בתזמורת מכבאי האש
- (2) כל החברים בתזמורת מכבאי האש יכולים להתקבל למקהלת עמק-רון
- (3) כל החברים במקהלת עמק-רון יכולים להתקבל לתזמורת מכבאי האש
- (4) יש חברים במקהלת עמק-רון שהם חברים גם בתזמורת מכבאי האש

11. דנה טוענת שכל השעונים **שאינם** מדייקים הם או ישנים או שבורים, אך לא בעלי שתי התכונות יחד.

קיומו של איזה מהשעונים הבאים יוכיח כי דנה טועה?

- (1) שעון ישן שאינו מדייק ואינו שבור
- (2) שעון מדייק ושבור שאינו ישן
- (3) שעון מדייק, ישן ושבור
- (4) שעון שאינו מדייק, אינו ישן ואינו שבור

12. יש מפלצות שרובצות מתחת למיטה של נעמה. לפיכך -

- (1) אם יש מפלצות שאינן רובצות על שטיחים, בהכרח אין שטיח מתחת למיטתה של נעמה
- (2) אם מפלצות רובצות רק על רצפה חשופה, אין מתחת למיטתה של נעמה אזור שאינו מכוסה בשטיח
- (3) אם יש שטיח מתחת למיטתה של נעמה, כל המפלצות רובצות רק על שטיחים
- (4) אם מפלצות אינן רובצות על שטיחים, בהכרח יש אזור מתחת למיטתה של נעמה שאינו מכוסה בשטיח

13. ידוע כי -

- כל החפצים העגולים הם כחולים.
 - רק חפצים עגולים הם חלולים.
 - כל החפצים הירוקים הם מרובעים.
- הערה: חפץ יכול להיות או ירוק או כחול, אך לא שניהם, וכמו כן הוא יכול להיות או עגול או מרובע, אך לא שניהם.

קיומו של איזה מהחפצים הבאים אפשרי?

- (1) חפץ עגול וירוק
- (2) חפץ ירוק וחלול
- (3) חפץ כחול ומרובע
- (4) חפץ מרובע וחלול

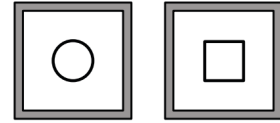
14. נתונים:

- כל הפירות מכילים ויטמינים.
- כל הפירות טעימים.

איזה מהנתונים הבאים יביא בהכרח לידי מסקנה כי כל מאכל המכיל ויטמינים הוא טעים?

- (1) כל המאכלים הטעימים הם פירות
- (2) כל המאכלים המכילים ויטמינים הם פירות
- (3) כל המאכלים הטעימים מכילים ויטמינים
- (4) כל המאכלים שאינם מכילים ויטמינים אינם טעימים

- 15.** לפניך שתי טענות, ואחריהן סרטוט של שני צדיו של אותו קלף.
טענה א': אם על אחד מצדיו של קלף לא מופיע עיגול, גם על צידו האחר לא מופיע עיגול.
טענה ב': אם על אחד מצדיו של קלף לא מופיע משולש, על צידו האחר מופיע משולש.

איזו מהאפשרויות הבאות נכונה?

- (1) קיומו של הקלף מפריך את טענה א', אך לא את טענה ב'
- (2) קיומו של הקלף מפריך את טענה ב', אך לא את טענה א'
- (3) קיומו של הקלף מפריך את שתי הטענות
- (4) קיומו של הקלף אינו מפריך אף לא אחת מהטענות

- 16.** נתונות שתי טענות בנוגע לתלמידי בית הספר "חצבים":
א. אין בכיתה ג' תלמידים שאינם יודעים לקרוא.
ב. רק בכיתה א' לא כל התלמידים יודעים לקרוא.

איזה מהמשפטים הבאים נכון?

- (1) כל ילד שקיומו יפריך את טענה א', קיומו יפריך גם את טענה ב'
- (2) כל ילד שקיומו יפריך את טענה ב', קיומו יפריך גם את טענה א'
- (3) לא ייתכן שיש ילד שקיומו לא יפריך לפחות אחת מהטענות
- (4) לא ייתכן שיש ילד שקיומו יפריך את שתי הטענות גם יחד

- 17.** לפניכם שתי טענות:

- רק בימים יפים השושן הצהוב עשוי לפרוח.
- השושן הצהוב פורח בכל פעם שהנמלים מתעופפות.

איזה מהנתונים הבאים יביא לידי סתירה?

- (1) יש ימים לא יפים שבהם הנמלים מתעופפות
- (2) יש ימים לא יפים שבהם הנמלים אינן מתעופפות
- (3) יש ימים יפים שבהם הנמלים מתעופפות
- (4) יש ימים יפים שבהם הנמלים אינן מתעופפות

- 18.** נתון:

- כל הקורסים ששמו מתחיל במילה "מבוא" הם קורסי יסוד.
- שמות כל הקורסים בחוג למוזיקולוגיה מתחילים במילה "קונצ'רטו".

איזו מן הטענות הבאות נכונה בהכרח?

- (1) קונצ'רטו לארבעה סולנים אינו קורס יסוד בחוג למוזיקולוגיה
- (2) יש בחוג למוזיקולוגיה קורס יסוד ששמו מתחיל במילים "מבוא לקונצ'רטו"
- (3) אין בחוג למוזיקולוגיה קורס ששמו "ההיסטוריה של הקונצ'רטו" - מגמות עיקריות
- (4) לא ייתכן שהקורס "קונצ'רטו לתוף מרים" אינו שייך לחוג למוזיקולוגיה

19. דני סבור שרק ורדים יכולים להיות ריחניים, ושכל הפרחים הצהובים הם גרברות. יש פרח אחד שקיומו מוכיח כי שתי הסברות של דני מוטעות.

פרח זה יכול להיות -

- (1) גרברה כתומה שאינה ריחנית
- (2) ורד צהוב שאינו ריחני
- (3) גרברה לבנה וריחנית
- (4) נורית צהובה וריחנית

20. אלון טען שבחנותו כל החולצות המכופתרות ירוקות, ושאיך בחנות בגד אדום שאינו עשוי משי. יהודית מדדה בגדים שונים בחנותו של אלון, ולפתע מצאה בגד המוכיח כי שתי טענותיו שגויות.

איזה מהבגדים הבאים אינו יכול להיות הבגד שמצאה יהודית?

- (1) בגד אדום
- (2) חולצה
- (3) בגד שאינו עשוי משי
- (4) בגד לא מכופתר

פתרתי 20 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

טענות - תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
3	4	3	4	4	2	3	2	1	3	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
4	4	3	1	1	3	2	3	4	4	תשובה

1. תשובה (3) נכונה.

נציג את הטענות בצורה סכמתית:
 כחול עיניים --> לא טוב מזג
 גינג'י --> טוב מזג

על מנת לשלב את הנתונים נהפוך את הטענה הראשונה:
 לא כחול עיניים --> טוב מזג

כעת נשלב את שתי הטענות:
 גינג'י --> טוב מזג --> לא כחול עיניים

על מנת לסתור את השילוב, עלינו לחפש דוגמה העומדת בתנאי אך לא בתוצאה.
 אין צורך לעבור על התשובות ולבדוק כל אחת לעומק - ניתן לפסול במהירות כל תשובה שלא מכילה את אחד
 התנאים בסכמה שלנו - גינג'י או 'טוב מזג':

- (1) לא טוב מזג + לא כחול עיניים
 התשובה לא מכילה אף אחד משני התנאים שאנו מחפשים, ולכן נפסלת.
 תשובה לא נכונה.
- (2) לא כחול עיניים + לא גינג'י
 התשובה לא מכילה אף אחד משני התנאים שאנו מחפשים, ולכן נפסלת.
 תשובה לא נכונה.
- (3) **כחול עיניים + גינג'י**
התשובה מכילה את שני התנאים, ולכן נבדוק אותה:
על פי הסכמה שלנו, גינג'י חייב להיות 'לא כחול עיניים', ולכן הדוגמה בתשובה זו סותרת את הנתונים.
- (4) טוב מזג + לא גינג'י
 התשובה לא מכילה אף אחד משני התנאים שאנו מחפשים, ולכן נפסלת.
 תשובה לא נכונה.

2. תשובה (1) נכונה.

שימו לב שכל הטענות הן טענות דו-צדדיות (המשמעות היא שניתן לשלול אותן ללא היפוך החץ).

נתון ראשון:

קרפד <--> לא נסיך = לא קרפד <--> נסיך

נתון שני:

נסיך <--> לא קירח

נתון שלישי:

לא קירח <--> גורד שחקים

נחבר את הנתונים יחד (מכיוון שמדובר בטענות דו-צדדיות ניתן לשלול ואין צורך להפוך את החץ):
קרפד <--> לא נסיך <--> קירח <--> לא גורד שחקים.

כעת נבדוק את התשובות:

- (1) **לא נסיך <--> גורד שחקים הטענה סותרת את מה שקיבלנו (את הסכמה השנייה, בה שללנו את האיברים), ולכן אינה נכונה על פי הנתונים. תשובה נכונה.**
- (2) **לא קרפד <--> גורד שחקים הטענה מתאימה לסכמה שקיבלנו, ולכן נכונה על פי הנתונים. תשובה לא נכונה.**
- (3) **לא נסיך <--> קירח הטענה מתאימה לסכמה שקיבלנו, ולכן נכונה על פי הנתונים. תשובה לא נכונה.**
- (4) **לא קרפד <--> לא קירח הטענה מתאימה לסכמה שקיבלנו, ולכן נכונה על פי הנתונים. תשובה לא נכונה.**

3. תשובה (2) נכונה.

נציג את הטענות בצורה סכמתית:

הודעה ראשונה (רק - חץ הפוך): רחוב ורד <--> בניין אדום
הודעה שנייה: רחוב ברוש <--> בניין גבוה ולבן

על מנת לא לעשות זאת בהסבר של כל תשובה בנפרד, נהפוך את הטענות בשתי ההודעות:
הודעה ראשונה: לא רחוב ורד <--> לא בניין אדום
הודעה שנייה: לא רחוב ברוש <--> לא בניין גבוה ולבן

כעת נבדוק בכל תשובה האם ניתן להסיק אותה מכל אחת מההודעות בנפרד:

- (1) **ברחוב שקמה אין שום בניין אדום -**
הודעה ראשונה: רחוב שקמה הוא לא רחוב ורד, ולכן ניתן להסיק את התשובה מתוך ההודעה הראשונה.
הודעה שנייה: רחוב שקמה הוא לא רחוב ברוש, אולם אנו לא יודעים דבר על 'לא רחוב ברוש', שכן הוא נמצא בתוצאה, ולכן לא ניתן להסיק את התשובה מתוך ההודעה השנייה.
תשובה לא נכונה.
- (2) **ברחוב ברוש אין שום בניין אדום -**
הודעה ראשונה: רחוב ברוש הוא לא רחוב ורד, ולכן ניתן להסיק את התשובה מתוך ההודעה הראשונה.
הודעה שנייה: ברחוב ברוש יש בניינים לבנים וגבוהים (לא אדומים), ולכן ניתן להסיק את התשובה גם מההודעה השנייה.
ראינו כי ניתן להסיק את הטענה המופיעה בתשובה זו מתוך כל אחת מההודעות בנפרד.
- (3) **ברחוב ורד אין שום בניין לבן -**
הודעה ראשונה: רחוב ורד נמצא בתוצאה ולכן אנו לא יודעים עליו דבר - לא ניתן להסיק מתוך ההודעה הראשונה.
הודעה שנייה: רחוב ורד הוא לא רחוב ברוש, ולכן לא ניתן להסיק את התשובה מתוך ההודעה השנייה.
תשובה לא נכונה.
- (4) **ברחוב ברוש אין שום בניין נמוך -**
הודעה ראשונה: רחוב ברוש הוא לא רחוב ורד, ולכן לא אמורים להיות בו בניינים אדומים. לגבי גובה הבניין אנו לא יודעים דבר, ולכן לא ניתן להסיק מתוך ההודעה הראשונה.
תשובה לא נכונה.

4. תשובה (3) נכונה.

נציג את הדברים של חיים ורון בצורה סכמתית:

חיים: ירק אדום בסלט של חיים --< עגבנייה
רון: בסלט של רון --> פלפל

כעת נבדוק בכל תשובה האם ניתן להסיק אותה מכל אחת מההודעות בנפרד:

- (1) אין עגבניות בסלט של רון - מתוך דבריו של רון אנו לא יודעים אילו ירקות יש בסלט שלו, ולכן יכולות להיות בו עגבניות. תשובה לא נכונה.
- (2) אין פלפלים ירוקים בסלט של חיים - מתוך דבריו של חיים אנו לא יודעים דבר לגבי ירקות ירוקים בסלט שלו, ולכן ייתכן שיש בו פלפלים ירוקים. תשובה לא נכונה.
- (3) אין פלפלים אדומים בסלט של חיים - מתוך דבריו של חיים אנו יודעים שירקות אדומים בסלט שלו הם רק עגבניות, ולכן ניתן להסיק את התשובה מדבריו. מתוך דבריו של רון אנו יודעים שפלפלים יכולים להיות רק בסלט שלו, ולכן לא יכולים להיות בסלט של חיים, וניתן להסיק את התשובה מדבריו. ראינו כי הטענה בתשובה זו נובעת בנפרד מכל אחת מהטענות של חיים ושל רון. תשובה נכונה.
- (4) אין סלק אדום בסלט של חיים - מתוך דבריו של חיים אנו יודעים שירק אדום בסלט שלו חייב להיות עגבנייה, ולכן ניתן להסיק את התשובה מדבריו. מתוך דבריו של רון אנו לא יודעים האם יכול להיות בסלט של חיים סלק אדום, ולכן לא ניתן להסיק את התשובה מדבריו. תשובה לא נכונה.

5. תשובה (2) נכונה.

נציג את הטענות בצורה סכמתית, וננסה לשלב ביניהן:

טענה א': טרול --< עצבני
טענה ב': טרול --< מאנפף
טענה ג': עצבני --< מאנפף

משילוב של טענות א' ו-ג' נקבל:
טרול --< עצבני --- מאנפף

ניתן לראות שמתוך השילוב ניתן להסיק כי כל הטרולים מאנפפים, בדיוק מה שמופיע בטענה ב'.

מצאנו כי טענה ב' נובעת משילוב טענות א' ו-ג' - תשובה (2) נכונה.

6. תשובה (4) נכונה.

- (1) יש לי מכנסיים לבנים שאינם עשויים משי, והם נקנו בעפולה - נאמר שלתהילה יש בגד לבן, בניגוד לנאמר בתשובה (3), לפיה כל הבגדים של תהילה סגולים או כחולים.
- (2) יש לי חצאית עשויה משי אדום, והיא נקנתה בעפולה - נאמר שלתהילה יש בגד אדום עשוי משי, בניגוד לנאמר בתשובה (3), לפיה כל הבגדים של תהילה סגולים או כחולים ואינם עשויים משי. תשובה לא נכונה.
- (3) כל הבגדים שלי כחולים או סגולים, ואף אחד מהם אינו עשוי משי - משפט זה סותר את הנאמר בתשובות (1) ו-(2), כפי שמצויין לעיל. תשובה לא נכונה.
- (4) כל החצאיות הארוכות שלי כחולות או סגולות, וכולן נקנו בטבריה - החצאיות הן סגולות או כחולות, כך שאין סתירה עם תשובה (3), לפיה כל הבגדים של תהילה כחולים או סגולים. בנוסף, מדובר על חצאיות ארוכות בלבד ולכן אין סתירה עם תשובה (2), לפיה ברשותה של תהילה חצאית אדומה. תשובה נכונה.

7. תשובה (4) נכונה.

מהנתונים ניתן ללמוד כי נטע ראתה את כל החיות בגן שמוצאן מאפריקה, ושכל החיות שראתה ניזונות מעשב בלבד. מכאן, שכל החיות בגן שמוצאן באפריקה ניזונות מעשב בלבד, ולכן לא קיימת חיה שמוצאה מאפריקה והיא ניזונה מחרקים.

8. תשובה (3) נכונה.

נציג את הנתון בצורה סכמתית:
פיל --> ברידג'

אנו מתבקשים להוסיף נתון שיוביל אותנו למסקנה שאין פילים ילדתיים.
אין פילים ילדתיים: פיל --> לא ילדתי

על מנת להגיע למסקנה זו, עלינו לחבר בין הנתון הקיים למסקנה - ליצור שרשרת הגיונית של כללים שתוביל אותנו מהנתון למסקנה:
פיל --> ברידג' --> לא ילדתי

ניתן לראות כי הנתון החסר לנו הוא: ברידג' --> לא ילדתי
נתון זה מופיע בתשובה (3).

9. תשובה (4) נכונה.

נציג את הנתונים בצורה סכמתית:
נתון א' (רק - חץ הפוך): טרול --> רודף בצע
נתון ב': לא רודף בצע --> טרול

נשרשר את הנתונים:
לא רודף בצע --> טרול --> רודף בצע

טענה: אם עוזי הוא טרול, אז הוא אינו רודף בצע.
התנאי בטענה הוא 'טרול'. 'טרול' מופיע בתוצאה של שני הנתונים בשאלה, וכך גם בשילוב של שני הנתונים, ולכן לא ניתן להסיק דבר לגבי מי שהוא טרול.
לפיכך, הטענה לא נובעת מאף אחד מהנתונים או משילובם - בדיוק כפי שמצויין בתשובה (4).

10. תשובה (3) נכונה.

לפנינו ניסוח חריג, ותחילה עלינו להבין מה המשמעות שלו.

תנאי הכרחי - תנאי שחייב להתקיים כדי שתוצאה מסוימת תתקיים. זאת אומרת שאם תוצאה מסוימת התקיימה, אז התנאי הזה בוודאות התקיים גם כן (כי הוא הכרחי, בלעדיו התוצאה לא תתקיים).

תנאי מספיק - תנאי שדי בכך שהוא יתקיים כדי שתוצאה מסוימת תתקיים. זאת אומרת שאם התנאי מתקיים, אז בוודאות התוצאה תתקיים (כי הוא מספיק, מספיק שיש אותו והתוצאה תתקיים גם היא).

כעת נבחן את הטענות:

בעלות על מכונית שרד היא תנאי הכרחי כדי להתקבל למקהלת עמק-רון, אך אינה תנאי מספיק - זאת אומרת שכל מי שבמקהלת עמק-רון חייב להיות בעלים של מכונית שרד. ובהצגה סכמתית: חבר במקהלת עמק-רון <-- בעל מכונית שרד

נעבור למשפט השני:

בעלות על מכונית שרד היא תנאי מספיק כדי להתקבל לתזמורת מכבאי האש, אך אינה תנאי הכרחי - זאת אומרת שאם למישהו יש מכונית שרד אז הוא בוודאות יתקבל לתזמורת מכבאי האש. ובהצגה סכמתית:

בעל מכונית שרד <-- חבר בתזמורת מכבאי האש

כעת נבחן את התשובות:

- (1) אין חבר במקהלת עמק-רון שהוא גם חבר בתזמורת מכבאי האש - מי שחבר במקהלת עמק-רון הוא בעל מכונית שרד, ואם יש לו מכונית שרד אז הוא יכול להתקבל לתזמורת מכבאי האש. לכן, ייתכן שיש חברים במקהלת עמק-רון שחברים גם בתזמורת מכבאי האש. תשובה לא נכונה.
- (2) כל החברים בתזמורת מכבאי האש יכולים להתקבל למקהלת עמק-רון - על פי הכלל שמצאנו, 'חבר בתזמורת מכבאי האש' נמצא בתוצאה ולכן אנו לא יודעים עליו דבר. תשובה לא נכונה.
- (3) **כל החברים במקהלת עמק-רון יכולים להתקבל לתזמורת מכבאי האש - מי שחבר במקהלת עמק-רון הוא בעל מכונית שרד, ואם יש לו מכונית שרד אז הוא יכול להתקבל לתזמורת מכבאי האש. תשובה נכונה.**
- (4) יש חברים במקהלת עמק-רון שהם חברים גם בתזמורת מכבאי האש - אמנם הבנו כי מי שחבר במקהלת עמק-רון הוא בעל מכונית שרד, ואם יש לו מכונית שרד אז הוא יכול להתקבל לתזמורת מכבאי האש, אך זה לא אומר שהוא אכן חבר בתזמורת. ייתכן שהוא כלל לא ניסה להתקבל למקהלת מכבאי האש (אם היה מנסה, בוודאות היה מתקבל, כי בעלות על מכונית שרד היא מספיקה). תשובה לא נכונה.

11. תשובה (4) נכונה.

נציג את הטענה של דנה בצורה סכמתית :
שעון לא מדייק --- ישן או שבור (אך לא ישן ושבור)

על מנת להוכיח כי דנה טועה, עלינו לסתור את הטענה שלה - למצוא דוגמה שמקיימת את התנאי (שעון לא מדייק), אך לא מקיימת את התוצאה (ישן ושבור, או לא ישן ולא שבור).

נבדוק את התשובות ונפסול מיד כל תשובה שלא כוללת את התנאי :

- (1) שעון ישן שאינו מדייק ואינו שבור -
שעון שאינו מדייק עומד בתנאי.
שעון ישן שאינו שבור עומד בתוצאה, ולכן הדוגמה אינה סותרת את הטענה של דנה.
תשובה לא נכונה.
- (2) שעון מדייק ושבור שאינו ישן -
שעון מדייק אינו עומד בתנאי, ולכן לא יכול לסתור את הטענה של דנה.
תשובה לא נכונה.
- (3) שעון מדייק, ישן ושבור -
שעון מדייק אינו עומד בתנאי, ולכן לא יכול לסתור את הטענה של דנה.
תשובה לא נכונה.
- (4) **שעון שאינו מדייק, אינו ישן ואינו שבור -
שעון שאינו מדייק עומד בתנאי.
שעון לא ישן ולא שבור - לא עומד בתוצאה, ולכן הדוגמה סותרת את הטענה של דנה.
תשובה נכונה.**

12. תשובה (4) נכונה.

נתון כי מתחת למיטה של נעמה רובצות מפלצות.
עלינו לבדוק באיזו מהתשובות מתקיימים התנאים המאפשרים למפלצות לרבוץ מתחת למיטה שלה :

- (1) אם יש מפלצות שאינן רובצות על שטיחים, בהכרח אין שטיח מתחת למיטתה של נעמה -
התנאי בשאלה לא רלוונטי עבורנו - אנו לא יודעים אילו מפלצות רובצות מתחת למיטה של נעמה ;
ייתכן שאלו לא המפלצות שמדובר עליהן בתשובה זו.
תשובה לא נכונה.
- (2) אם מפלצות רובצות רק על רצפה חשופה, אין מתחת למיטתה של נעמה אזור שאינו מכוסה בשטיח -
אם מפלצות רובצות רק על רצפה חשופה, אז מתחת למיטה חייב להיות אזור עם רצפה חשופה, ולכן לא ייתכן שהכל מכוסה בשטיח (אין אזור שאינו מכוסה בשטיח = הכל מכוסה בשטיח).
תשובה לא נכונה.
- (3) אם יש שטיח מתחת למיטתה של נעמה, כל המפלצות רובצות רק על שטיחים -
הנתון לא הכרחי. ייתכן שהמפלצות שרובצות מתחת למיטה עושות זאת באזור ללא שטיח.
תשובה לא נכונה.
- (4) **אם מפלצות אינן רובצות על שטיחים, בהכרח יש אזור מתחת למיטתה של נעמה שאינו מכוסה בשטיח -
אם מפלצות לא רובצות על שטיחים, הרי שחייב להיות אזור ללא שטיח מתחת למיטה (אחרת הן לא היו יכולות לרבוץ שם).**

13. תשובה (3) נכונה.

לפני שנעבור לבחון את הנתונים, עלינו להבין את המשמעות של מה שמצוין בהערה: חפץ יכול להיות או ירוק או כחול, אך לא שניהם, וכמו כן הוא יכול להיות או עגול או מרובע, אך לא שניהם.

בשאלה זו חשוב להבין ש-
מרובע = לא עגול
ירוק = לא כחול

כעת, נציג את הנתונים בצורה סכמתית:

עגול <--> כחול
עגול <--> חלול (רק - חץ הפוך)
ירוק <--> מרובע = לא כחול <--> לא עגול = כחול <--> עגול

ניתן לראות שהנתון השלישי זהה לנתון הראשון, ולכן ניתן להתעלם ממנו.

נשלב את הנתון הראשון והשני:
חלול <--> עגול <--> כחול

נתבקשנו למצוא חפץ שקיומו אפשרי. נבחן את התשובות:

- (1) חפץ עגול וירוק = עגול + לא כחול
על פי שילוב הנתונים מצאנו כי כל החפצים העגולים הם כחולים.
תשובה לא נכונה.
- (2) חפץ ירוק וחלול = לא כחול + חלול
על פי שילוב הנתונים מצאנו כי כל החפצים החלולים הם כחולים.
תשובה לא נכונה.
- (3) חפץ כחול ומרובע = כחול + לא עגול
'כחול' נמצא בתוצאה של שילוב הנתונים ולכן לא ניתן לדעת עליו דבר. לפיכך, קיומו של חפץ זה אפשרי.
תשובה נכונה.
- (4) חפץ מרובע וחלול = לא עגול + חלול
על פי שילוב הנתונים מצאנו כי כל החפצים החלולים הם עגולים.
תשובה לא נכונה.

14. תשובה (2) נכונה.

נציג את הנתונים בצורה סכמתית:
פרי <--> ויטמינים
פרי <--> טעים

על מנת להסיק כי כל מאכל המכיל ויטמינים הוא טעים, עלינו ליצור קשר שמוביל מ-ויטמינים אל 'טעים'.

ניתן לראות כי הקשר הדרוש הוא: ויטמינים <--> פרי, אשר מופיע בתשובה (2).
אפשרות נוספת היא לבדוק את התשובות ולנסות לשלב כל אחת מהן יחד עם הנתונים ולבדוק האם מתקבלת המסקנה המבוקשת.

שילוב הנתונים עם תשובה (2):
ויטמינים <--> פרי <--> טעים

15. תשובה (3) נכונה.

על צד אחד של הקלף הנתון מופיע ריבוע, ועל צידו השני עיגול.

נבדוק איזו מהטענות מפריך הקלף הנתון, אם בכלל.

נציג את הטענות בצורה סכמתית:
טענה א': לא עיגול --> לא עיגול
טענה ב': לא משולש --> משולש

הצד עליו מופיע ריבוע מקיים את התנאי של טענה א' (לא עיגול), אולם הצד השני של הקלף לא מקיים את התוצאה (מופיע עיגול וצריך להופיע 'לא עיגול'), ולכן הקלף סותר את טענה א'.

הצד עליו מופיע ריבוע מקיים את התנאי של טענה ב' (לא משולש), אולם הצד השני של הקלף לא מקיים את התוצאה (מופיע עיגול וצריך להופיע 'משולש'), ולכן הקלף סותר גם את טענה ב'.

מצאנו כי הקלף סותר את שתי הטענות, ולכן תשובה (3) נכונה.

16. תשובה (1) נכונה.

נציג את הטענות בצורה סכמתית:
א. כיתה ג' --> יודע לקרוא
ב. לא כיתה א' --> יודע לקרוא

שימו לב כי ההצגה הסכמתית של טענה ב' היא לא טריוויאלית - זהו ניסוח חריג שיש להבינו. אם רק בכיתה א' יש ילדים שלא יודעים לקרוא, הרי שבכל כיתה שהיא לא כיתה א', כולם יודעים לקרוא.

נבדוק את התשובות:

- (1) כל ילד שקיומו יפריך את טענה א', קיומו יפריך גם את טענה ב' - על מנת להפריך את טענה א' אנו זקוקים לילד מכיתה ג' (מקיים את התנאי), שאינו יודע לקרוא (לא מקיים את התוצאה).
אם ישנו ילד כזה, הרי שקיומו מפריך גם את טענה ב', שכן הוא עומד גם בתנאי שלה (לא מכיתה א'), ולא עומד בתוצאה.
תשובה נכונה.
- (2) כל ילד שקיומו יפריך את טענה ב', קיומו יפריך גם את טענה א' - ילד שקיומו מפריך את טענה ב' יכול להיות גם ילד מכיתה ב' או ד' או כל כיתה אחרת שאינה ג', ולכן לא בהכרח יפריך את טענה א'.
תשובה לא נכונה.
- (3) לא ייתכן שיש ילד שקיומו לא יפריך לפחות אחת מהטענות - כל ילד שיוודע לקרוא לא יפריך אף אחת מהטענות, שכן הוא עומד בתוצאה של שתיהן.
תשובה לא נכונה.
- (4) לא ייתכן שיש ילד שקיומו יפריך את שתי הטענות גם יחד - כפי שראינו בתשובה (1), יכול להיות ילד כזה.
תשובה לא נכונה.

17. תשובה (1) נכונה.

נציג את הטענות בצורה סכמתית :
 ימים יפים <--> שושן צהוב פורח (רק - חץ הפוך)
 נמלים מתעופפות <--> שושן צהוב פורח

שימו לב כי הניסוח של טענה ב' הוא ניסוח חריג, ויש להבינו.

נשלב את שתי הטענות :
 נמלים מתעופפות <--> שושן צהוב פורח <--> ימים יפים

על-מנת לסתור את הטענות, יש לחפש תשובה העומדת בתנאי אך לא בתוצאה :

- (1) יש ימים לא יפים שבהם הנמלים מתעופפות - נמלים מתעופפות עומד בתנאי, ימים לא יפים לא עומד בתוצאה. תשובה נכונה.
- (2) יש ימים לא יפים שבהם הנמלים אינן מתעופפות - נמלים אינן מתעופפות לא עומד בתנאי - ניתן לפסול. תשובה לא נכונה.
- (3) יש ימים יפים שבהם הנמלים מתעופפות - נמלים מתעופפות עומד בתנאי, ימים יפים עומד בתוצאה, ולכן לא סותר את שילוב הטענות. תשובה לא נכונה.
- (4) יש ימים יפים שבהם הנמלים אינן מתעופפות - נמלים אינן מתעופפות לא עומד בתנאי - ניתן לפסול. ניתן לפסול גם מכיוון ש-ימים יפים מופיע בתוצאה, ואנו לא יודעים דבר על מה שמופיע בתוצאה. תשובה לא נכונה.

18. תשובה (3) נכונה.

נתון כי אם שם הקורס מתחיל במילה "מבוא" הוא בהכרח קורס יסוד :
 מבוא <--> קורס יסוד

וכי שמם של קורסים בחוג למוזיקולוגיה מתחילים במילה "קונצ'רטו" :
 מוזיקולוגיה <--> קונצ'רטו

- (1) תשובה לא נכונה, משום שיתכן שקיים קורס יסוד בשם "קונצ'רטו לארבעה סולנים" בחוג למוזיקולוגיה. התנאי הראשון אינו רלוונטי לקורס מכיוון ששמו לא מתחיל במילה מבוא. הקורס מקיים את התנאי השני, לפיו על כל קורס בחוג למוזיקולוגיה להתחיל במילה "קונצ'רטו".
- (2) תשובה לא נכונה, משום שלא יתכן שקיים קורס בחוג למוזיקולוגיה ששמו לא מתחיל במילה "קונצ'רטו".
- (3) תשובה נכונה, כי בהכרח אין בחוג למוזיקולוגיה קורס ששמו לא מתחיל במילה "קונצ'רטו".
- (4) תשובה לא נכונה, משום שנתון שכל קורס בחוג למוזיקולוגיה מתחיל במילה "קונצ'רטו", אך לא להפך.

19. תשובה (4) נכונה.

נציג את הסברות של דני בצורה סכמתית :
 רק ורדים יכולים להיות ריחניים (רק - חץ הפוך) : ורד --> ריחני
 כל הפרחים הצהובים הם גרברות : צהוב --> גרברה
 נתון כי יש פרח אחד שקיומו סותר את שתי הסברות.
 המשמעות היא, שהפרח חייב לעמוד בתנאי של כל אחת משתי הסברות, ולהיות בעל תוצאה הפוכה בכל אחת מהן.
 עלינו לחפש בתשובות פרח צהוב וריחני (עומד בתנאי של כל אחת מהסברות), ושהוא לא ורד ולא גרברה (לא עומד בתוצאות של שתי הסברות) :

- (1) גרברה כתומה שאינה ריחנית - גרברה - אין צורך להמשיך לבדוק, אנו מחפשים פרח שאינו גרברה. תשובה לא נכונה.
- (2) ורד צהוב שאינו ריחני - ורד - אין צורך להמשיך לבדוק, אנו מחפשים פרח שאינו ורד. תשובה לא נכונה.
- (3) גרברה לבנה וריחנית - גרברה - אין צורך להמשיך לבדוק, אנו מחפשים פרח שאינו גרברה. תשובה לא נכונה.
- (4) **נורית צהובה וריחנית - עומדת בתנאי, נורית - עומדת בתוצאה (לא ורד ולא גרברה). תשובה נכונה.**

20. תשובה (4) נכונה.

נציג את הטענות של אלון בצורה סכמתית :
 כל החולצות המכופתרות ירוקות : חולצה מכופתרת --> חולצה ירוקה
 אין בחנות בגד אדום שאינו עשוי משי : אדום --> משי
 בגד הסותר את שתי הטענות צריך לעמוד בתנאים של שתיהן (חולצה מכופתרת ואדומה).
 כמו כן, הוא צריך להיות בעל תוצאה הפוכה, אך מכיוון ששואלים אותנו מה **אינו** יכול להיות הבגד שמצאה יהודית, ניתן להבין כי אין צורך לבדוק את התוצאה, אלא רק את התנאי - כל בגד שעומד בשני התנאים יכול להיות זה שסותר את הטענות.
 נחפש בגד שאינו עומד בתנאים של אחת הטענות :

- (1) בגד אדום - בגד אדום עומד בתנאי של הטענה השנייה ויכול לעמוד בתנאי של הטענה הראשונה (יכול להיות שהוא חולצה מכופתרת). לפיכך, בגד זה יכול לסתור את שתי הטענות (אם לא יעמוד בתוצאה שלהן). תשובה לא נכונה.
- (2) חולצה - חולצה עומדת בתנאי של הטענה הראשונה, ויכולה לעמוד בתנאי של הטענה השנייה (יכולה להיות חולצה אדומה). תשובה לא נכונה.
- (3) בגד שאינו עשוי משי - ייתכן שבגד זה יעמוד בתנאים של שתי הטענות - חולצה מכופתרת אדומה, ולכן הוא גם יכול לסתור אותן. תשובה לא נכונה.
- (4) **בגד לא מכופתר - בגד לא מכופתר לא יכול להיות חולצה מכופתרת, ולכן אינו עומד בתנאי של הטענה הראשונה ולפיכך לא יכול לסתור אותה. בגד זה לא יכול להיות זה שמצאה יהודית. תשובה נכונה.**

הבנת משפט

קיימים משפטים שבשל אופן ניסוחם ניתן להבינם ביותר מדרך אחת. נתבונן במשפט הבא :

אורית אמרה לאחותה של דפנה שהיא נהנתה מהמסיבה בביתה.

לא ניתן להבין בצורה חד משמעית מי נהנתה במסיבה - האם אורית נהנתה? או שמא דפנה נהנתה?
לא ניתן גם להבין בצורה חד משמעית באיזה בית התרחשה המסיבה - האם בביתה של אורית? או בביתה של דפנה?
או בבית האחות של דפנה?

בשאלות המכילות משפטים רבי משמעות, תיבחן יכולתנו להבין את כל המשמעויות שיכולות להשתמע מהמשפט.

דוגמה ראשונה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

שלושה מתוך ארבעת המשפטים שלפניכם ניתן להבין ביותר מדרך אחת.

מהו המשפט הנותר?

(1) מנהיג המרד המפורסם היה ככל הנראה בן למשפחת איכרים

(2) חתונתו של המלך ג'ורג' היתה מפוארת יותר מזו של אביו

(3) לטקס הגיעו אביו של אמיר ואימא שלו

(4) התנהל דיון על הר הגעש

נבדוק עבור כל תשובה האם ניתן לפרשה ביותר מדרך אחת :

תשובה (1): מילת התואר 'מפורסם' יכולה להתייחס למנהיג או למרד. כלומר :

פירוש א': המנהיג המפורסם של המרד היה בן למשפחת איכרים.

פירוש ב': למרד המפורסם היה מנהיג (שאוילי איננו מוכר כלל) שהיה בן למשפחת איכרים.

התשובה לא מתאימה.

תשובה (2): ניתן להבין את המשפט בדרך אחת בלבד : לאביו של ג'ורג' היתה חתונה. לג'ורג' עצמו היתה חתונה

מפוארת יותר.

התשובה מתאימה.

תשובה (3): המילה 'שלו' יכולה להתייחס לאמיר או לאביו של אמיר. כלומר :

פירוש א': לטקס הגיעו האבא והאימא של אמיר.

פירוש ב': לטקס הגיעו אביו של אמיר ואמו של האב (כלומר, סבתו של אמיר).

התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): המילים 'על הר הגעש' יכולות לתאר את המקום בו התנהל הדיון או את נושא הדיון.

פירוש א': בין האנשים שעמדו על הר הגעש התנהל דיון שנושאו לא ידוע.

פירוש ב': דיון בנושא הר הגעש התנהל במיקום שאינו מפורט.

התשובה לא מתאימה.

התשובה הנכונה היא (2).

דוגמה שנייה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

לפניכם משפט שאפשר להבינו בכמה אופנים: "למשרה זו יכולים להתקבל רק מהנדסים ואדריכלים מצטיינים בעלי ניסיון רב".

איזו מן האפשרויות הבאות לא תיתכן לפי המשפט?

- (1) למשרה יכולים להתקבל אדריכלים שאינם מצטיינים
- (2) למשרה יכולים להתקבל מהנדסים חסרי ניסיון
- (3) למשרה יכולים להתקבל אדריכלים רק אם יש להם ניסיון רב
- (4) למשרה לא יכולים להתקבל מהנדסים שאינם מצטיינים

התיאורים 'מצטיינים' ו-'בעלי ניסיון רב' מופיעים אחרי המילים 'מהנדסים ואדריכלים'. ייתכן שהתיאורים מתייחסים גם למהנדסים וגם לאדריכלים, ולחילופין ייתכן שהם מתייחסים רק לאדריכלים. נבדוק עבור כל תשובה את היתכנותה:

תשובה (1): התיאור 'מצטיינים' מופיע מיד אחרי המילה 'אדריכלים', ולפיכך הוא מתייחס אליו בוודאות. כלומר, לא ייתכן שלמשרה יתקבלו אדריכלים שאינם מצטיינים. התשובה מתאימה.

תשובה (2): ניתן להבין את המשפט כך: "למשרה זו יכולים להתקבל רק אדריכלים מצטיינים בעלי ניסיון רב, ומהנדסים". במקרה זה יכול להתקבל למשרה מהנדס חסר ניסיון. התשובה תיתכן, ולפיכך התשובה לא מתאימה.

תשובה (3): התיאור 'בעלי ניסיון רב' מתייחס בוודאות לאדריכלים. כלומר, בכל פירוש אפשרי למשפט למשרה יתקבלו אדריכלים רק אם הם בעלי ניסיון רב. התשובה תיתכן, ולפיכך התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): ניתן להבין את המשפט כך: "למשרה זו יכולים להתקבל רק מהנדסים מצטיינים בעלי ניסיון רב, ואדריכלים מצטיינים בעלי ניסיון רב". במקרה זה לא יכול להתקבל למשרה מהנדס שאינו מצטיין. התשובה תיתכן, ולפיכך התשובה לא מתאימה.

התשובה הנכונה היא (1).

סידור משפטים

בשאלות אלו מופיע משפט מורכב שיכול להכיל מילות קישור רבות או מילות שלילה רבות. עלינו לנתח את המשפט ולהבין את המשתמע ממנו. לעתים יהיה פגם בהגיון הפנימי, ונידרש לתקן את הבעיה במשפט. כדי לפתור שאלות מסוג זה, ניתן להיעזר ביכולות התמצות והניתוח הלוגי של משפטים שלמדנו בשאלות השלמות משפטים.

דוגמה שלישית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

- ✓ ראשית, נסו לפתור את השאלה בעצמכם.
- ✓ אחר כך בדקו את תשובתכם באמצעות הפתרון המפורט.

"אהוד התבקש שלא למנוע את ביטול הצו, אך לבסוף פעל בצורה הפוכה ממה שנתבקש".

מהמשפט לעיל משתמע כי בסופו של דבר אהוד -

- (1) קיים את הוראות הצו
- (2) פעל בהתאם למה שנתבקש
- (3) מנע את ביטול הצו
- (4) התיר את ביטול הצו

כדי לתמצת את המשפט ננסה להבין את המבנה הכללי שלו: **אהוד התבקש לעשות משהו, ופעל בצורה הפוכה.** כלומר, כדי לדעת מה אהוד עשה, נבדוק מה הוא התבקש לעשות ואז נהפוך אותו.

אהוד התבקש "שלא למנוע את ביטול הצו". ההיפך מ"לא למנוע" משהו, הוא כן למנוע אותו. מכאן, שאהוד כן מנע את ביטול הצו.

התשובה הנכונה היא (3).

דוגמה רביעית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

- ✓ ראשית, נסו לפתור את השאלה בעצמכם.
- ✓ אחר כך בדקו את תשובתכם באמצעות הפתרון המפורט.

לפניכם משפטים שיש פגם בהגיון הפנימי שלהם:

ידעתי שרונית משתתפת רק במשחקים בהם משתתפים פחות מאשר שלושה ילדים.
למרות זאת, כשנאמר לרונית שבמשחק הבא ישתתפו יותר מאשר חמישה ילדים, היא הודיעה שלא תשתתף בו.

איזו מהאפשרויות הבאות לתיקון המשפטים תביא לכך שהם יהיו בעלי הגיון פנימי תקין?

- (1) החלפת המילים "יותר מאשר חמישה" במילים "יותר מאשר שישה"
- (2) החלפת מקומות במשפט בין המילים "פחות מאשר שלושה" למילים "יותר מאשר חמישה"
- (3) החלפת המילים "פחות מאשר שלושה" במילים "פחות מאשר ארבעה"
- (4) החלפת המילים "למרות זאת" במילה "ואכן"

כדי לפתור שאלה זו, ראשית עלינו להבין מה הפגם במשפטים באמצעות ניתוח לוגי שלהם, ולאחר מכן לחפש תשובה שמכילה הצעה לתיקון הפגם הזה.

ננתח את המשפטים:

"ידעתי שרונית משתתפת רק במשחקים בהם משתתפים פחות מאשר שלושה ילדים". נתמצת - **רונית משתתפת רק כשיש מעט ילדים (פחות מ-3)**.

"כשנאמר לרונית שבמשחק הבא ישתתפו יותר מאשר חמישה ילדים, היא הודיעה שלא תשתתף בו". נתמצת - **רונית לא משתתפת כשיש הרבה ילדים (יותר מ-5)**.

שני חלקים אלו מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי המחבר בינם "למרות זאת" הוא קשר של אי-התאמה. זה הפגם הלוגי במשפטים. עתה נבדוק איזו מהתשובות מתקנת את הפגם הלוגי.

תשובה (1): מתקבל: "ידעתי שרונית משתתפת רק במשחקים בהם משתתפים פחות מאשר שלושה ילדים (רונית משתתפת רק כשיש מעט ילדים)". למרות זאת, כשנאמר לרונית שבמשחק הבא ישתתפו יותר מאשר ששה ילדים, היא הודיעה שלא תשתתף בו. " (רונית לא משתתפת כשיש הרבה ילדים). הקשר הלוגי "למרות זאת" עדיין אינו מתאים. התשובה לא מתאימה.

תשובה (2): מתקבל: "ידעתי שרונית משתתפת רק במשחקים בהם משתתפים יותר מאשר חמישה ילדים (רונית משתתפת רק כשיש הרבה ילדים)". למרות זאת, כשנאמר לרונית שבמשחק הבא ישתתפו פחות מאשר שלושה ילדים, היא הודיעה שלא תשתתף בו. " (רונית לא משתתפת כשיש מעט ילדים). הקשר הלוגי "למרות זאת" עדיין אינו מתאים. התשובה לא מתאימה.

תשובה (3): מתקבל: "ידעתי שרונית משתתפת רק במשחקים בהם משתתפים פחות מאשר ארבעה ילדים (רונית משתתפת רק כשיש מעט ילדים)". למרות זאת, כשנאמר לרונית שבמשחק הבא ישתתפו יותר מאשר חמישה ילדים, היא הודיעה שלא תשתתף בו. " (רונית לא משתתפת כשיש הרבה ילדים). הקשר הלוגי "למרות זאת" עדיין אינו מתאים. התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): מתקבל: "ידעתי שרונית משתתפת רק במשחקים בהם משתתפים פחות מאשר שלושה ילדים (רונית משתתפת רק כשיש מעט ילדים)". ואכן, כשנאמר לרונית שבמשחק הבא ישתתפו יותר מאשר חמישה ילדים, היא הודיעה שלא תשתתף בו. " (רונית לא משתתפת כשיש הרבה ילדים). שני חלקי המשפט מתאימים זה לזה. הקשר הלוגי "ואכן" הוא קשר של התאמה. לפיכך, המשפט שהתקבל תקין מבחינה לוגית. התשובה מתאימה.

התשובה הנכונה היא (4).

דוגמה חמישית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

יואב: "החוק הכופה על מעסיקים בענף הטקסטיל לאפשר לעובדיהם לצאת לחופשה שנתית בעת שהעובדים נדרשים לה, ולא בהכרח לפי צרכיהם של המעסיקים, הוא הכרחי, וכל ניסיון לבטלו נעשה משיקולים זרים שעניינם אינו הגנה על זכויות העובד".

איזה מהחלקים בדבריו של יואב מעיד על כך שהמעסיקים בענף הטקסטיל אינם שבעי רצון מהמצב הנוכחי?

(1) הכופה

(2) לאפשר

(3) צרכיהם

(4) זרים

נבדוק איזו מהתשובות המוצעות מכילה את החלק בדבריו של יואב המעיד על כך שהמעסיקים בענף הטקסטיל אינם שבעי רצון מהמצב הנוכחי:

תשובה (1): השימוש המקובל במילה "כופה" נעשה כדי לתאר פעולה שמטרתה לאלץ מישהו לבצע דבר מה בניגוד לרצונו. בנסיבות המתוארות בשאלה זו - החוק מאלץ את המעסיקים בענף הטקסטיל לתת לעובדיהם חופשה כאשר העובדים נדרשים לה, אף אם הדבר מתבצע בניגוד לרצונם של המעסיקים. התשובה מתאימה.

תשובה (2): השימוש המקובל במילה "לאפשר" נעשה כדי לתאר פעולה שמטרתה יצירת תנאים בהם התרחשותו של דבר מה תיתכן. בנסיבות המתוארות בשאלה זו - המעסיקים יוצרים תנאים בהם העובדים יכולים לצאת לחופשה בעת שהעובדים נדרשים לה. התשובה לא מתאימה.

תשובה (3): השימוש המקובל במילה "צרכיהם" נעשה כדי לתאר דבר מה נחוץ. בנסיבות המתוארות בשאלה זו - החוק קובע כי צרכיהם של המעסיקים אינם הגורם המשפיע על מועד החופשה השנתית של העובדים בענף הטקסטיל. התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): המילה "זרים" מובאת בצירוף המילים "שיקולים זרים". משמעות הצירוף היא גורמים שמשפיעים על עניין כלשהו למרות שאינם רלוונטיים לעניין. בנסיבות המתוארות בשאלה זו - יואב טוען שניסיונות לביטול החוק נעשים משיקולים שאינם רלוונטיים לעניין. התשובה לא מתאימה.

התשובה הנכונה היא (1).

דוגמה שישית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

גן-החיות פתוח למבקרים בשעות היום בלבד, ונסגר למבקרים בשעות הלילה ועד שעות היום שלמחרת. מנהלת גן-החיות טוענת כי פתיחת גן-החיות למבקרים גם בשעות הלילה תביא להגדלה משמעותית של מספר המבקרים בגן-החיות, לא רק בשל מבקרים שיכולים להגיע לגן-החיות רק בשעות הלילה, אלא גם בשל מבקרים שכבר ביקרו בגן-החיות בשעות היום.

הטענה של מנהלת גן-החיות מבוססת על הנחה שאינה מופיעה במפורש בדבריה. מהי הנחה זו?

- (1) פתיחת גן-החיות בשעות הלילה עשויה להפריע לבעלי-החיים ששוכנים בתחום גן-החיות
- (2) ייתכן שמבקרים שכבר היו בגן-החיות לא יירצו לבקר בו פעם נוספת
- (3) חלק מהמבקרים בגן-החיות יכולים להגיע אליו רק בשעות הבוקר
- (4) במהלך הלילה ניתן לצפות בבעלי-חיים אחרים מאלו בהם ניתן לצפות בשעות היום

נבדוק איזו מהתשובות מכילה הנחה שאינה מופיעה במפורש בדבריה ושעליה מבוססת טענתה של מנהלת גן-החיות:

תשובה (1): אין בדבריה של מנהלת גן-החיות התייחסות ישירה או עקיפה להשפעה של המבקרים על בעלי החיים ששוכנים בתחום גן-החיות. התשובה לא מתאימה.

תשובה (2): להנחה לפיה ייתכן שמבקרים שכבר היו בגן-החיות לא יירצו לבקר בו פעם נוספת יש שתי השפעות אפשריות על סברתה של מנהלת גן-החיות: ניתן לומר שהנחה זו נוגדת את סברתה של המנהלת, שכן היא סומכת על כך שיהיו מבקרים שהגיעו ביום ויגיעו שנית בלילה. לחלופין ניתן לומר כי המנהלת לוקחת בחשבון כי יהיו מבקרים שלא ירצו לבקר בגן-החיות פעם נוספת, והדבר אינו קשור כלל לטענתה. כך או כך, הנחה זו אינה עומדת בבסיס טענתה של מנהלת גן-החיות. התשובה לא מתאימה.

תשובה (3): גם להנחה לפיה חלק מהמבקרים בגן-החיות יכולים לבקר בו רק בשעות הבוקר יש שתי השפעות אפשריות על סברתה של מנהלת גן-החיות: ניתן לומר שהנחה זו נוגדת את סברתה של המנהלת שכן היא סומכת על כך שיהיו מבקרים שיוכלו להגיע בלילה. לחלופין ניתן לומר כי המנהלת לוקחת בחשבון כי יהיו מבקרים שיכולים להגיע אליו רק בשעות הבוקר, והדבר אינו קשור כלל לטענתה. כך או כך, הנחה זו אינה עומדת בבסיס טענתה של מנהלת גן-החיות. התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): תמריץ למבקרים שביקרו בגן-החיות בשעות היום לשוב ולבקר בשעות הלילה עשוי להיות כי במהלך הלילה ניתן לצפות בבעלי-חיים אחרים מאלו בהם ניתן לצפות בשעות היום. זוהי ההנחה עליה מבוססת טענתה של מנהלת גן-החיות. התשובה מתאימה.

התשובה הנכונה היא (4).

תרגול שאלות מבחניות אמת

תרגול

1. בארצות הברית מספקים יותר ממאה כורים גרעיניים כחמישית מתפוקת החשמל הכוללת של המדינה, ואף ש____, התפוקה הגרעינית של ארצות הברית גדלה משנה לשנה, עם התפתחותה של הטכנולוגיה.

איזו מן האפשרויות הבאות משלימה את המשפט שלעיל באופן הטוב ביותר?

- (1) בעשרים השנים האחרונות לא גדל מספר הכורים במדינה
- (2) התעשייה הגרעינית התפתחה עד מאוד בעשרים השנים האחרונות
- (3) כורים גרעיניים נוספים אמורים להיכנס לשימוש בשנים הקרובות
- (4) הדרישה לאנרגיה גרעינית, הנחשבת נקייה יותר, גדלה והולכת

2. בכניסה לתערוכה בנושא חיות מחמד קידם את פני המבקרים שלט שיש כמה אפשרויות להבינו:

הכניסה לתערוכה מותרת רק לבעלי כלבים וחתולים גיינג'ים

למי מן המבקרים הבאים לא תותר הכניסה לתערוכה, אף לא לפי אחת מן האפשרויות האלה?

- (1) לאדם שחור שיער שבבעלותו חתול לבן ואין לו כלב
- (2) לאדם ששערו חום ובבעלותו כלב שחור וחתול גיינג'י
- (3) לאדם גיינג'י שבבעלותו חתול שחור וכלב שחור
- (4) לאדם שבבעלותו חתול גיינג'י וכלב גיינג'י

3. עדי ואמה טיילו בשמורה. עדי שאלה את אמה: "האם בין העופות הדורסים בשמורה נמצא גם בז היערות?" אמה עיינה בעלון למבקרים והשיבה: "כאן כתוב שבשמורה זו יש רק דורסי לילה, ואם כך, הוא ודאי אינו נמצא כאן - הרי עיניו מצויות בצדי ראשו."

איזו מהטענות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הטענה שעליה התבססה אמה של עדי בדבריה?

- (1) עיניהם של כל דורסי הלילה מצויות בצדי ראשם
- (2) אין דורסי יום שעיניהם מצויות בקדמת ראשם
- (3) כל העופות הדורסים שעיניהם מצויות בצדי ראשם אינם דורסי לילה
- (4) רק עופות דורסים שעיניהם מצויות בקדמת ראשם הם דורסי יום

4. במחקרים נמצא כי רוב הפעוטות מזהים את עצמם במראה בגיל שנה. על סמך ממצא זה קבע חוקר כי האינטליגנציה של רוב הפעוטות בגיל שנה גבוהה מהאינטליגנציה של כלב.

על איזו מן ההנחות שלהלן קביעה זו מבוססת?

- (1) האינטליגנציה של כלבים אינה גבוהה מספיק כדי לזהות את עצמם במראה
- (2) היכולת של פעוטות לזהות את עצמם במראה תורמת לאינטליגנציה שלהם
- (3) האינטליגנציה של פעוטות בגיל שנה כבר גבוהה מהאינטליגנציה של כלבים
- (4) יש פעוטות שמתחילים לזהות את עצמם במראה רק לאחר גיל שנה

5. דני: "אף שמרבית העדפותיי בתחומי האמנות בכלל ובקולנוע בפרט השתנו בשנים האחרונות מן הקצה אל הקצה, בנוגע לצפייה בסרטים שוודיים עמדתי רק התחזקה: מעולם לא נהייתי לצפות בסרטים אלה יותר משאני נהנה מכך היום."

איזה מהדברים הבאים משתמע מדבריו של דני?

- (1) טעמו בקולנוע לא השתנה שינוי קיצוני בשנים האחרונות
- (2) זה שנים הוא נהנה לצפות בסרטים שוודיים
- (3) השינוי הקיצוני ביותר בטעמו האמנותי חל בעמדתו בנוגע לסרטים שוודיים
- (4) העדפותיו בתחומי האמנות אינן תלויות במידת ההנאה שהוא שואב מהם

6. הלך ציטוט ממאמר: "ליוספוס שמור מקום של כבוד בקרב ההיסטוריונים היוונים והרומים. בכתיבתו היה לו למופת בראש ובראשונה ההיסטוריון הדגול של העת העתיקה תוקידידס, ובהשפעתו הוא סיגל לו כמה עקרונות."

איזו מן הטענות שלהלן נכונה על פי הציטוט?

- (1) יוספוס נתפס כהיסטוריון החשוב ביותר בקרב ההיסטוריונים היוונים והרומים, והיסטוריונים אחרים ראו בו דמות נערצת
- (2) בקרב ההיסטוריונים היוונים והרומים היה תוקידידס ההיסטוריון שהושפע מכתבתו של יוספוס יותר מכול
- (3) תוקידידס, ההיסטוריון המהולל, הוא שהשפיע במידה הרבה ביותר על כתיבתו של יוספוס
- (4) יוספוס למד רבות מכתבתו של ההיסטוריון תוקידידס, אולם בחר לזנוח רבים מעקרונותיו

7. אורן ליוסי: "רבים מחבריי עזבו את דירותיהם ברחוב הכלנית ועברו לרחוב הנרקיס." יוסי בתגובה: "זו עוד הוכחה לכך שאנשים מוכנים לוותר על מקום חניה בקרבת ביתם לטובת מגורים ברחוב שיש בו יותר מסעדות טובות."

מדבריו של יוסי משתמע כי הוא סבור שבהשוואה לרחוב הנרקיס, ברחוב הכלנית יש _____ מסעדות טובות ו _____ יותר למצוא חניה קרוב לבית.

- (1) יותר / קשה
- (2) פחות / קל
- (3) יותר / קל
- (4) פחות / קשה

8. נוגה: "חני שמש מוכשרת כל כך! אין לה כל השכלה מוזיקלית, ובכל זאת השיר שלה מושמע ברדיו ללא הרף."

שלומית: "דומני שאת מגזימה. _____."

איזו מן האפשרויות הבאות אינה משלימה באופן הגיוני את דבריה של שלומית?

- (1) השיר הושמע רק בתחנה מקומית, ולתחנה קהל מאזינים מצומצם
- (2) היא למדה מוזיקה רק שנה אחת, בבית הספר היסודי
- (3) השיר חייב את הצלחתו למילים וללחן שחיברה נטע דדון, חני רק שרה אותו
- (4) השיר הושמע רק שלוש פעמים, בשעת לילה מאוחרת

9. דנה: "רותי סיפרה לי כי חברתה של אחותה, שאותה פגשה אתמול, אמרה לה שהיא אינה מסכימה עם דעותיה הפוליטיות".

איזו מן האפשרויות הבאות אינה יכולה להשתמע מן המשפט שאמרה דנה?

- (1) רותי פגשה אתמול חברה של אחותה, וחברה זו אינה מסכימה עם דעותיה הפוליטיות של רותי
- (2) רותי פגשה אתמול חברה של אחותה, והחברה אינה מסכימה עם דעותיה הפוליטיות של האחות
- (3) רותי פגשה אתמול את אחותה, וחברתה של אחותה זו אינה מסכימה עם דעותיה הפוליטיות של רותי
- (4) רותי פגשה אתמול את אחותה, וזו אינה מסכימה עם דעותיה הפוליטיות של דנה

שאלות 10-11 נוגעות לקטע הבא:

במאמר בעיתון נכתבו הדברים האלה: "חוה תובל מבקרת בספרה האחרון את התפשטותו של השיח הפסיכולוגי, המייצר לדידה השפעה רבה מדי שלעתים אף מזיקה. חוששני כי הביקורת הנוקבת של תובל מעידה על מעין 'קנאת דיסציפלינה', שהרי הפסיכולוגיה יצאה אל העולם והצליחה לשנותו לפני ולפנים, ואילו הסוציולוגיה נשארה במגדלי השן ובקושי מצליחה להשמיע משם קול ענות חלושה".

10. מה משתמע מהקטע המצוטט?

- (1) לדעת כותב המאמר, ספרה של חוה תובל לוקה בסתירות רבות
- (2) כותב המאמר יוצא נגד השפעות הפסיכולוגיה בעולם
- (3) לסוציולוגיה הייתה בעבר השפעה גדולה על העולם
- (4) עיסוקה של חוה תובל הוא בתחום הסוציולוגיה

11. להלן ארבע הצעות להחלפת מילים במשפט הראשון המצוטט מן המאמר ("חוה תובל ... אף מזיקה").

איזו מההחלפות המוצעות תהפוך את המשפט לחסר היגיון פנימי?

- (1) החלפת המילה "מבקרת" במילה "בוחנת"
- (2) החלפת המילה "התפשטותו" במילה "האדרתו"
- (3) החלפת המילה "לדידה" במילה "לצורה"
- (4) החלפת המילים "שלעתים אף" במילים "שכמעט אינה"

12. יהושוע: "אני סבור שאין סיכוי שבתחרות ריצה אודי ינצח את איתי, לא כל שכן את ערן."
רות: "אני מבינה מדבריך שאתה חושב שאיתי בכושר פחות טוב מערן."

בבסיס טענתה של רות עומדת ההנחה שאם בתחרות ריצה _____, אז אדם ג בכושר טוב יותר מאדם ב.

- (1) הסיכוי שאדם א ינצח את אדם ב גבוה מהסיכוי שאדם א ינצח את אדם ג
- (2) הסיכוי שאדם ב ינצח את אדם א גבוה מהסיכוי שאדם ב ינצח את אדם ג
- (3) הסיכוי שאדם ב ינצח את אדם א גבוה מהסיכוי שאדם ג ינצח את אדם א
- (4) הסיכוי שאדם ב ינצח את אדם ג גבוה מהסיכוי שאדם ג ינצח את אדם ב

13. דקלה אמרה להדס: "אני יודעת שאם אֶזְמִין למסיבה את מיכל ולא אֶזְמִין את נועה, נועה תיעלב, אך מכיוון שאם אֶזְמִין את נועה, היא תצפה ממני שלא להזמין את סמדר, ואותה אני מוכרחה להזמין - בכל זאת לא תהיה לי בררה אלא להעליב את נועה".

בתגובה שאלה הדס את דקלה שאלה שמראה שהיא לא הבינה נכון את דבריה.

איזו מן השאלות הבאות היא המתאימה ביותר להיות השאלה ששאלה הדס?

- (1) מדוע אינך יכולה שלא להזמין את מיכל וכך למנוע את הסכנה שנועה תיעלב אם לא תוזמן?
- (2) מדוע את מוכרחה להזמין את סמדר?
- (3) מדוע אינך חושבת שבכל מקרה נועה תיעלב אם תחליטי שלא להזמין אותה, גם אם לא תזמיני את מיכל?
- (4) מדוע את חושבת שנועה תיעלב אם לא תזמיני את סמדר?

14. פרשנית פוליטית אמרה: "לפי שעה אין אלה אלא סימנים ראשוניים בלבד, ולנוכח התופעות האחרות המתרחשות במדינה, עדיין רב הספק אם הלך הרוחות הבא בהפגנה זו לידי גילוי, עתיד לקנות לו אחיזה של ממש".

איזה מן המשפטים הבאים מביע את אותה משמעות המובעת במשפט שאמרה הפרשנית?

- (1) לא ברור עד כמה הלך הרוחות שבא לידי ביטוי בהפגנה זו ישתרש, נוכח הדברים האחרים הקורים במדינה
- (2) אם נשים לב לתופעות אחרות הקורות במדינה, לא נוכל להטיל ספק בעובדה שהלך הרוחות המתגלה בהפגנה זו עתיד להתפשט באופן ממשי
- (3) לא ברור באיזו מידה הלך הרוחות שבא לידי ביטוי בהפגנה זו מייצג באופן ממשי את המתרחש כרגע במדינה
- (4) אמנם אין אלה סימנים ראשוניים בלבד, אלא שלפי שעה עדיין יש ספק אם הלך הרוחות שהתגלה בהפגנה זו עתיד לקנות לו אחיזה של ממש במדינה

15. לפניכם משפט שהושמט ממנו חלק (מילה אחת או כמה מילים):

הארוחה אצל סבתי הייתה נפלאה כתמיד, ו _____ המטעמים ערב לחכי צלי הבשר.

באיזה מן המשפטים הבאים החלק שהושמט יכול להיות אותו החלק שהושמט במשפט לעיל?

- (1) ספרה הקודם של זכאי הצליח _____ ספרה החדש.
- (2) אני מתעלמת _____ המודעות הנשלחות אלי בדואר, אך לא פעם אני קוראת אחת מהן בעיון.
- (3) _____ סרטיו המאוחרים של גורביץ', סרטיו המוקדמים דווקא חביבים עליי.
- (4) אינני מסכים עם רבות מהחלטות הוועדה, אך החלטה זו מרגיזה אותי _____ האחרות.

16. קליסטרו היה צייר שחי במאה הקודמת וצייר אך ורק דיוקנאות. לפניכם משפט הלקוח מתוך ספר ביוגרפי שנכתב עליו, שאפשר להבינו בשני אופנים: "בדיוקנאות שצייר קליסטרו הופיעו רק נסיכים גבהי קומה ובעלי שיער אדמוני".

איזו מהאפשרויות הבאות לא תיתכן לפי שום אופן שבו אפשר להבין את המשפט?

- (1) באחד מדיוקנאותיו של קליסטרו הופיע איכר בעל שיער אדמוני שאינו גבה קומה
- (2) באף אחד מדיוקנאותיו של קליסטרו לא הופיע איכר בעל שיער אדמוני שאינו גבה קומה
- (3) באחד מדיוקנאותיו של קליסטרו הופיע נסיך גבה קומה שאינו בעל שיער אדמוני
- (4) באחד מדיוקנאותיו של קליסטרו הופיע איכר גבה קומה שאינו בעל שיער אדמוני

17. חוקר הספרות עוואט טוען כי במאה ה-20, יצירות ספרותיות שנכתבו במקורן בשפה שאינה שפת האם של כותבן שמרו על הפופולריות שלהן בעולם יותר מיצירות אחרות, משום שהיה קל יותר לתרגמן תרגום קולח וטבעי לשפות אחרות.

איזו מההנחות הבאות נמצאת בבסיס טענתו של עוואט?

- (1) על המתרגם לשאוף לנאמנות רבה ככל האפשר לטקסט המקורי
- (2) יש נטייה לתרגם יצירות ספרותיות שכבר זכו לפופולריות במקום שבו נכתבו
- (3) יצירות שלא נכתבו בשפת האם של מחבריהן זכו לתרגומים רבים יותר מיצירות אחרות
- (4) כאשר אנו חשים כי הטקסט שאנו קוראים מתורגם תרגום שאינו קולח, פוחתת הנאתנו מהקריאה

18. טענה: אף לא אחד מן הרופאים שהחלו לעבוד בבית החולים "ברקת" במחצית השנה האחרונה הוא מומחה ברפואת עיניים.

תשובה **שלילית** על איזו מן השאלות שלהלן תאפשר לקבוע **בוודאות** שהטענה נכונה?

- (1) האם כל הרופאים שהחלו לעבוד בבית החולים "ברקת" במחצית השנה האחרונה הם מומחים ברפואת עיניים?
- (2) האם יש רופא שהחל לעבוד בבית החולים "ברקת" במחצית השנה האחרונה והוא מומחה לא רק בכירורגיה?
- (3) האם נכון שרק אחד מן הרופאים שהחלו לעבוד בבית החולים "ברקת" במחצית השנה האחרונה אינו מומחה ברפואת עיניים?
- (4) האם כל הרופאים שהחלו לעבוד בבית החולים "ברקת" במחצית השנה האחרונה הם מומחים ברפואת ילדים?

19. לפניכם משפט שהושמט ממנו חלק (מילה אחת או כמה מילים):

בקונצרט בוצעו, _____ יצירות של מלחינים החיים בארץ, יצירות של מלחינים שנולדו בישראל אך מתגוררים בחו"ל.

באיזה מן המשפטים הבאים החלק שהושמט יכול להיות אותו חלק שהושמט במשפט לעיל?

- (1) אף כי המנכ"ל צפוי להודיע על הרפורמה כבר בשבוע הקרוב, _____ שיישומה יתחיל רק בעוד חודשים רבים.
- (2) _____ ד"ר כהן, הצלחנו לגייס למחקר החדש עוד שני חוקרים מתחום הביולוגיה המולקולרית.
- (3) הממשל האמריקני יישם בשנים האלה _____ מדיניות של התערבות פעילה בענייני מדינות אחרות, כי אם גם מדיניות פנים שנדרש לה תקציב גדול מאי-פעם.
- (4) _____ המשתתפות בהפגנה החזיקו שלטים הקוראים להנהיג הקלות במס למשפחות חד-הוריות.

20. להלן כותרת שהופיעה בעיתון, שאפשר להבינה בשני אופנים:

התחקיר לגבי המבצע שנערך בשבוע שעבר לוקה בחוסר מקצועיות

איזו מן האפשרויות הבאות אינה נובעת אף לא מאחד האופנים שבו אפשר להבין את הכותרת?

- (1) המבצע נערך אתמול, והוא לוקה בחוסר מקצועיות
- (2) התחקיר נערך אתמול, והוא לוקה בחוסר מקצועיות
- (3) התחקיר לא בהכרח נערך אתמול, והוא לוקה בחוסר מקצועיות
- (4) המבצע לא בהכרח נערך אתמול, והתחקיר לגביו לוקה בחוסר מקצועיות

הבנת משפט - תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
4	4	2	2	3	2	1	3	1	1	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
1	2	2	4	4	4	1	4	1	4	תשובה

1. תשובה (1) נכונה.

- (1) תשובה נכונה, כי היא יוצרת משפט תקין מבחינה לוגית - למרות שמספר הכורים לא גדל, התפוקה שלהם גדלה עם התפתחות הטכנולוגיה.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שהיא מציגה את הגידול בתפוקה הגרעינית של ארה"ב כמשהו שקרה למרות התפתחות התעשייה הגרעינית, על אף שקשר זה הוא קשר של סיבה ותוצאה ולא של ניגוד.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שכניסתם לשימוש של כורים גרעיניים נוספים לא נוגדת את הגידול בתפוקה הגרעינית משנה לשנה.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שאין קשר של ניגוד בין זה שהדרישה לאנרגיה גרעינית גדלה לבין זה שהתפוקה הגרעינית גדלה.

2. תשובה (1) נכונה.

- מהשלט עולה כי האנשים להם הכניסה מותרת הם או אנשים שברשותם גם כלב וגם חתול בעל פרווה גיינגיית - תשובות (2) ו-(4) מתאימות, או אנשים גיינגיים בעלי כלב וחתול - תשובה (3) מתאימה.
- לאיש בתשובה הראשונה אין לא שיער גיינגיי ולא חתול גיינגיי, ולכן הוא אינו עומד בדרישות.

3. תשובה (3) נכונה.

- מדבריה של אמה של עדי משתמע שהעובדה שענינו של הבז נמצאות בצדי ראשו מעידה על כך שהוא אינו דורס לילה. מכאן, שהטענה עליה היא מתבססת היא שכל העופות הדורסים שענייהם מצויות בצדי ראשם אינם דורסי לילה.

4. תשובה (1) נכונה.

- החוקר קבע כי האינטליגנציה של פעוטות בני שנה גבוהה מהאינטליגנציה של כלבים, משום שהם מזהים את עצמם במראה.
- (1) תשובה נכונה. על מנת להשוות בין כלבים לבין פעוטות יש להתבסס על נתון דומה לגבי כלבים. משום שהחוקר הסיק כי רמת האינטליגנציה של תינוקות גבוהה מזו של כלבים, הנתון צריך להצביע על הצלחה גבוהה של הפעוטות מזו של הכלבים.
- (2) תשובה לא נכונה. מנתון זה לא ניתן להסיק על השוני בין פעוטות לכלבים.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא המסקנה עצמה. אם המסקנה הייתה ידועה החוקר לא היה צריך להסיק אותה.
- (4) תשובה לא נכונה. מנתון זה לא ניתן להסיק על השוני בין פעוטות לכלבים.

5. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שבפסקה נכתב כי העדפותיו של דני בתחום הקולנוע השתנו מן הקצה אל הקצה, כלומר עברו שינוי קיצוני בשנים האחרונות
- (2) **תשובה נכונה, משום שדני טוען שכיום הוא נהנה מצפייה בסרטים שבדיים, ושעמדתו בנוגע אליהם רק התחזקה בשנים האחרונות, כלומר במשך השנים האחרונות הוא נהנה מצפייה בהם.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שנאמר שהעדפותיו עברו שינויים מן הקצה אל הקצה. ניתן להבין שהוא אוהב כיום דברים שלא אהב בעבר ולהפך. שינויים אלו קיצוניים הרבה יותר מהשינוי בדעותיו בנוגע לסרטים שבדיים, שנתרו אוהדות.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שדני מציג את העדפותיו בתחום האמנות ונותן כדוגמה את העדפתו לסרטים שבדיים, ומנמק אותה במידת ההנאה שהוא שואב מהם. מכאן ניתן ללמוד שהעדפותיו תלויות במידת ההנאה שלו.

6. תשובה (3) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שלא נכתב כי יוספוס היה ההיסטוריון החשוב ביותר.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שיוספוס הושפע מתוקידידס, ולא להפך.
- (3) **תשובה נכונה, משום שכתוב כי תוקידידס הוא הסטריון דגול, כלומר מהולל, וכי יוספוס הושפע בראש ובראשונה ממנו, כלומר, הוא שהשפיע על כתיבתו של יוספוס יותר מכל.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שלא כתוב כי קיימים עקרונות של תוקידידס שיוספוס הזניח.

7. תשובה (2) נכונה.

מחילופי הדברים בין אורן ליוסי ניתן להסיק כי האנשים שעברו מרחוב הכלנית לרחוב הנרקיס וויתרו על חנייה בקרבת ביתם לטובת מגורים ברחוב עם יותר מסעדות. מכאן, שברחוב כלנית קל יותר למצוא חנייה, אך יש פחות מסעדות טובות מברחוב נרקיס.

8. תשובה (2) נכונה.

נוגה טוענת שחני מוכשרת ומצליחה. שלומית חושבת שנוגה מגזימה, ולכן המשך לוגי תקין למשפט יחליש את הטענה שחני מוכשרת ומצליחה. בתשובה השנייה שלומית טוענת כי חני למדה מוזיקה רק שנה אחת, דבר שמחזק את הטענה שחני מוכשרת, ולא מצביע על כך שנוגה הגזימה.

9. תשובה (4) נכונה.

התשובות הראשונה, השנייה והשלישית אינן נכונות משום שהחלק במשפט "שאותה פגשה אתמול" עשוי להתייחס לאחותה של רותי או לחברתה. בנוסף, המילה "דעותיה" עשויה להתייחס לדעותיה של רותי או לדעותיה של האחות.

תשובה (4) נכונה, משום שדנה היא הדוברת. לכן, אם הכוונה במשפט היא לדעותיה של דנה על דנה היה להשתמש בגוף ראשון יחיד, ולא במילה דעותיה, שנאמרת בגוף שלישי.

10. תשובה (4) נכונה.

לדעת הכותב, הביקורת של תובל כלפי התפשטות השיח הפסיכולוגי מעידה על "קנאת דיסציפלינה", כלומר, קנאה של תובל במקצוע הפסיכולוגיה. הוא טוען שהיא מקנאה משום שבעוד שהפסיכולוגיה שינתה את העולם, לסוציולוגיה אין כמעט השפעה. מכך משתמע שתובל עוסקת בתחום הסוציולוגיה.

11. תשובה (4) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שגם אם נחליף את המילה "מבקרת" במילה "בוחנת" נובע מהחלק השני של המשפט: "המייצר לדידה השפעה רבה מדיי שלעיתים אף מזיקה", שיש לה ביקורת כלפי התפשטות השיח הפסיכולוגי. מכאן, למשפט החדש יש אותה משמעות בדיוק כמו למשפט המקורי.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שאם נחליף את המילה "התפשטותו" במילה "האדרתו", חלק זה של המשפט ימשיך לבטא תופעה של השפעה גדולה של הפסיכולוגיה, והמשפט ישמור על ההיגיון שלו.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שאם נחליף את המילה "לדידה", לדעתה, במילה "לצורה" המשפט ישמור על ההיגיון שלו, לפיו תובל אינה מרוצה מהתפשטות השיח הפסיכולוגי.
- (4) **תשובה נכונה, משום שאם ההשפעה של התפשטות השיח הפסיכולוגי כמעט אינה מזיקה אין צורך לבקר אותה והיא אינה רבה מדיי.**

12. תשובה (1) נכונה.

- תחילה, נבין את דו-השיח שלעיל: יהושוע סבור שאודי לא ינצח את איתי, ואף בטוח יותר שאודי לא ינצח את ערן. כלומר, את ערן קשה יותר לנצח מאשר את איתי. רות מבינה מדבריו שערן בכושר טוב יותר מאיתי, כיוון שאת ערן יהיה קשה יותר לנצח.
- כעת נחליף את השמות באותיות: לפי סוף המשפט שלעיל - ערן (אדם ג) בכושר טוב יותר מאיתי (אדם ב). כלומר, הסיכוי שאודי (א) ינצח את איתי (ב) גבוה מהסיכוי שאודי (א) ינצח את ערן (ג), ולכן ערן (ג) בכושר טוב יותר מאיתי (ב).

13. תשובה (4) נכונה.

- דקלה טוענת כי היא מוכרחה להזמין את סמדר למסיבה. היא מודעת לכך שנועה תצפה ממנה שלא להזמין את סמדר, בקשה לה היא לא תוכל להיענות, ולכן בוחרת שלא להזמין את נועה. יחד עם זאת, היא יודעת שאם היא תזמין את מיכל למסיבה, ולא תזמין את נועה, נועה תיעלב.
- (1) תשובה לא נכונה. דקלה טוענת כי היא לא רוצה להזמין את נועה, ויודעת כי נועה תיעלב כי היא תזמין את מיכל, אך לא תזמין אותה. הדס שואלת שאלה רלוונטיות. אם נועה תיעלב כי מיכל תזמין והיא לא, ניתן למנוע זאת בכך שדקלה לא תזמין גם את מיכל.
- (2) תשובה לא נכונה. דקלה טוענת כי היא חייבת להזמין את סמדר.
- (3) תשובה לא נכונה. דקלה טוענת כי נועה תיעלב כי מיכל תזמין והיא לא. הדס מעלה את האפשרות לפיה נועה תיעלב גם אם מיכל לא תזמין.
- (4) **תשובה נכונה. נועה תיעלב אם היא לא תזמין, ולא אם סמדר לא תזמין. יתר על כן, נכתב כי נועה לא רוצה שסמדר תזמין למסיבה.**

14. תשובה (1) נכונה.

- (1) **תשובה נכונה. הפרשנית הפוליטית טוענת שבגלל תופעות אחרות שמתרחשות במדינה קיים סיכוי גבוה שהלך הרוחות שבא לידי ביטוי בהפגנה לא יקנה לו אחיזה של ממש, כלומר לא ישתרש.**
- (2) תשובה לא נכונה, משום שעל פי הפסקה רב הספק אם זה יקרה, כלומר, נוכל להטיל ספק בכך.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שלא נאמר על הלך הרוח שלא ברור כמה הוא מייצג את המתרחש במדינה, אלא שלא ברור האם הוא יקנה לו אחיזה של ממש.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שע"פ הפרשנית אלו רק הסימנים הראשוניים, בניגוד לתשובה זו, שטוענת כי אלו אינם הסימנים הראשוניים.

15. תשובה (4) נכונה.

הקשר במשפט הוא קשר של השוואה. הדובר משבח את טעמו של צלי הבשר שערב לחכו יותר מטעמם של כל שאר המטעמים. חלק שיכול להתאים הוא "יותר מכל":

הארוחה אצל סבתי הייתה נפלאה כתמיד, ו**יותר מכל** המטעמים ערב לחכי צלי הבשר.

נחפש משפט שהחלק החסר שיכול להתאים בו הוא "יותר מכל":

- (1) ספרה הקודם של זכאי הצליח **יותר מכל** ספרה החדש. לא מתאים - תשובה לא נכונה.
- (2) אני מתעלמת **יותר מכל** המודעות הנשלחות אליי בדואר, אך לא פעם אני קוראת אחת מהן בעיון. לא מתאים - תשובה לא נכונה.
- (3) **יותר מכל** סרטיו המאוחרים של גורביץ', סרטיו המוקדמים דווקא חביבים עליי. לא מתאים - תשובה לא נכונה.
- (4) **אינני מסכים עם רבות מהחלטות הוועדה**, אך החלטה זו מרגיזה אותי **יותר מכל** האחרות. מתאים - תשובה נכונה.

16. תשובה (4) נכונה.

את המשפט שלעיל ניתן להבין בשני אופנים. תחילה, ננסה להבין אותם. בדיוקנאות שצייר הופיעו "רק נסיכים גבהי קומה ובעלי שיער אדמוני". דו המשמעות יוצר שני תנאים:

- בדיוקנאותיו הופיעו רק נסיכים גבהי קומה שהם גם בעלי שיער אדמוני
- בדיוקנאותיו הופיעו שני סוגי אנשים: נסיכים גבהי קומה ואנשים בעלי שיער אדמוני

כעת עלינו לבדוק איזו מהתשובות לא מתאימה לאף אחת מן האפשרויות להבנת המשפט.

- (1) איכר בעל שיער אדמוני שאינו גבה קומה מתאים לאפשרות השנייה, לפיה בדיוקנאותיו של קליסטרו יש אנשים בעלי שיער אדמוני. תשובה לא נכונה.
- (2) אנו יודעים מי עשוי היה להופיע בדיוקנאותיו של קליסטרו. גם מי שקיים את כל התנאים לא בהכרח צויר ולכן המקרה אפשרי. תשובה לא נכונה.
- (3) נסיך גבה קומה שאינו בעל שיער אדמוני מתאים לאפשרות השנייה, לפיה בדיוקנאותיו של קליסטרו הופיעו נסיכים גבהי קומה. תשובה לא נכונה.
- (4) **איכר גבה קומה שאינו בעל שיער אדמוני לא מתאים לאף אחת מן האפשרויות להבנת המשפט. לפי האפשרות הראשונה איכר כלל לא יכול להופיע בדיוקנאות (רק נסיכים גבהי קומה ואדומי שיער). לפי האפשרות השנייה, אדם שאינו נסיך יכול להופיע בדיוקנאות בתנאי שהוא בעל שיער אדמוני. תשובה נכונה.**

17. תשובה (4) נכונה.

עוואט טוען שיצירות שנכתבו ע"י סופר בשפה שאינה שפת האם שלו, הצליחו לשמור על הפופולריות שלהן בעולם טוב יותר מיצירות אחרות. הוא טוען שהסיבה לכך היא שקל יותר היה לתרגם אותן באופן קולח. מכאן, שעוואט מקשר בין יצירה שלא שמרה על הפופולריות שלה, כלומר הייתה פחות אהובה, לכך שלא היה לה תרגום קולח.

18. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שעצם העובדה שלא כל הרופאים הם מומחים ברפואת עיניים, לא סותרת את זה שאחד מהם כן.
- (2) **תשובה נכונה, משום שמתשובה שלילית על השאלה המוצגת בה נובע שכל הרופאים מומחים רק בכירורגיה, כלומר אף אחד מהם אינו מומחה ברפואת עיניים.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שיתכן שיש מספר רופאים שאינם מומחים ברפואת עיניים, אך הדבר אינו סותר את זה שיש רופא שמומחה ברפואת עיניים.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שאם לא כל הרופאים מומחים ברפואת ילדים, יתכן שאחד מהם מומחה ברפואת עיניים.

19. תשובה (2) נכונה.

מכיוון שיצירות של מלחינים שחיים בארץ לא כוללות יצירות של מלחינים שנולדו בארץ אך מתגוררים בחו"ל, החלק החסר צריך להיות חלק של הוספה.

החלק החסר יכול להיות: "בנוסף ל-", "פרט ל-", "חוץ מ-".

בקונצרט בוצעו, בנוסף ליצירות של מלחינים החיים בארץ, יצירות של מלחינים שנולדו בישראל אך מתגוררים בחו"ל.

נחפש משפט בו ניתן לשלב את אחד החלקים שמתאימים למשפט המקורי:

- (1) אף כי המנכ"ל צפוי להודיע על הרפורמה כבר בשבוע הקרוב, בנוסף לשישומה יתחיל רק בעוד חודשים רבים.
לא מתאים - תשובה לא נכונה.
- (2) **בנוסף לד"ר כהן, הצלחנו לגייס למחקר החדש עוד שני חוקרים מתחום הביולוגיה המולקולרית. מתאים - תשובה נכונה.**
- (3) הממשל האמריקני יישם בשנים האלה בנוסף למדיניות של התערבות פעילה בענייני מדינות אחרות, כי אם גם מדיניות פנים שנדרש לה תקציב גדול מאי-פעם.
לא מתאים - תשובה לא נכונה.
- (4) בנוסף להמשתתפות בהפגנה החזיקו שלטים הקוראים להנהיג הקלות במס למשפחות חד-הוריות.
לא מתאים - תשובה לא נכונה.

20. תשובה (1) נכונה.

בכותרת שלעיל ישנה דו-משמעות שמקורה במילים "שנערך בשבוע שעבר". לא ברור מה נערך בשבוע בעבר - התחקיר או המבצע. כך או כך, התחקיר הוא זה שלוקה בחוסר מקצועיות, ולא המבצע עצמו. על כן, תשובה (1) אינה נובעת מן הכותרת, שכן לא נאמר שהמבצע לוקה בחוסר מקצועיות. ביתר התשובות התחקיר לוקה בחוסר מקצועיות, כפי שנובע מן המשפט.

הבנת פסקה

בשאלות הבנת פסקה מובאת פסקה בת כמה שורות, ושאלה שדורשת את הבנתה. בחלק מהשאלות יהיה מדובר בהבנת הנקרא נטו, ובחלק מהן נידרש להבין לא רק את התוכן שמצוין ישירות בכתוב, אלא גם את כוונות הדוברים שלא צוינו מפורשות, או להסיק מסקנה מתוך הכתוב.

דוגמה ראשונה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

מערכת החינוך ההולנדית מאופיינת במבנה המכיל חלוקות רבות. לאחר סיום בית-הספר היסודי, בגיל 12, התלמידים נבחנים בבחינה ארצית ועל סמך ביצועיהם והמלצות המורים הם מיועדים להמשך לימודים באחת מתוך שלוש הרמות החינוכיות הקיימות בתיכונים. הלימודים ברמה הנמוכה ביותר נמשכים ארבע שנים, ברמה האמצעית חמש שנים וברמה הגבוהה ביותר שש שנים. חלק מהתלמידים ששובצו לרמות הנמוכות יותר בוחרים להיבחן שוב בסיום לימודיהם כדי לשפר את עתידם המקצועי. אלו שיעברו את הבחינות ילמדו בשנים הנותרות בתיכון מרמה גבוהה יותר.

מה מהבאים משתמע מהאמור לעיל?

- (1) ככל שרמתו של תלמיד הולנדי נמוכה יותר כך יידרשו לו שנים רבות יותר להגיע לרמה הנדרשת לסיום לימודיו
- (2) הישגיו של תלמיד בן 12 בהולנד משפיעים על האפשרויות העתידיות שיפתחו בפניו בשוק העבודה
- (3) מערכת החינוך ההולנדית אינה נסמכת על בחינות ככלי מרכזי בהערכת התלמידים
- (4) ילדים הולנדים נתונים תחת לחץ רב בבתי-הספר החל מגיל 12

נבדוק עבור כל תשובה האם היא משתמעת מהאמור בפסקה :

תשובה (1): כתוב כי "הלימודים ברמה הנמוכה ביותר נמשכים ארבע שנים, ברמה האמצעית חמש שנים וברמה הגבוהה ביותר שש שנים". כלומר, ככל שרמתו של תלמיד הולנדי נמוכה יותר כך נדרשות לו פחות שנים לסיים את לימודיו. התשובה לא מתאימה.

תשובה (2): בגיל 12 נקבע מספר שנות הלימודים של כל תלמיד. כתוב כי "חלק מהתלמידים... בוחרים להיבחן שוב בסיום לימודיהם כדי לשפר את עתידם המקצועי", ומכאן כי להחלטה שמתקבלת בגיל 12 יש השפעה על האפשרויות העתידיות שיפתחו בפני התלמיד בשוק העבודה. התשובה מתאימה.

תשובה (3): כתוב כי "התלמידים נבחנים בבחינה ארצית ועל סמך ביצועיהם והמלצות המורים הם מיועדים להמשך לימודים". כלומר, מערכת החינוך נסמכת על בחינות ככלי מרכזי. התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): כתוב כי: "בגיל 12... הם מיועדים להמשך לימודים באחת מתוך שלוש הרמות החינוכיות הקיימות בתיכונים". כלומר, משתמע שהלחץ הרב על תלמידים מתחיל הרבה לפני גיל 12, כשהתלמידים נערכים למבחן שישפיע על עתידם. התשובה לא מתאימה.

התשובה הנכונה היא (2).

דוגמה שנייה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

"הַנֶּסֶם הַחֹכֵם" הִיָּה סוֹס שֶׁהִתְפָּרַס בִּיכוּלְתוֹ לַעֲנוֹת עַל שְׁאֵלוֹת בְּחֻשְׁבוֹן שֶׁהוּצָגוּ בְּפָנָיו, עַל יְדֵי הַקְּשָׁה בְּפָרְסוֹתוֹ מִסַּפֵּר פְּעָמִים כְּמִסַּפֵּר הַתְּשׁוּבָה הַנְּכֹנֶה. הַפְּסִיכּוֹלוֹג אוֹסֵקֵר פּוֹנְגְּסֵט טַעַן כִּי הַנֶּסֶם לֹא נִיחַן בְּכִישְׁרוֹן מִתְמַטִּי, אֲלֵא הַגִּיב לְשִׁינוּיִים לֹא-רְצוֹנִיִּים בְּשִׁפְתֵי הַגּוֹף שֶׁל הַשּׁוֹאֵל כְּאִשֶּׁר הִגִּיעַ לְמִסַּפֵּר הַהִקְשׁוֹת הַנְּכֹון - שִׁינוּיִים שֶׁהַשּׁוֹאֵל כִּלְל לֹא הִיָּה מוֹדַע לָהֶם.

בְּהִנְחָה שֶׁפּוֹנְגְּסֵט צִדֵּק, בְּאִיזָה מֵהַמְקָרִים הַבָּאִים הַנֶּסֶם הִיָּה עוֹנֶה נְכוֹנָה עַל הַשְּׁאֵלוֹת שֶׁנִּשְׁאַל?

(1) אִם הַנֶּסֶם הִיָּה רוֹאֵה אֶת הַשּׁוֹאֵל וְהַשּׁוֹאֵל יוֹדַע אֶת הַתְּשׁוּבָה

(2) אִם הַנֶּסֶם הִיָּה רוֹאֵה אֶת הַשּׁוֹאֵל וְהַשּׁוֹאֵל לֹא יוֹדַע אֶת הַתְּשׁוּבָה

(3) אִם הַנֶּסֶם לֹא הִיָּה רוֹאֵה אֶת הַשּׁוֹאֵל וְהַשּׁוֹאֵל יוֹדַע אֶת הַתְּשׁוּבָה

(4) אִם הַנֶּסֶם לֹא הִיָּה רוֹאֵה אֶת הַשּׁוֹאֵל וְהַשּׁוֹאֵל לֹא יוֹדַע אֶת הַתְּשׁוּבָה

פתרון -

עַל פִּי פּוֹנְגְּסֵט, עַל מְנַת שֶׁהַנֶּסֶם יוֹכֵל "לְדַעַת" אֶת הַתְּשׁוּבָה, עַלִּיו לְרֹאוֹת אֶת הַשּׁוֹאֵל (כְּדִי לְשִׁים לֵב לְשִׁינוּיִים בְּשִׁפְתֵי הַגּוֹף), וְכֵן עַל הַשּׁוֹאֵל לְדַעַת אֶת הַתְּשׁוּבָה הַנְּכֹנֶה, אַחֲרַת לֹא יִהְיוּ שִׁינוּיִים בְּשִׁפְתֵי הַגּוֹף שְׁלוֹ.

הַתְּשׁוּבָה הַנְּכֹנֶה הִיא (1).

תרגול שאלות מבחנות אמת

תרגול

1. התייעוד של חיי קליאופטרה מתחיל רק כאשר היא עולה לשלטון כמלכת מצרים, כשהיא בת שמונה-עשרה. היות שהילדות לא עוררה עניין בעולם העתיק, חייהן של הדמויות שפעלו בו מתועדים רק מרגע שהחלו הדמויות להשפיע על ההיסטוריה.

לאיזו מהשאלות הבאות ניתן מענה בפסקה?

- (1) כיצד נהייתה קליאופטרה למלכת מצרים בגיל 18?
- (2) באילו מקורות מתועדת עלייתה של קליאופטרה לשלטון?
- (3) כמה זמן נמשכה מלכות קליאופטרה במצרים?
- (4) מדוע אין כל תיעוד של חיי קליאופטרה לפני שעלתה לשלטון?

2. מאז תום מלחמת העולם השנייה חוקרים מתייחסים בספקנות גוברת לתוקפם של נתונים סטטיסטיים רשמיים, ובמקרים רבים הואשמו השלטונות במניפולציה שלהם. לדוגמה, חוקרים הצביעו על כך שבתקופת שלטונה של המפלגה השמרנית בבריטניה בשנים 1977-1979, שונתה השיטה לקביעת שיעור האבטלה יותר משלושים פעמים, ורוב השינויים שהונהגו הביאו לידי ירידה בשיעור האבטלה הרשמי.

לפי טענת החוקרים שלעיל, מדוע שונתה בבריטניה השיטה לקביעת שיעור האבטלה?

- (1) כדי לקבוע את שיעור האבטלה בדרך הקרובה ביותר לדרך שהנתונים הרשמיים נקבעים בה
- (2) כדי לשפר את אמינותה לנוכח הביקורת הגוברת עליה
- (3) כדי ליצור את הרושם שחלה ירידה בשיעור האבטלה
- (4) כדי לתקן את העיוותים שנעשו בה בשנות שלטונה של המפלגה השמרנית

3. בעידן המודרני התבטאות מחוץ לכלי תקשורת ההמונים אינה אפקטיבית. מוכיח בשער או בכיכר העיר לא יזכה בדרך כלל להתעניינות, ורק יעורר רגשות חמלה בקרב העוברים והשבים. לפיכך, מתעוררת השאלה אם יש זכות לכפות על אמצעי תקשורת כלשהו לתת ביטוי לעמדה שאינה נשמעת בו. מחד גיסא, זכות כזאת היא איום של ממש על עצמאותם של כלי התקשורת. מאידך גיסא, שלילתה עלולה להותיר את חופש הביטוי בידיהם של מעטים - הבעלים של אמצעי התקשורת.

איזו מן הטענות שלהלן עולה מהפסקה לעיל?

- (1) יש להתיר לכלי התקשורת לבטא גם את עמדות בעליהם, אף שהדבר עלול לפגוע בחופש הביטוי של מי ייתכן אינן מקבלות בהם במה
- (2) ייתכן שכדי להבטיח חופש ביטוי לכול יש לכפות על כלי התקשורת לתת ביטוי לעמדות שאינן נשמעות ייתכן, אף שהדבר יפגע בעצמאותם
- (3) על אף החששות נראה שהדרישה מכלי התקשורת לתת ביטוי לכל העמדות בציבור אינה פוגעת בעצמאותם יתר על המידה
- (4) מכיוון שבעידן המודרני כלי התקשורת נתונים בידיהם של מעטים, נראה שהתבטאויות מחוץ לכלי התקשורת חשובות היום במיוחד

4.

הפילוסוף ז'אן בורידן מתאר חמור העומד בין שתי ערמות חציר שוות בגודלן ובמרחקן ממנו. מפני שלאף אחת מהערמות אין יתרון, ולו המזערי ביותר, על פני רעותה, אין לחמור כל סיבה לבחור באחת ולא באחרת, ובסופו של דבר הוא גווע ברעב. הכלכלן מורי רותברד טוען שלמעשה אין החמור צריך לרעוב: הוא אינו מתלבט בין שתי חלופות אלא בין שלוש, וברור שאחת מהן עדיפה פחות - לגווע ברעב. יש לו אפוא נימוק מוצק לפעול בדרך שתרחיק אותו ממנה: לבחור - אפילו באקראי - באחת משתי הערמות, ולאכול אותה.

מדוע על פי רותברד יש לחמור נימוק לבחור בין הערמות?

- (1) משום שאחת הערמות בכל זאת עדיפה על פני השנייה
- (2) משום שלא משנה באיזו ערמה יבחר החמור, הוא יוכל בכל זאת לאכול גם את האחרת
- (3) משום שאי-בחירה תהיה בחירה באפשרות שלישית, עדיפה פחות
- (4) משום שהחמור אמור להבין שיש גם חלופה שלישית - בחירה באקראי

5.

היו שטענו כי בשפה, כמו במתמטיקה, נכונותו או אי-נכונותו של משפט לא תשתנה אם נחליף את אחד הביטויים במשפט בביטוי נרדף לו. אך חשבו על המקרה הזה: אם המשפט "דני חושב שרותי נחמדה" נכון, המשפט "דני חושב שאימא של דרור נחמדה" עלול להיות לא נכון גם אם רותי היא אימא של דרור, למשל אם דני אינו יודע זאת, וחבריו סיפרו לו שאימא של דרור אינה נחמדה.

מה נכון לומר על פי הפסקה שלעיל?

- (1) גם במתמטיקה החלפת ביטוי בביטוי נרדף עשויה להפוך משפט נכון למשפט לא נכון
- (2) גם אם דני יודע שרותי היא אימא של דרור וחושב שהיא נחמדה, המשפט "דני חושב שאימא של דרור נחמדה" עלול להיות לא נכון
- (3) אם דני אינו יודע שרותי היא אימא של דרור, הוא עשוי לחשוב שמדובר בשתי נשים שונות, שאחת מהן נחמדה והאחרת לא
- (4) אם דני אינו מאמין לחבריו שאימא של דרור אינה נחמדה, הוא כנראה יודע שרותי היא אימא של דרור

6.

מדע התקשורת הוא תחום צעיר יחסית, אם כי הוא ניזון מן המסורות המבוססות של מדעי החברה והרוח: מאז ומתמיד הייתה התקשורת מושא להגותם של סוציולוגים, אנתרופולוגים, פסיכולוגים, פילוסופים, בלשנים והיסטוריונים. נראה שהמאה העשרים על הטכנולוגיה שלה - כפי שהיא באה לידי ביטוי באמצעי תקשורת ההמונים - הדגישה את חשיבות התקשורת בחיי החברה, והביאה לידי הסתעפות של ענף מתוך הסוציולוגיה, ענף המתמחה בחקר התקשורת.

לפי האמור לעיל, לאיזה מהגורמים שלהלן הייתה ההשפעה הרבה ביותר על התפתחות מדע התקשורת בתור ענף אקדמי נפרד?

- (1) הסתעפותה של הסוציולוגיה לתת-ענפים שונים
- (2) העיסוק של הוגים רבים במדעי החברה והרוח בנושא התקשורת
- (3) ההתפתחות שחלה במדעי החברה והרוח
- (4) התפתחות אמצעי תקשורת ההמונים

7.

לפי חוקר האמנות ג'ון ברגר, משלמדו הציירים לצייר אובייקטים כפי שהם נראים במציאות, הופעל אצל הצופים חוש נוסף לצד חוש הראייה, הלוא הוא חוש המישוש. מעתה יכלו הצופים לא רק להביט בציורים, אלא גם "למשש" בעיניהם את קפלי הבד של מלבושי הדמויות, את גזעי העצים המחוספסים ואת המשטח החלק של עמודי השיש.

איזו מן הטענות הבאות משקפת את עמדתו של ברגר באופן הטוב ביותר?

- (1) מיום שהתאפשר לצופים לא רק להביט, אלא גם לגעת בציורים, הופעל אצל הצופים חוש נוסף כשעמדו לפני ציור
- (2) בזכות ההתקדמות שחלה בטכניקת הציור נהפכו הציורים למוחשיים מאי-פעם
- (3) השימוש בחוש המישוש העשיר את הטכניקה של הציירים ואפשר להם לצייר אובייקטים כפי שהם נראים במציאות
- (4) רק לאחר שחלה התקדמות בטכניקת הציור החלו הציירים לצייר קפלי בד, גזעי עץ ועמודי שיש

8. וודרו וילסון: "אם עליי לנאום על נושא כלשהו עשר דקות, אני זקוק לשבוע כדי להתכונן; אם חמש-עשרה דקות - אני זקוק לשלושה ימים; אם יש לי שעה - אני מוכן עכשיו".

איזו מהטענות הבאות מביעה באופן הטוב ביותר את כוונתו של וילסון?

- (1) הנאומים הטובים ביותר הם הנאומים הקצרים ביותר
- (2) דווקא כאשר אדם מתכונן פחות, נאומו מוצלח יותר
- (3) אורכו של נאום אינו מעיד על חשיבותו
- (4) קשה יותר לתמצת רעיון מלדבר עליו באריכות

9. בספר היסטוריה נכתב: "עם כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים השתנה הרכב האוכלוסייה בעיר ללא הכר. הצלבנים כילו זעמם בתושבי העיר המוסלמים והיהודים. רובם נרצחו באכזריות, יש מהם שנמכרו לעבדות ונידונו להמרת דת וכל היתר גורשו. לימים, עוד לפני שכבש צלאח א-דין את ירושלים מידיהם בשנת 1187, התיירו הצלבנים ליהודים ולמוסלמים לחזור ולהתיישב בעיר."

איזו מן הטענות הבאות אינה עולה מן הציטוט שלעיל?

- (1) הצלבנים כבשו את ירושלים לפני שנת 1187
- (2) לפני כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים היה מעמד היהודים והמוסלמים בה בכי רע
- (3) לאחר כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים לא נותרו בה מוסלמים ויהודים
- (4) כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים לווה באלימות רבה

10. פרשן כלכלי כתב: "בתכנית להקטנת העוני, שיישומה החל לא מכבר בארצות הברית, חסרה ראייה מערכתית כוללת המתייחסת לתלות שבין שוק העבודה ובין מערכות אחרות. התכנית מצדדת בשיפור מצבן של השכבות החברתיות החלשות על ידי נקיטת צעדים להגדלת שיעור התעסוקה. ואולם היא כוללת גם המלצות לקיצוצים בתקציב הממשלה, ואלה יביאו לידי הקטנת מספר המועסקים במגזר הציבורי. בהיבט זה התכנית עולה לתרום להגדלת האבטלה".

על מה מבסס הפרשן את טענתו שבתכנית להקטנת העוני "חסרה ראייה מערכתית כוללת"?

- (1) פרט אחד בתכנית - הקטנת העוני - מחייב את הממשלה לקצץ בתקציבה, דבר שעלול לפגוע דווקא במועסקים במגזר הציבורי
- (2) בפרט אחד בתכנית - הקטנת מספר המועסקים בשירות הציבורי - אין תועלת כל עוד לא ישתפר מצבן של השכבות החברתיות החלשות
- (3) פרט אחד בתכנית - קיצוצים בתקציב הממשלה - צפוי לגרום לתוצאה שאינה תואמת את השאיפה להגדיל את שיעור התעסוקה
- (4) בפרט אחד בתכנית - נקיטת צעדים להגדלת שיעור התעסוקה - יש כדי לחתור תחת המטרה לקצץ בתקציב הממשלה ובמספר המועסקים במגזר הציבורי

11. שיעור האבטלה באיטליה יציב בשנים האחרונות ועומד על רמה גבוהה, הקרובה לעשרה אחוזים. פרופ' פרוצי טוענת שעל ממשלת איטליה להציב יעד לשיעור האבטלה אשר ישקף את מחויבותה לנושא התעסוקה כחלק מאחריותה החברתית. לדבריה, יש להגדיר יעד אבטלה שנתי, בדומה ליעד האינפלציה וליעד הגירעון, ויש לקבוע אמצעים ודרכים להשגתו.

איזו מן הטענות הבאות מתמצתת באופן המדויק ביותר את טענתה של פרופ' פרוצי?

- (1) יעד אבטלה שנתי שיהיה דומה בשיעורו ליעדי האינפלציה והגירעון יוכל להביא לידי ביטוי את מחויבותה של ממשלת איטליה לתעסוקה
- (2) אמנם ממשלת איטליה קובעת יעדים לאינפלציה ולגירעון, אך מן הראוי שתגלה יותר אחריות חברתית כפי שנקבעים יעדים לאינפלציה ולגירעון, כך יש להציב גם יעד לשיעור האבטלה השנתי, אפילו יבוא הדבר על חשבון האחריות החברתית
- (3) על ממשלת איטליה להביא לידי ביטוי את מחויבותה לנושא התעסוקה באמצעות הגדרה של יעד אבטלה שנתי ופירוט האופן שבו היא מתכוונת לעמוד ביעד זה

12. בספר פילוסופיה נכתב: "מושג היופי רב-משמעי, ואי-אפשר להצביע על תאוריה אחת ויחידה המסבירה את משמעותו. בכך אין הוא שונה מכל מושג אחר שפילוסופים נתנו את דעתם עליו. אלא שבעניין היופי, לא רק המושג עצמו שנוי במחלוקת, כי אם גם האפשרות לדון בו".

מה מייחד את מושג היופי, לפי הכתוב לעיל?

- (1) ריבוי המשמעויות שלו
- (2) העובדה שפילוסופים נתנו את דעתם עליו
- (3) הקושי להציע תאוריה אחת ויחידה שתסביר מהו
- (4) העובדה שעצם האפשרות לדון בו שנויה במחלוקת

13. להלן דברים מתוך הרצאה:

"הפרט המבטא את הדעה ההפוכה או נוקט פעולה ציבורית על פיה - מביא על עצמו את סכנת הבידוד, ואם הוא פוליטיקאי - את הסכנה של אובדן התמיכה הציבורית. במילים אחרות, אפשר לתאר את דעת הקהל כדעה השלטת המכריחה את הפרט - באמצעות מנגנון של איום - להסתגל אליה בעמדתו ובהתנהגותו. האפשרות ליצור שינוי בדעת הקהל נתונה אפוא רק בידיהם של מי שאינם מניחים לעצמם להיכנע לאיום זה."

איזה מן ההיגדים שלהלן משקף באופן הטוב ביותר את תוכן הדברים?

- (1) פוליטיקאים ופרטים שכופים את עמדותיהם על סביבתם, אף שיש להם תפקיד של ממש בגיבוש דעת הקהל, עלולים למצוא את עצמם בסופו של דבר בבידוד חברתי
- (2) מי שדעתם אינה כדעת הרוב ומי שנוקטים פעולה ציבורית על פי דעות המנוגדות לדעת הרוב - דווקא הם הראויים ביותר להוביל את דעת הקהל
- (3) רק מי שאינם חוששים מפני המחיר שצפוי לשלם מי שמפנה עורף לדעה השלטת, יכולים להוביל שינוי בדעת הקהל
- (4) האפשרות ליצור שינוי בדעת הקהל נתונה בידי מי שמלכתחילה אינם מצויים בעמדות של שליטה או של פופולריות גדולה

14. הארכאולוג מאיר בן-דב כתב בהתייחסו לחומות ירושלים: "הרעיון שהועלה בזמנו, שחומת סולימן נועדה לבלום מתקפות על ירושלים מצד שוכני הספר במדבר יהודה, אין לו על מה שיסמוך: החזקת מחלקת פרשים עות'מאנית בירושלים הייתה פותרת את בעיית הפרות הסדר של נוודי המדבר בהוצאות מזעריות". לדידו, המניע למבצע היקר של הקמת החומה היה נעוץ בידיעות שהגיעו לסולטאן סולימן הראשון, ולפיהן קרלוס החמישי, ששלט אז בחלקים נרחבים מאירופה, תכנן לחדש את מסעי הצלב למזרח ולכבוש את ירושלים.

מן הפסקה שלעיל עולה כי בן-דב -

- (1) סבור שסולימן השתמש באיום מצד יושבי הספר כתירוץ להקמת החומה הקרויה על שמו
- (2) סבור שלשם הגנה מפני מתקפות של יושבי הספר על ירושלים לא הייתה דרושה הקמת חומה
- (3) חולק על ההסבר הגורס כי סולימן חשש מפני מתקפה אפשרית של קרלוס החמישי
- (4) חולק על הסברה הגורסת כי במדבר יהודה חיו יושבי ספר שאיימו להפר את הסדר בירושלים

15. בגלל צבעו הלבן הקרח מחזיר אל החלל החיצון חלק מקרינת השמש שמגיעה לכדור הארץ. יש לכך השפעה מקררת על האקלים בעולמו. בשנים האחרונות כדור הארץ מתחמם, והקרחונים מפשירים בהדרגה. המשטחים הכהים שמתחתיהם הולכים ונחשפים וכולעים כמות גדולה יותר של קרינת שמש, והדבר מאיץ את הפשרת הקרח.

איזה מן המשפטים הבאים מתמצת את התהליך המתואר לעיל בצורה המדויקת ביותר?

- (1) הפשרת הקרחונים גורמת להחזרת חלק מקרינת השמש אל החלל החיצון, ותהליך זה מאיץ את הפשרת הקרחונים
- (2) התחממות כדור הארץ מגבירה את השפעתם המקררת של הקרחונים על האקלים בכדור הארץ
- (3) עקב חשיפה של משטחים כהים מתחת לקרחונים, נוצר תהליך מעגלי: הקרחונים מחזירים יותר קרינה לחלל החיצון, וכדור הארץ מתחמם בהדרגה
- (4) התחממות כדור הארץ גורמת להפשרת הקרחונים, וזו בתורה מאיצה את התחממות כדור הארץ - וחוזר חלילה

16. המעבר מבית הספר במתכונתו המוכרת אל מוסד מסוג אחר, המושתת על פעילותו העצמית של הלומד, אינו בר ביצוע עד אשר תכיר מערכת החינוך בעובדה שללומדים שונים מוטיבציות שונות ללמידה. שינוי תפיסתי מן הסוג הזה יאפשר למוסדות החינוך החדשים להיענות לצורכיהם של סוגים רבים יותר של תלמידים, עד שיהפכו להיות מוסדות לכול, במובנו האמתי של המושג הזה.

על פי הפסקה, כיצד ייעשו מוסדות החינוך החדשים ראויים לכינוי "מוסדות לכול"?

- (1) במוסדות החדשים יושם דגש על הפעילות העצמית של הלומד, מה שידרבן את מערכת החינוך, על מוסדותיה השונים, להתאים עצמה לסוגים רבים יותר של תלמידים
- (2) ההכרה של מערכת החינוך במגוון המוטיבציות של הלומדים תאפשר למוסדות החדשים להתאים עצמם לצורכיהם של תלמידים רבים יותר
- (3) לכשיוקמו מוסדות החינוך החדשים תצא מן הכוח אל הפועל ההכרה של מערכת החינוך במגוון המוטיבציות של הלומדים וייענו צורכיהם של תלמידים רבים יותר
- (4) החתירה לספק מענה לצורכיהם של סוגים רבים יותר של תלמידים תבחר למוסדות החדשים שעליהם להכיר בקיומן של מוטיבציות שונות ללמידה

17. אחת מהטענות המצדיקות ניסויים בבעלי חיים היא כי המדע הוא אחד האופנים שבהם אנו מנהלים את המאבק ההישרדותי שלנו כמין ביולוגי: היכולת לפתח חיסונים ולהיאבק במחלות רווחות בהווה ובעתיד באמצעות פיתוח שיטתי של הידע שלנו מאפשרת לנו לשרוד כפרטים וכמין, וכל ניסיון לעכב תהליך זה או לבלום אותו הוא בגדר פגיעה במנגנון ההישרדותי המובנה בנו.

איזו מהאפשרויות שלהלן מסכמת את הפסקה שלעיל באופן הטוב ביותר?

- (1) המאבק ההישרדותי הוא גורם משותף לאדם ולבעלי החיים, ועובדה זו מאפשרת ללמוד מניסויים בבעלי חיים על מחלות אצל בני האדם. לכן הימנעות מניסויים בבעלי חיים עלולה לפגוע ביכולת של האדם לשרוד.
- (2) ניסויים בבעלי חיים חיוניים בפיתוח חיסונים ובמאבק במחלות, ולכן היכולת להיאבק במחלות קיימות ובמחלות עתידיות תלויה במידה רבה באפשרות לבצעם.
- (3) הימנעות מניסויים בבעלי חיים משמעה הגבלתה של הפעילות המדעית, שהיא אחת מן הדרכים שבהן מנגנון ההישרדות של האדם בא לידי ביטוי, ולכן הימנעות זו פוגעת ביכולתו של האדם לשרוד.
- (4) מכיוון שלאדם ולבעלי החיים יש דברים רבים במשותף, ניסויים בבעלי חיים הם דרך יעילה לפתח חיסונים ולהיאבק במחלות, וההימנעות מהם עלולה לעכב את התפתחות המדע ולבלום אותה.

18. במאמר שהתפרסם בשנת 2000 נכתב: "בעשורים האחרונים השתנתה הטמפרטורה הממוצעת באזורנו: מערכים גבוהים יחסית בשנות ה-50 היא ירדה לערכים נמוכים יותר בשנות ה-70, לא השתנתה באופן ניכר בשנות ה-80, עלתה עלייה חדה במהלך שנות ה-90, ובסופן הגיעה לרמה גבוהה מרמתה בשנות ה-50. יש התאמה כללית בין השתנות הטמפרטורה הממוצעת באזורנו בעשורים האחרונים ובין השתנות הטמפרטורה הממוצעת בעולם בתקופה זו. עם זאת, באזורנו ההבדל בין הטמפרטורות בסוף שנות ה-90 לטמפרטורות בשנות ה-50 אינו גדול כבגרף העולמי".

איזו מן הטענות שלהלן נכונה בוודאות לפי הנתונים שלעיל?

- (1) בסוף שנות ה-90 הייתה הטמפרטורה הממוצעת באזורנו נמוכה מן הטמפרטורה הממוצעת בעולם
- (2) בסוף שנות ה-90 הייתה הטמפרטורה הממוצעת בעולם גבוהה מן הטמפרטורה הממוצעת בו בשנות ה-50
- (3) באזורנו הייתה הטמפרטורה השנתית הממוצעת לאורך כל שנות ה-90 גבוהה מן הטמפרטורה השנתית הממוצעת בשנות ה-50
- (4) באזורנו היה הפער בין הטמפרטורה הממוצעת בשנות ה-50 לטמפרטורה הממוצעת בשנות ה-70 גדול מן הפער בין הטמפרטורה

19. האם רעיון הטלפורטציה - העתקת גוף ממקום אחד למקום אחר בלי שיעבור במרחב - הוא רעיון שמקומו בספרות הבדיונית ובקולנוע בלבד, או שהוא מושא ראוי למחקר מדעי? פרסומו של מאמר בנושא בכתב עת מדעי יוקרתי ב-1993 מעיד כי שישים שנה לאחר שנהגה, הצליח רעיון הטלפורטציה לחצות את התהום המפרידה בין התרבות הפופולרית לבין מגדל השן של האקדמיה, שממילא לא זכתה לאמונו של הוגה הרעיון, צ'רלס פורט.

איזו מן הטענות הבאות משתמעת מן האמור לעיל?

- (1) צ'רלס פורט קיווה כי רעיון הטלפורטציה יזכה להתייחסות רצינית מצד האקדמיה
- (2) מקומו של רעיון הטלפורטציה אינו עוד בספרות הבדיונית ובקולנוע בלבד
- (3) המאמר שפורסם ב-1993 סיכם שישים שנות עיסוק אקדמי ברעיון הטלפורטציה
- (4) רק לאחר שדעך העיסוק בטלפורטציה בתרבות הפופולרית, החלו אנשי האקדמיה להתעניין ברעיון

20. שילוב של נסיבות פוליטיות ותנאים גאוגרפיים העלה בדרום-מערב אירופה בימי הביניים את כוחן של שלוש שפות: האיטלקית, הקסטיליאנית, ובעיקר הצרפתית, שהפכה במהלך המאות ה-11 וה-12 לשפתה של העילית החברתית באזור זה. מלחמות הדת במאות ה-15 וה-16 תרמו להפיכת הצרפתית לשפת התרבות האירופית - השפה שנכתבו בה יצירות הספרות ביבשת כולה. אפילו בתבוסתה חזתה צרפת בשימוש בשפתה, בהסכם כניעתה לקיסרות האוסטרית בשנת 1714.

מדוע מוזכר בפסקה שלעיל הסכם הכניעה של צרפת לקיסרות האוסטרית?

- (1) כדי לרמוז שלאחר המאות ה-15 וה-16 הגיעה השפעתה של הצרפתית אפילו אל הקיסרות האוסטרית
- (2) כדי להראות שחשיבותה של הצרפתית לא פחתה מאז המאה ה-11, ולא זו בלבד אלא שהיא המשיכה לעלות אפילו במאה ה-18
- (3) כדי לרמוז שתבוסתה של צרפת לקיסרות האוסטרית ציינה למעשה את נקודת הסיום של תהליך התחזקותה של השפה הצרפתית
- (4) כדי להראות שכוחה של הצרפתית היה כה גדול, עד שאפילו מי שהכריע את צרפת בשדה הקרב השתמש בה

21. לאחר נפילה מסוס מתחיל הנער פֶּוֹנֵס, גיבור סיפורו של חורחה לואיס בֹּרְחָס "פונס הזכרן", לזכור באופן מושלם כל פרט ופרט, אפילו את צורתם המדויקת של העננים בשמים בכל דקה. הזיכרון המושלם הזה מביא עמו קשיים רבים: פונס מתקשה לישון כי במוחו עולים פרטים רבים מדי, והוא גם אינו מצליח ליצור הכללות כלשהן, מכיוון שכדי לתת שם כללי לקבוצה יש צורך להתעלם מהפרטים המבדילים בין חבריה.

איזו מן הבעיות הבאות מדגימה את אחד משני הקשיים הנזכרים לעיל?

- (1) פונס מוצף בזיכרונות רבים כל כך מעברו עד שהוא מתקשה להבחין בנעשה בהווה
- (2) פונס מתקשה להבדיל בין אנשים שהוא מכיר, אף על פי שהוא זוכר במדויק כיצד כל אחד מהם נראה
- (3) פונס אינו יכול להגדיר מהו עץ אף שהוא זוכר עצים רבים ושונים על כל פרטיהם
- (4) פונס יכול להעלות בזיכרונו פרט אחר פרט מתמונה שראה, אך אינו יכול לזכור את כולם בעת ובעונה אחת

22. באחד ממאמריה כתבה ד"ר טופז: "אני תומכת בעמדתו של ד"ר רובין, אך אינני משתכנעת מנימוקיו. לדעתי, הסיבה היחידה לאפשר לאסירים להתחתן היא שמניעת הדבר מהם פירושה פגיעה בזכויותיהם".

איזה מן הנתונים הבאים יכול להיות אחד מנימוקיו של ד"ר רובין?

- (1) החוק רואה באסירים אזרחים שווי זכויות למרות בידודם הזמני מהחברה
- (2) לאחר השחרור מהכלא, אסירים שלא התחתנו נוטים לחזור לפשע יותר מאסירים שהתחתנו בכלא
- (3) אסירים שהתחתנו בכלא השתמשו בקשר עם העולם החיצון כדי להבריח סמים לכלא
- (4) החוק מכיר באפשרות לשלול זכויות מאסירים, ובכלל זה הזכות להתחתן

23. תפקידה של המועצה לבחינת ניסויים רפואיים בבעלי חיים הוא לקבוע קריטריונים לאישור ניסויים אלו. בשנים הראשונות לכהונתה מינתה המועצה בתור חברים בוועדותיה משווקים של בעלי חיים לניסויים. ואולם, המועצה לא קבעה לוועדות נוהלי עבודה שימנעו מחבריהן להימצא במצבים של ניגוד עניינים.

מהם העניינים המנוגדים?

- (1) השאיפה לשפוט שיפוט אובייקטיבי את הצורך לערוך ניסויים בבעלי חיים, והרצון להפיק מניסויים אלו רווח כלכלי
- (2) הרצון להיות חבר בוועדות של המועצה, והצורך לקבוע נוהלי עבודה שימנעו מאנשים מסוימים להיות חברים בהן
- (3) הצורך לקבוע נוהלי עבודה מסודרים לוועדות, והרצון לנהל דיונים אובייקטיביים בנוגע לניסויים בבעלי חיים
- (4) השאיפה להפחית את השימוש בבעלי חיים בניסויים רפואיים, והרצון לקדם את המחקר הרפואי ולפתח תרופות חדשות

24. חומר הגלם של חקר ההיסטוריה הוא עובדות מוצקות, אירועים שהתרחשו במציאות. גם אם המקורות הנחשבים למקורות לגיטימיים של עובדות מוצקות כבר חרגו מן התחום המוגדר והמוסכם של חקר ההיסטוריה במאה התשע-עשרה - תחום המסמכים המדיניים, הדיפלומטיים והצבאיים - ויש בהם מקורות כגון מכתבים אישיים, יומנים ותיעוד של מנהגים, ברי ההיסטוריונים נשענים בעבודתם על מה שנתפס בעיניהם כעובדות.

מה מדגימים בפסקה "מכתבים אישיים, יומנים ותיעוד של מנהגים"?

- (1) מסמכים שכיום היסטוריונים מתייחסים אליהם כאל מקורות היסטוריים אף שהם אינם רואים בהם מקורות לעובדות מוצקות
- (2) מקורות שתוארו בהם אירועים שבמאה התשע-עשרה נטו לחשוב שלא התרחשו באמת, וכיום מכירים באמתותם
- (3) מסמכים שהיסטוריונים מייחסים להם כיום מהימנות גדולה מלמקורות ששירתו היסטוריונים במאה התשע-עשרה
- (4) מקורות שהיסטוריונים מתייחסים אליהם כיום כאל מקורות לעובדות, אף על פי שבמאה התשע-עשרה לא התייחסו אליהם כך

25. תוקידידס, היסטוריון יווני מן המאה החמישית לפנה"ס, הסביר במה שונה ספרו "תולדות מלחמת פלופוניס" מחיבורים קודמים על דברי ימי יוון: "כותבי דברי הימים, שהעדיפו דברים ערבים לאוזן על פני האמת, סיפוריהם אינם ניתנים לבדיקה, ומפני השנים שחלפו נכנסו רובם לתחום המיתוס. אפשר שסיפור מאורעות שאין בו מן המיתוס, לא יהא בו כדי לענג את השומעים. אך אני כשלעצמי די לי אם ימצאו בו תועלת מי שעניינם האמת, כי ספר זה נתחבר כקניין לדורות ולא לשם שעשוע לשעה".

איזה מן המשפטים הבאים מתמצת את הסברו של תוקידידס באופן הטוב ביותר?

- (1) כותבי דברי הימים ביקשו להתחבב על הקוראים בני דורם ולכן כתבו את חיבוריהם כדי שיערבו לאוזניהם, ואילו תוקידידס כתב את ספרו באופן שימשוך גם את בני הדורות הבאים
- (2) כדי שחיבוריהם יענגו את הקוראים, פנו כותבי דברי הימים לכתיבת מיתוסים ונמנעו מעיסוק במאורעות היסטוריים שאפשר להתחקות אחריהם
- (3) חיבוריהם של כותבי דברי הימים אולי נעימים לקריאה, אך הם עוסקים באירועים חסרי חשיבות, ועל כן התועלת שבהם פחותה מן התועלת שבספרו של תוקידידס
- (4) תיאורי האירועים בחיבוריהם של כותבי דברי הימים אולי מהנים יותר מן התיאורים בספרו של תוקידידס, אך התיאורים בספרו מהימנים הרבה יותר

26. פלאומגנטיות היא תכונה המאפיינת סלעים מסוימים, למשל סלעי בזלת, המשמרים בתוכם מגנטיות שכיוונה ככיוון השדה המגנטי של כדור הארץ כפי שהיה בעת התמצקותם מלבה. תכונה זו מאפשרת ללמוד על השינויים הרבים שחלו בכיוון השדה המגנטי של כדור הארץ לאורך מיליוני שנים. עדות לשינויים אלו אפשר לראות באמצעים פשוטים: כאשר מקרבים מצפן לסלעים פלאומגנטיים מסוימים, מחט המצפן מסתובבת ומורה דרומה.

איזו מהטענות הבאות משתמעת מן הפסקה?

- (1) אם מקרבים מצפן לסלע כלשהו והמחט אינה מסתובבת ומורה דרומה, פירוש הדבר שהסלע אינו סלע פלאומגנטי
- (2) אם מקרבים מצפן לסלע פלאומגנטי והמחט מורה דרומה, פירוש הדבר שבעת התמצקותו של הסלע היה כיוון השדה המגנטי של כדור הארץ הפוך משהוא היום
- (3) כאשר סלעים מסוימים, למשל סלעי בזלת, מתמצקים מלבה, הם מביאים לידי שינויים קלים בכיוון ובעוצמה של השדה המגנטי של כדור הארץ
- (4) בכל פעם שכיוון השדה המגנטי של כדור הארץ משתנה, משתנה גם כיוון המגנטיות בסלעים פלאומגנטיים

27. בשפות אחדות אין מילים נפרדות למקצת הצבעים ששפות אחרות מבדילות ביניהם. למשל, בשפה המשמשת בכמה כפרים באזור האמזונס מונח אחד מתאר הן "ירוק" והן "כחול". הסיכוי שאדם שחי כל חייו באחד הכפרים האלה ילמד להבדיל בין הצבעים יורד ככל שגילו עולה. בעבר סברו המדענים שמי שנחשפו רק לשפה זו לוקים ב"עיוורון צבעים תרבותי": שפתם הכתיבה להם להתעלם מההבדל בין הצבעים עד שבהדרגה הם חדלו לתפוס אותו. ואולם כיום המדענים מצביעים על כך שבאזור האמזונס רמות הקרינה העל-סגולה גבוהות, וחשיפה לרמות גבוהות כל כך של קרינה זו פוגעת בהדרגה ביכולת להבחין בין הצבעים.

איזו מן הטענות הבאות, הנוגעות לשפה המתוארת בפסקה, אינה נכונה?

- (1) בעבר סברו המדענים ששפה זו השפיעה על התפיסה החושית של דובריה, ואילו כיום הם סבורים שלא השפה היא שהשפיעה על תפיסתם החושית
- (2) בעבר סברו המדענים שדוברי השפה הזאת לוקים ב"עיוורון צבעים תרבותי", ואילו כיום הם סבורים שהם לוקים בעיוורון צבעים שמקורו בפגיעה בחוש הראייה
- (3) בעבר סברו המדענים כי הסיכוי שאדם שחי כל חייו באחד הכפרים שמדברים בהם בשפה זו ילמד להבחין בין צבעים יורד ככל שגילו עולה, ואילו כיום הם סבורים כי חלוף הזמן אינו משפיע על יכולת ההבחנה הזאת
- (4) בעבר סברו המדענים כי היכולת להבחין בין הצבע הירוק לכחול יורדת בשל החשיפה הממושכת לשפה זו, ואילו כיום הם סבורים שהיא יורדת בשל החשיפה הממושכת לקרינה

28. במאמר נכתב: "אנו מוקפים כל העת מכשירים שיצרנו, וביכולתם לבצע משימות מורכבות אשר בעבר תבעו מאתנו מאמץ מנטלי גדול. אפשר לומר שהצלחנו להעביר למכשירים אלו חלק מהתפקידים שנחשבו עד לא מזמן טיפוסיים וייחודיים לאינטלקט האנושי. טכנולוגיות אלו חוסכות חלק ניכר ממשאבינו השכליים ומשחררות אותם לביצוע משימות קוגניטיביות מורכבות יותר, משימות שעדיין לא הצלחנו - ויש הסבורים שלעולם לא נצליח - להמציא מכשירים שיבצעו אותן במקומנו".

איזו מן הטענות שלהלן עולה מן הפסקה?

- (1) האדם לעולם לא יצליח להמציא מכשירים שיבצעו במקומו את המשימות הקוגניטיביות המורכבות ביותר, אף שהצליח להמציא מכשירים שפטרם אותו משימות מורכבות פחות
- (2) האדם השקיע מאמץ מנטלי ביצירת מכשירים מתוחכמים שיאפשרו לו לייחד חלק ממשאביו השכליים לניסיון ליצור מכשירים מתוחכמים אף יותר
- (3) היכולת לבצע את המשימות הקוגניטיביות המורכבות ביותר מצויה כיום רק בידי האדם, והוא יכול להתמסר לביצוען בזכות המכשירים שהמציא הממלאים במקומו משימות פשוטות יותר
- (4) כבר כיום מכשירים מבצעים משימות מורכבות שנחשבו בעבר ייחודיות לאדם, ובעתיד הם יוכלו לבצע משימות מורכבות אף יותר

29. מבקר הספרות גרשון שקד מציין כי הסופר ש"י עגנון הרבה לשבח ביצירותיו מפגשים בין דמויות שנדמה כי אינם נחוצים להתפתחות העלילה. שקד טוען כי אמצעי זה יוצר אצל הקורא את התחושה שהמקרה העיוור הוא השולט בחיי האדם, כאילו גורל חסר-היגיון מצרף מאורעות שונים בתכלית והופך על פיה את חתירת האדם לחיים מלאי היגיון וטעם.

איזו מן הטענות שלהלן מציגה את עיקר טענתו של גרשון שקד?

- (1) שליטתה של המקריות בחייו של האדם היא נושא השב ועולה מיצירתו של עגנון
- (2) ביצירותיו של עגנון נכתב לא אחת כי חיי האדם משופעים בצירופי מקרים נטולי היגיון וחסרי טעם
- (3) בשולי ההתרחשויות המרכזיות יש בסיפוריו של עגנון גם מפגשים שאינם משרתים את העלילה
- (4) ביצירותיו של עגנון חתירתן של הדמויות לחיים מלאי היגיון וטעם נהפכת על פיה פעם אחר פעם

30. בפגישת מנהיגי המדינות המתועשות בשנת 2010 נדון הצורך להפחית את פליטת גזי החממה במחצית בתוך ארבעים שנה. גם התומכים האדוקים בשמירת הסביבה יכלו להזדהות עם המנהיגים, שעמדה מולם משימה בלתי אפשרית: כיצד יוכלו להתחייב לכך בלי לפגוע במידה ניכרת בכלכלותיהם. הנוסחה שקיבלו בסופו של דבר הייתה שכולם "שותפים לחזון" של הפחתת הפליטה של גזי החממה בתוך ארבעים שנה, והם ראו בה התקדמות גדולה בהשוואה לנוסחה שהתקבלה ארבע שנים קודם לכן: "להתייחס ברצינות" למשימת הפחתת הפליטה.

איזו מהטענות הבאות אינה משתמעת מן הפסקה?

- (1) מנהיגי המדינות המתועשות התחייבו להפחית את פליטת גזי החממה במחצית בתוך ארבעים שנה
- (2) הפחתה ניכרת של הפליטה של גזי החממה ושמירה על הכלכלה הם יעדים הבאים זה על חשבון זה
- (3) גם התומכים בשמירת הסביבה הבינו מדוע המנהיגים מתקשים להתחייב להפחתה ניכרת בפליטת גזי החממה
- (4) נראה שבעיני המנהיגים, הניסוח "שותפים לחזון" מחייב יותר מהניסוח "להתייחס ברצינות"

31. מסקנת המחקר של ד"ר פוקס, שהתחממות העולמית עשויה לגרום לעלייה בשיעור הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה, הפוכה מן הסברה הרווחת כיום בחקר האקלים, שעלייה בשיעור הפחמן הדו-חמצני היא שגורמת לעלייה בטמפרטורות.

איזו מן האפשרויות המוצעות ממשיכה את הפסקה שלעיל באופן הטוב ביותר?

- (1) למרות זאת, מוקדם לומר שאיננו צריכים לפעול לצמצום שיעור הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה, שכן לא מן הנמנע שאין סתירה בין מסקנתו של פוקס לבין הסברה הרווחת, ואפשר ששני התהליכים מגבירים זה את זה
- (2) מכאן שאין כל יסוד לטענה כי אם תתקבל מסקנתו של פוקס על דעת שאר החוקרים בתחום, ייאלצו כל מי שניבאו התחממות עולמית בעקבות התגברות פליטת הפחמן הדו-חמצני לאטמוספירה לחזור בהם מנבואות הזעם שלהם
- (3) ברור שאף אם תוכח לבסוף מסקנתו של פוקס, הדבר ישמוט את הקרקע מתחת לטענות המדענים הסוברים כי עלייה בשיעור הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה עשויה להביא להתחממות עולמית מדאיגה
- (4) עם זאת, מכיוון שיתכן שהתהליך שפוקס מתאר יפעל בד בבד עם התהליך המתרחש לפי הסברה הרווחת, ואף ששיעור הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה הולך וגדל, לא נראה שיש מקום לדאגה מהתחממות עולמית נוספת בעתיד

32. לצד התביעה לחלוקת קרקעות ולאספקת לחם זול להמונים, גברה בשלהי תקופת הרפובליקה הרומית גם התביעה לשמיטת חובות. אך בעוד התביעה לחלוקת קרקעות הייתה דרישה עממית, שהרי בעיקר איכרים מנושלים ופשוטי עם היו עתידים ליהנות ממנה, התביעה לשמיטת חובות עלתה מקרב האצילים המרוששים, שהרי לפשוטי העם חסרי הרכוש לא ניתן אשראי וממילא לא היו להם חובות.

איזה מן המשפטים הבאים מסכם באופן הטוב ביותר את הטענה המרכזית בדברים שלעיל?

- (1) אף שלאצילים היו בדרך כלל אינטרסים שונים מהאינטרסים של פשוטי העם, בשלהי תקופת הרפובליקה הרומית הם פעלו יחדיו למען מטרות משותפות
- (2) אילו ניתן אשראי גם לפשוטי העם, הם בוודאי היו מצטרפים לאצילים המרוששים בדרישה לשמיטת חובות, ולא מסתפקים בתביעה לחלוקת קרקעות ולאספקת לחם זול
- (3) אף שפשוטי העם חברו לאצילים בדרישתם לחלוקת קרקעות ולאספקת לחם זול, הדרישה לשמיטת חובות נשמעה מפי האצילים בלבד
- (4) בשלהי תקופת הרפובליקה הרומית מחו הן פשוטי העם הן האצילים נגד השלטונות - כל קבוצה מסיבותיה שלה

33. כמו גיאורג הגל, גם קרל מרקס טען כי ההיסטוריה האנושית מונעת על ידי פעולתם של כוחות מנוגדים, בתהליך החותר ליישוב הניגוד ביניהם. אך שלא כהגל, שגרס כי מאבק בין כוחות רוחניים הוא המעצב את ההתרחשויות ההיסטוריות, מרקס האמין כי התהליך המניע את גלגלי ההתפתחות האנושית הוא תהליך חומרי, שבו התנגשות בין כוחות ממשיים, חומריים, מתווה את אפיקי המחשבה האנושית.

לפי האמור לעיל, איזו מהטענות הבאות היא המתאימה ביותר להיות מיוחסת להגל?

- (1) אפשר להסביר חלק גדול מההיסטוריה כתוצר פעולתו של הניסיון לפתור את המתח בין שני זרמי מחשבה: ליברליזם ושמרנות
- (2) מאז ומתמיד התעצבה ההיסטוריה בידי תחרות מתמדת בין קבוצות בני אדם, שהמאחד אותם רב על השונה ביניהם
- (3) ההיסטוריה אינה אלא רצף ארוך של התקדמות ופיתוח, שבו כל נדבך נסמך באופן כמעט הרמוני על הנדבך שקדם לו
- (4) ביסודן של רוב ההתפתחויות ההיסטוריות עומדים עימותים צבאיים בין אומות על רקע כלכלי

34. ממחקרו של פרופסור ברזיס על הדרך שבה כתבי מדורי הבריאות בעיתונים בוחרים את הנושאים לכתבות שלהם, עולה כי למרות שהכתבים מצהירים שפופולריות אינה שיקול מרכזי בבחירת הנושאים, היא מדריכה אותם במידה רבה: רוב הכתבות עוסקות בנושאים הנתפסים בעיני ציבור הקוראים כמושכים, כמו הרזיה. לדידו של פרופסור ברזיס, דבר זה מעיד שהכתבים נכנעים ללחצים של גורמים שיש להם אינטרס כלכלי, המעוניינים בתפוצה רחבה ככל האפשר של העיתון, כניעה שלדבריו מושפעת מההכשרה הלקויה של הכתבים.

לפי האמור לעיל, איזו מן הטענות משקפת את עמדתו של פרופסור ברזיס?

- (1) כתבות בנושא הרזיה מופיעות תדיר במדורי בריאות בעיתונים משום שישנם מי שיש להם אינטרס כלכלי שנושא זה יהיה במודעות הקוראים, והם ירכשו מוצרים המסייעים בהרזיה
- (2) לו הייתה ניתנת לכתבים לענייני בריאות הכשרה ראויה, סביר שנושאים פופולריים, כמו הרזיה, היו תופסים נפח מצומצם יותר בכתיבתם
- (3) הרזיה היא נושא הנחשב למושך בעיני כתבים לענייני בריאות, ואף על פי כן, בשל לחצם של גורמים שיש להם אינטרס כלכלי, הם נוטים שלא לכתוב עליו
- (4) אף שניכר כי פנייה לקהל רחב ככל האפשר היא שיקול מרכזי בבחירת נושאי כתבות בענייני בריאות, הכתבים מתכחשים לעובדה זו משום שהם חסרים הכשרה מקצועית

35. עיון בספרות הפילוסופית משבעים השנים האחרונות מביא לידי הרהורים על מקומם של אפלטון ושל אריסטו בפילוסופיה של ימינו: כל פילוסוף מרגיש כמעט אנוס לצייר מחדש את דיוקנותיהם של ענקי רוח אלו, אם כדי לאמץ אחד מהם כאב קדמון נערץ, אם כדי להציבם כמטרות נכבדות להתנגח בהן באמצעות משנה פילוסופית חדשה. העמדת האבות הקדמונים בלב המחקר העכשווי - אם בחיפוש אחר אילנות להיתלות בהם ואם לשם שחיטת פרות קדושות - היא כמדומה מיוחדת לפילוסופיה.

איזו מהטענות הבאות, הנוגעות לאפלטון ואריסטו, אינה משתמעת מן הפסקה?

- (1) יש בימינו פילוסופים שמנסים לערער את משנתם
- (2) גם בימינו כל הפילוסופים מתייחסים למשנתם
- (3) פילוסופים בימינו נותנים להם מקום מרכזי יותר מהמקום שניתן לאבות קדמונים בתחומים אחרים
- (4) בימינו החוקרים רוחשים להם כבוד מועט משרחשו להם בעבר

36. איזו מן האפשרויות המוצעות משלימה את הפסקה שלהלן בצורה הטובה ביותר?

- על פי הסטיסטיקות האחרונות, תגובתם של נהגי ארה"ב להאמרת מחירי הדלק הייתה צמצום השימוש בכלי רכב פרטיים. _____ . נראה אפוא כי כל עוד לא ימצא תחליף זול לדלק, הוא ימשיך להתייקר.
- (1) עם זאת טעות היא לקוות שתגובה זו תרסן ריסון של ממש את מחירי הנפט העולמיים, שכן התרחבות הנהיגה בסין, בהודו ובעוד מדינות מתפתחות עולה על הצטמצמות זו בהרבה
 - (2) בנוסף, חברות רבות מעורבות בפיתוח כלי רכב שאינם מונעים בדלק, ושלבד מביטול התלות היקרה בו, ימזערו את הנזקים הסביבתיים שהוא גורם
 - (3) הממשל האמריקני מנסה לעודד מגמה זו על ידי מסע יחסי ציבור שקורא להגברת השימוש בתחבורה ציבורית זולה
 - (4) אולם אף שתגובה זו אינה פוגעת בתושבי מרכזי הערים, שבהן התחבורה הציבורית זמינה ויעילה, בפריפריה הגבלת הנהיגה ברכב פרטי משמעה פגיעה של ממש באיכות החיים

37. בְּנִייה של קנון ספרותי - מכלול היצירות הנתפסות בעיני הממסד הספרותי כחשובות - היא תהליך של ייחוס ערך חדש ליצירות ישנות ולאמנטים ספרותיים המצויים בהן. פרופ' שמידט טוען כי בנייתו של הקנון הגרמני המקובל כיום החלה רק בשנות השמונים של המאה ה-19, ורק אז נקבעה בתודעה התקופה שבין 1770 ל-1830 כנקודת השיא של הספרות הגרמנית. "בתקופה שבה פעלו חברי קבוצת ויימאר והרומנטיקנים, לא נתפסו יצירותיהם כפסגתה של הספרות הגרמנית", אמר.

איזו מן הטענות שלהלן אינה משתמעת מן הפסקה?

- (1) בנייתו של הקנון הגרמני המקובל כיום החלה בתקופה שנתפסה לאחר מכן כתקופת השיא של הספרות הגרמנית
- (2) יצירות של כותבים מקרב קבוצת ויימאר ומקרב הרומנטיקנים נכללות בקנון הגרמני
- (3) על פי רוב יצירה ספרותית אינה נכללת בקנון מיד עם כתיבתה
- (4) בשנות השמונים של המאה ה-19 החלו לייחס ערך חדש ליצירות ספרותיות שנכתבו עשרות שנים לפני כן

38. כתובת מצרית עתיקה העוסקת באל הבורא פְּתַח, שבו האמינו המצרים הקדמונים, מתייחסת ל"קולו" של פתח או ל"לשונו". חוקרים אחדים סבורים שבביטויים אלו התכוונו המצרים הקדמונים לאיתני הטבע, שנוצרו מדיבורו של פתח. הפסיכולוג ג'וליאן ג'יינס דוחה את הקריאה הזאת ומעדיף פרשנות אחרת: אין מדובר אלא בקולות שהמצרים ייחסו לאל פתח, קולות שהיו למעשה מדומיינים, הזיות של בני האדם.

סביב איזו שאלה נסובה המחלוקת בין החוקרים הנזכרים בפסקה ובין הפסיכולוג ג'יינס?

- (1) האם הכתובת המצרית מתייחסת לקולות של ממש, או לקולות דמיוניים שמקורם בהזיות?
- (2) למה התכוונו המצרים הקדמונים כשהזכירו בכתובת את "קולו" או את "לשונו" של האל פתח?
- (3) האם מהכתובת המצרית עלינו להסיק שבתקופה המצרית הקדומה נגעו הזיותיהם של בני האדם לאל הבורא פתח?
- (4) מה סברו המצרים הקדמונים - שהאל פתח יצר את איתני הטבע, או שהוא יצר קולות והזיות בראשם של בני האדם?

39. וילְרֵד קוויין, מהפילוסופים הבולטים בתחום הפילוסופיה של המדע, טען נגד מי שנתפס כממשיך דרכו, תומס קון, כי שיטתו מובילה למבוי סתום. לדידו, מכיוון שעל טענתו שלו, שלפיה אין לידע צידוק חיצוני, קון מוסיף את הטענה כי אין לו גם צידוק פנימי, המסקנה הבלתי-נמנעת מטענותיו של קון היא שאין כל דרך לקבוע מה מן הידע שלנו נכון ומה אינו נכון.

לפי הפסקה, איזו מהטענות הבאות היא המתאימה ביותר לגישתו של וילרד קוויין?

- (1) עצם העיסוק בשאלה "האם לידע יש צידוק?" מוביל למבוי סתום
- (2) לידע אין צידוק חיצוני, אך יש לו צידוק פנימי, ולכן ניתן לקבוע מה נכון ומה אינו נכון
- (3) יש להימנע מהמסקנה שלא ניתן לקבוע מה מהידע שלנו נכון, גם במחיר של הגעה למבוי סתום
- (4) מהעובדה שלידע אין צידוק פנימי מתחייבת המסקנה שיש לו צידוק חיצוני

40. במבט ראשון, מוזר שהמהפכה הצרפתית לא הניבה יבול של יצירות אמנות גאוניות המשתוות למה שהניבה ההתעוררות בעת הפורה ביותר של יוון, או למה שהניב הרנסנס, על ההתרחשות רבת העוצמה שחוללה בו הרפורמציה. אבל האמת היא שלמהפכה הצרפתית היה צביון פוליטי ומעשי, והוא הבדיל אותה הבדל מהותי מהתמורות שהתרחשו בתקופות אלו, שהיו בעיקרן אינטלקטואליות ורוחניות.

איזה מן ההיגדים שלהלן משתמע מן הפסקה שלעיל?

- (1) במהפכה הצרפתית השתתפו הרבה פחות אנשים משהשתתפו בתמורות שהתחוללו בעידן הפורה של יוון ובתקופת הרנסנס, ועל כן אפשר להבין מדוע לא הניבה הרבה יצירות אמנות גאוניות
- (2) יהיה אשר יהיה צביונם של תהליכי שינוי, ליצירות אמנות גאוניות נודעת תמיד השפעה על תהליכים אלו
- (3) אף שלמראית עין המהפכה הצרפתית ענייה ביצירות אמנות גאוניות, מבט מעמיק יותר עשוי לגלות שהשפעתן האמתית של יצירות אלו לא נפלה מהשפעתן של יצירות בתקופות אחרות של תמורה
- (4) אופיים של שינויים רחבי היקף המתרחשים בתקופה מסוימת משפיע גם על איכות היצירה התרבותית בה

פתרתי 40 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

הבנת פסקה - תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
3	2	4	2	4	3	3	2	3	4	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
4	2	2	3	2	4	2	3	4	4	תשובה

30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	שאלה
1	1	3	3	2	4	4	1	2	3	תשובה

40	39	38	37	36	35	34	33	32	31	שאלה
4	2	2	1	1	4	2	1	4	1	תשובה

1. תשובה (4) נכונה.

הפסקה מסבירה שאין כל תיעוד של חיי קליאופטרה לפני שעלתה לשלטון, משום שהעולם העתיק לא ראה עניין בילדות, וחיי הדמויות בו מתועדים רק מרגע שהחלו להשפיע על ההיסטוריה.

לפיכך, השאלה עליה עונה הפסקה היא זו המופיעה בתשובה (4).

2. תשובה (3) נכונה.

מהפסקה נובע שאחת הדוגמאות למניפולציה שהשלטונות ערכו בנתונים סטטיסטיים רשמיים היא שהמפלגה השמרנית גרמה לשינוי דרכי המדידה של שיעור האבטלה בבריטניה במהלך תקופת שלטונה. שינויים אלו גרמו לכך שהנתונים הסטטיסטיים הרשמיים הראו ששיעור האבטלה ירד בשנים אלו.

מכך ניתן להסיק שהמפלגה השמרנית ערכה מניפולציה על הנתונים במטרה ליצור את הרושם ששיעור האבטלה ירד בתקופת שלטונה, כפי שנובע מתשובה (3).

3. תשובה (2) נכונה.

מהפסקה נובע כי בעידן המודרני על מנת להתבטא באופן אפקטיבי, יעיל, יש לעשות זאת בכלי תקשורת ההמונים. הכותב דן בשאלה האם יש לכפות על כלי תקשורת לתת ביטוי לעמדות מסוימות. הוא טוען כי מצד אחד כפייה כזו תאיים על עצמאותם של כלי התקשורת, אך מצד שני תאפשר את חופש הביטוי לכולם.

תשובה (2) מסכמת את העמדה של הכותב שעולה מן הפסקה.

4. תשובה (3) נכונה.

הפילוסוף מתאר חמור שלא מצליח לבחור בין שתי אפשרויות עדיפות באותה מידה, ולבסוף מתמרע מכיוון שאינו מצליח לבחור. רותברד טוען כי החמור מתלבט למעשה בין שלוש חלופות, אפשרויות. שתיים מהן, שתי ערימות החציר, אכן עדיפות באותה מידה, אך השלישית היא למות מרעב, וברור שזוהי האפשרות הגרועה ביותר. לכן, לטענתו, לחמור יש סיבה לבחור באחת מערימות החציר והיא להימנע מבחירה באפשרות השלישית, למות מרעב.

5. תשובה (3) נכונה.

- (1) התשובה אינה נכונה מאחר שאין בדוגמה שניתנה בה עדות למקרה כזה בשפת המתמטיקה.
- (2) התשובה אינה נכונה משום שאם דני יודע שרוטי היא אמא של דרור וחושב שהיא נחמדה אז הוא בהכרח חושב שאמא של דרור נחמדה.
- (3) **התשובה נכונה משום שהיא מבהירה בדיוק את מהות הדוגמה שניתנה. בדוגמה "רוטי" ו"אמא של דרור" הן מילים נרדפות, אך דני אינו בהכרח יודע זאת, ולכן עשוי לחשוב שמדובר בשתי נשים שונות שאחת מהן נחמדה והשנייה לא.**
- (4) התשובה אינה נכונה מכיוון שיכולות להיות סיבות נוספות לכך שדני לא יאמין לחבריו.

6. תשובה (4) נכונה.

בחלקה השני של הפסקה נכתב "המאה העשרים על הטכנולוגיה שלה - כפי שהיא באה לידי ביטוי באמצעי תקשורת המונים... הביאה לידי הסתעפות של ענף מתוך הסוציולוגיה, ענף המתמחה בחקר התקשורת." כלומר, ההתפתחות הטכנולוגית באמצעי תקשורת המונים היא שהביאה להסתעפות, להתפתחות של מדע התקשורת כענף אקדמי נפרד.

7. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שעל פי הפסקה הצופים "ממששים" את הציורים רק בעיניהם, כלומר אינם ממששים אותם בפועל.
- (2) **תשובה נכונה, משום שבפסקה מתואר שהציירים למדו לצייר אובייקטים כפי שהם נראים במציאות- כלומר הטכניקה שלהם השתפרה, ובעקבות כך הציורים הפכו למוחשיים יותר, שכן הצופה יכול להרגיש שהוא "ממשש" את הציור בעיניו.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שבפסקה לא מדובר על חוש המישוש של הציירים.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שלא נאמר בפסקה שעד אז לא צוירו כפלי בד, גזעים ושיש, אלא שמאז התחילו לצייר אותם באופן מוחשי יותר.

8. תשובה (4) נכונה.

מדבריו של וילסון ניתן ללמוד שככל שמשך הנאום קצר יותר, כך הוא צריך להתכוון אליו זמן רב יותר. הוא נותן דוגמה לנאום קצר (בן עשר דקות), אליו דרוש לו שבוע בכדי להתכוון (דוגמה לזמן הארוך שדרוש על מנת להצליח לתמצת רעיון - להציג אותו בזמן קצר), ודוגמה לנאום ארוך (בן שעה), אליו הוא לא צריך להתכוון כלל. מכך, ניתן להסיק שוילסון טוען שקשה יותר לתמצת רעיון לנאום קצר מלדבר עליו באריכות בנאום ארוך.

9. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה. צלאח א-דין כבש את ירושלים מידיי הצלבנים ב-1187, כלומר בשנה זו ירושלים כבר הייתה בידיי הצלבנים, ולכן הם בהכרח כבשו אותה לפני שנה זו.
- (2) **תשובה נכונה, משום שמהפסקה עולה כי מצבם של היהודים והמוסלמים הורע בעקבות כיבוש הצלבנים. כלומר, מצבם לפני הכיבוש לא היה נורא.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שבפסקה נאמר שלאחר הכיבוש כל היהודים והמוסלמים שנותרו בעיר גורשו ממנה. כלומר, לא נשארו בירושלים יהודים ומוסלמים כלל.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שבטקסט מתואר כי הכיבוש לווה ברצח באכזריות, וזהו מעשה אלים.

10. תשובה (3) נכונה.

- בפסקה מסופר על תוכנית שחסרה בה ראייה מערכתית כוללת - כלומר תוכנית שחלק מסוים שלה עשוי לפגוע בחלק אחר שלה.
- (1) תשובה לא נכונה, משום שנובע ממנה שעל מנת להקטין את העוני הממשלה חייבת לקצץ בתקציבה, דבר שאינו נובע מהפסקה.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שהקטנת מספר המועסקים בשירות הציבורי אינה מהווה צעד בתוכנית, אלא תוצאה של אחד הצעדים בתוכנית.
- (3) **תשובה נכונה, מכיוון שהכותב מעלה בפסקה את החשש לפיו הקיצוצים בתקציב הממשלה יביאו להקטנת שיעור המועסקים במגזר הציבורי, דבר שיסתור את מטרת התוכנית להגדלת שיעור**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שנובע ממנה שמטרת התוכנית היא לקצץ במספר המועסקים בשירות הציבורי, דבר שסותר את הנאמר בפסקה.

11. תשובה (4) נכונה.

- (1) התשובה אינה נכונה, משום שלא נאמר בפסקה ששיעורו של יעד האבטלה יהיה דומה לשיעור האינפלציה ולשיעור הגירעון.
- (2) התשובה אינה סותרת את הנאמר בפסקה, אך היא אינה מסכמת היטב את עמדתה של הפרופסור, לפיה על ממשלת איטליה להציב יעד לשיעור האבטלה.
- (3) התשובה אינה נכונה, משום שקביעת יעד האבטלה לא אמורה לבוא על חשבון האחריות החברתית, אלא לשקף את אחריות זו.
- (4) **התשובה נכונה, משום שהיא מסכמת בדיוק את טענתה של הפרופסור. פרוצי סבורה שיש להציב יעד אבטלה שנתי ולקבוע אמצעים ודרכים להשגתו - כלומר פירוט האופן שבו המדינה מתכוונת לעמוד ביעד זה. בנוסף, היא טוענת כי קביעת היעד תשקף את מחויבותה של ממשלת איטליה לנושא**

12. תשובה (4) נכונה.

בטקסט נכתב כי מושג היופי דומה למושגים אחרים בריבוי המשמעויות שלו ובכך שאי אפשר להצביע על תאוריה יחידה שתסביר מהו. במשפט האחרון בפסקה נכתב לגבי יופי כי "לא רק המושג עצמו שנוי במחלוקת, כי אם גם האפשרות לדון בו". מכאן נובע שבניגוד למושגים אחרים שפילוסופים חשבו עליהם, האפשרות לדון ביופי שנויה במחלוקת.

13. תשובה (3) נכונה.

הטקסט מתאר את דעת הקהל כדעה שלטת המחייבת את הפרט לנהוג על פיה, משום שאחרת הוא מסתכן בבידוד או באובדן תמיכת הציבור. הדובר בהרצאה טוען כי היחידים שיוכלו ליצור שינוי בדעת הקהל, הם אלה שאינם חוששים מפני המחיר (בידוד או אובדן תמיכת הציבור) שצפוי לשלם מי שמפנה עורף לדעה השלטת.

14. תשובה (2) נכונה.

מהפסקה עולה כי בן-דב סבור כי חומת סולימן לא נועדה לעצור מתקפות מצד תושבי הספר במדבר יהודה, שכן היה ניתן לעצור את ההתקפות האלה באמצעות החזקת מחלקת פרשים בעלות קטנה בהרבה. הוא חושב כי הסיבה להקמת החומה הייתה שסולטאן סולימן הראשון קיבל ידיעות לפיהן קרלוס החמישי תכנן לכבוש את ירושלים. מכאן, שתשובה (2) נכונה, ובן-דב סבור כי לשם הגנה מיושבי הספר לא היה צורך בחומה, וניתן היה להתגונן מהם בעלות מצומצמת באמצעות חיל פרשים.

15. תשובה (4) נכונה.

בפסקה מתואר תהליך המאיץ את עצמו. התחממות כדור הארץ מעודדת הפשרת קרחונים. הפשרת הקרחונים גורמת להחזרה של פחות קרינה לחלל החיצון וכתוצאה מכך יותר קרינה נשארת בכדור הארץ, מה שמוביל להתחממותו.

16. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שבפסקה נאמר כי השינוי התפיסתי הוא שיגרום למערכת החינוך להתאים את עצמה לסוגים רבים יותר של תלמידים, ולא הלמידה העצמית.
- (2) **תשובה נכונה, משום שבפסקה נאמר ששינוי תפיסתי, שיגרום למערכת החינוך להכיר בעובדה שללומדים שונים יש מוטיבציות שונות ללמידה, יאפשר למוסדות הלימוד החדשים להיות מוסדות לכל, כלומר להתאים את עצמם לצורכיהם של תלמידים רבים יותר.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שבפסקה נאמר שההכרה במגוון המוטיבציות צריכה לקרות לפני הקמת מוסדות החינוך החדשים ולא להפך.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שבפסקה נטען כי הכרה במגוון המוטיבציות יגרום למערכת החינוך להיענות לצרכיהם של תלמידים רבים יותר, ולא להפך.

17. תשובה (3) נכונה.

- (1) התשובה אינה נכונה משום שהפסקה לא עוסקת בשאלה מדוע ניסויים בבעלי חיים מאפשרים ללמוד על מחלות בבני אדם.
- (2) התשובה אינה נכונה משום שאף על פי שהנאמר בה עולה מן הפסקה, היא אינה מתייחסת לכך שביצוע ניסויים בבעלי חיים הוא מנגנון הישרדותי של בני האדם, וזוהי טענה מרכזית בפסקה.
- (3) **התשובה נכונה משום שהיא מתייחסת לרעיון המרכזי בטקסט, לפיו ניסויים בבעלי חיים הם מנגנון הישרדותי של האדם.**
- (4) התשובה אינה נכונה משום שבפסקה לא מוסבר מדוע ניסויים בבע"ח הם דרך יעילה לפתח חיסונים. בנוסף, החשש של הכותב לא נובע מכך שאי ביצוע ניסויים בבעלי חיים עלול לפגוע בהתקדמות המדע, אלא מכך שהוא עלול לפגוע בהישרדות המין האנושי.

18. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה. הנתונים בפסקה עוסקים בהשתנות הטמפי' העולמית לעומת השתנות הטמפי' באזורינו, ולא ביחס בין הטמפרטורות עצמן.
- (2) **תשובה נכונה. נכתב כי הטמפי' הממוצעת באזורינו בסוף שנות ה-90 הייתה גבוהה יותר מבשנות ה-50. בנוסף, נכתב כי יש התאמה כללית בין השתנות הטמפי' באזורינו להשתנות הטמפי' העולמית, ולכן נסיק כי גם הטמפי' הממוצעת העולמית הייתה גבוהה יותר בסוף שנות ה-90 משהייתה בשנות ה-50.**
- (3) תשובה לא נכונה. נכתב כי בסוף שנות ה-90 הטמפי' הממוצעת באזורינו הגיעה לרמה גבוהה מרמתה בשנות ה-50. לכן, יתכן כי בתחילת שנות ה-90 הטמפי' הממוצעת באזורינו הייתה נמוכה מבשנות ה-50, והמצב השתנה רק באמצע שנות ה-90 בעקבות העלייה החדה בטמפי' שהייתה בשנים אלו.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שאין נתונים על היחס בין הפער בטמפי' באזורינו בין שנות ה-50 לשנות ה-70 לבין הפער בה בין שנות ה-50 לסוף שנות ה-90.

19. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שנכתב על האקדמיה כי "ממילא לא זכתה לאמונו של הוגה הרעיון", כלומר צירלס פורט לא קיווה כי האקדמיה תתייחס לרעיונו.
- (2) **תשובה נכונה, משום שנכתב כי פורסם מאמר בנושא טלפורטציה בכתב עת מדעי, וכי הרעיון מעסיק את האקדמיה.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שמהפסקה עולה כי בתחילה לא היה עיסוק אקדמי ברעיון, ורק לאחר שישים שנה הרעיון החל להעסיק את האקדמיה.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שלא כתוב בפסקה שהעיסוק בטלפורטציה פחת בתרבות הפופולרית, כמו ספרות וקולנוע.

20. תשובה (4) נכונה.

הסכם הכניעה של צרפת לקיסרות האוסטרית מוזכר כדי להדגיש את הפיכתה של הצרפתית לשפת התרבות האירופאית. נכתב כי אפילו כשצרפת הובסה, הסכם הכניעה נכתב בצרפתית. כלומר- חשיבותה של הצרפתית הייתה כל כך גדולה, עד שאפילו מי שניצח את צרפת השתמש בה.

21. תשובה (3) נכונה.

הקשיים שמוזכרים בפסקה הם הקושי לישון והקושי ליצור הכללות. התשובה השלישית מהווה דוגמה לקושי ליצור הכללות. אף על פי שפונס מכיר עצים רבים, הוא לא יכול להגדיר את המושג המוכלל עץ.

22. תשובה (2) נכונה.

מהשאלה ניתן להבין כי עמדתו של ד"ר רובין היא שיש לאפשר לאסירים להתחתן, והוא מנמק את עמדתו בנימוק שאינו קשור לפגיעה בזכויותיהם.

- (1) התשובה אינה נכונה משום שהיא מציגה נימוק הקשור בפגיעה בזכויות האסירים.
- (2) **התשובה נכונה משום שהיא מציגה נימוק לכך שיש לאפשר לאסירים להתחתן, שאינו קשור לפגיעה בזכויותיהם.**
- (3) התשובה אינה נכונה משום שהיא מציגה נימוק לטענה הפוכה, לפיה אין לאפשר לאסירים להתחתן.
- (4) התשובה אינה נכונה משום שהיא מציגה נימוק לטענה הפוכה, לפיה אין לאפשר לאסירים להתחתן.

23. תשובה (1) נכונה.

בפסקה מסופר שבועדה היו חברים אנשים שהתפרנסו משיווק של בעלי חיים לניסויים. מכאן שלחברים אלו בוועדה היה אינטרס כלכלי ברור לאשר כמה שיותר ניסויים בבע"ח. זאת, בניגוד למטרת הוועדה לקבוע קריטריונים אובייקטיביים לאישור של ניסויים בבע"ח. מכאן שהעניינים המנוגדים הם הרצון לרווח כלכלי והרצון לקבוע קריטריונים אובייקטיביים לאישור הניסויים.

24. תשובה (4) נכונה.

בפסקה נאמר שהיסטוריונים מתבססים על מה שנתפס בעיניהם כעובדות, ושהם מתבססים בעבודתם על מכתבים אישיים, יומנים ותיעוד של מנהיגים. בנוסף, נכתב בפסקה כי מקורות אלו חורגים מן התחום המוסכם של חקר היסטוריה במאה ה-19.

25. תשובה (4) נכונה.

בפסקה תוקידידס מסביר במה שונה ספרו מכתבים קודמים. הוא טוען כי סופרים אחרים העדיפו לכתוב דברים מעניינים או נעימים, על פני לספר את האמת, וכתביהם נכנסו לתחום המיתוס. הוא טוען כי ספרו אינו מיתוס, ולכן יתכן שהקוראים פחות ייהנו ממנו, אך הוא מספר את האמת.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שמהטקסט עולה כי גם בני הדורות הבאים כנראה ייהנו יותר מהחיבורים של כותבי דברי הימים.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שלא כתוב שכותבי דברי הימים נמנעו במכוון מעיסוק במאורעות הסטורים שאפשר להתחקות אחריהם, אלא שהעדיפו לכתוב על דברים מעניינים.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שלא כתוב שחיבוריהם של דוברי הימים עוסקים באירועים חסרי חשיבות.
- (4) **תשובה נכונה, משום שהיא מסכמת את עמדתו של תוקידידס, המוצגת בטקסט, במדויק.**

26. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שיתכן כי הסלע פלאומגנטי, אך בעת התמצקותו כיוון השדה המגנטי של כדור הארץ לא היה דרום.
- (2) **תשובה נכונה. סלע פלאומגנטי משמר בתוכו מגנטיות שכיוונה זהה לכיוון השדה המגנטי שהיה בעת התמצקותו. מכאן, שאם המגנטיות של סלע פלאומגנטי היא לכיוון דרום, אזי בעת התמצקותו כיוון השדה המגנטי של כדור הארץ היה דרום, שהוא הכיוון ההפוך לכיוון צפון, אליו מצביע המצפן כיום.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שבטקסט לא נכתב שסלעים פלאומגנטיים משנים את השדה המגנטי של כדור הארץ, אלא מושפעים ממנו.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שמהטקסט עולה כי כיוון המגנטיות בסלעים פלאומגנטיים אינו משתנה.

27. תשובה (3) נכונה.

על פי הפסקה בכמה כפרים באמזונס אין מילים נפרדות לצבע הכחול ולצבע הירוק. ידוע כי הסיכוי שאדם שחי באחד מהכפרים האלה ילמד להבחין בין הצבע הכחול לצבע הירוק יורד ככל שהוא מבוגר יותר. בעבר, החוקרים סברו כי הסיבה לכך היא ששפתם של בני הכפר גרמה להם להתעלם מההבדל בין הצבעים עד שהם הפסיקו לראות אותו. לעומת זאת, כיום החוקרים סבורים כי הסיבה לכך היא שרמת הקרינה האולטרה סגולה באזור הכפרים גבוהה, והחשיפה לקרינה פוגעת בהדרגה ביכולת להבדיל בין הצבעים.

התשובות הראשונה, השנייה והרביעית נובעות מהפסקה. בעבר החוקרים סברו כי בני הכפר לקו ב"עיוורון צבעים תרבותי" ואיבדו את היכולת לתפוס את ההבדל בין הצבעים בגלל שפתם. לעומת זאת, כיום הם סבורים כי מה שהשפיע על היכולת של תושבי הכפר לתפוס את ההבדל בין הצבעים הוא חשיפה לקרינה אולטרה סגולה שפוגעת בהדרגה בחוש הראייה.

תשובה (3) לא נובעת מהפסקה. המדענים מסכימים על כך שהיכולת להבדיל בין הצבעים יורדת בחלוף הזמן, והם חלוקים ביניהם רק על הסיבה לכך.

28. תשובה (3) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה. נכתב כי אין מכשירים כאלו כיום וכי יש הסבורים שהאדם לא יצליח להמציאם לעולם. יחד עם זאת, לא ניתן להסיק מהפסקה בוודאות מה יקרה בעתיד, ונדמה כי גם הכותב מצוי בחוסר וודאות לגביו.
- (2) תשובה לא נכונה. בטקסט לא נכתב כי האדם השקיע מאמץ מנטלי ביצירת המכשירים, אלא בעשיית המשימות שהם עושים בשבילינו כיום. בנוסף, נכתב כי המשאבים השכליים מופנים לביצוע משימות קוגניטיביות מורכבות יותר, ולא לניסיון ליצור מכשירים מתוחכמים יותר.
- (3) **תשובה נכונה, משום שהיא מסכמת באופן מדויק את הנכתב במאמר.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שכותב המאמר אינו יודע אם בעתיד המכשירים יוכלו לבצע משימות מורכבות יותר.

29. תשובה (1) נכונה.

מדבריו של שקד עולה כי עגנון מרבה להשתמש ביצירותיו באמצעי ש"יוצר אצל הקורא את התחושה שהמקרה העיוור הוא השולט בחייו של האדם", כלומר אמצעי שיוצר אצל הקורא תחושה שהמקרים שולטת בחייו של האדם. מכאן ששליטתה של המקרים בחייו של האדם היא נושא שעולה במספר יצירות של עגנון.

30. תשובה (1) נכונה.

- (1) **תשובה נכונה, משום שנכתב בטקסט כי יש צורך להפחית את פליטת גזי החממה במחצית בתוך 40 שנה, ומדובר על כך שזהו חזון, אך לא נכתב כי המנהיגים התחייבו לעשות זאת.**
- (2) התשובה משתמעת מהפסקה משום שנכתב: "כיצד יוכלו להתחייב לכך בלי לפגוע במידה ניכרת בכלכלותיהם". כלומר, הפחתה בפליטת גזי החממה תפגע בכלכלה של המדינות.
- (3) התשובה משתמעת מהפסקה משום שנכתב: "גם התומכים האדוקים בשמירת הסביבה יוכלו להזדהות עם המנהיגים". כלומר, גם התומכים בשמירה על איכות הסביבה מזדהים עם הקושי של המנהיגים להתחייב להפחתה בפליטת גזי החממה.
- (4) התשובה משתמעת מהפסקה משום שנכתב כי המנהיגים ראו בניסוח "שותפים לחזון" התקדמות גדולה מהניסוח "להתייחס ברצינות".

31. תשובה (1) נכונה.

- (1) **תשובה נכונה, משום שהיא ממשיכה את הפסקה באופן תקין מבחינה דקדוקית ולוגית. לפי התשובה, למרות שפוקס סבור שהתחממות כדור הארץ היא זו שמעלה את שיעור הפחמן הדו חמצני, יתכן שגם שיעור גבוה של פחמן דו חמצני גורם להתחממות כדור הארץ.**
- (2) תשובה לא נכונה. אם תתקבל מסקנתו של פוקס זה עלול לגרום לחוקרים לחזור בהם מנבואות הזעם שלהם, ולכן לא נכון לומר שאין יסוד לטענה שזה יקרה. קיימת פה סתירה לוגית.
- (3) תשובה לא נכונה, מסיבה דקדוקית, שכן לא נכון להשתמש בצירוף "אף אם".
- (4) תשובה לא נכונה, מסיבה לוגית, שכן מוצגות בה סיבה ותוצאה, אך הסיבה המוצגת הייתה אמורה להוביל לתוצאה הפוכה. הסיבה שמוצגת היא שיתכן שהתהליך שפוקס מתאר יפעל במקביל לסברה הרווחת, והתוצאה היא שאין סיבה לדאגה מהתחממות, בניגוד לתוצאה ההגיונית של תהליכים אלו שהיא התחממות של כדור הארץ.

32. תשובה (4) נכונה.

- (1) התשובה אינה נכונה משום שלא עולה מהפסקה שהאצילים ופשוטי העם פעלו יחד.
- (2) התשובה אינה נכונה משום שהיא מעלה טענה שאינה מוצגת בפסקה.
- (3) התשובה אינה נכונה משום שלא נאמר בפסקה שהאצילים פעלו לצד פשוטי העם בדרישה לחלוקת קרקעות ואספקת לחם זול.
- (4) **התשובה נכונה משום שהפסקה מדברת על כך שבשלהי תקופת הרפובליקה הרומית פשוטי העם והאצילים מחו על דברים שונים והיו להם אינטרסים שונים. הדרישה לחלוקת קרקעות עלתה מפשוטי העם, ואילו הדרישה לשמיטת חובות עלתה מהאצילים.**

33. תשובה (1) נכונה.

בטקסט מוצגת הטענה של הגל ומרקס לפיה ההיסטוריה האנושית מונעת מפעולה של כוחות מנוגדים. יחד עם זאת, הם מתכוונים לכוחות מסוגים שונים. הגל מדבר על מאבק בין כוחות רוחניים, ואילו מרקס האמיני כי אלו כוחות חומריים. המתח בין ליברליזם ושמרנות שמוצג בתשובה הראשונה, הוא דוגמה למאבק בין כוחות רוחניים - זרמי מחשבה. לכן טענה זו מתאימה להשקפתו של הגל.

34. תשובה (2) נכונה.

ממחקרו של פרופסור ברזיס עולה שפופולריות הנושאים של הכתבות היא אמנם לא שיקול מרכזי של הכתבים בבחירת נושא לכתבה, אך היא בהחלט מהווה שיקול בבחירת הנושא. לטענתו, מסיבה זו, רוב הכתבות עוסקות בנושאים פופולריים, כמו הרזייה. הוא אומר שהבחירה של הכתבים לכתוב על נושאים פופולריים נגרמת מהכשרה לקויה, לא טובה, שלהם, אשר גורמת להם להיכנע ללחצים. טענה זו בדיוק מוצגת בתשובה מספר שתיים.

35. תשובה (4) נכונה.

- (1) התשובה נובעת מהפסקה משום שנכתב שחלק מהפילוסופים בימינו מציבים את אפלטון ואריסטו כ"מטרות נכבדות להתנגח בהן באמצעות משנה פילוסופית חדשה". כלומר, יש בימינו פילוסופים שמנסים לערער את משנתם.
- (2) התשובה נובעת מהפסקה שכן נכתב על אפלטון ואריסטו: "כל פילוסוף מרגיש כמעט אנוס לצייר מחדש את דיוקנותיהם". מכאן, שגם בימינו כל הפילוסופים מתייחסים למשנתם.
- (3) התשובה נובעת מהפסקה משום שנכתב על המיקום המרכזי שניתן לאפלטון ואריסטו ועל העמדתם בלב המחקר העכשווי כי היא מיוחדת לפילוסופיה.
- (4) **התשובה אינה נובעת מהפסקה, שכן על פי הפסקה ניתן להם מקום מרכזי גם במחקר העכשווי.**

36. תשובה (1) נכונה.

בתחילת הפסקה מדובר על כך שהנהגים בארה"ב צמצמו את היקף השימוש ברכבים פרטיים, מה שאמור להוביל לירידה במחיר הדלק. בסוף הפסקה נכתב כי על פי הנתונים נראה שמחיר הדלק ימשיך לעלות. מכאן שהמשפט החסר צריך להציג סיבה לכך שלמרות הצמצום בהיקף השימוש ברכבים פרטיים בארה"ב מחיר הדלק ימשיך לעלות.

התשובה הראשונה מציגה נתון לפיו צריכת הדלק העולמית ממשיכה לעלות, מה שמצדיק את העלייה במחירו, ולכן היא התשובה הנכונה.

התשובות השנייה, השלישית והרביעית אינן מציגות נתונים לפיהן מחיר הדלק אמור להמשיך לעלות, ולכן הן אינן נכונות.

הפסקה המלאה:

על פי הסטטיסטיקות האחרונות, תגובתם של נהגי ארה"ב להאמרת מחירי הדלק הייתה צמצום השימוש בכלי רכב פרטיים. עם זאת טעות היא לקוות שתגובה זו תרסן ריסון של ממש את מחירי הנפט העולמיים, שכן התרחבות הנהיגה בסין, בהודו ובעוד מדינות מתפתחות עולה על הצטמצמות זו בהרבה. נראה אפוא כי כל עוד לא ימצא תחליף זול לדלק, הוא ימשיך להתייקר.

37. תשובה (1) נכונה.

על פי הפסקה בניית הקנון הגרמני המקובל כיום החלה בשנות השמונים של המאה ה-19, כלומר בין השנים 1880-1889. בנוסף נטען בפסקה כי התקופה שנקבעה כתקופת השיא של הספרות הגרמנית היא השנים 1770-1830. שתי התקופות אינן חופפות ולכן בניית הקנון הגרמני המקובל כיום לא החלה בתקופה שנתפסה לאחר מכן כתקופת השיא של התרבות הגרמנית.

38. תשובה (2) נכונה.

מחלוקת החוקרים היא סביב המשמעות של הביטויים "קולו" ו"לשונו" של פתח. בעוד שחוקרים אחדים סבורים שהכוונה בביטוי זה היא לאיתני הטבע, גיינס מעדיף פרשנות אחרת, לפיה מדובר בקולות של ממש, אותם הזו בני אדם.

39. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שקוויין טוען כי שיטתו של קון היא שמובילה למבוי סתום, ולא עצם העיסוק בשאלה "האם לידע יש צידוק?".
- (2) **תשובה נכונה. נכתב בטקסט "על טענתו שלו, שלפיה אין לידע צידוק חיצוני", ומכאן שקוויין סבור כי אין לידע צידוק חיצוני. קוויין סבור כי הטענה שלידע אין צידוק פנימי מובילה למבוי סתום, שכן היא גוררת את המסקנה שאין דרך לקבוע מה מן הידע שלנו נכון ומה אינו נכון. מכך משתמע שהוא סבור כי לידע יש צידוק פנימי המאפשר לדעת מה מן הידע שלנו נכון ומה לא.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שעל פי קוויין המסקנה הזו היא המבוי הסתום.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שהמסקנה המתחייבת שמוצגת בטקסט היא לא שיש לידע צידוק חיצוני, אלא שלא ניתן לקבוע מה מהידע שלנו נכון ומה אינו נכון.

40. תשובה (4) נכונה.

- הכותב טוען כי היה מצפה שהתקופה של המהפכה הצרפתית תניב יצירה תרבותית רבה יותר, בדומה לתקופות אחרות של שינויים רחבי היקף, כמו הרנסנס וההתעוררות בימי יוון. יחד עם זאת, הוא טוען כי למהפכה הצרפתית היה אופי פוליטי ומעשי, בשונה מהשינויים האחרים שהציג, שהיו בעיקר אינטלקטואליים ורוחניים.
- (1) תשובה לא נכונה, משום שלא מדובר בטקסט על כמות האנשים שהשתתפו באירועים אלה.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שבטקסט לא מתוארת השפעה של יצירות האמנות על תהליכים של שינוי, אלא השפעת תהליכי השינוי על יצירות האמנות.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהטקסט לא מסתייג מהאמרה לפיה המהפכה הצרפתית הניבה מספר מועט של יצירות אמנות גאוניות, והוא גם אינו עוסק בהשפעתן של יצירות אלו.
- (4) **תשובה נכונה, משום שהכותב מתאר שתי תקופות של שינויים רחבי היקף, ההתעוררות בימי יוון והרנסנס, וטוען כי איכות היצירה התרבותית בתקופות אלו הייתה גבוהה. לכן, הכותב מצפה שגם בתקופה של שינוי רחב היקף, כמו תקופת המהפכה הצרפתית, איכות היצירה תהייה גבוהה. מכאן ניתן ללמוד כי הכותב סבור שתקופות של שינויים גדולים משפיעות על איכות היצירה.**

משלים והשוואות

שאלות משלים והשוואות נמצאות בתוך מקטע שאלות הבנה והסקה. שאלות אלה בודקות את היכולת שלנו להשוות בין רעיונות ומצבים שונים על ידי הקבלה. השאלות מבוססות על הדרך בה מתנהלת תקשורת בין אנושית באופן טבעי. המסר אותו מביעים דוברים בשיחה אינו מושפע רק מהמילים הנאמרות אלא גם מתוכן שמועבר "בין השורות". בשאלות אלו נתבקש לזהות את כוונתם של הדוברים גם אם לא נאמרה מפורשות.

משל הוא סיפור, לרוב דמיוני וציורי, המובא בהקבלה להתרחשות אמתית. מתוך הקבלה זו ניתן ללמוד על עמדתו של מספר המשל על ההתרחשות האמתית. בשאלות מסוג זה יהיה עלינו להבין כיצד כל אחד מרכיבי המשל מקבילים לרכיבים בהתרחשות המתוארת, ומה משתמע מן ההקבלה.

דוגמה ראשונה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

ביום ראשון החליט אופיר שעליו לבצע פעולות לשימור איכות הסביבה, והחל למחזר פסולת. ביום שני האיץ אופיר בחברתו גילה להתחיל ולמחזר פסולת. גילה השיבה לאופיר במילים: "מוטב יעשה נמר ההופך בן-ליל לצמחוני אם לא ינוזף בנמרים אחרים כאשר הם יוצאים לצייד".

במשל בו השתמשה גילה, **יציאת הנמרים לצייד** מדמה את -

- (1) הפעילות הנעשית לשימור איכות הסביבה
- (2) ניסיון שכנועה של גילה על ידי אופיר
- (3) הידיעה כי מחזור פסולת תורמת לשימור איכות הסביבה
- (4) אי-מחזור הפסולת בו נוהגת גילה

בשאלה מתוארת התרחשות אמתית - אופיר ממחזר פסולת ומנסה לשכנע את גילה לנהוג כמוהו. נוסף על המתואר משל דמיוני בו נמר הופך להיות צמחוני בן-ליל ונוזף בנמרים אחרים על כך שאינם צמחונים. ניתן להסיק כי במשל בו משתמשת גילה, הנמר שהפך לצמחוני מקביל לאדם ששינה את אורח חייו (אופיר שהחל למחזר פסולת), ויציאה לצייד מקבילה לאורח החיים הישן, ללא אותו שינוי (אי מחזור פסולת). כלומר, יציאת הנמרים לצייד מדמה את אי-מחזור הפסולת בו נוהגת גילה. ניתן גם להיעזר בבדיקת התשובות:

תשובה (1): הפעילות הנעשית לשימור איכות הסביבה מקבילה במשל של גילה לצמחונות. התשובה לא מתאימה.

תשובה (2): ניסיון שכנועה של גילה על ידי אופיר מקביל במשל של גילה לנזיפה. התשובה לא מתאימה.

תשובה (3): לידיעה כי מחזור פסולת תורמת לשימור איכות הסביבה אין הקבלה במשל של גילה. התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): אי-מחזור הפסולת בו נוהגת גילה מקבילה ליציאת הנמרים לצייד. התשובה מתאימה.

התשובה הנכונה היא (4).

דוגמה שנייה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

אליהו: "מהאופן בו שינית את יחסך כלפי איתמר, לאחר שבאחת הפעמים שפגשת בו הוא לא היה נחמד כלפיך, אני יכול להניח שכאשר נסדק הצבע על קיר ביתך את מתחילה לבנות בית חדש."

דקלה: "בשונה ממך, אני סבורה כי תשומת לב להתפתחות הסדקים הקטנים עוזרת לנו לחזות מתי יש לברוח ממבנה לפני שיתמוטט."

איזה מהבאים אינו משתמע מהשיחה בין אליהו לדקלה?

(1) דקלה סבורה שיש הצדקה לשינוי יחסה כלפי אדם שאינו נחמד כלפיה

(2) אליהו לא היה משנה את יחסו כלפי איתמר אם היה איתמר לא נחמד כלפיו פעם אחת

(3) דקלה סבורה שאליהו מתייחס אליה באופן שאינו נחמד

(4) אליהו סבור ששינוי יחסה של דקלה כלפי איתמר אינו מוצדק

בשאלה מתוארת התרחשות אמיתית - דקלה שינתה יחסה לאיתמר שנהג בה בחוסר נחמדות. נוסף על כך, משוחחים הדוברים באופן ציורי על סדקים שצצים על קירות הבית ועל משמעותם.

במשל בו משתמש אליהו, הסדק בקיר מקביל לפגם התנהגותי קטן, כלומר חוסר הנחמדות בה נהג איתמר. בניית בית חדש מקבילה לתגובה קיצונית בה נהגה ככל הנראה דקלה. המסר שמנסה אליהו להעביר לדקלה הוא כי התנהגותו הלא נחמדה של איתמר כלפיה היא אירוע לא משמעותי, ואינה מצדיקה שינוי יחס קיצוני כלפי איתמר.

דקלה עונה לו במשל שעושה שימוש באותו עולם מונחים. לפי דבריה הסדקים הקטנים הם סימנים מקדימים, שאחריהם באה התמוטטות גדולה שמקבילה למערכת היחסים שלה ושל איתמר. המסר שמנסה דקלה להעביר לאליהו הוא שהתנהגותו הלא נחמדה של איתמר כלפיה הייתה התראה שמרמזת על הדרדרות מהירה שתבוא אחריה, ולפיכך שינוי יחסה כלפי איתמר מוצדק.

נבדוק את התשובות, ונחפש בהן דבר מה שאינו משתמע מהשיחה בין אליהו לדקלה:

תשובה (1): המשל בו משתמשת דקלה נועד להצדיק את שינוי היחס שלה אל איתמר - גם התנהגות שלילית חד-פעמית ("תשומת לב להתפתחות הסדקים") עוזרת להחליט מתי יש לנתק מערכת יחסים ("לברוח ממבנה לפני שיתמוטט").

מדבריה של דקלה עולה כי היא סבורה שיש הצדקה לשינוי יחסה כלפי אדם שאינו נחמד כלפיה. תשובה זו משתמעת מהשיחה ולפיכך אינה מתאימה.

תשובה (2): בדבריו מבקר אליהו את דקלה, על כך ששינתה את יחסה כלפי איתמר ("מתחילה לבנות בית חדש") בשל התנהגות שאינה משמעותית ("נסדק הצבע על קיר ביתך"). מכאן משתמע שאליהו עצמו לא היה משנה את יחסו כלפי איתמר אם היה איתמר לא נחמד כלפיו פעם אחת. תשובה זו משתמעת מהשיחה ולפיכך אינה מתאימה.

תשובה (3): אין בנתונים דבר מה שמעיד על כך שדקלה סבורה שאליהו מתייחס אליה באופן שאינו נחמד. שני הדוברים מתייחסים רק להתנהגותו של איתמר. תשובה זו אינה משתמעת מהשיחה ולפיכך מתאימה.

תשובה (4): בדבריו מבקר אליהו את דקלה, על כך ששינתה את יחסה כלפי איתמר ("מתחילה לבנות בית חדש") בשל התנהגות שאינה משמעותית ("נסדק הצבע על קיר ביתך"). מכאן משתמע שאליהו סבור ששינוי יחסה של דקלה כלפי איתמר אינו מוצדק. תשובה זו משתמעת מהשיחה ולפיכך אינה מתאימה.

התשובה הנכונה היא (3).

דוגמה שלישית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

שלומית, אלופת הארץ בשחמט, סיפרה לידידה אהרון כי היא חוששת מפני משחק השחמט שצפוי להיערך מחר. אהרון השיב לשלומית במילים "אין לך סיבה לחשוש - שחיין שחצה את האוקיינוס, וודאי לא יתקשה בחציית בריכה קצרה".

ניתן להסיק מדבריו של אהרון שלדעתו -

(1) מכיוון ששלומית כבר אלופת הארץ המשחק הצפוי הוא חסר חשיבות

(2) שלומית כבר שיחקה בעבר מול השחקן מולו תתמודד מחר

(3) יכולותיה של שלומית בשחמט היו גבוהות מאוד אך התנוונו עם הזמן

(4) רמתו של השחקן מולו תשחק מחר שלומית נמוכה מרמתה

ההתרחשות האמתית בשאלה היא משחק השחמט העתידי של שלומית וחששה ממנו. המשל הדמיוני של אהרון עוסק בקורותיו של שחיין. במשל זה, חציית האוקיינוס מקבילה לאתגר שמצריך מאמץ אדיר ויכולת גבוהה, וחציית הבריכה מייצגת אתגר בו קל לעמוד. המסר שמנסה אהרון להעביר לשלומית הוא כי שלומית התגברה כבר על אתגר שעמידה בו כרוכה במאמץ אדיר (שלומית היא אלופת הארץ בשחמט), ומכאן כי לא תתקשה להתגבר על אתגר בו קל לעמוד (משחק השחמט הצפוי מחר). נבדוק את התשובות:

תשובה (1): במשל בו השתמש אהרון, אין הוא מתייחס לחשיבותו של המשחק אלא לרמת הקושי שלו. התשובה לא מתאימה.

תשובה (2): האוקיינוס והבריכה במשלו של אהרון הם שני אתגרים שונים, ולפיכך אין הוא רומז ששלומית כבר שיחקה מול אותו שחקן. התשובה לא מתאימה.

תשובה (3): במשל בו השתמש אהרון, הוא מחמיא ליכולותיה של שלומית ולא מבקר אותה. התשובה לא מתאימה.

תשובה (4): במשל בו השתמש אהרון, השחקן מולו תתמודד שלומית מחר מיוצג על-ידי "בריכה קצרה". מכאן נובע כי לדעתו אין השחקן מהווה איום על שלומית ורמתו נמוכה מרמתה. התשובה מתאימה.

התשובה הנכונה היא (4).

תרגול שאלות מבחנות אמת

תרגול

1. יואש נסע ללמוד ספרות עברית באוניברסיטה בארה"ב. אמו אומרת על כך כי "יואש הוא כדג המשרבב ראשו ממי האגם אל השמים כדי לאסוף אל פיו כמה טיפות גשם".

מה יכולה להיות כוונת דבריה של אמו של יואש?

- (1) יואש מחפש במקומות רחוקים את מה שנמצא מתחת לאפו
- (2) רמת הלימודים לא צריכה להיות השיקול המכריע בבחירת מוסד לימודים
- (3) רמת הלימודים באוניברסיטה שאליה נסע יואש גבוהה מרמתם באוניברסיטאות בישראל
- (4) יואש בוחר בדרך הקלה, אך דרך כזו לא תקדם את מטרותיו

2. על פרופ' קמינר, המלמד בלשנות באוניברסיטת משיגן במסלול לתלמידים מצטיינים, נהוג לומר: "הוא כמו הירח, שלא היה מאיר כלל ללא השמש".

איזה מן הפירושים להלן הוא הפחות מתאים למשפט?

- (1) פרופ' קמינר מצטייר כמרצה טוב רק בזכות רמתם הגבוהה של תלמידיו
- (2) החומר שפרופ' קמינר מלמד לקוח מספרה של פרופ' גולדנברג, הידועה כעילוי בתחום הבלשנות
- (3) רבים נוטים לייחס לפרופ' קמינר כישרון בתחומים רבים רק בגלל הידע הרב שלו בבלשנות
- (4) לאוניברסיטת משיגן מוניטין מעולה, וממנו נהנה, שלא בצדק, גם פרופ' קמינר

3. בשיעור היסטוריה אמר המורה: "המלחמה בין פלמיניה לגלסלנד על השליטה באיי טורו הייתה קרב בין שני קירחים על מסרק".

איזו מן האפשרויות הבאות משקפת באופן המדויק ביותר את כוונתו?

- (1) צבאותיהן של שתי המדינות לא היו מן המשובחים
- (2) אף אחת מן המדינות לא השקיעה די מאמצים במלחמה זו
- (3) היה ברור מראש שהמלחמה בין המדינות תסתיים בפשרה
- (4) היה ברור שאיי טורו לא יביאו כל תועלת למדינה שתנצח במלחמה

4. אחד המכשירים הנפוצים ביותר למדידת פעילות מוחית הוא ה-EEG. המכשיר מודד את הפעילות החשמלית על פני הקרקפת, פעילות שמקורה בתאי העצב במוח. מטבעה, הפעילות הנמדדת באמצעות EEG אינה שיקוף מדויק של הפעילות המוחית: רק פעילות מתואמת של המוני תאים חזקה מספיק כדי "להדהד" עד לקרקפת. זאת ועוד, מבנה הראש מגביל מאוד את האפשרות לזהות בדיוק היכן במוח נוצרה הפעילות שנרשמה בקרקפת.

באיזה מהמצבים שלהלן המגבלות המתוארות הן הדומות ביותר למגבלות ה-EEG?

- (1) אדם צופה בסרט בלי לשמוע דבר, ומנסה להעריך מה הדמויות אומרות לפי תנועות השפתיים שלהן ולפי ההתרחשויות על המרקע
- (2) אדם עומד מחוץ לאצטדיון כדורגל ומנסה ללמוד על המתרחש במגרש על פי הקולות של עשרות אלפי האוהדים הממלאים את האצטדיון
- (3) חוקר מנסה לאמוד את מספר החיידקים בתרבית כלשהי, ובכל פעם שהוא שם את התרבית תחת המיקרוסקופ הוא מקבל אומדן אחר משום שהחיידקים ממשיכים להתרבות
- (4) חוקר מנסה ללמוד על אורח החיים של חפרפרות בטבע, אך כל החדרה של אמצעי מעקב לתוך המחילה שלהן משפיעה על התנהגותן

5. בשיחה עם גדי אמרה שפרה: "זה לא רעיון טוב כל כך. שְחִייה צריך ללמוד במים".

איזו מהאפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הרקע לדבריה של שפרה?

- (1) גדי הציע לשפרה להעמיק את היכרותם בטלפון במשך כמה שבועות נוספים, קודם שייפגשו זה עם זה בפעם הראשונה
- (2) גדי סיפר לשפרה שהוא שוקל לנסוע לצרפת אף על פי שמעולם לא למד צרפתית
- (3) גדי הציע לשפרה לקרוא את העלון המצורף לתרופה לפני נטילתה, כדי לדעת אם מותר לה ליטול את התרופה
- (4) גדי סיפר לשפרה שהוא מתכוון לעבוד בהתנדבות לצדו של שָׁף ידוע, כדי ללמוד את רזי הבישול

6. המתמטיקאי אנדרו וויילס: "ייתכן שהתיאור הטוב ביותר לחוויה שחוויתי במחקר המתמטי הוא תיאור של מסע בבית מידות חשוך ולא מוכר. בכל פעם שאתה נכנס לחדר חדש, הוא חשוך לגמרי. בתחילה אתה נתקל ברהיטים ומועד. אחר כך אתה מתחיל ללמוד איפה כל רהיט נמצא. לבסוף, לאחר כמה חודשים, אתה מוצא את מתג החשמל. אתה לוחץ עליו ולפתע הכול מואר."

מה סביר שביקש וויילס להדגיש באמצעות התיאור שלעיל?

- (1) את ריבוי הנושאים במתמטיקה שחקירתם טרם הסתיימה
- (2) את תחושת הגאווה שחוקר חש ברגע סיום תהליך החקירה שהיה נתון בו
- (3) את הניגוד בין תהליך החקירה הארוך והאטי לרגע הגילוי המהיר שבסופו
- (4) את תובענותו של תהליך החקירה המתמטי ואת ההקרבה שהוא דורש מהחוקר

7. פזית בחרה להמחיש טענה מסוימת באמצעות הדוגמה הבאה: "זה זמן רב יש כפתורים בשולי השרוולים בחולצות. ואולם, שלא כמו היום, בעבר היו השרוולים צרים מאוד, ורק שימוש בכפתורים אפשר את הסרת החולצה."

מה עשויה להיות טענתה של פזית?

- (1) רוח התקופה משתקפת בסגנון הלבוש
- (2) כיום שיקולי נוחות, ולא דבקות במסורת, מכתיבים את עיצוב הבגדים
- (3) בדרך כלל גם לדבר שנראה היום חסר תכלית היה שימוש בעבר
- (4) התנאי להתייעלות הוא שימוש בניסיון שהצטבר במרוצת הדורות

8. מנהלת בית הספר אמרה לסגנה: "המורה לתנ"ך חלתה, ולכן ביקשתי מהמורה לחשבון ללמד תנ"ך במקומה, אך לא הייתי מרוצה מעבודתה". הסגן ענה לה: "מדוע את מתפלאת? הרי אי-אפשר לסחוט מיץ תפוזים מאשכוליות!"

בתשובתו הקביל סגן המנהלת -

- (1) בין המורה לחשבון לבין מיץ תפוזים
- (2) בין הוראת תנ"ך לבין אשכוליות
- (3) בין המורה לחשבון לבין אשכוליות
- (4) בין הוראת חשבון לבין מיץ תפוזים

9. גיל סיפר למוטי על מה שהתרחש בראיון העבודה שניגש אליו, שלאחריו לא קיבל את המשרה, ומוטי אמר לו: "על עיסה משובחת אל לו לנחתום להימנע מלהעיד".

איזו מהאפשרויות שלהלן היא הסבירה ביותר להיות כוונתו של מוטי?

- (1) הוא חושב שגיל היה יכול להציע את מועמדותו למשרה מוצלחת יותר
- (2) הוא חושב שהיה על גיל להציג בריאיון את מעלותיו
- (3) הוא חושב שגיל התרברב יתר על המידה בריאיון
- (4) הוא חושב שהיה מן הראוי שהמראיין יתייחס להמלצות שגיל הביא עמו

10. טל סיפר למיכל על פרשת פיטוריו הלא מוצדקים. בעקבות תגובתה של מיכל אמר טל: "דברייך משולים להתנהגותו של אדם המתבונן ביצירת מופת במוזיאון, אך מתפעל מהמסגרת שבה היא נתונה".

מה יכול להיות ההקשר שבו נאמרו הדברים?

- (1) מיכל התייחסה בדבריה בעיקר לעובדה שטל פוטר על לא עוול בכפו
- (2) מיכל התייחסה בדבריה בעיקר לאפשרויות התעסוקה העומדות כעת לפני טל
- (3) מיכל התייחסה בדבריה בעיקר למתנת הפרדה העלובה שקיבל טל ממקום עבודתו
- (4) מיכל התייחסה בדבריה בעיקר לעובדה שלדעתה פיטוריו של טל דווקא מוצדקים

11. מרצה אמר בהרצאתו: "מומחה בתחום מסוים הניגש לדבר על תחום זה - כדאי לו שייזהר יותר מאשר כשהוא מדבר על תחומים אחרים, משום שביטחונו העצמי עלול להניאו מלבדוק את הפרטים לעומק, ובכך להביאו לידי טעויות. חשבו למשל על ____".

איזו מן האפשרויות שלהלן תשלים את דברי המרצה באופן הטוב ביותר?

- (1) אדם ההולך בדירה חשוכה ואינו יודע כי על רצפתה פזורים חפצים שונים - סביר יותר שימנע אם הדירה היא דירתו שלו
- (2) נהג זהיר הנוהג במכונית - סביר שגם כאשר הוא אינו נוהג במכוניתו שלו, הוא לא יהיה מעורב בתאונת דרכים
- (3) רואה חשבון מנוסה השוגה בחישוביו - סביר שההפסד הכספי שתגרום טעותו יהיה זהה להפסד שהייתה גורמת אותה טעות אילו היה עושה אותה רואה חשבון מתחיל
- (4) מטפס הרים מנוסה - סביר שיבחר במסלולים קשים ומסוכנים יותר מהמסלולים שיבחר מטפס הרים מתחיל

12. בעיה מוכרת בכלכלה נוצרת כאשר קבוצה כלשהי נהנית משירות או ממוצר כלשהו בלי לשאת בעלויות שלו. הבעיה מאפיינת לעתים קרובות שירותים שירותים הניתנים לציבור, למשל גינות עירוניות. העיריות מממנות את הקמתן של גינות אלו באמצעות מסי הארנונה שמשלמים תושביהן, אך גם תושבים המתחמקים מתשלום הארנונה יכולים ליהנות מן הגינות העירוניות.

איזו מהאפשרויות הבאות היא דוגמה נוספת לבעיה המתוארת לעיל?

- (1) אתר מתכונים באינטרנט, שרבים מן הגולשים בו מפרסמים ממתכונים, ומיעוטם נעזרים בו בלי לפרסם דבר
- (2) הקצאת סכום נכבד מתקציב משרד התחבורה לטובת רפורמה נרחבת בתחבורה הציבורית, אף שמי שבוחרים לנסוע ברכבם הפרטי לא ייהנו ממנה
- (3) חופי רחצה, שבהם תושבי הרשות המקומית שהחופים נמצאים בשטחה מקבלים הנחה כלשהי בדמי הכניסה, ואילו רוחצים שאינם תושבי הרשות המקומית אינם זכאים להנחה
- (4) הגרלות הלוטו, שכל המשתתפים בהן משלמים עבור ההשתתפות, אך רק מעטים זוכים בפרסים

13. לפניכם ארבעה משפטים :

- א. קו עדין מפריד בין גורלו של בן החורין לזה של המשועבד.
- ב. אפשרויות הבחירה שהמציאות מציעה נוטלות לעתים קרובות את החשק לבחור.
- ג. מה ערך לבחירה בין תפוחים רקובים?
- ד. ההכרח פוטר אותנו מייסורי הבחירה.

לשניים מן המשפטים האלה משמעות דומה. אילו הם?

- (1) א ו-ד
- (2) ב ו-ג
- (3) א ו-ג
- (4) ב ו-ד

14. מרים כץ : "חוששתי שאם תיחשף העובדה שלא סיימתי בהצלחה את לימודיי בתיכון, סיכויי להיבחר לראשות העירייה יקטנו מאוד".

איתן, יועץ התקשורת של כץ : "האמיני לי, נשרים אינם עטים על נבלה שחום גופה כבר פג".
מרים כץ : "אולי אתה צודק, אבל באין זמיר - גם עורב הוא ציפור שיר".

מתשובתה של מרים כץ אפשר להבין כי -

- (1) גם למועמדים אחרים המתמודדים בבחירות לראשות העירייה יש פגמים בעברם
- (2) היא מניחה שעובדת כישלונה בלימודי התיכון כבר הודלפה ממילא לאמצעי התקשורת
- (3) אין בעברה עובדות אחרות העשויות להעיב על סיכוייה להיבחר לראשות העירייה
- (4) היא חושדת שיועץ התקשורת שלה ידליף לאמצעי התקשורת את דבר כישלונה בלימודי התיכון

15. במוזאון הלאומי של בצניה הוצגה תערוכת פסלים של הפסל תלמאי ממדינת דולמניה. מבקר אמנות מתח ביקורת על הנהלת המוזאון, שבחרה להציג תערוכה זו, וכתב : "הבחירה שעשתה הנהלת המוזאון משולה לפרסום שיריו של משורר המשתמש במוטיב הסתיו כדי לתאר עצבות, בארץ שבה העצים אינם משירים את עליהם ואין בה ציפורים נודדות".

איזו מהטענות הבאות משתמעת מדברי המבקר?

- (1) אין להציג פסלים כשל תלמאי במקום שבו העצים אינם משירים את עליהם ואין בו ציפורים נודדות
- (2) במקום שבו הסתיו מסמל עצבות, לא סביר שגם פסלים יסמלו עצבות
- (3) בבצניה העצים משירים את עליהם, ויש בה ציפורים נודדות
- (4) השלכת ונדידת הציפורים הן אשר הופכות את הסתיו למוטיב המסמל עצבות בתרבויות מסוימות

16. אלי החליט לפטר את עובדיה, היועץ הארגוני במשרדו. בשיחה בין עובדיה לאלי אמר עובדיה : "התנהגותך משולה להתנהגותו של אדם חולה שמשליך את המדחום מכיוון שזה מראה כי חומו גבוה".

איזו מן הסיבות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הסיבה שבגינה החליט אלי לפטר את היועץ?

- (1) עבודתו של היועץ אינה יעילה
- (2) היועץ טוען שרבים מהעובדים במפעל אינם מרוצים
- (3) היועץ גורם לעובדים להתמרמר על תנאי העסקתם
- (4) הוא אינו יכול להמשיך ולשלם ליועץ את שכרו הגבוה

17. במהלך ישיבה במשרד התחבורה, שבה עסקו בדרכים לצמצם את מספר תאונות הדרכים, אמר ד"ר קובלנץ לפרופסור מסטר: "אתה מציע להציב לפני חתול גרגרן כד גדול מלא בשמנת ולדרוש ממנו שלא יאכל את כולה, בשעה שהפתרון האמיתי לבעיית ההשמנה של החתול הוא מתן כלי קטן יותר של שמנת".

מה יכול להיות ההקשר שבו נאמרו הדברים?

- (1) מסטר הציע לחוקק חוק ולפיו עונש על עברת תנועה ראשונה יהיה חמור יותר מעונש על העברות הבאות, ואילו קובלנץ טען שחומרת העונש צריכה לעלות עם כל עברה
- (2) מסטר הציע לשפר את תשתית הכבישים בארץ, ואילו קובלנץ טען כי יש להשקיע דווקא בעידוד של יבוא מכוניות בעלות רמת מיגון גבוהה לנוסעים
- (3) מסטר הציע לחוקק חוקי תנועה מחמירים יותר, ואילו קובלנץ טען כי מוטב להשקיע מאמצים באכיפת החוקים הקיימים
- (4) מסטר הציע להוריד את המהירות המותרת בנהיגה בכבישי הארץ, ואילו קובלנץ הציע לחייב את יצרני המכוניות להגביל את המהירות האפשרית של המכוניות המיובאות לארץ

18. דיוויד גרייבס, מרצה לאמנות ולפילוסופיה, מגדיר את המושג "יופי" כך: "היפה הוא זה אשר מגלם ומפגין את ההיגיון הפנימי של עולמו באופן המיטבי". גרייבס מבהיר את כוונתו בדוגמה מעולם הכדורגל: "כללי המשחק מסדירים את הפעילות במגרש. כאשר אנחנו מריעים ל'בעיטה יפה' או רואים מהלך שגורם לנו לקום ולצעוק 'איזה יופי!', אנחנו למעשה מריעים למימוש המלא והממצה של כללים אלו."

מהו "ההיגיון הפנימי" בדוגמה שגרייבס מביא?

- (1) הפעילות במגרש
- (2) הבעיטה היפה
- (3) כללי המשחק
- (4) התגובות למהלכים היפים

19. איש עסקים הגיש תביעת דיבה נגד עיתון בטענה שמודעה אנונימית שהתפרסמה בעיתון מכפישה אותו. במהלך המשפט טען העיתון כי הסיבה האמתית להגשת התביעה היא רצונו של אותו איש עסקים לחשוף את זהותו של מזמין המודעה, וכי הדבר עומד בניגוד לחובתו של העיתון לשמור על האנונימיות של מזמיני המודעות.

באיזה מן המקרים הבאים טען הנתבע טענה שההיגיון שבה הוא הדומה ביותר להיגיון שבטענת העיתון?

- (1) מורה נתבע בגין הפרת זכויות יוצרים מכיוון שצילם לתלמידיו ספר לימוד בלי רשות הוצאת הספרים, וטען שעשה זאת משום שזכותם של התלמידים להיחשף לידע בספר הלימוד פוטרת את בית הספר מחובתו לשלם להוצאת הספרים עבור השימוש בו.
- (2) לקוח תבע חברת טלפונים בטענה שהחברה העלתה את התעריפים שהיא גובה ממנו בניגוד לחוזה ביניהם. החברה טענה שהיא העלתה את התעריפים לכל לקוחותיה, ולא רק לתובע, וכי החוק מתיר לה לעשות זאת.
- (3) קבלן נתבע בגין ביצוע עבודות בנייה רועשות בשעות המנוחה, וטען שהתושבים הגרים בסמוך לאתר הבנייה הגישו את התביעה רק כדי לעכב את כניסתם של הדיירים לבניין החדש, אך הוא מחויב לסיים את הבנייה במועד המובטח.
- (4) אדם תבע חברת תרופות בטענה שנטל תרופה שייצרה החברה וסבל עקב כך מתופעות לוואי קשות. החברה טענה שאותו אדם רוצה לקבל ממנה פיצוי כספי, אף שבעלון השימוש של התרופה נכתב במפורש שהתרופה עלולה לגרום לתופעות הלוואי שמהן סבל.

20. איה ודני שוחחו. בתגובה לדבריה של איה אמר דני: "לא בהכרח. הרי גם אם בכל פעם שיורד גשם יש עננים בשמים, אין פירוש הדבר שבכל פעם שיש עננים בשמים יורד גשם."

איזה מן המשפטים הבאים הוא המתאים ביותר להיות הדברים שאמרה איה?

- (1) אין רופא שאינו חולה לעתים, ומכאן שיוסף, שאינו חולה אף פעם, בוודאי אינו רופא
- (2) יש איטלקים שאוהבים לאכול ירקות, ומכאן שאלברטו, שאוהב לאכול ירקות, הוא בוודאי איטלקי
- (3) כל הטבחים אוהבים לאכול, ומכאן שצביקה, שהוא טבח, בוודאי אוהב לאכול
- (4) כל הכדורסלנים גבוהים, ומכאן שזוהר, שגובהו שני מטרים, הוא בוודאי כדורסלן

פתרתי 20 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

משלים והשוואות - תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
3	2	3	3	3	1	2	4	3	1	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
4	3	3	4	2	4	3	2	1	1	תשובה

1. תשובה (1) נכונה.

דג שחי באגם מוקף בכמות עצומה של מים, ולכן כאשר הוא מוציא את ראשו מן האגם כדי לחפש מים, הוא למעשה מחפש בחוץ דבר שנמצא ממש לידו. בדומה לדג, יואש שחי בישראל ומוקף באוניברסיטאות בהן לומדים ספרות עברית, מעדיף לנסוע לארצות הברית, מדינה דוברת אנגלית, על מנת ללמוד בה מקצוע זה.

2. תשובה (3) נכונה.

הירח אינו מאיר בעצמו, אלא מחזיר את אורה של השמש. מהנאמר על פרופ' קמינר נובע כי הוא אינו מצליח בזכות עצמו ובזכות כישוריו, אלא בזכות גורמים אחרים, להם הוא חייב את הצלחתו.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שמתואר בה מצב בו הצלחתו של קמינר נובעת מהרמה הגבוהה של תלמידיו, ולא מהיותו מרצה מוצלח.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שמתואר בה מצב בו קמינר חייב את הצלחתו לפרופסור גולדנברג, ואינו מצליח בזכות עצמו.
- (3) **תשובה נכונה, משום שמתואר בה מצב בו קמינר מצליח בזכות עצמו.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שמתואר בה מצב בו קמינר חייב את הצלחתו למוניטין של האוניברסיטה בה הוא מלמד.

3. תשובה (4) נכונה.

כוונתו של המורה היא שכפי שאנשים קרחים אינם יכולים להפיק תועלת ממסרק, כך המדינות לא יוכלו להפיק תועלת מאיי טורו.

4. תשובה (2) נכונה.

מכשיר ה-EEG הוא מכשיר למדידה של פעילות מוחית אשר מונח על הקרקפת. המגבלות של המכשיר אשר מתוארות בפסקה הן:
 נדרשת פעילות מתואמת של המוני תאים על מנת שהמכשיר יקלוט אותה, ולכן הוא אינו קולט פעילות בהיקף מצומצם.
 קשה לזהות את האזור בו התקיימה הפעילות שנמדדה על ידי המכשיר.

- (1) התשובה אינה נכונה משום שאין קשר בין המגבלות המתוארות בה לבין המגבלות של המכשיר. המגבלות של המכשיר קשורות לכך שהוא אינו חשוף למתרחש בתוך המוח ומקבל רק הדים התלויים בעצמת התופעה שהתרחשה. במקרה המתואר בתשובה זו אין מגבלה שקשורה להיקף התופעה.
- (2) **התשובה נכונה. כשם שהמכשיר יוכל לקלוט פעילות רק אם קבוצת תאים תפעל יחד, כך האדם יוכל לשמוע את קריאות האוהדים רק כאשר קבוצת אוהדים תצעק יחד. בנוסף, כשם שהמכשיר אינו יכול לראות את המוח ולזהות את האזור בו התרחשה התופעה, כך האדם מוחץ לאצטדיון לא יכול לראות את המשחק ולדעת לדוגמה איזו קבוצה הבקיעה כשהוא שומע את הקריאה "גול!"**
- (3) התשובה אינה נכונה. בתשובה זו לא מתוארת מגבלה במכשיר המדידה.
- (4) התשובה אינה נכונה משום שלא מתוארת בפסקה השפעה של המכשיר על פעילות המוח.

5. תשובה (1) נכונה.

גדי העדיף להכיר את שפרה דרך הטלפון, במקום להיפגש איתה. כשם שכדי ללמוד שחייה צריך להיות במים, כך כדי להכיר מישהו יש להיפגש עימו.

6. תשובה (3) נכונה.

ווילס מדמה את תחילת המחקר של נושא חדש לכניסה לחדר חדש וחשוך. הוא מדמה את תהליך המחקר האיטי וההבנה ההדרגתית של הנושא להכרה של החדר- בתחילה נתקלים ברהיטים, ואחר כך מתחילים ללמוד היכן נמצא כל רהיט. לבסוף מדמה ווילס את רגע הגילוי המהיר, וההבנה המלאה של הנושא ללחיצה על המתג שמאירה את החדר בן רגע.

7. תשובה (3) נכונה.

פזית מתארת את הכפתורים בשולי השרוולים בחולצות כדבר שאינו חיוני כיום, בתקופה בה שרוולי החולצה רחבים, אך היה נחוץ בעבר, בתקופה בה שרוולי החולצות היו צרים וכדי להסיר את החולצה היה צורך להשתמש בהם. מכאן, שגם אם כיום כפתורים אלו נראים חסרי מטרה, היה להם שימוש בעבר.

8. תשובה (3) נכונה.

בתשובתו, סגן המנהל טוען כי כשם שאי אפשר להכין מיץ תפוזים מאשכוליות, מורה לחשבון לא יכולה ללמד תנ"ך. הוא משווה מיץ תפוזים לשיעור תנך ואת המורה לחשבון לאשכוליות.

9. תשובה (2) נכונה.

משמעות המילה נחתום היא אופה. משמעות המשפט שמוטי אומר היא שכאשר האופה מכין בצק טוב, הוא צריך להעיד, לספר, על כך. כלומר, מוטי משווה את גיל לאופה, ואת מעלותיו של גיל לעיסה משובחת, וטוען כי על גיל היה לספר על מעלותיו במהלך ראיון העבודה.

10. תשובה (3) נכונה.

טל נותן משל שמתאר את תגובתה של מיכל כהתמקדות בטפל (מסגרת של תמונה), ולא בעיקר (יצירת המופת). תשובה מתאימה היא תשובה (3), בה מיכל מתמקדת במתנת פרידה עלובה שקיבל טל, שזהו דבר שולי לעומת פיטוריו הלא מוצדקים.

11. תשובה (1) נכונה.

התשובה המתאימה צריכה להיות דוגמה לסיטואציה בה דווקא לאדם שמכיר משהו טוב, יש סיכוי רב יותר לטעות מלאדם שאינו מכיר את הנושא.

(1) **תשובה נכונה. לאדם יש סיכוי גבוה יותר למעוד (ליפול) כאשר זו הדירה שלו, והוא מכיר אותה היטב, מכיוון שהוא חושב שהוא יודע איפה כל דבר נמצא והולך בביטחון, בלי לבדוק אם יש דברים פזורים על הריצפה.**

(2) התשובה אינה נכונה משום שמתמע ממנה שהסיכוי לתאונה גבוה יותר כאשר נהג נהג במכונית שאינה שלו, כלומר יש לו סיכוי גבוה יותר לטעות כאשר הוא לא מכיר את המכונית, וזו דוגמה לטענה הפוכה מזו שמוצגת בטקסט.

(3) התשובה אינה נכונה משום שבטקסט מדובר על הסיכוי לטעות, ולא על גודל הטעות.

(4) התשובה אינה נכונה משום שלא ניתנת בה דוגמה לטעות.

12. תשובה (1) נכונה.

(1) **תשובה נכונה, משום שקבוצת המיעוטים המתוארת נהנית מהשירות של מתכונים זמינים, מבלי לשאת במחיר כלשהו, כמו הקדשת זמן להעלאה של מתכון בעצמם.**

(2) תשובה לא נכונה, משום שמתוארת קבוצת בעלי הרכבים הפרטיים שמשלמת מיסים עבור שירות מסוים ממנו הם לא יהנו, כלומר מצב הפוך לזה שמתואר בטקסט.

(3) תשובה לא נכונה, משום שכולם משלמים עבור השירות של רחצה בחוף.

(4) תשובה לא נכונה, משום שמתוארת בה קבוצת האנשים שמשלמים עבור הסיכוי לזכות בלוטו, ואינם זוכים. כלומר, הם משלמים עבור משהו שבסופו של דבר הם אינם נהנים ממנו, תופעה הפוכה לזו המתוארת בטקסט.

13. תשובה (2) נכונה.

קו עדין מפריד בין גורלו של בן החורין לזה של המשועבד - משמעות המשפט הראשון היא שגם לבן חורין, כלומר, אדם חופשי, וגם למשועבד אין חופש בחירה.

אפשרויות הבחירה שהמציאות מציעה נוטלות לעתים קרובות את החשק לבחור - משמעות המשפט השני היא שלפעמים האפשרויות מהן אנו נדרשים לבחור אינן טובות, דבר שגורם לנו לא לרצות לבחור.

מה ערך לבחירה בין תפוחים רקובים? - משמעות המשפט השלישי היא שאין חשיבות לבחירה בין אפשרויות גרועות.

ההכרח פוטר אותנו מייסורי הבחירה - משמעות המשפט הרביעי היא שכאשר אנו חייבים לבחור באופציה מסוימת, נחסכת מאתנו ההתלבטות הקשה במה לבחור.

המשפט השני והמשפט השלישי מדברים שניהם על חוסר הטעם בבחירה בין אפשרויות לא מוצלחות, ולכן קרובים במשמעותם.

14. תשובה (3) נכונה.

מרים חוששת שחשיפת העובדה שלא סיימה בהצלחה את לימודי התיכון תקטין את סיכוייה להיבחר לראשות העיר.
 איתן עונה לה במשל. הוא מדמה את התקשורת לנשרים, וטוען שכפי שנשרים אינם אוכלים נבלה שמתה מזמן וכבר התקררה, כך התקשורת אינה מתעניינת בסיפור ישן שכבר אינו רלוונטי.
 מרים עונה לו גם היא במשל. היא טוענת שכאשר צריכים זמיר, ציפור שיר, אך אין כזאת בנמצא, ניתן להשתמש בכל דבר אחר, גם בעורב. כלומר, כאשר צריכים משהו שאינו קיים, ניתן להשתמש בכל דבר אחר. היא מתכוונת לכך שהתקשורת מחפשת אחר סיפורים עדכניים שיעיבו על סיכוייה להיבחר. מאחר ואין כאלה, היא טוענת שהם ישתמשו בכל דבר שימצאו, גם בסיפור ישן ולא רלוונטי כמו אי הצלחה שלה בתיכון.

15. תשובה (4) נכונה.

מבקר האמנות טוען כי בארץ שאין בה שלכת וציפורים נודדות התושבים ככה"נ לא יבינו את מוטיב הסתיו כמוטיב המסמל עצבות. מכך נובע שהשלכת ונדידת הציפורים חיוניות לכך שהסתיו יסמל עצבות.

16. תשובה (2) נכונה.

בתשובתו עובדיה משווה עצמו למדחום, ואת אלי לאדם חולה. כשם שהמדחום משקף לאדם חולה שחמו גבוה, כך עובדיה משקף לאלי שקיימת בעיה במקום העבודה. לכן, התשובה הנכונה היא 2, שמתארת מצב בו עובדיה משקף בעיה במקום העבודה, רבים מהעובדים במפעל אינם מרוצים.

17. תשובה (4) נכונה.

במשל של ד"ר קובלנץ החתול הגרגרן מייצג את הנהגים. הוא טוען בביקורת כלפי עמדתו של מסטר כי כפי שלא ניתן להציב בפני חתול גרגרן שמנת ולצפות שלא יאכל את כולה, כך לא ניתן להציב את הנהגים בפני פיתוי ולצפות שיעמדו בו. לדעתו יש להקטין את הפיתוי, כלומר את האפשרות של הנהגים. בתשובה הרביעית מסטר מציע להוריד את המהירות המותרת, כלומר, לצפות מהנהגים שעל אף שהם יכולים להגיע למהירות גבוהה הם לא יעשו זאת. לעומת זאת, קובלנץ מציע להגביל את המהירות האפשרית של המכוניות, וכך לא להציב בכלל את האפשרות לנסוע מהר בפני הנהגים. לכן, זו התשובה הנכונה.

18. תשובה (3) נכונה.

גרייבס טוען כי היפה הוא זה שמפגין את ההיגיון הפנימי של עולמו באופן המיטבי. על מנת למצוא את ההיגיון הפנימי בדוגמה של גרייבס ננסה למצוא מה מפגין היפה. בדוגמא היפה הוא מהלך יפה או בעיטה יפה, והם מפגינים מימוש מלא וממצה של כללי המשחק. מכאן שכללי המשחק הם ההיגיון הפנימי בדוגמה.

19. תשובה (3) נכונה.

הנתבע, העיתון, טוען כי לתובע, איש העסקים, יש סיבה אחרת מזו שהוא מציג להגשת התביעה, וכי הסיבה האחרת עומדת בניגוד לחובתו של הנתבע.
 התשובה הראשונה, התשובה השנייה והתשובה הרביעית אינן נכונות משום שהן אינן מציגות מצב בו לתובע יש סיבה נסתרת להגשת התביעה.
 תשובה (3) נכונה, משום שהנתבע טוען כי הסיבה האמיתית של התובעים להגשת התביעה היא לא ההפרעה לשעות המנוחה, אלא הרצון לעכב את כניסתם של הדיירים, וכי הדבר עומד בניגוד להתחייבות, לסיים את הבנייה במועד מסוים.

20. תשובה (4) נכונה.

דני טוען כי אם דבר אחד מתקיים בהכרח כאשר הדבר השני מתקיים, אין זה אומר כי הדבר השני מתקיים בכל פעם שמתקיים הדבר הראשון. כלומר, אם x גורר את y , לא בהכרח y גורר את x . מכך ניתן להסיק כי איה אמרה משהו שהשתמע ממנו שאם x גורם ל- y , אז גם y גורם ל- x .

נחפש בתשובות משפט מתאים:

- (1) תשובה לא נכונה. על פי התשובה, אם מישוהו רופא הוא בהכרח חולה לפעמים, ולכן אם יוסף אינו חולה אף פעם הוא בהכרח אינו רופא. זוהי מסקנה נכונה, שאינה מתבססת על הנחה מסוימת. תשובה נכונה הייתה יכולה להיות: אם מישוהו רופא הוא בהכרח חולה לפעמים. יוסף חולה לפעמים ולכן הוא בוודאי רופא.
- (2) תשובה לא נכונה. לא מתואר בה מצב בו x גורר את y . תשובה נכונה הייתה יכולה להיות: כל האיטלקים אוהבים לאכול ירקות, ומכאן שאלברטו, שאוהב לאכול ירקות, הוא בוודאי איטלקי.
- (3) תשובה לא נכונה. היא מציגה מסקנה נכונה שאינה מבוססת על הנחה נוספת כלשהי. תשובה נכונה הייתה יכולה להיות: כל הטבחים אוהבים לאכול, ומכאן שאם צביקה אוהב לאכול הוא בוודאי טבח.
- (4) **תשובה נכונה. כל הכדורסלנים גבוהים, ולכן אם מישוהו גבוה הוא בוודאי שחקן כדורסל. במשפט זה איה טוענת בעצם שאם x גורם ל- y אז y גורם ל- x , ועל כך ענה לה דני "לא בהכרח...".**

מחזק/מחליש

שאלות "מחזק/מחליש" הן חלק ממקטע שאלות הבנה והסקה. בדרך כלל שאלות אלו כוללות מלל רב, בו מופיעים נתון ומסקנה נלווית.

עלינו להחליט כיצד נתון אחר משפיע על המסקנה.

לפני שנתחיל...

משה אוהב את טעמו של שוקולד. איך הדבר יכול לבוא לידי ביטוי?

- משה אוהב לאכול עוגות שוקולד.
- משה אוכל שוקולד בתדירות גבוהה.
- משה לא יסרב למישהו שיציע לו לאכול שוקולד.
- משה יבקש שוקולד כמתנת יום-הולדת.

וכו'...

איציק לא אוהב את טעמו של שוקולד. איך הדבר יכול לבוא לידי ביטוי?

- איציק נמנע מלאכול שוקולד.
- איציק לא יקנה עוגיות שוקולד.
- איציק יסרב למי שיציע לו שוקולד.
- איציק לא יאכל סנדוויץ' עם ממרח שוקולד.

וכו'...

הראנו שקיים קשר בין תכונה מסוימת (אוהב את טעמו של שוקולד, או לא אוהב את טעמו של שוקולד) לתופעה מסוימת (אכילת שוקולד בתדירות גבוהה, להבדיל - סירוב לקבל שוקולד וכיו"ב). כעת נראה את הקשר ההפוך בין תופעה למסקנה:

ידוע בוודאות כי: הדס אוהבת עוגות שוקולד.

- שאלה - מה סביר להסיק לגבי הדס?
- תשובה - סביר שהדס אוהבת שוקולד.

ידוע בוודאות כי: להדס תמיד יש שוקולד בתיק.

- שאלה - מה סביר להסיק לגבי הדס?
- תשובה - סביר שהדס אוהבת שוקולד.

ידוע בוודאות כי: הילה התאכזבה לגלות שעוגת יום ההולדת שלה מכילה שברי שוקולד.

- שאלה - מה סביר להסיק לגבי הילה?
- תשובה - סביר שהילה לא אוהבת שוקולד.

ידוע בוודאות כי: הילה אוכלת שוקולד בתדירות גבוהה.

- שאלה - מה סביר להסיק לגבי הילה?
- תשובה - סביר שהילה אוהבת שוקולד.

סביר להניח שהצלחתם להגיע לתשובות גם בלי להתאמץ יותר מדי. למעשה הראנו כי באופן טבעי אנו מסיקים מסקנות סבירות מנתונים אותם אנו מקבלים. שאלות מחזק/מחליש לסוגיהן עוסקות בהסקת מסקנות סבירות על בסיס נתונים וודאיים. "התופעה" בדוגמאות הקודמות מייצגת נתון, כלומר, משהו שאנו יודעים שהוא נכון בוודאות. ומאידך התשובה לשאלה מהווה מסקנה סבירה אותה ניתן להסיק לאור הנתון.

נגדיר:

נתון - מידע וודאי ("שאי אפשר להתווכח איתו").
מסקנה - דבר מה שסביר להניחו בהתאם למה שמופיע בנתון.

נדגיש כי מדובר על הגדרה ספציפית לנושא זה בלבד, הגדרת "מסקנה" ו-"נתון" בנושאים אחרים כגון שינוצים היא שונה.

ניקח כמה דוגמאות להשפעת מידע נוסף על סבירותן של מסקנות:

דוגמה ראשונה

במחקר שנערך על ידי משרד התחבורה נתגלה כי יותר מכוניות שצבען אדום מעורבות בתאונות דרכים מאשר מכוניות לבנות.
 מכך הסיק דניאל, כי קל יותר להבחין במכונית בצבע לבן מאשר במכונית בצבע אדום, שכן הצבע הלבן בולט יותר ולכן מכוניות לבנות מעורבות בפחות תאונות דרכים.

הטקסט לעיל מכיל נתון ומסקנה.

הנתון הוא: "...**יותר מכוניות אדומות מעורבות בתאונות דרכים מאשר מכוניות לבנות**".

אפשר להסיק מהנתון מסקנות רבות, דניאל הסיק מסקנה שקשורה ליכולת להבחין בצבע הלבן והאדום: "...**קל יותר להבחין במכונית בצבע לבן מאשר במכונית בצבע אדום, שכן הצבע הלבן בולט יותר**".

נוסיף את הנתון החדש הבא:

במחקר שנערך, נתגלה כי רוב הנוהגים במכוניות הלבנות הם נהגים ותיקים בעלי משפחות וילדים, הידועים כנהגים זהירים במיוחד, ואילו הנוהגים במכוניות האדומות הם ברובם צעירים הידועים כנהגים קלי-דעת.

למעשה הנתון מביא הסבר חלופי לסיבה בגינה מכוניות אדומות מעורבות ביותר תאונות: לפי הנתון החדש הנוסף, ייתכן שהסיבה שיותר מכוניות אדומות מעורבות בתאונות דרכים אינה כי פחות קל להבחין במכוניות אדומות אלא כי נהגים פחות זהירים נוהגים במכוניות אדומות.
הנתון הזה הופך את המסקנה של דניאל לפחות סבירה, דהיינו - מחליש את המסקנה.

במקום הנתון החדש הקודם נביא את הנתון החדש הזה:

נערך ניסוי אחר שבדק את ההבחנה באוניות ממרחק, ממצאי הניסוי הראו שלאנשים קל יותר להבחין ממרחק באוניות שצבען לבן מאשר להבחין ממרחק באוניות שצבען אדום.

כיצד נתון זה משפיע על המסקנה של דניאל?

למעשה נתון זה מביא ממצאים נוספים שתומכים במסקנתו של דניאל לפיה קל יותר להבחין בצבע הלבן ממרחק מאשר להבחין בצבע האדום.

הנתון הזה הופך את המסקנה של דניאל ליותר סבירה, דהיינו - מחזק את המסקנה.

דוגמה שניה

נתון: ברכה קונה ואוכלת יותר ברוקולי מאשר שוקולד.
מסקנה: ברכה מעדיפה את הטעם של ברוקולי על טעמו של שוקולד.

נוסיף חמישה נתונים ונראה איך כל אחד מהם בנפרד משפיע על המסקנה:

נתון נוסף 1:

מחירה של מנת ברוקולי גבוה בהרבה ממחירה של מנת שוקולד.

אנו יוצאים מנקודת הנחה סבירה שדברים זולים קל יותר להשיג מאשר דברים יקרים. למרות המחיר היקר יותר של הברוקולי - ברכה רוכשת אותו, הדבר מגביר את הסבירות לכך שברכה מעדיפה את הטעם של ברוקולי על פני הטעם של שוקולד.

הנתון הזה הופך את המסקנה של העדפת טעם הברוקולי על פני טעם השוקולד ליותר סבירה, דהיינו - מחזק את המסקנה.

נתון נוסף 2:

רופאה של ברכה המליץ לה לאכול ברוקולי שכן אכילת ברוקולי משפיעה לטובה על מצבה הבריאותי.

למעשה הנתון מביא הסבר חלופי לסיבה בגינה ברכה אוכלת יותר ברוקולי מאשר שוקולד - מבחינה בריאותית, אכילת ברוקולי מומלצת לברכה יותר מאשר אכילת שוקולד ולפיכך ייתכן שהעדפתה לברוקולי נובעת מסיבות בריאותיות ולא מסיבות של העדפת טעם.

הנתון הזה הופך את המסקנה של העדפת טעם הברוקולי על פני טעם השוקולד לפחות סבירה, דהיינו - מחליש את המסקנה.

נתון נוסף 3:

כשהציעו לברכה לשתות משקה בטעם שוקולד או משקה בטעם ברוקולי, העדיפה ברכה את המשקה בטעם שוקולד.

למעשה הנתון מביא דוגמה למקרה בו ברכה מעדיפה דבר מה שיש לו טעם של שוקולד על פני דבר מה שיש לו טעם של ברוקולי.

הנתון הזה הופך את המסקנה של העדפת טעם הברוקולי על פני טעם השוקולד לפחות סבירה, דהיינו - מחליש את המסקנה.

נתון נוסף 4 :

כשהציעו לברכה לאכול עוגה בטעם שוקולד או עוגה בטעם ברוקולי, העדיפה ברכה את העוגה בטעם ברוקולי.

למעשה הנתון מביא דוגמה נוספת בה ברכה מעדיפה דבר מה שיש לו טעם של ברוקולי על פני דבר מה שיש לו טעם של שוקולד. (עוגת ברוקולי?! איכס!)

הנתון הזה הופך את המסקנה של העדפת טעם הברוקולי על פני טעם השוקולד ליותר סבירה, דהיינו - מחזק את המסקנה.

נתון נוסף 5 :

ברכה מעדיפה לאכול גזר מאשר שוקולד.

נתון זה לא ממש קשור ל"מאזן ההעדפות" של ברכה בתחומים של שוקולד וברוקולי.

הנתון הזה אינו קשור למסקנה ולפיכך הוא לא מחזק ולא מחליש אותה.

חיזוק מסקנה	החלשת מסקנה
שילת הסבר חלופי	הסבר חלופי
דוגמה תומכת	דוגמה סותרת
חיזוק יסוד המסקנה	ערעור יסוד המסקנה
	ביצה ותרנגולת (החלפת סיבה ותוצאה)

מחזק/מחליש - תרגול

להלן נתון ומסקנה:

נתון: אבנר אוכל כל יום בארוחת הצהריים את כל קציצות הבשר שאימו מגישה לו בצלחת.**מסקנה:** אבנר אוהב מאכלים בשריים.

לפניכם טבלה שבכל שורה שבעמודה הימנית שלה מופיע נתון נוסף.

עליכם לרשום בכל שורה שבעמודה השמאלית של הטבלה את השפעת הנתון על המסקנה: האם הנתון שמופיע בשורה זו מחזק את המסקנה, מחליש את המסקנה או לא קשור למסקנה.

שימו לב: כשאתם רושמים את השפעת הנתון על המסקנה, התעלמו מהנתונים שמופיעים ביתר השורות בטבלה.

השפעת הנתון על המסקנה	נתון נוסף
	א. אבנר ביקש מאימו שתכין לו לבית הספר כריך עם בשר.
	ב. אם אבנר לא מסיים לאכול את כל הקציצות אותן אימו מגישה לו, אז היא אוסרת על אבנר לבלות עם חבריו.
	ג. אבנר לא אוכל נקניק.
	ד. אבנר הסכים ללכת למסעדה עם הוריו רק לאחר שהבטיחו לו שיש במסעדה מאכלים בשריים.

פתרונות:

- א. הנתון הוא דוגמה התומכת במסקנה - מתואר בו מקרה נוסף בו אבנר מעדיף מאכלים בשריים. נתון זה **מחזק** את המסקנה.
- ב. הנתון בשורה זו הוא הסבר חלופי במקום המסקנה - אין זה שאבנר אוהב מאכלים בשריים, אלא שהבילוי של אבנר עם חבריו מותנה בכך שיסיים לאכול את הקציצות. נתון זה **מחליש** את המסקנה.
- ג. הנתון הוא דוגמה הפוכה - מתואר בו מקרה נוסף, ובו אבנר **לא** מעדיף מאכלים בשריים. נתון זה **מחליש** את המסקנה.
- ד. הנתון הוא דוגמה התומכת במסקנה - מתואר בו מקרה נוסף בו אבנר מעדיף מאכלים בשריים. נתון זה **מחזק** את המסקנה.

להלן נתון ומסקנה:

נתון: דודו מכין כל יום את כל שיעורי הבית במתמטיקה, אך לא מסיים את שיעורי הבית באנגלית.

מסקנה: דודו מעדיף את לימודי המתמטיקה יותר מאשר את לימודי האנגלית.

לפניכם טבלה שבכל שורה שבעמודה הימנית שלה מופיע נתון נוסף.

עליכם לרשום בכל שורה שורה שבעמודה השמאלית של הטבלה את השפעת הנתון על המסקנה: האם הנתון שמופיע בשורה זו מחזק את המסקנה, מחליש את המסקנה או לא קשור למסקנה.

שימו לב: כשאתם רושמים את השפעת הנתון על המסקנה, התעלמו מהנתונים שמופיעים ביתר השורות בטבלה.

השפעת הנתון על
המסקנה

נתון נוסף

	א. דודו קיבל ציון לשבח על השתתפותו בשיעור מתמטיקה, וציון בלתי מספיק על השתתפותו בשיעורי אנגלית.
	ב. אבא של דודו הוא מורה למתמטיקה, ונוהג לסייע לו בשיעורי הבית במתמטיקה בכל יום.
	ג. בכיתה של דודו הכנת שיעורי הבית במתמטיקה היא בגדר חובה, ומאידך הכנת שיעורי הבית שניתנים באנגלית היא בגדר רשות.
	ד. אימו של דודו הבטיחה לתת לו דמי כיס רק אם יסיים להכין את שיעורי הבית באנגלית.

פתרונות:

א. הנתון הוא דוגמה התומכת במסקנה - מתואר בו מקרה נוסף, ממנו עולה כי דודו מעדיף את לימודי המתמטיקה על לימודי האנגלית.

נתון זה **מחזק** את המסקנה.

ב. הנתון שבשורה זו הוא הסבר חלופי במקום המסקנה - אין זה שדודו מסיים את שיעורי הבית במתמטיקה ולא את שיעורי הבית באנגלית בגלל שהוא מעדיף את לימודי המתמטיקה, אלא בגלל שאביו מסייע לו בשיעורי הבית במתמטיקה.

נתון זה **מחליש** את המסקנה.

ג. הנתון שבשורה זו הוא הסבר חלופי במקום המסקנה - אין זה שדודו מסיים את שיעורי הבית במתמטיקה ולא את שיעורי הבית באנגלית בגלל שהוא מעדיף את לימודי המתמטיקה, אלא בגלל ששיעורי הבית במתמטיקה הם בגדר חובה, ושיעורי הבית באנגלית הם בגדר רשות.

נתון זה **מחליש** את המסקנה.

ד. הנתון שבשורה זו מבטל הסבר חלופי אפשרי במקום המסקנה - בהנחה שאימו של דודו הבטיחה לתת לו דמי כיס רק אם יסיים להכין את שיעורי הבית באנגלית, היינו מצפים שהמוטיבציה של דודו לפתור את שיעורי הבית באנגלית תגבר.

אנו יודעים כי למרות ההבטחה של אימו דודו עדיין מסיים את שיעורי הבית במתמטיקה ולא מסיים את שיעורי הבית שקיבל באנגלית, ולפיכך סביר כי דודו מעדיף את לימודי המתמטיקה יותר מאשר את לימודי האנגלית.

נתון זה **מחזק** את המסקנה.

תרגול שאלות מבחנות אמת

תרגול

1.

לפניך השערה ושני ממצאים שנמצאו בשני מחקרים שונים.
השערה: נרקיסים אינם צומחים אלא בתנאי מזג אוויר יציבים.
ממצא א: רק באזורים הרריים מזג האוויר הוא הפכפך.
ממצא ב: אי-אפשר למצוא נרקיסים באזורים הרריים.

איזו מן הטענות הבאות נכונה?

- (1) כל אחד מן הממצאים כשלעצמו מחליש את ההשערה
- (2) ממצא אחד תומך בהשערה, ואילו הממצא השני מחליש את ההשערה
- (3) הצירוף של שני הממצאים תומך בהשערה
- (4) הצירוף של שני הממצאים מחליש את ההשערה

2.

המרצה בקורס "מבוא לספרות עברית" הבחין שכל תלמידי החוג לביולוגיה המשתתפים בשיעוריו מאחרים אליהם בקביעות. הוא הסיק מכך כי תלמידים הלומדים בשיעורים שאינם שייכים לחוג שלהם אינם משתדלים להגיע לשיעורים אלה בזמן.

איזה מהנתונים הבאים מחזק את מסקנת המרצה?

- (1) הבניין שבו נלמד הקורס "מבוא לספרות עברית" רחוק מאוד מהבניין שבו מצויות הכיתות של החוג לביולוגיה
- (2) תלמידי החוג לספרות המשתתפים בשיעורי "ביולוגיה שימושית" מאחרים אליהם בקביעות
- (3) תלמידי החוג לביולוגיה מאחרים לכל השיעורים, ובכלל זה לשיעורים בחוג לביולוגיה
- (4) תלמידי החוג לספרות מאחרים אף הם בקביעות לשיעורי "מבוא לספרות עברית"

3.

הנרקיסים בגינתם של גדי ומירית לא פרחו השנה. גדי טוען שהדבר נגרם עקב החום הכבד ששרר בחודש האחרון, ואילו מירית טוענת שהנרקיסים לא פרחו מפני שגדי לא דישן את הגינה השנה.

איזו מהאפשרויות הבאות מחלישה את שתי הטענות גם יחד?

- (1) השכן של גדי ומירית לא דישן את גינתו השנה, ואצלו הנרקיסים פרחו
- (2) השכן של גדי ומירית לא דישן את גינתו השנה, ואצלו הנרקיסים לא פרחו
- (3) השכן של גדי ומירית דישן את גינתו השנה, ואצלו הנרקיסים פרחו
- (4) השכן של גדי ומירית דישן את גינתו השנה, ואצלו הנרקיסים לא פרחו

4.

במהלך טיולו בבורמה הבחין יוני בשתי לטאות בורמזיות: האחת לטאה ירוקה שעמדה על עשב ירוק, והשנייה לטאה אפורה שעמדה על סלע אפור. יוני הסיק מכך שהלטאה הבורמזית משנה את צבעה ומתאימה אותו לצבע הסביבה שבה היא נמצאת.

איזו מהעובדות הבאות **מערערת** את מסקנתו של יוני?

- (1) צבעה של לטאה בורמזית שהתעוורה אינו תמיד כצבע סביבתה
- (2) הלטאה הבורמזית מזהה את טרפה על פי חוש הריח בלבד
- (3) בתהליך הפיכתה של הלטאה הבורמזית מלטאה צעירה לבוגרת צבעה משתנה
- (4) רוב הלטאות הבורמזיות שנטרפות, נטרפות בשעות הלילה

5. במחקר נמצא כי אנשים המרבים להאזין למוזיקה הודית מגיעים בממוצע להישגים גבוהים יותר במבחני מתמטיקה מאנשים הממעטים להאזין למוזיקה זו. החוקרים הסיקו מכך כי האזנה למוזיקה הודית מפתחת כישורים מתמטיים.

איזו מהאפשרויות הבאות יכולה לשמש הסבר חלופי לממצאי המחקר?

- (1) הנטייה לפתח כישורים מתמטיים היא מולדת, ואילו הנטייה לאהוב מוזיקה הודית אינה מולדת
- (2) אנשים בעלי כישרון מתמטי נהנים יותר מן המוזיקה ההודית, משום שהם מבינים את מורכבותה
- (3) אנשים המאזינים למוזיקה של מוצרט מגיעים להישגים גבוהים במבחני מתמטיקה
- (4) האזנה למוזיקה הודית מפתחת אזורים במוח האחראים על הכישורים המתמטיים

6. רות: "בניסיון לבחון את ההשערה שנהיגה במהירות מופרזת נפוצה בקרב נהגים צעירים (מתחת לגיל 25) יותר משהיא נפוצה בקרב נהגים מבוגרים, בדקתי ברשומות משטרת התנועה אם שיעור הנהגים שקיבלו דוחות על נהיגה במהירות מופרזת גדול בקרב נהגים צעירים משיעורם בקרב נהגים מבוגרים".
צבי: "____, ולכן אין בתוצאות בדיקה זו כדי להוכיח את ההשערה".

איזה מהמשפטים הבאים ישלים את דבריו של צבי באופן ההגיוני ביותר?

- (1) ידוע כי דווקא בגלל חוסר ניסיונם, נהגים צעירים זהירים יותר מנהגים מבוגרים
- (2) על פי סקר שנערך, 10% מהנהגים נוהגים במהירות גבוהה מן המהירות המותרת ואינם נתפסים בידי המשטרה
- (3) בסופי שבוע, כאשר בכבישים נוהגים יותר צעירים ממבוגרים, משטרת התנועה מציבה מספר רב יותר של מכמונות מהירות
- (4) הקנס המוטל על נהגים מתחת לגיל 25 בגין נהיגה במהירות מופרזת גבוה ב-10% מהקנס המוטל על נהגים מעל גיל זה

7. שולה האריכה ימים יותר מלאה. בתה של שולה מייחסת את ההבדל לגורמים תורשתיים. בתה של לאה טוענת כי ההבדל נעוץ בעובדה ששולה התגוררה במהלך חייה באזור הררי שבו האוויר צלול, ואילו לאה גרה בעיר שבה זיהום האוויר רב.

איזו מן העובדות הבאות מחלישה את שתי הטענות?

- (1) שולה ולאה הן אחיות
- (2) שולה הקפידה על תזונה בריאה יותר משהקפידה על כך לאה
- (3) שולה ולאה הקפידו במידה שווה על תזונה בריאה
- (4) אמנם באזור שבו גרה שולה האוויר צלול, אך הוא דליל

8. במחקר שערכה ד"ר רינה מרחבי נמצא שתינוק היונק מאם שבתפריטה היומי יש תמרים אדומים, חולה בששת החודשים הראשונים לחייו **פחות** מתינוק היונק מאם שבתפריטה היומי אין תמרים אדומים.

ד"ר מרחבי הסיקה שאכילת תמרים אדומים בתקופת ההנקה מועילה לבריאות התינוק.

איזו מן העובדות הבאות יכולה להחליש את מסקנתה של ד"ר מרחבי?

- (1) בתמרים אדומים יש גלוקורין, חומר המחזק את המערכת החיסונית
- (2) תינוקות חולים יותר בעונת החורף ותמרים אדומים מבשילים באביב
- (3) תינוקות שאינם ניזונים מחלב אם חולים פחות מתינוקות אחרים
- (4) נמצא שתמרים צהובים משפרים את בריאותן של נשים הרות

9.

במחקר השתתפו תלמידים משתי כיתות, א1 ו-א2, בפעילות מודרכת של משחק בפלסטלינה. בתום הפעילות קיבלו תלמידי א1 פרס שהובטח להם מראש, ואילו תלמידי א2 לא קיבלו דבר. כעבור שבוע, בזמן המיועד לפעילות חופשית, הניחו החוקרים פלסטלינה בשתי הכיתות. הם מצאו שתלמידי א2 שיחקו בפלסטלינה זמן כפול מתלמידי א1. הם הסיקו מכך כי בזמן הפעילות המודרכת חשו התלמידים שהובטח להם פרס שהם משתתפים בפעילות רק כדי לזכות בו, ואילו התלמידים האחרים ראו במשחק בפלסטלינה פעילות מהנה.

איזו מן העובדות הבאות מחלישה את מסקנת החוקרים?

- (1) בזמן הפעילות המודרכת קיבלו תלמידי שתי הכיתות פלסטלינה במגוון צבעים, ואילו בזמן הפעילות החופשית הם קיבלו פלסטלינה בשני צבעים בלבד
- (2) בתום הפעילות החופשית קיבלו תלמידי א2 פרס בהפתעה ואילו תלמידי א1 לא קיבלו פרס
- (3) רק בכיתה א1 יש מחשבים שמותר להשתמש בהם בזמן הפעילות החופשית
- (4) יום לאחר הפעילות המודרכת הביאו רבים מתלמידי א2 פלסטלינה מהבית כדי לשחק בה בהפסקה

10.

מדוח על תאונות דרכים בעין-משה בשנים 1995-2000 עולה כי בתקופה זו, מספר הולכי הרגל שנפגעו בשעה שחצו את הכביש כשהאור ברמזור להולכי הרגל היה ירוק, היה זהה למספר הולכי הרגל שנפגעו בשעה שחצו את הכביש באור אדום. בעקבות הדוח החליט ראש המועצה לבטל את הרמזורים להולכי הרגל, בטענה שהציות להם אינו מקטין את הסיכויים להיפגע.

איזה מהנתונים הבאים מסביר מדוע טענתו של ראש המועצה מוטעית?

- (1) מספר הולכי הרגל בעין-משה קטן בהרבה ממספר הנוהגים במכוניות ביישוב זה
- (2) בתל-פנחס, יישוב הסמוך לעין-משה, מספר הולכי הרגל שנפגעו כשחצו את הכביש באור אדום היה גדול ממספר הולכי הרגל שנפגעו כשחצו את הכביש באור ירוק
- (3) הולכי רגל שחוצים את הכביש באור ירוק מביטים לצדדים פחות מהולכי רגל שחוצים את הכביש באור אדום
- (4) מספר הולכי הרגל שחוצים את הכביש באור ירוק גדול בהרבה ממספר הולכי הרגל שחוצים את הכביש באור אדום

11.

במחקר שערכה יצרנית עגלות תינוק, התבקשו הורים להתנסות בעגלות משני סוגים: באחת היו פני התינוק מופנים לכיוון ההורה, ובאחרת היו פניו מופנים לכיוון הנסיעה. חצי שעה התנסו ההורים בעגלה האחת, וחצי שעה - באחרת. החוקרים מצאו שכאשר פני התינוקות היו מופנים לכיוון ההורים, הם נטו לחייך יותר מכשהיו פניהם מופנים לכיוון הנסיעה, והסיקו כי כאשר תינוקות רואים את הוריהם, מצב רוחם טוב יותר.

איזו מן העובדות הבאות אינה מחלישה את מסקנת החוקרים?

- (1) במחצית השעה השנייה של ההתנסות היו פניהם של כל התינוקות מופנים לכיוון הנסיעה, ורבים מהם נרדמו
- (2) מקצת ההורים שהשתתפו במחקר היו הורים מנוסים ולמקצתם זה היה הילד הראשון
- (3) כשפני התינוקות היו מופנים לכיוון הנסיעה, הם היו חשופים יותר לרוח הקרה שנשבה ביום ההתנסות
- (4) העגלות שבהן היו פני התינוק מופנים לכיוון ההורים נוחות יותר מן העגלות שבהן היו פני התינוק מופנים לכיוון הנסיעה

12. במחקר שבדק את הקשר בין פעילות גופנית להישגים בלימודים נמצא שתלמידים שעסקו בפעילות גופנית לאחר שעות הלימודים השיגו ציונים גבוהים יותר בלימודיהם מתלמידים שלא עסקו בפעילות גופנית. החוקרים הסיקו מכך שפעילות גופנית משפרת את הכישורים השכליים.

איזה מן הנתונים הבאים **מחזק** את מסקנת החוקרים?

- (1) רוב התלמידים העוסקים בפעילות גופנית מייחדים לכך שעות רבות ונותר להם מעט זמן להכנת שיעורי הבית
- (2) תלמידים המרבים להיעדר מן הלימודים אינם עוסקים בפעילות גופנית
- (3) הורים לתלמידים המתקשים בלימודיהם דורשים מילדיהם להשקיע את רוב שעות אחר הצהריים בהכנת שיעורי הבית ובשינון חומר הלימוד
- (4) בבתי הספר שהונהג בהם יום לימודים ארוך מופעלת תכנית לעידוד פעילות גופנית, והיא הביאה לידי עלייה תלולה באחוז התלמידים שעסקו בפעילות כזו לאחר שעות הלימודים

שאלות 13-15 נוגעות לנתונים שלהלן:

ד"ר אשי ביקש לבדוק את השפעתם של מינרלים שונים על תוחלת החיים של עכברים. לשם כך הוא חילק עכברי מעבדה לשלוש קבוצות:

קבוצה א: עכברים שקיבלו תוספת של המינרל "אלפא" למזונם.
 קבוצה ב: עכברים שקיבלו תוספת של המינרל "ביתא" למזונם.
 קבוצה ג: עכברים שלא קיבלו כל תוספת למזונם.

מלבד תוספות המינרלים שקיבלו קבוצות א ו-ב, לא היה הבדל בכמות ובאיכות של המזון שקיבלו שלוש הקבוצות. ד"ר אשי מצא כי אורך החיים הממוצע בקבוצה א היה 5 שנים, בקבוצה ב - 4 שנים, ובקבוצה ג - 3 שנים. מהממצאים הסיק ד"ר אשי שתי מסקנות:

מסקנה א: כדי להאריך את תוחלת חייהם של עכברים מוטב להוסיף למזונות מינרל אלפא מאשר מינרל ביתא.
מסקנה ב: כל תוספת של מינרלים למזון מעלה את תוחלת החיים של עכברים.

בכל אחת מהשאלות שלפניכם נתון מידע. עליכם לקבוע מה נכון לגבי מידע זה.

13. בבדיקת נתוני המחקר, שנערכה אחרי שפורסמו תוצאותיו, התברר כי ד"ר אשי החליף בין אורך החיים הממוצע בקבוצה ב לבין אורך החיים הממוצע בקבוצה ג.

- (1) המידע מחזק את מסקנה א ומחליש את מסקנה ב
- (2) המידע מחליש את מסקנה א ומחזק את מסקנה ב
- (3) המידע מחזק את שתי המסקנות
- (4) המידע מחליש את שתי המסקנות

14. בחדר שבו חיו העכברים שבקבוצה ב שררה בכל תקופת הניסוי טמפרטורה גבוהה בהרבה מהטמפרטורה האופטימלית למחייתם של עכברים.

- (1) המידע מחזק את מסקנה א ומחליש את מסקנה ב
- (2) המידע מחליש את מסקנה א ומחזק את מסקנה ב
- (3) המידע מחזק את שתי המסקנות
- (4) המידע מחליש את שתי המסקנות

15. במחקרים קודמים נמצא כי ככל שעכברים נחשפים לרעש רב יותר בסביבתם, כך מתקצר אורך החיים שלהם. קבוצה ב נחשפה לרעש גדול בהרבה מהרעש שאליו נחשפה קבוצה ג, אך קטן בהרבה מהרעש שאליו נחשפה קבוצה א.

- (1) המידע מחזק את מסקנה א ומחליש את מסקנה ב
- (2) המידע מחליש את מסקנה א ומחזק את מסקנה ב
- (3) המידע מחזק את שתי המסקנות
- (4) המידע מחליש את שתי המסקנות

16. במחקר שנערך בארצות הברית נמצא כי שיעור הקירחים בקרב האוכלוסייה המתגוררת באזורים עירוניים גבוה משיעורם בקרב האוכלוסייה המתגוררת באזורים כפריים. החוקרים שיערו כי רמת זיהום האוויר הגבוהה בערים היא גורם המעודד התקרחות.

איזה מן הנתונים הבאים **אינו מחליש** את השערתם?

- (1) בערים שבהן זיהום האוויר גבוה מאוד, שיעור הקירחים נמוך מבערים שבהן זיהום האוויר ממוצע
- (2) רבים מן האנשים המתגוררים באזורים עירוניים עוברים לאזורים כפריים עם פרישתם לגמלאות, והתקרחות שכיחה בקרב אנשים בגיל הפנסיה
- (3) לחץ נפשי גורם להתקרחות, ותנאי החיים באזורים עירוניים גורמים ללחצים נפשיים יותר מתנאי החיים באזורים כפריים
- (4) במרבית הכפרים שנבדקו במחקר, התושבים עובדים בערים עתירות תעשייה, שבהן זיהום האוויר הוא הגבוה ביותר

17. ביבשת נצ'וקיה חיים שבטים רבים בניתוק מוחלט זה מזה. בכל חלקי היבשת פזורות ביצות ובהן תנינים, ורוב השבטים אוכלים בשר תנינים. במחקר התברר כי תוחלת החיים הממוצעת בקרב השבטים שתפריטם כולל בשר תנינים נמוכה במידה ניכרת מתוחלת החיים הממוצעת בקרב השבטים האחרים. מסקנה אפשרית מכך היא שבבשר תנינים יש מרכיב המזיק לבריאות.

שלוש מהעובדות הבאות עשויות **להחליש** מסקנה זו. מהי העובדה הנותרת?

- (1) לפי מנהג הרווח בנצ'וקיה, אכילת בשר תנינים מלווה בעישון טבק, המזיק לבריאות
- (2) בשבטים שבהם לא אוכלים בשר תנינים, מרבים באכילת דגים, אשר ידוע כי היא יפה לבריאות
- (3) היטרפות במהלך ציד תנינים היא אחת מסיבות המוות השכיחות בנצ'וקיה
- (4) באחד השבטים אכילת בשר תנינים מותרת רק מגיל 40, ותוחלת החיים בשבט זה גבוהה מבשאר השבטים האוכלים בשר תנינים

18. פרופסור ארמוזה השווה בין תיאורים שונים של אותם אנשים. כל אחד מהאנשים תואר פעמיים - פעם על ידי חבר קרוב, ופעם על ידי אדם זר, לאחר היכרות קצרה. בין שני סוגי התיאורים נמצאו הבדלים גדולים, ופרופסור ארמוזה הסיק מכך שההתרשמות הראשונית שאנו מגבשים על אנשים אחרים היא התרשמות מוטעית.

איזה מן הנתונים הבאים **מחליש** את מסקנתו?

- (1) על פי רוב אנשים משנים את דעתם על אנשים אחרים לאחר היכרות מעמיקה
- (2) ברוב המקרים התיאורים שניתנו על ידי זרים היו חיוביים מהתיאורים שניתנו על ידי חברים
- (3) בדרך כלל אין התאמה בין ההתרשמויות הראשוניות של אנשים שונים מאותו אדם
- (4) דעתם של אנשים על חבריהם על פי רוב מוטה לחיוב

19. במבחן במתמטיקה קיבל שלומי ציון גבוה מהציון שקיבל דני. שלומי טען שהדבר מעיד כי הוא מוכשר יותר מדני במתמטיקה, ואילו דני טען שהדבר מעיד ששלומי התחנף למורה.

איזה מהנתונים הבאים **מחליש** את כל אחת משתי הטענות?

- (1) שלומי נעדר משיעור החזרה לקראת המבחן, מה שפגע בהצלחתו במבחן
- (2) שלומי השקיע בהכנה למבחן יותר זמן משהשקיע דני
- (3) חנופה משפיעה על תוצאת הבחינה במתמטיקה רק כאשר החנפן הוא אדם מוכשר
- (4) במבחן בספרות, אשר נערך בעילום שם, קיבל דני ציון גבוה מהציון שקיבל שלומי

20. פרופסור שרעבי טוען שזיקיות משנות תמיד את צבע עורן לצבע המקום שבו הן נמצאות. לעומתו, פרופסור גלילי טוען שזיקיות אמנם משנות את צבען לצבע המקום שבו הן נמצאות, אך זאת רק כאשר דבר-מה מאיים עליהן. פרופסור פרץ טוענת כי שניהם טועים.

לחיזוק טענתה תוכל פרופסור פרץ להציג סרט ובו נראית -

- (1) זיקית שדבר אינו מאיים עליה, וצבעה נותר זהה לצבע הענף שעליו היא עומדת
- (2) זיקית המבחינה בנחש מתקרב, וצבעה נותר זהה לצבע הענף שעליו היא עומדת
- (3) זיקית שדבר אינו מאיים עליה, וצבעה משתנה מצבע הענף שעליו היא עומדת לצבע אחר
- (4) זיקית המבחינה בנחש מתקרב, וצבעה משתנה מצבע הענף שעליו היא עומדת לצבע אחר

פתרתי 20 שאלות ב- _____ דקות | _____ תשובות נכונות

מחזק/מחליש - תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
4	3	2	2	3	2	3	1	2	3	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
4	2	4	4	2	3	2	1	1	2	תשובה

1. תשובה (3) נכונה.

ההשערה היא שנרקיסים צומחים רק בתנאי מזג אוויר יציבים. משילוב של שני הממצאים עולה כי לא ניתן למצוא נרקיסים בהרים, בהם מזג האוויר הוא הפכפך, כלומר אינו יציב, דבר העולה בקנה אחד עם ההשערה.

2. תשובה (2) נכונה.

- (1) התשובה מחלישה את מסקנתו של המרצה, משום שהיא מעלה אפשרות לפיה הסיבה לאיחור של תלמידי ביולוגיה היא המרחק בין הכיתות, ולא שהם לא משתדלים להגיע בזמן.
- (2) **התשובה מחזקת את טענתו של המרצה משום שניתנת בה ראייה נוספת לכך שתלמידים מאחרים לשיעורים שאינם שייכים לחוג שלהם.**
- (3) התשובה מחלישה את טענתו של המרצה, משום שעולה ממנה שתלמידי ביולוגיה מאחרים גם לשיעורים של החוג שלהם, ומכאן שהם לא נותנים יחס שונה לשיעורים שאינם של החוג שלהם.
- (4) התשובה מחלישה את מסקנתו של המרצה משום שעולה ממנה כי גם לתלמידים מהחוג לספרות עברית יש נטייה לאחר לשיעור שלו, מה שמחזק את האפשרות שיש סיבה אחרת שגורמת לתלמידים לאחר אליו.

3. תשובה (1) נכונה.

מזג האוויר אמור להשפיע על הגינה של גדי ומירית ועל הגינה של שכנם באופן זהה.

- (1) **תשובה נכונה, משום שאם הנרקיסים של השכן פרחו אז הסיבה לכך שהנרקיסים של גדי ומירית לא פרחו אינה יכולה להיות מזג האוויר. בנוסף, מכיוון שגם השכן לא דישן את גינתו, ניתן להניח שהסיבה לכך שהנרקיסים של גדי ומירית לא פרחו אינה שגדי לא דישן את הגינה.**
- (2) תשובה לא נכונה, משום שהתנאים בגינה של השכן היו זהים לתנאים בגינה של גדי ומירית, והתוצאה הייתה זהה. לכן תשובה זו אינה מחלישה אף אחת מהטענות, אלא מחזקת את האפשרות שאחת משתיהן נכונה.
- (3) התשובה מחזקת את טענתה של מירית ומחלישה את טענתו של גדי.
- (4) התשובה מחלישה את טענתה של מירית בלבד.

4. תשובה (3) נכונה.

התשובה הראשונה מחזקת את טענתו של יוני, משום שהיא עשויה להצביע על כך שלטאה עיוורת לא מצליחה להתאים את צבעה לצבע הסביבה, בניגוד ללטאה רואה.

- (1) התשובה מחזקת את טענתו של יוני, משום שהיא עשויה להצביע על כך שלטאה עיוורת לא מצליחה להתאים את צבעה לצבע הסביבה, בניגוד ללטאה רואה.
- (2) התשובה אינה קשורה למסקנה, ולכן אין בה כדי לחזק או להחליש אותה.
- (3) **התשובה נכונה, ומחלישה את מסקנתו של יוני משום שהיא עשויה להצביע על כך שהבדל הצבעים בין הלטאות שיוני ראה נבע מגילן ולא מכך שהן התאימו את צבען לסביבה.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את השערתו של יוני, לפיה ללטאות יש כישורי הסוואה טובים בשעות היום.

5. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה. היא מחזקת את השערת החוקרים, אך לא מסבירה את תוצאות המחקר.
- (2) **תשובה נכונה. היא מסבירה את ההצלחה המתמטית של האנשים שמאזינים למוזיקה הודית בכך שהם בדרך כלל בעלי כישרון מתמטי גבוה מאלה שאינם מאזינים למוזיקה הודית. זהו הסבר אפשרי אחר מזה שהציעו החוקרים.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא לא מסבירה את ממצאי המחקר לגבי מוזיקה הודית.
- (4) תשובה לא נכונה. היא אמנם מסבירה את תוצאות המחקר, אך באותו האופן שבו הסבירו אותן החוקרים. לכן היא לא מציגה הסבר חלופי.

6. תשובה (3) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שנתון זה לא גורם לכך שהבדיקה שרות ביצעה תניב מסקנה לא נכונה.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שאין בה כדי להסביר הבדל במספר הדוחות שקיבלו נהגים צעירים לעומת נהגים מבוגרים.
- (3) **תשובה נכונה, משום שאם המשטרה מבצעת אכיפה מוגברת של נהיגה במהירות מופרזת כאשר ישנם יותר נהגים צעירים בכבישים, הגיוני שיהיו יותר נהגים צעירים מנהגים מבוגרים שיתפסו ויקבלו דוח, גם אם בפועל נהיגה במהירות מופרזת אינה נפוצה יותר אצל נהגים צעירים.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שרות לא בדקה את סכום הקנסות שהוטלו, אלא את מספרם. לכן, לפרט זה אין השפעה על הבדיקה שרות ערכה.

7. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחלישה את הטענה לפיה ההבדל נובע מגורמים תורשתיים, אך מחזקת את הטענה לגבי טיב האוויר, שכן צריכה להיות סיבה שאינה גנטית להבדלים ביניהן.
- (2) **תשובה נכונה, משום שאם שולה הקפידה על תזונה בריאה יותר מלאה, יתכן שהמקור להבדל באורך חייהן הוא התזונה ולא הבדלים גנטיים או הבדלים בטיב האוויר אליו נחשפו.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את שתי הטענות - אם ההבדל בין שולה ללאה לא נובע מהבדלים בתזונה, קיים סיכוי גבוה יותר שהוא נובע מהבדלים גנטיים או סביבתיים אחרים.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את הטענה שהשוני ביניהן נובע מהבדלים גנטיים, שכן אם ההבדל ביניהן אינו נובע מטיב האוויר, אזי קיים סיכוי גבוה יותר שהוא נובע מהבדלים גנטיים.

8. תשובה (2) נכונה.

טיעון שיחליש את מסקנתה של מרחבי יצביע על סיבה שאינה אכילת תמרים אדומים ע"י האם, לכך שתינוקות של אימהות שאוכלות תמרים אדומים חולים פחות.

- (1) התשובה אינה נכונה משום שהיא מחזקת את השערתה של מרחבי, לפיה אכילת התמרים תורמת לבריאות.
- (2) **התשובה נכונה משום שהיא מעלה את האפשרות לפיה תינוקות של אימהות שאוכלות תמרים אדומים חולים פחות בששת החודשים הראשונים לחייהם משום שהם נבדקים בעונות האביב והקיץ, ולא משום שהאימהות שלהם אוכלות תמרים אדומים.**
- (3) התשובה אינה נכונה משום שאינה רלוונטית למסקנתה של שרעבי על תינוקות יונקים.
- (4) התשובה אינה נכונה משום שהיא אינה רלוונטית למסקנתה של שרעבי על תמרים אדומים.

9. תשובה (3) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שהיא לא רלוונטית לתוצאות הניסוי ולכן אינה מחלישה ואינה מחזקת את מסקנת החוקרים.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שהיא לא השפיעה על תוצאות הניסוי, שכן לתלמידים נודע על הפרס רק לאחר ששחקו בפלסטלינה. מכאן שעובדה זו אינה מחלישה ואינה מחזקת את מסקנת החוקרים.
- (3) **תשובה נכונה, משום שיתכן שתלמידי א1 שיחקו פחות זמן מתלמידי א2 בפלסטלינה מפאת שהעדיפו לשחק במחשב, ולא מכיוון ששיחקו בפלסטלינה רק במטרה לקבל פרס.**
- (4) התשובה עשויה לחזק את מסקנת החוקרים לפיה תלמידי א2 תפסו את פעילות המשחק בפלסטלינה כמהנה.

10. תשובה (4) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שאינה רלוונטית למסקנה של ראש המועצה.
- (2) התשובה אמנם מחלישה את טענתו של ראש המועצה, אך לא מסבירה מדוע היא מוטעית.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא מסבירה מדוע מסקנתו של ראש המועצה נכונה, ולא מדוע היא מוטעית.
- (4) **תשובה נכונה, משום שאם מספר הולכי הרגל שחוצים את הכביש בירוק גדול בהרבה ממספר הולכי הרגל שחוצים את הכביש באדום, ולמרות זאת נפגע מספר זהה של חוצים בירוק ובאדום, אזי הציות לרמזור כן הקטין את סיכויים של החוצים להיפגע. מכאן, שמסקנתו של ראש המועצה מוטעית.**

11. תשובה (2) נכונה.

- (1) התשובה מחלישה את טענת החוקרים משום שיתכן שהתינוקות חייבו פחות בחצי השעה השנייה משום שנרדמו, ולא מכיוון שלא ראו את הוריהם.
- (2) **התשובה אינה מחלישה ואינה מחזקת את טענת החוקרים, משום שהיא לא רלוונטית להבדל שנמצא בניסוי, ולכן זו התשובה הנכונה.**
- (3) התשובה מחלישה את טענת החוקרים משום שיתכן שהתינוקות חייבו פחות כשפניהם היו מופנים לכיוון הנסיעה משום שהיו חשופים לרוח קרה, ולא מכיוון שלא ראו את הוריהם.
- (4) התשובה מחלישה את טענת החוקרים משום שיתכן שהתינוקות חייבו יותר כשפניהם הופנו להוריהם בגלל שהעגלה הייתה נוחה יותר, ולא בגלל שראו את הוריהם.

12. תשובה (1) נכונה.

- (1) התשובה מחזקת את מסקנת החוקרים. לתלמידים שעסקו בפעילות גופנית היה פחות זמן להכנת שיעורי בית, ולכן היינו מצפים שיצליחו פחות בלימודים מאלה שאינם עוסקים בפעילות גופנית. יחד עם זאת, בפועל הם הצליחו יותר בלימודים, מה שמחזק את מסקנת החוקרים.
- (2) התשובה מחלישה את מסקנת החוקרים. יתכן שהתלמידים שעוסקים בפעילות גופנית מצליחים יותר בלימודים מכיוון שהם נעדרים פחות מבית הספר ולא בגלל שהפעילות הגופנית משפרת את כישוריהם השכליים.
- (3) התשובה מחלישה את מסקנת החוקרים. יתכן שתלמידים שאינם עוסקים בפעילות גופנית מצליחים פחות בלימודים מכיוון שאלו התלמידים שהתקשו בלימודיהם מלכתחילה, ולא משום שהפעילות הגופנית תורמת לכישורים השכליים.
- (4) התשובה מחלישה את מסקנת החוקרים משום שיתכן כי תלמידים העוסקים בפעילות גופנית מצליחים יותר בלימודים משום שהם לומדים במסגרת של יום לימודים ארוך, ולא בגלל השפעה של הפעילות הגופנית על הכישורים השכליים.

13. תשובה (1) נכונה.

על פי הנתונים החדשים, אורך החיים הממוצע של העכברים בקבוצה א' הוא 5 שנים, בקבוצה ב' 3 שנים ובקבוצה ג' 4 שנים. אורך החיים הממוצע של עכברים מקבוצה א' עדיין ארוך משל עכברים בקבוצה ב', מה שמחזק את מסקנה א'. יחד עם זאת, אורך חייהם של העכברים בקבוצה ב' קצר מזה של העכברים בקבוצה ג', מה שמחליש את מסקנה ב'.

14. תשובה (2) נכונה.

מהנתון החדש ניתן ללמוד שהעכברים בקבוצה ב' גדלו בטמפרטורה שאינה אופטימלית, מיטבית, לגידול עכברים. מכאן, שאם העכברים מקבוצה זו היו גדלים בטמפ' אידיאלית אורך החיים הממוצע שלהם היה ככל הנראה ארוך יותר. נתון זה מחליש את מסקנה א', משום שיתכן שבטמפ' אידיאלית העכברים בקבוצה ב' היו חיים זמן רב יותר מאלו בקבוצה א'. יחד עם זאת, הנתון מחזק את מסקנה ב', שכן גם אם תוחלת החיים של העכברים בקבוצה ב' הייתה ארוכה מ-4 שנים, היא עדיין ארוכה מזו של העכברים בקבוצה ג'.

15. תשובה (3) נכונה.

על פי הנתון החדש היו בניסוי תנאים סביבתיים של רעש, שמקצרים את אורך חייהם של העכברים. העכברים בקבוצה א' נחשפו לרעש הרב ביותר, והעכברים בקבוצה ג' נחשפו לרעש הקטן ביותר. מכאן, שאם לא היה רעש היינו מצפים שאורך החיים של העכברים בקבוצה א' יגדל באופן המשמעותי ביותר, שאורך החיים של העכברים בקבוצה ב' יגדל באופן בינוני ושאורך החיים של העכברים בקבוצה ג' יגדל במידה מועטה. לכן, בתנאי רעש זהים היחס בין אורך החיים של העכברים בקבוצות השונות יישאר זהה, מה שמחזק את 2 המסקנות.

16. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שלפיה זיהום אוויר מקטין את אחוז ההתקרחות, בניגוד להשערת החוקרים.
- (2) תשובה נכונה, משום שאף על פי ששיעור הקרחים באזורים הכפריים אמור להיות גבוה יותר, שכן רוב התושבים באזורים אלה פנסיונריים, שיעורם נמוך יותר. מכאן שקיימת סיבה שאינה קשורה לגיל התושבים לשיעור ההתקרחות הגבוה בערים.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא מספקת הסבר חלופי לשיעור ההתקרחות הגבוה בערים, וכך מחלישה את השערת החוקרים.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שעל פיה הכפריים היו חשופים לזיהום אוויר גבוה, ואף על פי כן הקריחו

17. תשובה (4) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שנובע ממנה שהירידה בתוחלת החיים עשויה לנבוע מעישון הטבק ולא מאכילת בשר התנינים.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שנובע ממנה שהפער בתוחלת החיים עשוי לנבוע מכך שאכילת דגים תורמת לבריאות ולא מכך שאכילת בשר תנינים מזיקה לבריאות.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיטרפות ע"י תנינים מורידה את תוחלת החיים, ללא קשר להשפעה הבריאותית שיש לאכילת בשרם.
- (4) **תשובה נכונה, משום שהיא מחזקת את טענת החוקרים. נובע ממנה שאנשים שאכלו פחות בשר תנינים חיו זמן רב יותר, ולכן היא יכולה להצביע על נזק בריאותי הנגרם כתוצאה מאכילת בשרם.**

18. תשובה (4) נכונה.

- נחפש תשובה שמצביעה על כך שהרושם הראשוני על אדם יותר מדויק מהרושם שיש עליו לחברו, שמכיר אותו היטב:
- (1) התשובה לא נכונה, משום שנובע ממנה שיש הבדל בין רושם ראשוני על אדם לבין הרושם שיש עליו לחבריו, אך לא נובע ממנה איזה מהם נכון יותר. לכן אינה מחזקת ואינה מחלישה את המסקנה של ארמוזה.
 - (2) התשובה לא נכונה, משום שנובע ממנה שיש הבדל בין רושם ראשוני על אדם לבין הרושם שיש עליו לחבריו, אך לא נובע ממנה איזה מהם נכון יותר. לכן אינה מחזקת ואינה מחלישה את המסקנה של ארמוזה.
 - (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא מצביעה על כך שרושם ראשוני הוא אינו דבר מדויק, מה שמחזק את טענתו של ארמוזה.
 - (4) **תשובה נכונה, משום שהיא מעידה על כך שהדעה של אנשים על חבריהם מוטה, מה שעשוי לגרום לכך שההבדל בתוצאות נבע מרושם מוטעה של אנשים על חבריהם, ולא מכך שהרושם הראשוני היה מוטעה.**

19. תשובה (2) נכונה.

- (1) התשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את הטענות. אם שלומי הצליח בבחינה למרות שנעדר משיעור החזרה, יש סיכוי גבוה יותר שהוא מוכשר או שהתחנף למורה.
- (2) **תשובה נכונה, משום שהעובדה שלומי השקיע זמן רב יותר מדני בהכנה לבחינה מהווה הסבר חלופי לשני ההסברים שהציעו השניים להצלחה שלו בבחינה.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את הטענות של שניהם. אם ההצלחה של שלומי נבעה מהחנופה שלו, אזי גם טענתו של שלומי נכונה, לפיה הוא אדם מוכשר.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את טענתו של דני לפיה ההצלחה של שלומי נבעה מכך שהוא התחנף למורה.

20. תשובה (4) נכונה.

כדי לחזק את טענתה של פרץ, בסרטון צריכה להופיע זיקית שמוכיחה שגם שרעבי וגם גלילי טועים.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את טענתו של שרעבי.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שהיא מחזקת את דברי שרעבי ואת דברי גלילי.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהיא אמנם סותרת את טענתו של שרעבי, אך אינה סותרת את טענתו של גלילי.
- (4) **תשובה נכונה, משום שהיא סותרת גם את טענתו של שרעבי וגם את טענתו של גלילי.**

חשיבה מדעית

הנושא "חשיבה מדעית" הוא נושא מתוך מקטע שאלות ההבנה וההסקה. מדובר על שאלות בהן מתואר תהליך של ניסוי או מחקר, תוצאותיו, והמסקנות אותן ניתן להסיק ממנו.

כשאנו חושבים על המילה "מחקר", סביר להניח שעולה בראשו תמונה של מדענים, מעבדות, נתונים סטטיסטיים ועוד כהנה וכהנה דברים. חשוב לציין כי תהליך המחקר המתואר בשאלות הוא לאו דווקא תהליך מחקרי בהגדרה הקלאסית של המילה. ייתכן גם תיאור של סיטואציות יומיומיות מהן ניתן להסיק מסקנות באופנים שונים.

במהלך פרק זה, נימנע באופן מכוון משימוש בהגדרות אקדמיות של מונחים דוגמת "משתנה תלוי", "משתנה בלתי-תלוי", "קבוצת ביקורת" וכולי. אנו נתמקד בהבנה אינטואיטיבית של תהליכי מחקר.

תיאור מקרה ראשון:

החוקר שמואל ערך מחקר שנושאו חיסון כנגד שפעת. במסגרת המחקר אותו ערך שמואל, הוא ביצע ניסוי במהלכו בדק שתי קבוצות - קבוצה א' וקבוצה ב'. לפני תחילת החורף הזריק שמואל לכל אחד מהמשתתפים בקבוצה א' חיסון מסוג X כנגד שפעת, ולכל אחד מהמשתתפים בקבוצה ב' הזריק שמואל חיסון מסוג Y כנגד שפעת.

בסוף החורף גילה שמואל כי בקרב החברים בקבוצה א' רק עשרה משתתפים חלו בשפעת במהלך החורף ואילו בקרב החברים בקבוצה ב' שמונים משתתפים חלו בשפעת במהלך החורף.

ברוך שמע על תוצאות המחקר שערך שמואל והסיק כי חיסון מסוג X יותר יעיל מחיסון מסוג Y במניעת שפעת.

תיאור המקרה כולל שלושה חלקים עיקריים:

מהלך הניסוי (שורות 1-4), תוצאות הניסוי (שורות 5-6) והמסקנה (שורות 7-8).

תוצאות הניסוי מראות כי בקבוצה א' היו בסוף החורף פחות חולים בשפעת מאשר בקבוצה ב' ומכאן הגיע ברוך למסקנה שהחיסון אותו קיבלו חברי קבוצה א' הוא יעיל יותר.

לכאורה - המסקנה מתיישבת עם ההגיון הסביר, אבל האם באמת הנתונים שמופיעים בתיאור המקרה מגלים את כל הפרטים אותם צריך כדי לקבוע בוודאות כי המסקנה של החוקר שמואל נכונה?

המרכז הארצי מכוון לכך שאנו נתייחס למידע שמופיע בשאלות שמופיעות בבחינה בכלל, ובחלק זה של הבחינה בפרט, באופן ביקורתי. אם נתייחס למידע בתיאור מקרה זה באופן ביקורתי, נוכל לומר שהמסקנה אליה הגיע ברוך היא מעט מפוקפקת וזאת בעיקר כי חסרים לנו נתונים לגבי מהלך הניסוי.

נניח שהיינו יודעים שבקבוצה א' יש בסך הכל עשרה משתתפים ומאידך בקבוצה ב' יש בסך הכל אלפיים משתתפים, האם עדיין היה אפשר להניח בוודאות שחיסון X יותר יעיל מחיסון Y במניעת שפעת?

התשובה היא - לא. 100% מתוך חברי קבוצה א' חלו בשפעת ורק אחוז מזערי מחברי קבוצה ב' חלו בשפעת. לפי חישוב זה נראה שחיסון מסוג X לא ממש מוכיח את עצמו, ואף להיפך - כל מי שקיבל את החיסון חלה בשפעת.

נניח שמספר החברים בשתי הקבוצות היה שווה, האם אז היינו יכולים לקבוע שחיסון מסוג X יותר יעיל מחיסון מסוג Y?

התשובה לשאלה זו היא - לא. עדיין חסר לנו מידע לגבי הקבוצות. נניח שהיינו יודעים שחברי קבוצה א' גרים באזור חם, שם מעטים חולים בשפעת במהלך החורף ואילו חברי קבוצה ב' חיים באזור קר שם רבים חולים בשפעת במהלך החורף. במקרה כזה סביר להניח שעם חיסון X או בלעדיו יהיו פחות חולים בשפעת בקרב חברי קבוצה א' מאשר בקרב חברי קבוצה ב'.

בקיצור, כפי שראיתם, הנתונים שהופיעו בתיאור המקרה לא מספיקים כדי לבסס מסקנה לפיה חיסון מסוג X יעיל יותר במניעת שפעת מחיסון מסוג Y.

מה היינו צריכים כדי לקבוע שחיסון מסוג X אכן יעיל יותר מחיסון מסוג Y?

אם היינו מקבלים נתונים לפיהם ההבדל היחיד בין הקבוצות הוא החיסון אותו הן קיבלו, ועדיין היו פחות חולים בשפעת בקבוצה א' מאשר בקבוצה ב', אז היינו יכולים לקבוע כי חיסון X אותו קיבלה קבוצה א' הוא אכן יעיל יותר מחיסון Y.

הלקח ממקרה זה הוא -

כדי שמסקנה מניסוי תהיה קבילה, הקבוצות שנבדקות בניסוי צריכות להיות כמה שיותר דומות זו לזו בכל מאפייניהן, חוץ מאשר בגורם שהשפעתו נבדקת בניסוי.

ננסה עתה לפתור שאלה פסיכומטרית:

דוגמה ראשונה

לפני שאתם קוראים את הפתרונות המפורטים אתם נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

טל מעוניין לערוך ניסוי הבודק האם קריאה לפני השינה מגבירה את הסבירות לכך שהקורא יחלום חלומות טובים.

בכל אחת מהתשובות מתוארות שתי קבוצות אותן יכול טל להשוות בניסוי שיערוך. באיזו תשובה מופיעות שתי הקבוצות המתאימות ביותר למחקר?

- (1) קבוצת ילדים שקוראים לפני השינה וקבוצת מבוגרים שקוראים לפני השינה
- (2) קבוצת ילדים שלא קוראים לפני השינה וקבוצת מבוגרים שקוראים לפני השינה
- (3) קבוצת מבוגרים שקוראים לפני השינה וקבוצת מבוגרים שלא קוראים לפני השינה
- (4) קבוצת צעירים שקוראים ספרי מתח לפני השינה וקבוצת צעירים שקוראים ספרי בישול לפני השינה

כאמור, כדי שמסקנה מניסוי תהיה קבילה, הקבוצות שנבדקות בניסוי צריכות להיות כמה שיותר דומות זו לזו בכל מאפייניהן, חוץ מאשר בגורם שהשפעתו נבדקת בניסוי.

נבדוק את התשובות:

תשובה (1): בתשובה זו מתוארות קבוצה של ילדים וקבוצה של מבוגרים.

שתי הקבוצות נבדלות זו מזו במאפיין שאיננו הגורם שהשפעתו נבדקת בניסוי. לזו היינו משתמשים בשתי קבוצות אלו לא היינו יכולים לדעת האם הגורם המשפיע על החלומות הוא גיל הנבדקים או עצם הקריאה. תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (2): בתשובה זו מתוארות קבוצה של ילדים וקבוצה של מבוגרים.

שתי הקבוצות נבדלות זו מזו במאפיין שאיננו הגורם שהשפעתו נבדקת בניסוי. לזו היינו משתמשים בשתי קבוצות אלו לא היינו יכולים לדעת האם הגורם המשפיע על החלומות הוא גיל הנבדקים או עצם הקריאה. תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (3): בתשובה זו מתוארות קבוצה של מבוגרים וקבוצה נוספת של מבוגרים.

שתי הקבוצות נבדלות זו מזו רק במאפיין שהוא הגורם שהשפעתו נבדקת בניסוי. תשובה זו מתאימה.

תשובה (4): בתשובה זו מתוארות קבוצה של צעירים וקבוצה נוספת של צעירים. שתי הקבוצות נבדלות זו מזו בסוג הספר שקוראים הצעירים, מאפיין זה איננו הגורם שהשפעתו נבדקת בניסוי. לומר מטרות הניסוי הייתה לבדוק איזה סוג של ספרים משפיע על חלימה, הקבוצות שבניסוי היו מתאימות. מטרות הניסוי היא לבדוק האם קריאה לפני השינה מגבירה את הסיכוי לחלום חלומות טובים. תשובה זו אינה מתאימה.

התשובה הנכונה היא (3).

תיאור מקרה שני:

יוסי ערך סקר בקרב תושבי השכונה בה הוא מתגורר ומצא כי רוב התושבים בשכונה שברשותם מחשב אישי הם בעלי השכלה אקדמית. בהתאם לתוצאות הסקר שערך, הסיק יוסי כי שימוש במחשב אישי הוא גורם המגביר את הסיכוי לסיום בהצלחה של לימודים אקדמיים. בהתאם למסקנה, וכיוון שרצה להיות בוגר של תואר אקדמי, החליט יוסי לרכוש מחשב אישי.

בתיאור מקרה זה אנו יכולים לראות עדות לכך שיש שני מאפיינים של תושבי השכונה של יוסי העשויים להיות כרוכים זה בזה - בעלות על מחשב אישי מחד, והשכלה אקדמית מאידך.

בתהליך ההסקה של יוסי קיים פגם משמעותי - הוא קושר בין שני המאפיינים האלו בקשר של סיבה ותוצאה. לתפיסתו, אם ישיג מחשב אישי, הדבר יסייע לו לסיים את לימודיו האקדמיים. אבל האם אנו יודעים בוודאות כי בעלות על מחשב היא הדבר שמסייע לסיים לימודים אקדמיים? האם ייתכן כי קשר הסיבה והתוצאה הוא דווקא הפוך?

אכן, ייתכן כי שימוש במחשב אישי הוא גורם המגביר את הסיכוי לסיום בהצלחה של לימודים אקדמיים. אך תיתכן גם מסקנה נוספת - **ייתכן גם כי אנשים בעלי תואר אקדמי רוכשים מחשב אישי לאחר סיום לימודיהם**. במילים אחרות - אין זה נכון שאם תשיג מחשב אישי אז סיכויך להיות בוגר של השכלה אקדמית יגברו אלא - אם אתה בוגר של השכלה אקדמית אז סביר שתשיג לעצמך מחשב אישי.

למעשה, בתיאור המקרה אין מידע שיכול לקבוע בדיוק מה מוביל למה - האם השכלה אקדמית היא זו שתגביר את הסיכוי להשגת מחשב אישי או שהשגת מחשב אישי היא זו שמגבירה את הסיכוי לרכוש השכלה אקדמית.

מקרה זה הראה כי **מהימצאות של שני גורמים לא ניתן להסיק כי הימצאותו של אחד הגורמים היא הגורמת להימצאות הגורם השני**.

נדגים שאלה פסיכומטרית נוספת :

דוגמה שנייה

לפני שאתם קוראים את הפתרונות המפורטים אותם נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

חברת "העץ" מייצרת מסורים עבור נגרים.
בסקר שערכה החברה בקרב הנגרים המומחים נמצא כי 80% מהנגרים המומחים משתמשים במסורים מתוצרת חברת "העץ".
אילנית, נגרית חובבת, הסיקה מכך שאם תרכוש מסור מתוצרת חברת "העץ" תגביר את סיכוייה להפוך לנגרית מומחית.

לאיזו מסקנה אחרת סביר שיכלה אילנית להגיע בהתאם לתוצאות הסקר?

- (1) אם תרכוש מסור מתוצרת חברת "העץ" יקטנו סיכוייה להפוך לנגרית מומחית
- (2) הסבירות שנגר שאינו מומחה ירכוש מסור מתוצרת חברת "העץ" נמוכה
- (3) אם לא תרכוש מסור מתוצרת חברת "העץ" יגדלו סיכוייה להפוך לנגרית מומחית
- (4) הסבירות שנגר מומחה ירכוש מסור מתוצרת חברת "העץ" היא גבוהה

נבדוק את התשובות :

תשובה (1): אין בנתונים דבר שיכול להעיד על כך שאם אילנית תרכוש מסור מתוצרת חברת "העץ" יקטנו סיכוייה להפוך לנגרית מומחית.
תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (2): נתוני הסקר אינם נוגעים כלל לנגרים שאינם מומחים. לפיכך, המסקנות אליהן יכולה להגיע אילנית כלל לא נוגעות לנגרים שאינם מומחים.
תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (3): אין בנתונים דבר שיכול להעיד על כך שאם אילנית לא תרכוש מסור מתוצרת חברת "העץ" יגדלו סיכוייה להפוך לנגרית מומחית.
תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (4): אילנית הסיקה קשר של סיבה ותוצאה בין רכישת מסור מתוצרת חברת "העץ" ובין מומחיות בנגרות. לפי מסקנתה הסיבה המביאה לכדי כך שנגר יהפוך למומחה היא רכישת מסור מתוצרת חברת "העץ":

סיבה: רכישת מסור "העץ" ← **תוצאה:** הפיכה לנגר מומחה

שימו לב שלפי הנתונים, ייתכן שקיים קשר סיבתיות כפי שאילנית הסיקה, וייתכן שקיים גם קשר הפוך, כלומר:

סיבה: הפיכה לנגר מומחה ← **תוצאה:** רכישת מסור "העץ"

תשובה זו מתאימה.

התשובה הנכונה היא (4).

תרגול שאלות מבחניות אמת

תרגול

1. ידוע כי שידוריהן של תחנות רדיו המשדרות בטווח התדרים שבין 90GM ל-100GM נקלטים על פי רוב באיכות גבוהה יותר משידוריהן של כל שאר התחנות. בעקבות זאת החליטה מועצת הרדיו להעביר את כל התחנות לשידור בטווח תדרים זה, כדי לשפר את איכות הקליטה של כולן.

איזו מהעובדות הבאות מעוררת חשש שצעד זה לא יביא לתוצאות הרצויות?

- (1) כאשר תחנות משדרות בתדרים סמוכים, שידורי תחנה אחת עלולים לשבש את שידוריה של תחנה אחרת
- (2) ביום השלג שהיה בשנה שעברה שובשו שידורי כל התחנות
- (3) בניסיון הקודם לשפר את איכות הקליטה של כל התחנות הוחלפו המשדרים הישנים במשדרים חדשים ומשוכללים, אך לא חל כל שינוי באיכות הקליטה
- (4) תחנות רדיו פיראטיות רבות משדרות בתדרים גבוהים מ-100GM

2. במסגרת מחקר על התחממותו של כדור הארץ הציגו חוקרים להעריך את מידת ההתחממות של האוקיינוסים באמצעות שליחת גל קול תת-ימי בעוצמה רבה אחת לשבוע, ומדידת עוצמתו בכמה תחנות במעמקי האוקיינוסים. זאת, מאחר שידוע שטמפרטורה של מים משפיעה על עוצמתו של גל קול העובר בהם.

איזו מהעובדות הבאות יכולה להצביע על בעייתיות בשיטת המחקר המוצעת?

- (1) לכל אוקיינוס על פני כדור הארץ טמפרטורה שונה
- (2) מעבר של להקות דגים סמוך לתחנת המדידה משבש את מדידת עוצמת גלי הקול שבסביבתה
- (3) ככל שטמפרטורת המים גבוהה יותר, כך גדלה עוצמת גלי הקול התת-ימיים העוברים דרכם
- (4) תקינותן של תחנות המדידה באוקיינוסים נבדקת אחת לשבוע

3. במדינת בצניה אין רשת טלפונים. עובדה זו יכולה לשמש הסבר לכך ש-

- (1) אף שלרבים מתושבי בצניה קרובים בארצות אחרות, מעטים מהם מתכתבים עם קרוביהם
- (2) אף שרבים מתושבי בצניה עיוורי צבעים, בולי הדואר מודפסים בצבעים שונים
- (3) אף שמחיר בולי הדואר בבצניה גבוה מאוד, תושביה מרבים לקנות בולי דואר
- (4) אף שתושבי בצניה ידועים באהבתם לכתובה, רובם כותבים מכתבים קצרים

4. בניסוי מסוים חולקו הנבדקים לשתי קבוצות. הם התבקשו לקרוא סיפור על יועץ פיננסי שהונה את לקוחותיו, לדרג את חומרת מעשיו ולומר מה העונש המגיע לו. בסיפור שקראו נבדקי הקבוצה הראשונה נכתב שהיועץ הונה שלושה אנשים, ואילו בסיפור שקראו נבדקי הקבוצה השנייה נכתב שהוא הונה עשרים. חברי הקבוצה הראשונה דירגו את חומרת ההונאה כגבוהה יותר מכפי שדירגו אותה חברי הקבוצה השנייה, והם גם הטילו על היועץ עונש כבד יותר.

איזה מההסברים שלהלן הוא המתאים ביותר להיות ההסבר לתוצאות הניסוי?

- (1) אנשים נוטים להעריך שהמשתמשים בשירותיו של יועץ פיננסי מודעים לסיכונים הטמונים בכך, ולכן חלק מהאחריות להפסדיהם מוטלת עליהם
- (2) ככל שאנשים מזדהים יותר עם עבריין, כך הם נוטים לחשוב שמעשהו חמור פחות
- (3) רוב האנשים סבורים שככל שאדם פוגע במספר רב יותר של אנשים, כך מעשהו חמור יותר
- (4) לאנשים קל יותר להזדהות עם מספר קטן של אנשים מאשר עם קבוצה גדולה

5. בני האי לגוס נוהגים לאכול את פריו של עץ הסלמנור, המכיל חומר ששמו פסי, ולעשן את עליו, המכילים חומר ששמו דלתא. ידוע כי ככל שבני לגוס מרבים באכילת פרי הסלמנור, כך הופך עור פניהם למחוספס יותר. מחקר גילה כי החומר דלתא, הנצרך בעישון, מחליש את השפעת הפסי על הגוף.

תוצאות המחקר מרמזות ש-

- (1) לולא היו בני לגוס אוכלים את פרי הסלמנור, היה עור פניהם מחוספס יותר
- (2) לו היו בני לגוס ממעיטים בעישון עליו הסלמנור, היה עור פניהם מחוספס יותר
- (3) לו היו בני לגוס מרבים עוד יותר באכילת פרי הסלמנור, היה עור פניהם מחוספס פחות
- (4) לולא היו בני לגוס מעשנים את עליו הסלמנור, היה עור פניהם חלק יותר

6. במחקרו האחרון ביקש ד"ר סמית לבדוק אם בקרב ילדים להורים הנוטים לנחור בשנתם, שיעור הנוחרים גבוה משיעורם בקרב כלל האוכלוסייה. ד"ר סמית החליט לא לכלול במחקרו עובדים במשמרות לילה, הנוהגים לישון בשעות היום.

איזו מהאפשרויות הבאות היא המתאימה ביותר להיות הסיבה להחלטתו של סמית?

- (1) אנשים הנוחרים בשנתם מעדיפים לעבוד במשמרות לילה
- (2) במשפחות שבהן אחד ההורים עובד בלילה, שאר בני המשפחה נוטים לא לעשות כך
- (3) שינה בשעות היום היא אחד הגורמים לנחירה בזמן השינה
- (4) במשפחות שבהן שיעור בני המשפחה הנוחרים גבוה יחסית, שיעור העובדים במשמרות לילה אינו שונה משיעורו בקרב כלל האוכלוסייה

7. במחקר מסוים עקבו החוקרים אחר קבוצה של נמיות אפריקניות ומצאו כי בשעת חיפוש המזון, אחת הנמיות נעמדת בעמדה בולטת בשטח, וכאשר היא מבחינה בחיית טרף, היא מזהירה את חברי הקבוצה באמצעות קריאות מיוחדות. במחקר נוסף שערכו החוקרים הם סיפקו תוספת מזון לכמה מהנמיות, ומצאו כי נמיות אלה הקדישו יותר שעות לשמירה מנמיות שלא קיבלו תוספת מזון.

באיזו מהמסקנות הבאות עשויים ממצאי המחקר הנוסף לתמוך?

- (1) הנכונות של הפרט לתרום לקבוצה גוברת לאחר שסופקו הצרכים הפרטיים שלו
- (2) רעב מגדיל את הנכונות של הפרט לסכן את עצמו ולשמור
- (3) חיפוש מזון מגדיל את הסיכוי של הפרט להיטרף
- (4) הרצון של הפרט לשמור על חבריו לקבוצה חזק מהרצון שלו לספק צרכים אחרים, כגון אכילה

8. חוקרים עקבו לאורך שנתיים אחר קבוצה של קופים, ומצאו שאצל הקופים שיצרו קשרים חברתיים יציבים עם קופים אחרים הייתה רמת תאי ה-T בדם גבוהה מלבדם של הקופים שקשריהם החברתיים לא היו יציבים.

לנוכח נתונים נוספים שהיו ברשותם טענו החוקרים שממצא זה מחזק את ההשערה שבקרב בני אדם לחץ נפשי מתמשך מגביר את הסיכון ללקות במחלות זיהומיות.

שלושה מארבעת הנתונים שלהלן הם נתונים שהחוקרים הסתמכו עליהם בטענתם. מה הנתון הנותר?

- (1) ככל שרמת תאי ה-T בדם של קופים ושל בני אדם גבוהה יותר, כך קטן הסיכון שילקו במחלות זיהומיות
- (2) ככל שקוף סובל פחות מלחץ נפשי, כך הקשרים החברתיים שהוא יוצר יציבים יותר
- (3) קופים שלוקים במחלות זיהומיות אינם מסוגלים ליצור קשרים חברתיים יציבים
- (4) הקשר בין הלחץ הנפשי לבין רמת תאי ה-T בדם אצל בני אדם דומה לזה שאצל קופים

9. במחקר שנערך במדינת בצניה נמצא כי שיעור החולים במחלת הטקסית בקרב בני המעמד הכלכלי הנמוך גבוה יותר משיעורו בקרב בני המעמד הכלכלי הגבוה.

איזה מהנתונים הבאים **אינו** יכול לשמש הסבר לממצא?

- (1) מחלת הטקסית שכיחה בקרב אנשים שהתעשרו בעת האחרונה פחות מבקרב עשירים וְתיקים
- (2) החיסון מפני המחלה יקר
- (3) בני המעמד הכלכלי הנמוך בבצניה הם ברובם צאצאים של משפחה קדומה אחת
- (4) מחלת הטקסית פוגעת ביכולתם של אנשים לעבוד לפרנסתם

10. חוקרים הציגו לשתי קבוצות נבדקים סיפור על אדם שאכל במסעדה מסוימת, ולאחר שקיבל חשבון על סך 97 שקלים, ענה לשיחת טלפון ויצא בלי לשלם. לקבוצה א נאמר ששיחת הטלפון הסיחה את דעתו, ולכן יצא בלי לשלם. לקבוצה ב נאמר שהוא התכוון מראש שלא לשלם. החוקרים שיערו שכל שתופסים אדם כאשם פחות, כך נוטים לזכור את עובדות המקרה באופן שגוי, הממעיט מחומרת מעשיו.

איזה מהממצאים הבאים תומך בהשערת החוקרים?

- (1) כשנתבקשו להיזכר בשם המסעדה שבה התרחש המקרה, זכרו נבדקים רבים יותר בקבוצה א את שם המסעדה מבקבוצה ב
- (2) כשנשאלו מה דעתם על מחיר הארוחה, סברו רוב חברי קבוצה א כי עקרונית 97 שקלים הם מחיר מוגזם לארוחה, ואילו רוב חברי קבוצה ב סברו שמחיר זה הוגן
- (3) כשנשאלו אם בסיפור הוזכרה העובדה ששיחת הטלפון הייתה מאמו החולה של הסועד, היה שיעור הנבדקים שהשיבו בחיוב בקבוצה ב גבוה משיעורם בקבוצה א
- (4) כשנתבקשו לציין בכמה הסתכם החשבון, נקבו חברי קבוצה א בממוצע בסכום נמוך בהרבה מ-97 שקלים, ואילו חברי קבוצה ב נקבו בממוצע בסכום של כ-97 שקלים

11. סטודנט ביקש לברר אם העלייה שחלה במספר המתאשפזים באביב מקורה ברגישות לחרציות, הפורחות בעונה זו. הוא אסף מדגם של אנשים ששהו בקרבת חרציות, ובדק כמה מהם אושפזו לאחר מכן בבתי חולים.

כדי שהסטודנט יוכל להיעזר בתוצאות הבדיקה לצורך הבירור יש לעשות בדיקה נוספת ולהשוות את תוצאותיה לתוצאות שקיבל. איזו מהבדיקות המוצעות היא המתאימה ביותר לכך?

- (1) בקרב מי שלא נחשפו לפריחת חרציות באותו זמן, מה שיעור האנשים שהתאשפזו באביב
- (2) בקרב מי שהתאשפזו באביב, מה שיעור האנשים שנחשפו לפריחת חרציות רק אחרי אשפוזם
- (3) בקרב מי שנחשפו לפריחת חרציות באותו זמן, מה שיעור האנשים שלא התאשפזו באביב
- (4) בקרב מי שהתאשפזו באביב, מה שיעור האנשים שנחשפו לפריחת חרציות

12. קבוצת חוקרים בדקה את השפעותיה של צריכת קפאין על ההשתכנעות מטיעונים. הם נתנו לקבוצת נבדקים אחת לשתות משקה עתיר קפאין, ולשנייה - משקה ללא קפאין, ולאחר מכן השמיעו להם טיעונים בעד צמחונות. החוקרים מצאו שהנבדקים שצרכו קפאין השתכנעו מהטיעונים במידה רבה יותר, ושיעור שמפני שקפאין מגביר את יכולת הריכוז, הנבדקים הללו התרכזו יותר בטיעונים.

על איזו מן ההנחות הבאות מבוססת השערת החוקרים?

- (1) חוסר ריכוז גורם לאדם שלא להבחין בפרטים, ובתוך כך לא לשים לב אם המשקה שצרך מכיל קפאין או לא
- (2) צריכת קפאין גורמת למי שצורך אותו לתמוך בצמחונות במידה רבה יותר ממי שאינו צורך קפאין
- (3) אדם שמתרכז בטיעונים שהוא שומע משתכנע מהם יותר מאדם המקשיב להם בחוסר תשומת לב
- (4) תשומת לב לטיעונים גורמת לאדם להשתכנע מהם יותר, בתנאי שהוא צרך קפאין קודם לכן

13. יוסי טוען כי מבוגרים מעודדים בנים ובנות, לעתים בלי משים, להתנהג על פי מה שנחשב בחברה התנהגות "גברית" ו"נשית" בהתאמה, וכי זו אחת הסיבות להיווצרותם של הבדלים בין נטיותיהם של בנים ובנות. טלי, לעומתו, טוענת כי המבוגרים רק נענים באופן ספונטני לרצונותיהם השונים של בנים ובנות, הנובעים מנטיותיהם הטבעיות המולדות.

איזה מהמחקרים הבאים עשוי לסייע בהכרעה בין שתי הטענות?

- (1) עריכת תצפיות במבוגרים המשחקים עם פעוט שהולבש בבגדים שאינם מסגירים את מינו, והשוואה בין התנהגות המבוגרים שנאמר להם כי מדובר בבן, לבין התנהגות המבוגרים שנאמר להם כי מדובר בבת
- (2) עריכת תצפיות בהתנהגותם של ילדים בני שני המינים, ובדיקת השאלה באיזו מידה הם אמנם עסוקים בפעילויות שבעיני החברה תואמות את מינם
- (3) מעקב אחר המכירות בחנות צעצועים גדולה, והשוואה בין הצעצועים שמבוגרים קונים לבנים לבין הצעצועים שמבוגרים קונים לבנות
- (4) עריכת ראיונות עם ילדים, ובדיקת השאלה אם הם עצמם מודעים לסטראוטיפים של "התנהגות גברית" לעומת "התנהגות נשית"

14. במעמקי הים חיים דיונוני ענק - יצורים שגודלם מגיע לשמונה-עשר מטרים ועיניהם הן הגדולות ביותר בטבע. באזורי המחיה של דיונונים אלו שורר חושך מוחלט, ומקור האור הכמעט יחיד הוא יצורים זעירים הפולטים קרינה. היות שהדיונונים אינם ניזונים מהיצורים האלה, עד לאחרונה לא נמצאה תשובה לשאלה מדוע הם זקוקים לעיניים כה גדולות.

איזה מהנתונים הבאים יכול לענות על השאלה הנזכרת בסוף הפסקה?

- (1) יצורים אחרים החיים בתנאי חשכה מוחלטת או כמעט מוחלטת, כגון החולד, מתאפיינים דווקא בעיניים קטנות במיוחד
- (2) באזורי המחיה של דיונוני הענק מצויים גם יצורים אחרים הפולטים קרינה, וגם מהם הדיונונים אינם ניזונים
- (3) היצורים הזעירים פולטים קרינה כשהם נוגעים בלווייתנים, והלווייתנים ניזונים מדיונוני ענק
- (4) לעתים דיונוני הענק מעמיקים עוד, לאזורים שבהם לא חיים היצורים פולטי הקרינה

15. חוקר ביקש לבדוק את ההשערה שהימצאותו של הגן Z היא הגורם היחיד שקובע אם לאוגר תהיה פרווה בצבע אחד או פרווה בכמה צבעים. הוא בדק את הגנים של כמה מאות אוגרים - מהם בעלי פרווה בצבע אחד ומהם בעלי פרווה בכמה צבעים - וסיכם את הממצאים שקיבל בטבלה. בכל תא בטבלה הוא ציין אם מצא אוגרים המשתייכים לקבוצה שהתא מגדיר, אם לאו.

באיזו מן הטבלאות הבאות הממצאים תומכים בהשערה?

(3)

חסרי Z	בעלי Z	
יש	יש	פרווה בצבע אחד
יש	אין	פרווה בכמה צבעים

(1)

חסרי Z	בעלי Z	
יש	יש	פרווה בצבע אחד
אין	יש	פרווה בכמה צבעים

(4)

חסרי Z	בעלי Z	
אין	יש	פרווה בצבע אחד
יש	אין	פרווה בכמה צבעים

(2)

חסרי Z	בעלי Z	
אין	יש	פרווה בצבע אחד
אין	יש	פרווה בכמה צבעים

16. המורה שרה הבחינה כי ציוניהם של התלמידים שהשתתפו בשיעורי ההכנה לבחינה במתמטיקה היו במוצע גבוהים מציוניהם של התלמידים שלא השתתפו בשיעורי ההכנה. היא הסיקה ששיעורי ההכנה סייעו להצלחת התלמידים שהשתתפו בהם.

המורה דינה סבורה כי יש הסבר אחר להבדל בין ממוצעי הציונים: התלמידים הטובים יותר הם אלה שבחרו להשתתף בשיעורי ההכנה, ומכיוון שהם תלמידים טובים יותר הם הצליחו יותר בבחינה.

על איזו מן המסקנות הבאות אפשר לערער באמצעות הסבר חלופי מן הסוג שהציעה המורה דינה?

- (1) **נתון:** בריאותם הכללית של מי שנוהגים לאכול מזון אורגני טובה במוצע מזו של מי שאינם אוכלים מזון אורגני.
מסקנה: אכילת מזון אורגני משפרת את הבריאות.
- (2) **נתון:** מסקר שנעשה בקרב לקוחות רשת חנויות ההלבשה "בגד-ליי" עלה שרשת זו היא הזולה ביותר בשוק ההלבשה.
מסקנה: אין רשתות זולות מרשת "בגד-ליי" בשוק ההלבשה.
- (3) **נתון:** תינוקות שקיבלו חיסון ניסיוני נגד שפעת אשר ניתן באקראי לכל יילוד חמישי, חולים בה במוצע פחות מתינוקות שלא קיבלו את החיסון.
מסקנה: החיסון הניסיוני יעיל.
- (4) **נתון:** אנשים שמרבים לחייך מאושרים יותר במוצע מאנשים שממעטים לחייך.
מסקנה: אדם המחייך יותר מאדם אחר, סביר שהוא גם אדם מאושר יותר מחברו.

17. ממחקר שערך ד"ר ששון על למידת שפה הוא הסיק כי מי שנחשף בינקותו לשפה נוספת על שפת אמו - גם אם אינו זוכר זאת בבגרותו - יוכל ללמוד אותה ביתר קלות ממי שמעולם לא נחשף אליה. ד"ר גולן סברה שאפשר להסיק ממחקרו של ד"ר ששון מסקנה אחרת. כדי להכריע בין שתי המסקנות היא ערכה מחקר משלה, ובו השתתפו סטודנטים בקורס סינית שלא נחשפו לסינית קודם לכן. ד"ר גולן בדקה אם אלה מהם שלא נחשפו בינקותם לשום שפה מלבד שפת אדם התקשו בקורס יותר מאלה שנחשפו בינקותם לשפה נוספת אחת לפחות.

איזה מן המחקרים שלהלן הוא המתאים ביותר להיות מחקרו של ד"ר ששון?

- (1) מחקר שבדק אם מי ששפת אדם אנגלית ובינקותם נחשפו גם לספרדית, למדו בבגרותם ספרדית ביתר קלות ממי שבינקותם נחשפו לאנגלית בלבד
- (2) מחקר שבדק אם למי ששפת אדם אנגלית ובינקותם נחשפו גם לספרדית, קל יותר ללמוד בבגרותם ספרדית או ללמוד איטלקית
- (3) מחקר שבדק אם מי ששפת אדם אנגלית ובינקותם נחשפו גם לספרדית, למדו בבגרותם ספרדית ביתר קלות ממי ששפת אדם אנגלית ונחשפו לספרדית רק בנעוריהם
- (4) מחקר שבדק אם מי ששפת אדם אנגלית ובינקותם נחשפו גם לספרדית וזוכרים זאת בבגרותם, למדו בבגרותם ספרדית ביתר קלות ממי שבינקותם נחשפו לספרדית ואינם זוכרים זאת

18. בניסוי שנעשה בארצות הברית סיפרו החוקרים לנבדקים על מלון הנמצא במדינת איידהו. לאחר מכן הם סיפרו למחצית הנבדקים שאירעה רעידת אדמה במדינת איידהו ומוקדה בעיר שמרחקה מהמלון הוא 400 קילומטר, ולמחצית השנייה - שמוקד הרעידה היה במדינת אורגון הסמוכה, בעיר שמרחקה מהמלון גם הוא 400 קילומטר. מתוצאות הניסוי הסיקו החוקרים שקיומו של גבול בינינו לבין מוקד סכנה גורם לנו לחשוב שאנחנו יחסית מוגנים ממנה, גם כאשר המרחק הגיאוגרפי שלנו ממנה הוא אותו מרחק.

איזה מהממצאים שלהלן הוא המתאים ביותר להיות הממצא בניסוי?

- (1) הנבדקים שנאמר להם שמוקד הרעידה היה באורגון העריכו שעוצמת הרעידה במוקד נמוכה משהעריכו הנבדקים שנאמר להם שמוקד הרעידה היה באיידהו
- (2) בשתי הקבוצות הייתה נכונותם של הנבדקים להתאכסן במלון לאחר שהם שמעו על רעידת האדמה נמוכה מנכונותם לפני ששמעו עליה
- (3) נכונותם של הנבדקים בקבוצה ששמעה שהרעידה התרחשה באורגון להתאכסן במלון הייתה גבוהה מנכונותם של הנבדקים בקבוצה ששמעה שהיא התרחשה באיידהו
- (4) נכונותם של הנבדקים בשתי הקבוצות להמליץ לחבר שנמצא באיידהו להתאכסן במלון הייתה גבוהה מנכונותם להמליץ המלצה כזו לחבר שנמצא באורגון

19. חקלאי רצה לבדוק את יעילותם של שלושה חומרי הדברה נגד מזיקים. לשם כך ערך ניסוי וריסס את מטע הזיתים שלו בכל אחד משלושת החומרים בהפרשים של שלושה חודשים בין חומר לחומר.

בשעה שהחקלאי תכנן את הניסוי הוא התבסס, בין היתר, על שלוש מההנחות הבאות. מה ההנחה הנותרת?

- (1) יעילותם של חומרי הדברה נגד מזיקים הנפוצים במטעי זיתים שונה מיעילותם נגד מזיקים אחרים
- (2) השפעתו של חומר ההדברה שירוסס ראשון תפוג לפני שירוסס החומר השני
- (3) יעילותו של כל אחד מחומרי ההדברה אינה משתנה לאורך השנה
- (4) ריסוס בחומר הדברה אינו גורם למזיקים לפתח עמידות לחומרי ההדברה שמרוססים אחריו

20. במחקר נמצא כי הנוהגים לעבודתם ברכב פרטי בכל בוקר לוקים במחלות לב יותר מן הבאים לעבודתם בתחבורה ציבורית. החוקרים העלו השערה על בסיס ממצא זה, אך נכונותה מוטלת בספק לנוכח הנתונים הבאים:

- א. רוב האנשים שמגיעים לעבודתם בתחבורה ציבורית עובדים בעבודות פיזיות.
- ב. הכושר הגופני של מי שעובדים בעבודות פיזיות גבוה.
- ג. כושר גופני גבוה מפחית את הסיכויים ללקות במחלות לב.

איזו מההשערות הבאות מתאימה להיות ההשערה שהעלו החוקרים?

- (1) הנוהגים ברכב פרטי לעבודתם ועובדים בעבודה פיזית נוטים ללקות במחלות לב פחות משאר בני האדם
- (2) נהיגה ברכב פרטי לעבודה בכל יום גורמת לעלייה במתח הנפשי, דבר המגביר את הסיכון ללקות במחלות לב
- (3) הגורם לשיעור הגבוה של הלוקים במחלות לב בקרב הנוהגים למקום עבודתם ברכב פרטי הוא אופי עבודתם
- (4) הבאים לעבודה בתחבורה ציבורית עובדים בעבודות פיזיות, ולכן לוקים במחלות לב פחות מהבאים לעבודה ברכב פרטי

חשיבה מדעית - תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
4	1	3	1	3	2	4	3	2	1	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
2	1	3	1	1	4	3	1	3	1	תשובה

1. תשובה (1) נכונה.

התוצאות הרצויות של צעד זה הן שיפור איכות הקליטה של כל התחנות. לכן, עובדה שתעורר חשש שצעד זה לא יביא לתוצאות הרצויות היא ששידור בתדרים סמוכים עלול לשבש את שידורי התחנות, מה שיגרום לכך שבפועל לא יהיה שיפור באיכות הקליטה.

2. תשובה (2) נכונה.

- (1) התשובה אינה נכונה. המטרה בניסוי היא למדוד את ההתחממות של אוקיינוס, ולכן אם בכל שבוע תימדד העוצמה באותה התחנה ניתן יהיה להגיע למסקנה הנוגעת להתחממות באותו אזור, בלי קשר לכך שהטמפרטורה בו שונה מבאוקיינוסים אחרים.
- (2) **התשובה נכונה משום שמעבר של להקת דגים עשוי להטות את תוצאות הניסוי, כך שהוא לא ישקף נאמנה את התחממות המים.**
- (3) התשובה אינה נכונה משום שהיא מחזקת את מהימנות הניסוי, שכן עולה ממנה כי אכן ניתן ללמוד על טמפי המים מעוצמת גלי הקול.
- (4) התשובה אינה נכונה משום שהיא מחזקת את מהימנות הניסוי, שכן מובטח שהמדידות יהיו תקינות ואמינות.

3. תשובה (3) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שאם הם מתמעטים להתכתב עם קרוביהם, יש להם ככל הנראה דרך תקשורת נוספת עמו, בניגוד לעובדה כי אין בבצניה רשת טלפונית.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שאין לה שום קשר לעובדה.
- (3) **תשובה נכונה, משום שאם אין בבצניה רשת טלפונית, תושביה יכולים לתקשר עם קרוביהם רק דרך הדואר, ולכן הם קונים בולים על אף מחירם הגבוה.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שאם הם כותבים מכתבים קצרים, יש להם ככל הנראה דרך תקשורת נוספת עם קרוביהם, בניגוד לעובדה כי אין בבצניה רשת טלפונית.

4. תשובה (4) נכונה.

- על פי המתואר בפסקה הנבדקים תפסו את ההונאה של שלושה אנשים כחמורה יותר מהונאה של עשרים אנשים.
- (1) התשובה הראשונה אינה מסבירה מדוע היה הבדל בין שתי קבוצות הנבדקים
 - (2) התשובה השנייה אינה מסבירה את תוצאות הניסוי, משום שאנו לא יודעים כי אחת מהקבוצות הזדהתה עם העברייני יותר מהקבוצה השנייה.
 - (3) תשובה לא נכונה, כי על פיה לניסוי היו צריכות להיות תוצאות הפוכות.
 - (4) **תשובה נכונה. ככל הנראה לנבדקים בקבוצה הראשונה היה קל יותר להזדהות עם הקורבנות, ולכן הם תפסו את ההונאה כחמורה יותר מחברי הקבוצה השנייה שהזדהו פחות עם הקורבנות.**

5. תשובה (2) נכונה.

לפי תוצאות המחקר, אכילת הפרי גורם לחספוס עור הפנים, ועישון העלים מחלישים את ההשפעה:

אכילת פרי --> חספוס
עישון עלים --> ממתן

נבחן את התשובות:

- (1) לולא היו בני לגוס אוכלים את פרי הסלמנור, היה עור פניהם מחוספס יותר - בדיוק להפך - אכילת הפרי היא זו שגורמת לחספוס עור הפנים. תשובה לא נכונה.
- (2) **לו היו בני לגוס ממעיטים בעישון עלי הסלמנור, היה עור פניהם מחוספס יותר - נמצא כי העישון ממתן את השפעת הפרי, ולכן אם הם היו מעשנים פחות הרי שעור פניהם היה מחוספס יותר. תשובה נכונה.**
- (3) לו היו בני לגוס מרבים עוד יותר באכילת פרי הסלמנור, היה עור פניהם מחוספס פחות - בדיוק להפך - אכילת הפרי היא זו שגורמת לחספוס עור הפנים, ולכן סביר שאם יאכלו יותר כך עור הפנים יהיה מחוספס יותר. תשובה לא נכונה.
- (4) לולא היו בני לגוס מעשנים את עלי הסלמנור, היה עור פניהם חלק יותר - תשובה מעט מבלבלת אך שימו לב כי לא נמצא שהעישון גורם להחלקת עור הפנים, אלא רק למיתון השפעת החספוס כתוצאה מאכילת הפרי. זאת אומרת שאם הם רק יעשנו את העלים מבלי לאכול את הפרי, ככל הנראה שעור פניהם לא ישתנה. תשובה לא נכונה.

6. תשובה (3) נכונה.

בתשובות (1), (2) ו-(4) לא מוצג טיעון לפיו שילוב אנשים שעובדים בשעות הלילה בניסוי עשוי להשפיע על מסקנותיו. לעומת זאת, בתשובה (3) נאמר ששינה בשעות היום עשויה לגרום לנחירה בשינה. מכאן, שאם ד"ר סמית יכלול במחקרו אנשים הישנים בשעות היום הדבר עשוי להטות את תוצאות הניסוי, שכן לא ניתן יהיה לדעת אם נחירתו של אדם כזה קשורה לכך שהוריו נוחרים או לכך שהוא ישן בשעות היום.

7. תשובה (1) נכונה.

- (1) **תשובה נכונה, משום שהנמיות שקיבלו תוספת מזון, והצורך הפרטי שלהן במזון סופק, הקדישו יותר שעות לשמירה, כלומר בתרומה לקבוצה.**
- (2) תשובה לא נכונה, משום שממצאי המחקר סותרים את המסקנה שמוצגת בתשובה זו.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שממצעי הניסוי אינם רלוונטיים למסקנה המוצגת בה
- (4) תשובה לא נכונה, משום שממצעי הניסוי אינם רלוונטיים למסקנה המוצגת בה

8. תשובה (3) נכונה.

על מנת להסיק את מסקנתם, החוקרים היו צריכים להתבסס על נתון שיקשר בין לחץ נפשי מתמשך לקשרים חברתיים (תשובה 2), על נתון שיקשר בין מספר תאי ה-T בדם לסיכון ללקות במחלות זיהומיות (תשובה 1) ועל נתון שיקשר בין הממצאים של המחקר בקופים לממצאים בבני אדם (תשובה 4). התשובה השלישית אינה מהווה נתון עליה יכלו להתבסס החוקרים שכן היא מחליפה בין הסיבה לתוצאה במסקנת החוקרים.

9. תשובה (1) נכונה.

- (1) **תשובה נכונה, משום שלא נובע ממנה הסבר אפשרי לתופעה.**
- (2) תשובה לא נכונה, מכיוון שחיסון יקר למחלה עשוי לגרום לכך שרק עשירים התחסנו, וכך להסביר מדוע הם חלו פחות במחלה.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שיתכן שבמשפחה הקדומה היו יש גורם גנטי הגורם לכך שצאצאיה חולים יותר במחלה.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שאם אנשים שחולים במחלה אינם יכולים לעבוד, הדבר עשוי לפגוע במעמדם הכלכלי, וכך לגרום להם להשתייך למעמד הכלכלי הנמוך.

10. תשובה (4) נכונה.

אדם ששכח לשלם ייתפס כאשם פחות מאדם שעשה זאת במכוון. מכאן, שממצא שיתמוך בהשערת החוקרים יראה שהנבדקים בקבוצה א' יזכרו את הפרטים באופן שגוי, שימעיט בחומרת מעשיו של האדם ששכח לשלם.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שעל פי השערת החוקרים היינו מצפים שהנבדקים בקבוצה ב' יזכרו טוב יותר את פרטי הסיפור. בנוסף, שם המסעדה הוא לא פרט שיכול להפחית או להגדיל את חומרת מעשה אי התשלום.
- (2) תשובה לא נכונה. אמנם הנבדקים בקבוצה א' חושבים שמחיר הארוחה מוגזם, מה שמפחית את חומרת המעשה של האדם, אך הם אינם זוכרים את פרטי המקרה באופן שגוי.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שלנבדקים בקבוצה ב' לא סופר על אדם שקיבל שיחת טלפון, ולכן היא אינה מתאימה לניסוי המתואר.
- (4) **תשובה נכונה. חברי קבוצה א' זכרו את מחיר הארוחה באופן שגוי. הם זכרו שהמחיר היה נמוך מהמחיר האמתי, מה שמפחית מחומרת מעשיו של האדם ששכח לשלם.**

11. תשובה (1) נכונה.

הסטודנט רוצה לבדוק את השפעת הרגישות לחרציות על מספר המתאשפזים באביב. על מנת שיוכל להגיע למסקנה עליו להשוות את הממצאים שאסף על הקבוצה שנחשפה לחרציות, לממצאים על קבוצה שלא נחשפה לחרציות. כלומר, עליו לבצע את אותה הבדיקה, של מספר המאושפזים בבתי חולים, על אנשים שלא נחשפו לחרציות.

12. תשובה (3) נכונה.

- החוקרים מצאו שנבדקים שצרכו קפאין השתכנעו מהטיעונים במידה רבה יותר (קפאין --> שכנוע). הם שיערו שהסיבה לכך היא שהקפאין אפשר למי שצרך אותו להתרכז טוב יותר בטיעונים (קפאין --> ריכוז).
- מכאן, שהשערת החוקרים מבוססת על קשר בין ריכוז לשכנוע, שישלים את שרשרת הסיבה ותוצאה: קפאין --> ריכוז --> שכנוע
- לכן, השערת החוקרים מבוססת על ההנחה לפיה מי שמתרכז בטיעונים משתכנע מהם יותר מאדם שאינו מתרכז בהם.

13. תשובה (1) נכונה.

יוסי טוען כי התנהגות המבוגרים מעודדת את ההתנהגות המגדרית של הילדים, ואילו טלי טוענת כי התנהגות הילדים מונעת מנטיותיהם הטבעיות, והיא זו שגוררת את התנהגות המבוגרים כלפיהם.

- (1) **תשובה נכונה, משום שמחקר כזה יאפשר לנו לראות האם התנהגות המבוגרים כלפי התינוק שונה כאשר הם חושבים שמדובר בזכר, לעומת התנהגותם כאשר הם חושבים שמדובר בנקבה. אם ימצא הבדל הרי שיוסי צודק, והמבוגרים מעודדים התנהגות מגדרית אצל תינוקות. אם התנהגותם תהייה דומה זה יחזק את טענתה של טלי, לפיה התנהגות המבוגרים מונעת מהרצונות של התינוקות.**
- (2) תשובה לא נכונה. המחקר המוצע בתשובה זו ילמד על מידת ההתנהגות המגדרית בקרב ילדים, אך לא על הסיבה להתנהגות זו, לגביה טלי ויוסי חלוקים בדעותיהם.
- (3) תשובה לא נכונה. המחקר המוצע בתשובה זו ילמד על מידת ההתנהגות המגדרית של מבוגרים כלפי ילדים, אך לא על הסיבה להתנהגות זו, לגביה טלי ויוסי אינם מסכימים.
- (4) תשובה לא נכונה. המחקר המוצע בתשובה זו ילמד על מידת המודעות של הילדים להתנהגות מגדרית, אך לא על הסיבה להתנהגות זו.

14. תשובה (3) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שעולה ממנה שהיינו מצפים שלדיונונים יהיו עיניים קטנות, בדומה לחולד.
- (2) תשובה לא נכונה. הנתון שהיא מוסיפה לא משנה מהותית את הדברים שהיו ידועים עד כה. תשובה זו הייתה נכונה אם הדיונונים היו ניזונים מהיצורים האחרים שפולטים קרינה, אך זה אינו המצב.
- (3) **תשובה נכונה, משום שהיא מעלה את האפשרות לפיה עיניהם הגדולות של הדיונונים מאפשרות להם להבחין בלווייתנים, וכך להימנע מטריפה.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שאם הדיונונים מעמיקים למקומות אפלים אף יותר, היינו מצפים שלא יצטרכו עיניים גדולות כלל.

15. תשובה (4) נכונה.

תחילה עלינו להבין את מטרת הניסוי, ולהסיק מה הניסוי שיש לערוך כדי לאשש את ההשערה. לאחר מכן, נבין מהם הממצאים התומכים בהשערה.

החלק הקשה בשאלה זו הוא להבין כיצד משפיעה ההשערה כי Z הוא "הגורם היחיד" על התוצאות הרצויות.

הניסוי אמור לבדוק האם הגן Z הוא הגורם היחיד המשפיע על מספר הצבעים של הפרווה (צבע אחד או כמה צבעים). כדי לבחון זאת, עלינו ליצור שתי קבוצות: קבוצת ניסוי - קבוצה הכוללת את הגן Z . קבוצת בקרה - קבוצה ללא הגן Z .

כעת מגיע החלק הקשה להבנה - על מנת להוכיח כי הגן Z הוא הגורם היחיד שמשפיע על צבע הפרווה, התוצאות צריכות להראות כי לחסרי גן Z יש פרווה מסוג אחד **בלבד**, ולבעלי הגן Z יש פרווה מהסוג האחר **בלבד**.

מדוע?

אם לחסרי הגן יש פרווה משני הסוגים, הרי שיש גורם אחר שמשפיע על צבע הפרווה - הגן Z לא קיים, ולמרות זאת יש שוני בצבע הפרווה, זאת אומרת שיש גורם אחר שקובע מה יהיה הצבע. תשובות (2) ו-(3) נפסלות.

באותו אופן, אם לבעלי הגן Z יש פרווה משני הסוגים, הרי שיש עוד גורם שמשפיע על צבע הפרווה - הגן Z קיים, ולמרות זאת יש שוני בצבע הפרווה, זאת אומרת שיש גורם אחר שמשפיע על הצבע. תשובה (1) נפסלת.

הטבלה בתשובה (4) היא היחידה שמראה כי לכל הפרטים בקבוצה ללא הגן Z יש פרווה מאותו סוג, ולכל הפרטים בקבוצה עם הגן Z יש פרווה מהסוג השני. המשמעות היא שהגן Z הוא הגורם היחיד שקובע את צבע הפרווה.

16. תשובה (1) נכונה.

ההסבר החלופי שהציעה דינה הוא שהתוצאות לא נובעות מכך שהנבדקים שייכים לקבוצות שונות, אלא מכך שהחלוקה לקבוצות התבססה על שוני מסוים ביניהם.

- (1) **תשובה נכונה, משום שניתן לסתור את המסקנה בה עם ההסבר שאנשים שנוהגים אוכל אורגני נוהגים לעשות יותר ספורט ולהימנע מעישון.**
- (2) התשובה השנייה שגוייה משום שבנתון נבדקו אנשים מקבוצה אחת בלבד, קבוצת האנשים שקונים ברשת "בגד-לי", ולכן אין שתי קבוצות שיש ביניהן הבדל.
- (3) תשובה לא נכונה. אם היינו רוצים לסתור את המסקנה בתשובה זו היה עלינו למצוא הבדל אפשרי בין התינוקות שחוסנו לבין התינוקות שלא חוסנו, אך נתון כי החיסון ניתן באקראי, ולכן לא קיים הבדל כזה.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שהמסקנה נובעת באופן ישיר מהנתון, ולכן לא ניתן לערער על המסקנה מבלי לערער על הנתון.

17. תשובה (1) נכונה.

מתיאור המחקר של ד"ר גולן, ניתן להבין שמסקנה אחרת שניתן היה להסיק ממחקרו של ד"ר ששון היא שלאנשים שנחשפו לשפה נוספת בינקותם יהיה קל יותר ללמוד שפות מלאנשים שנחשפו בינקותם לשפה אחת בלבד.

תשובה (1) נכונה, משום שהמחקר המתואר בה מאפשר להסיק את שתי המסקנות, גם את זו שהציע ד"ר ששון וגם את זו שהציעה ד"ר גולן.

18. תשובה (3) נכונה.

על-מנת להסיק מה היה הממצא בניסוי, עלינו להתחיל מהמסקנה של החוקרים, וללכת לאחור.

המסקנה הייתה: "שקיומו של גבול בינינו לבין מוקד סכנה גורם לנו לחשוב שאנחנו יחסית מוגנים ממנה, גם כאשר המרחק הגיאוגרפי שלנו ממנה הוא אותו מרחק."

זאת אומרת שלמרות שהמרחק הפיזי ממוקד רעידת האדמה היה אותו מרחק, האנשים בניסוי חשבו שהם בטוחים יותר כאשר היא התרחשה במדינה אחרת (מעבר לגבול).

לפיכך, ניתן להסיק כי הנבדקים בקבוצה שנאמר לה שרעידת האדמה התרחשה במדינה הסמוכה - אורגון - הרגישו שהיא פחות מסכנת את המלון מאשר הנבדקים בקבוצה השנייה, מסקנה המתיישבת עם הנתון בתשובה (3), בה נכתב שנכוונתם להתאכסן במלון הייתה גבוהה יותר.

19. תשובה (1) נכונה.

- (1) **החקלאי לא התבסס בניסויו על ההנחה הראשונה. הוא בדק את יעילותו של חומר הדברה נגד מזיקים, והוא עשה זאת במטע זיתים. אם הוא היה מתבסס על הנחה זו הניסוי היה מאפשר לו להגיע למסקנה לגבי יעילות החומרים במטע זיתים בלבד, ולא לגבי יעילותם באופן כללי.**
- (2) החקלאי התבסס בניסויו על ההנחה השנייה. אם השפעת החומר הראשון לא הייתה פגה לפני ריסוס החומר השני הדבר היה משפיע על תוצאות הניסוי, ולא מאפשר לו להגיע למסקנה מהימנה.
- (3) החקלאי התבסס בניסוי על ההנחה השלישית. אם יעילות החומרים הייתה שונה לאורך השנה הדבר היה משפיע על תוצאות הניסוי משום שכל חומר נבדק בעונה אחרת.
- (4) החקלאי התבסס בניסוי על ההנחה הרביעית. אם המזיקים היו מפתחים עמידות לחומרי הדברה אחרים הדבר היה משפיע על תוצאות הניסוי, וחומרי ההדברה האחרונים היו נראים טובים יותר מכפי שהם בפועל.

20. תשובה (2) נכונה.

השערה שמתבססת על תוצאות המחקר צריכה להיות הסבר אפשרי לנטייה של אנשים הנוסעים ברכב פרטי ללקות במחלות לב. ההשערה של החוקרים מוטלת בספק לאור הנתונים, שמספקים הסבר חלופי לתופעה, לפיו ההבדל בתחלואה נובע מכך שאנשים הנוסעים בתחבורה ציבורית נוטים לעבוד בעבודה פיזית שמפחיתה את הסיכוי ללקות במחלת לב.

- (1) התשובה אינה רלוונטית לתוצאות המחקר, ואינה יכולה להיות השערה המתבססת עליהן.
 - (2) **התשובה נכונה משום שהיא מספקת הסבר אפשרי שאינו קשור לעבודה פיזית, לנטייה של נוהגים ברכב פרטי ללקות בליבם.**
 - (3) התשובה אינה נכונה. אמנם היא מספקת הסבר אפשרי לתוצאות הניסוי, אך הנתונים אינם מטילים את האפשרויות המוצגות בהן בספק אלא אף מחזקים אותן.
 - (4) התשובה אינה נכונה. אמנם היא מספקת הסבר אפשרי לתוצאות הניסוי, אך הנתונים אינם מטילים את האפשרויות המוצגות בהן בספק אלא אף מחזקים אותן.
-

כללים ושיבוצים

שאלות כללים ושיבוצים נמצאות בתוך מקטע שאלות הבנה והסקה. שאלות אלו נחשבות ל"טכניות" יותר, ופתרון מתבסס יותר על עבודה מסודרת מאשר על יכולת הבנה של טקסט או הסקת מסקנות מנתונים.

שאלות כללים ושיבוצים מתחלקים לשניים:

1. שאלות כללים

2. שאלות שיבוצים

כללים

בשאלות אלו יובאו בפנינו כללים מסוימים, ונידרש להבין אותם ולבדוק האם מה שמופיע בתשובות מתיישב עם הכללים או לא. הכללים יכולים להיות כללים של משחק מסוים, כללי שפה מסוימת, כללים המגדירים אוכלוסיות מסוימות, כללים שצריך לעמוד בהם על מנת שמהו יתקיים וכדומה.

דוגמה ראשונה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

סער מעוניין לצפות בסרט שיעמוד בכללים הבאים:
 א. אם הסרט אמריקאי עליו להיות קומי, ואם הסרט אינו אמריקאי עליו להיות דרמטי.
 ב. על הסרט להיות או סרט הקצר מ-90 דקות, או סרט שצולם אחרי שנת 2000, אך לא שניהם.

באיזה מהסרטים הבאים יכול סער לצפות?

- (1) סרט דרמטי לא אמריקאי, שצולם בשנת 1995 ואורכו 100 דקות
- (2) סרט קומי אמריקאי, שצולם בשנת 2010 ואורכו 120 דקות
- (3) סרט קומי לא אמריקאי, שצולם בשנת 2009 ואורכו 80 דקות
- (4) סרט דרמטי אמריקאי, שצולם בשנת 2006 ואורכו 90 דקות

בשלב הראשון כדאי לתמצת את כללי השאלה כדי להקל על בדיקת התשובות.

לפי כלל א': ← אמריקאי ← קומי לא אמריקאי ← דרמטי
 לפי כלל ב': ← קצר מ-90 דקות או אחרי שנת 2000 אך לא שניהם.

נבדוק את התשובות:

תשובה (1): סרט דרמטי לא אמריקאי עומד בכלל א'. הסרט לא קצר מ-90 דקות וגם לא צולם אחרי שנת 2000, ומכאן שכלל ב' מופר. התשובה נפסלת.

תשובה (2): סרט קומי אמריקאי עומד בכלל א'. הסרט לא קצר מ-90 דקות אך כן צולם אחרי שנת 2000, ומכאן שכלל ב' מתקיים אף הוא. התשובה מתאימה.

בשאלות שיבוצים, כאשר מוצאים תשובה מתאימה אין צורך לבדוק תשובות נוספות.

התשובה הנכונה היא (2).

דוגמה שנייה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

בכל שנה מקבלת חגית כמתנה ביום הולדתה חפץ העומד בכללים הבאים:

- אם ורק אם שם החפץ מתחיל באות א' אז הוא יקר.

- אם ורק אם שם החפץ מתחיל באות ב' אז הוא מבריק.

מה יכול להיות החפץ שקיבלה חגית במתנה ביום הולדתה האחרון?

(1) ארון יקר ומבריק

(2) בלון יקר שאינו מבריק

(3) גיטרה מבריקה שאינה יקרה

(4) דגל שאינו מבריק ואינו יקר

נתמצת את הכללים הנתונים:

מתחיל באות א' ↔ יקר

מתחיל באות ב' ↔ מבריק

נבדוק את התשובות:

תשובה (1): ארון יקר ומבריק. ארון הוא חפץ ששמו מתחיל באות א'. לפי הכלל הראשון עליו להיות יקר, כלומר תשובה זו מקיימת את הכלל הראשון. עוד נתון כי הארון מבריק. לפי הכלל השני שמו צריך להתחיל באות ב'. כלל זה לא מתקיים. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בלון יקר שאינו מבריק. בלון הוא חפץ ששמו מתחיל באות ב'. לפי הכלל השני עליו להיות מבריק, ונתון כי הוא אינו מבריק, כלומר תשובה זו לא מקיימת את הכלל השני. נוסף על כך, לפי הכלל הראשון שמו של חפץ יקר צריך להתחיל באות א'. כלומר, גם הכלל הראשון לא מתקיים. התשובה נפסלת.

תשובה (3): גיטרה מבריקה שאינה יקרה. לפי הכלל השני אם החפץ מבריק, שמו צריך להתחיל באות ב'. גיטרה היא חפץ ששמו לא מתחיל באות ב', כלומר תשובה זו לא מקיימת את הכלל השני. התשובה נפסלת.

תשובה (4): דגל שאינו מבריק ואינו יקר. דגל הוא חפץ ששמו לא מתחיל באות א' ולא באות ב'. נוסף על כך, הוא אינו יקר ואינו מבריק. כלומר, אף אחד מהכללים לא מגביל חפץ זה ולפיכך חגית יכולה לקבל אותו במתנה. התשובה מתאימה.

התשובה הנכונה היא (4).

נראה דוגמה נוספת בה ניתנים לנו כללים החלים על מילים או על משפטים :

דוגמה שלישית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

שני שחקנים משחקים במשחק. על-פי חוקי המשחק, כל שחקן אומר בתורו משפט אחד שצריך לעמוד בדרישות הבאות :

- א. מספר המילים במשפט גדול ממספר המילים במשפט הקודם שנאמר
- ב. האות הראשונה במשפט צריכה להיות זהה לאות האחרונה במשפט הקודם שנאמר
- ג. אסור לחזור על אף מילה מהמשפט הקודם

שחקן א': "אני אוהב לשיר בקול".

שחקן ב': "_____".

שחקן א': "בין קירות ביתו יכול אדם לעשות כרצונו"

מה מהבאים יכול להיות המשפט שאמר שחקן ב'?

(1) לדעתי עדיף שתשיר יותר בשקט

(2) לא כדאי שתשיר שוב

(3) לפני שתשיר חזק עדיף שתשיר טוב

(4) לשיר בקול מותר רק בערב

נתמזת את הכללים, ונבין מה עלינו לחפש :

א. מספר המילים גדל בכל משפט. במשפט הראשון יש ארבע מילים, ובשלישי שבע מילים, ומכאן כי מספר המילים בתשובה הנכונה צריך להיות גדול מארבע וקטן משבע, כלומר חמש או שש מילים.

ב. האות הראשונה בכל משפט צריכה להיות זהה לאות האחרונה במשפט הקודם. המשפט הראשון מסתיים באות ל', ולפיכך נחפש משפט שמתחיל באות ל'. המשפט השלישי מתחיל באות ב', ולפיכך נחפש משפט שמסתיים באות ב'.

ג. אסור לחזור על אף מילה מהמשפט הקודם. כלומר, ניתן לפסול תשובות שמכילות את המילים "אני", "אוהב", "לשיר" או "בקול".

נבדוק את התשובות :

תשובה (1): המשפט הנתון לא מסתיים באות ב', ומכאן שהמשפט הבא לא ממשיך אותו בהתאם לכלל השני. התשובה נפסלת.

תשובה (2): המשפט הנתון מכיל ארבע מילים, לא יותר מהמשפט הקודם לו, בסתירה לכלל הראשון. התשובה נפסלת.

תשובה (3): המשפט מתאים לכללים. התשובה נכונה. אין צורך לבדוק תשובות נוספות.

התשובה הנכונה היא (3).

שיבוצים

בשאלות אלו, הכללים שניתנים לנו הם לצורך שיבוץ של פריטים בצורה מסוימת. בחלק מהשאלות נגיע לשיבוץ מלא, ובחלק רק לשיבוץ חלקי. לעיתים, יהיו נתונים אשר מתייחסים ליותר משאלה אחת. במצב זה, נתונים אשר מופיעים בשאלות עצמן מתייחסים אך ורק לאותה שאלה ספציפית, ויש להתעלם מהם בשאלות האחרות. שאלות שיבוצים נחשבות לשאלות "טכניות", ופחות נפוצות בבחינה במתכונת החדשה.

דוגמה ראשונה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

ארבעה חפצים: ספר, מחברת, קלמר ועיפרון, מסודרים בשורה. ידוע כי:

--	--	--	--

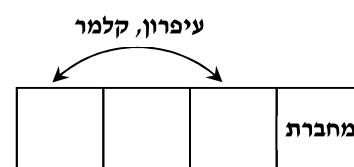
ג. העיפרון אינו מונח בסמוך לקלמר
 ד. הספר מונח במקום שמאלי יותר מהעיפרון
 ה. המחברת מונחת במקום הימני ביותר
 איזה מהחפצים מונח במקום השמאלי ביותר?

(1) הספר
 (2) הקלמר
 (3) העיפרון
 (4) לא ניתן לקבוע

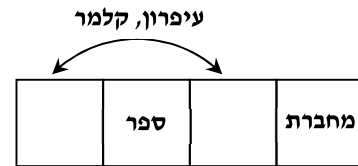
בשאלות שיבוצים יש להתחיל בחיפוש "נתון עוגן", כלומר - נתון שניתן לשבץ בוודאות ולהיעזר בו כדי לשבץ את יתר הנתונים. בשאלה זו, נתון העוגן הוא הנתון השלישי, לפיו המחברת מונחת במקום הימני ביותר. נתחיל משיבוץ המחברת בהתאם לנתון:

			מחברת
--	--	--	-------

אחרי ששיבצנו נתון זה, אפשר להמשיך ולשבץ את יתר הנתונים. לפי הנתון הראשון העיפרון אינו מונח בסמוך לקלמר. ניתן להסיק מכך שאחד משני החפצים הללו מונח בסמוך למחברת והשני מונח בקצה השמאלי של השורה:

המקום הריק היחיד שנותר הוא המקום השני משמאל, ומכאן שיש לשבץ בו את הספר:

לפי הנתון השני, הספר מונח משמאל לעיפרון, ומכך נובע כי העיפרון והקלמר מסודרים באופן הבא:

הקלמר מונח במקום השמאלי ביותר.

התשובה הנכונה היא (2).

כמו בשאלות שיבוצים רבות, גם בשאלה זו היה מצורף לשאלה סרטוט שנתן לנו מסגרת לסידור הפריטים. קיימות גם שאלות שאליהן לא מצורף סרטוט. במקרים בהם לא מצורף סרטוט, עלינו ליצור סרטוט בעצמנו כדי לשבץ בו את הנתונים. כמו למשל בדוגמה הבאה:

דוגמה שנייה

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

- ✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.
- ✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

בגן חיות מוחזקות בתוך ארבעה כלובים שמונה חיות: שני ארנבים, שני ברווזים, שני גמלים ושני דביבונים. בכל כלוב מוחזקות שתי חיות **ממינים שונים**.

נתון כי באחד הכלובים מוחזקים ארנב וגמל.

מה מהבאים נכון **בהכרח**?

- (1) קיים כלוב בו מוחזקים ברווז ודביבון
- (2) קיים כלוב בו מוחזקים דביבון וגמל
- (3) באף כלוב לא מוחזקים ארנב וברווז
- (4) באף כלוב לא מוחזקים דביבון וארנב

בשאלה זו לא מופיע סרטוט. נסרטט בעצמנו ארבעה כלובים לצד השאלה:

--	--	--	--

(ניתן גם לארגן את הסרטוט בצורה שונה).

נתון העוגן בשאלה הוא הנתון לפיו באחד הכלובים מוחזקים ארנב וגמל. נשבץ אותו בסרטוט:

			ארנב גמל
--	--	--	---------------------

עוד נתון כי בכל כלוב מוחזקות שתי חיות **ממינים שונים**, ומכאן כי את שני הברווזים עלינו לשבץ בכלובים נפרדים:

	ברווז	ברווז	ארנב גמל
--	--------------	--------------	---------------------

בצורה דומה, גם את שני הדביבוניים עלינו לשבץ בכלובים נפרדים. קיימות שתי דרכים לבצע זאת:

אפשרות א': נשבץ את הדביבוניים באותם כלובים בהם שיבצנו את הברווזים. במקרה זה, הארנב והגמל הנותרים ישתבצו בכלוב הרביעי:

ארנב גמל	ברווז דביבון	ברווז דביבון	ארנב גמל
---------------------	-------------------------	-------------------------	---------------------

אפשרות ב': נשבץ את אחד הדביבוניים בכלוב הריק, ואת השני באחד הכלובים בהם משובץ ברווז. במקרה זה מתקבל הסידור הבא:

ארנב גמל	ברווז דביבון	ברווז ארנב/גמל	דביבון ארנב/גמל
---------------------	-------------------------	---------------------------	----------------------------

בשתי האפשרויות לשיבוצים קיים לפחות תא אחד בו משובצים ברווז ודביבון.

התשובה הנכונה היא (1).

יש שאלות בהן לא נוכל להגיע לשיבוץ וודאי של כל הפריטים. לא בכל שאלות השיבוצים יש צורך למצוא שיבוץ וודאי או את כל המצבים האפשריים. פעמים רבות דרך הפתרון היעילה יותר היא מציאת סידור אפשרי אחד, ובדיקת התשובות לפיו. אם לא נצליח לפסול שלוש מארבע התשובות באמצעות הסידור שיצרנו, ננסה למצוא סידור נוסף.

למעשה, דרך פיתרון זו דומה במהותה להצבת ערכים חיצוניים בפרק הכמותי - גם שם אנו בודקים מקרה ספציפי, ופוסלים לפיו תשובות, וגם שם - אם לא פסלנו שלוש תשובות אנחנו מציבים ערך נוסף.

דוגמה שלישית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

4	<p>הילה בנתה מגדל מארבע קוביות: קוביית עץ אדומה, קוביית עץ כחולה, קוביית פלסטיק אדומה וקוביית זכוכית כחולה.</p> <p>נתון: - הילה לא מניחה קוביות בצבע זהה זה על זה.</p> <p>- הילה לא מניחה קוביות מחומר זהה זה על זה.</p> <p>- הקובייה התחתונה במגדל עשויה מעץ.</p> <p>לפיכך ניתן להסיק בוודאות כי -</p> <p>(1) קובייה 1 אדומה</p> <p>(2) קובייה 2 עשויה זכוכית</p> <p>(3) קובייה 3 כחולה</p> <p>(4) קובייה 4 עשויה עץ</p>
3	
2	
1	

נתון העוגן בשאלה הוא הנתון לפיו הקובייה התחתונה עשויה עץ. לא ניתן לקבוע בוודאות האם מדובר בקוביית העץ הכחולה או האדומה. נקבע באופן שרירותי כי מדובר בקוביית העץ הכחולה, ונמצא שיבוץ אפשרי בהתאם לכך.

אם קובייה 1 היא קוביית עץ כחולה, קובייה 2 לא יכולה להיות כחולה ולא יכולה להיות מעץ. האפשרות היחידה לקובייה 2 היא קוביית הפלסטיק האדומה:

	4
	3
פלסטיק אדומה	2
עץ כחולה	1

קובייה 3 לא יכולה להיות אדומה. האפשרות היחידה עבורה היא קוביית הזכוכית הכחולה:

	4
זכוכית כחולה	3
פלסטיק אדומה	2
עץ כחולה	1

במקום 4 נשבץ את הקובייה שנותרה - קוביית העץ האדומה:

עץ אדומה	4
זכוכית כחולה	3
פלסטיק אדומה	2
עץ כחולה	1

מצאנו סידור אחד אפשרי (אם כי לא יחיד). נבדוק את התשובות לפיו:

תשובה (1): בסידור שמצאנו קובייה 1 אינה אדומה. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בסידור שמצאנו קובייה 2 אינה עשויה זכוכית. התשובה נפסלת.

תשובה (3): בסידור שמצאנו קובייה 3 כחולה. ייתכן שזו התשובה הנכונה.

תשובה (4): בסידור שמצאנו קובייה 4 עשויה עץ. ייתכן שזו התשובה הנכונה.

כדי להכריע בין תשובות (3) ו-(4), נבדוק סידור נוסף:

הפעם נניח שקובייה 1 היא קוביית העץ האדומה. לפיכך, קובייה 2 היא בהכרח קוביית הזכוכית הכחולה, קובייה 3

היא קוביית הפלסטיק האדומה וקובייה 4 היא קוביית העץ הכחולה:

עץ כחולה	4
פלסטיק אדומה	3
זכוכית כחולה	2
עץ אדומה	1

נבדוק את התשובות שנותרו לאור סידור זה:

תשובה (3): בסידור שמצאנו קובייה 3 אינה כחולה. התשובה נפסלת.

תשובה (4): בסידור שמצאנו קובייה 4 עשויה עץ. התשובה נכונה.

התשובה הנכונה היא (4).

בדוגמה האחרונה, נפגוש שאלת שיבוצים בה יש לסדר יותר מסוג אחד של נתונים:

דוגמה רביעית

לפני שאתם קוראים את הפתרון המפורט אותו נציע לשאלת דוגמה זו -

✓ ראשית נסו לפתור את השאלה בעצמכם.

✓ לבסוף המשיכו לקרוא ובדקו אם עניתם נכונה על השאלה.

רפי, שחר ותום הם שלושה אחים בגילים שונים. ידוע כי רפי מבוגר יותר משחר אך נמוך ממנו. כמו כן ידוע כי תום גבוה משחר ומבוגר ממנו.

מה מהבאים לא ייתכן?

- (1) רפי צעיר מתום
- (2) האח המבוגר ביותר הוא הנמוך ביותר
- (3) תום גבוה משחר
- (4) האח הגבוה ביותר הוא הצעיר ביותר

בשאלה זו מופיעים נתונים משני סוגים: נתונים לגבי גיל האחים, ונתונים לגבי גובהם. כדי להפריד בין הנתונים, נרכז כל אחד מהסוגים על ציר משלו:

גובה	גיל

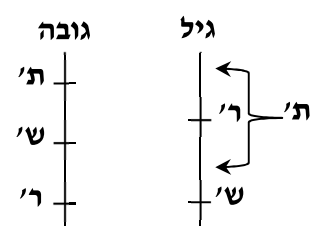
לפי הנתון הראשון, רפי מבוגר יותר משחר אך נמוך ממנו. נציין זאת על הצירים:

גובה	גיל
ש'	ר'
ר'	ש'

עוד נתון כי תום גבוה משחר. כעת אנו יודעים בדיוק את סדר הגבהים של האחים:

גובה	גיל
ת'	ר'
ש'	ש'
ר'	

אנו יודעים גם כי תוס מבוגר משחר. עם זאת, אנחנו לא יודעים במדויק את סדר הגילים של האחים שכן לא ידוע אם תוס מבוגר גם מרפי או צעיר ממנו:

נבדוק את התשובות ונחפש תשובה שלא תיתכן:

תשובה (1): על פי ציר הגילים ייתכן כי רפי צעיר מתוס או מבוגר ממנו. תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (2): על פי ציר הגבהים האח הנמוך ביותר הוא בוודאות רפי. על פי ציר הגילים ייתכן כי רפי הוא גם האח המבוגר ביותר. תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (3): על פי ציר הגבהים תוס בוודאות גבוה משחר. תשובה זו אינה מתאימה.

תשובה (4): על פי ציר הגבהים האח הגבוה ביותר הוא בוודאות תוס. על פי ציר הגילים האח הצעיר ביותר הוא בוודאות שחר. לא ייתכן כי מדובר באותו אח. תשובה זו מתאימה.

התשובה הנכונה היא (4).

תרגול שאלות מבחנות אמת

תרגול

- 1.** ארבעה אקדמאים ניסו להתקבל כחברים בוועד המנהל של הגן הבוטני:
- שושנה, בעלת תואר ראשון ושני בבוטניקה, התקבלה.
 - רקפת, בעלת תואר ראשון בבוטניקה, התקבלה.
 - לילך, בעלת תואר ראשון בהיסטוריה, לא התקבלה.
 - ארז, בעל תואר ראשון ושני בפיזיקה, התקבל.
- הערה: ארבעת האקדמאים אינם מחזיקים בתארים נוספים מלבד אלה שצוינו.

איזה מהתנאים הבאים **לא יכול** היה להיות תנאי הקבלה לחברות בוועד?

- (1) יתקבלו לוועד אקדמאים בעלי תואר שני וכן אקדמאים בעלי תואר ראשון בבוטניקה
- (2) יתקבלו לוועד אקדמאים רק אם הם בעלי תואר שני, או בעלי תואר ראשון בחוג שאינו בחוג לבוטניקה
- (3) יתקבלו לוועד כל האקדמאים, חוץ מבעלי תואר ראשון בלבד בחוג שאינו בחוג לבוטניקה
- (4) מי שאין לו תואר בבוטניקה לא יתקבל לוועד, אלא אם כן יש לו תואר בפיזיקה

- 2.** דגלה של מדינת גורמזיה מורכב מהצבעים אדום, כחול וצהוב, הערוכים בשלושה פסים אופקיים בעלי רוחב שונה. ידוע כי:
- הפס הרחב ביותר צמוד לפס הצהוב.
 - הפס הכחול אינו הרחב ביותר ואינו הצר ביותר.

מכאן נובע בהכרח כי -

- (1) הפס העליון הוא האדום
- (2) הפס האמצעי אינו הכחול
- (3) הפס הצר ביותר אינו הצהוב
- (4) הפס האדום והפס הכחול אינם צמודים

- 3.** כשעומר מגיע לספרייה העירונית, הספרנית מציעה לו שני ספרים שעדיין לא קרא, ועומר בוחר באחד מהם.

ידוע כי -

- א. עומר מעדיף רומנים על ספרי מתח, וספרי מתח על ביוגרפיות.
- ב. כשמוצעים לו שני ספרים מאותו סוג, עומר מעדיף את הספר הקצר מהשניים.
- ג. אם המחברת של אחד הספרים היא אלישבע כוכבי, עומר בוחר בספר זה, בלי להתחשב בסוג הספר או באורכו.

עומר בחר אתמול בספר מתח בן 200 עמודים, מאת רזיאל כץ. איזה מהספרים הבאים ייתכן שהוצע לו עם אותו ספר?

- (1) רומן בן 300 עמודים, מאת סיוון מזרחי
- (2) ספר מתח בן 150 עמודים, מאת צביה שץ
- (3) ביוגרפיה בת 300 עמודים, מאת אלישבע כוכבי
- (4) ספר מתח בן 250 עמודים, מאת יאיר שמשי

4. היחס "אוהב את" איננו יחס סימטרי ואיננו יחס רפלקסיבי. הוא אינו סימטרי מכיוון שאם האמירה "א אוהב את ב" נכונה, אין משמעות הדבר שגם האמירה "ב אוהב את א" נכונה. הוא אינו רפלקסיבי, מכיוון שאמנם ייתכן שאדם יאהב את עצמו, אבל יש בני אדם שאינם אוהבים את עצמם.

בהסתמך על מידע זה, איזה מן היחסים הבאים הוא גם סימטרי וגם רפלקסיבי?

- (1) נשוי ל-
- (2) אביו של
- (3) זהה בגובהו ל-
- (4) אינו צעיר מ-

5. יורי, שחר ואביעד ניסו להיזכר בשמה של הגננת שהייתה להם בילדותם. יורי אמר ששמה מתחיל או מסתיים באות ר', שחר אמר שבשמה מופיעה האות ת', ואביעד טען ששניהם טועים.

הם ערכו ביניהם התערבות בתנאים האלה:
 - אם שחר צודק או יורי צודק, אך לא שניהם - מי מהם שטועה יקנה לשני פלאפל.
 - אם גם יורי וגם שחר צודקים - אביעד יקנה פלאפל לשניהם.
 - אם גם יורי וגם שחר טועים - כל אחד מהם יקנה פלאפל לאביעד.

לאחר שביררו מה שמה של הגננת, נמצא שאביעד אינו אמור לקנות פלאפל ואינו אמור לקבל פלאפל.

איזה מן השמות הבאים יכול להיות שמה של הגננת?

- (1) תמר
- (2) רותם
- (3) לימור
- (4) שירה

6. אורית, גילה, הדס, טליה ויפעת עומדות במעגל כמותואר בסרטוט, ומשחקות בכדור על פי הכללים האלה:

- בכל סיבוב של המשחק, על כל אחת מהן למסור את הכדור בדיוק פעם אחת ולתפוס אותו בדיוק פעם אחת.
 - אסור לשחקנית למסור את הכדור למי שעומדת בסמוך לה.

אורית הייתה המוסרת הראשונה באחד הסיבובים במשחק. איזו מן האפשרויות שלהלן מתארת מהלכים שאפשר שהתרחשו בסיבוב זה?

- (1) טליה מסרה את הכדור לגילה ובכך סיימה את הסיבוב
- (2) יפעת מסרה את הכדור לגילה וזו מסרה אותו לטליה
- (3) אורית מסרה את הכדור לטליה והדס מסרה אותו ליפעת
- (4) הדס מסרה את הכדור ליפעת וטליה מסרה אותו לגילה

7. עובדיה ואלי מנסים לשוחח זה עם זה בטלפון. האחד משתמש במכשיר טלפון אדום והאחר - בירוק. ידוע כי המשתמש במכשיר האדום שומע באפרכסת רק את עצמו, והמשתמש במכשיר הירוק שומע באפרכסת רק את הדובר האחר. גם עובדיה וגם אלי שומעים באפרכסת קול-דיבור גבוה.

איזה מן המשפטים הבאים נובע מכך **בהכרח**?

- (1) אם לעובדיה יש קול נמוך, אזי אלי משתמש במכשיר האדום
- (2) אם לעובדיה יש קול גבוה, אזי לאלי אין קול גבוה
- (3) אם עובדיה משתמש במכשיר האדום, אזי לאלי אין קול גבוה
- (4) אם עובדיה משתמש במכשיר הירוק, אזי לאלי יש קול נמוך

8.

בעלון שפרסם משרד החקלאות נכללו המלצות בנוגע לזריעת צמחים ממשפחת הקטניות: ככלל, יש לזרוע רק בימים לא גשומים. עם זאת, בימים גשומים אפשר לזרוע שעועית, ואפשר לזרוע אפונה אם זרעי האפונה טופלו מבעוד מועד בחומר המונע היווצרות עובש והם נזרעים באדמה בעומק של יותר מ-10 ס"מ.

איזו פעולה **בוודאות אינה** חורגת מהמלצות משרד החקלאות שלעיל?

- (1) זריעת אפונה ושעועית באותו היום
- (2) זריעה ביום גשום בעומק של פחות מ-10 ס"מ
- (3) זריעת שעועית ביום לא גשום
- (4) זריעה ביום גשום של זרעי אפונה שטופלו בחומר מונע עובש

9.

חברה מייצרת חליטות של צמחי מרפא המיועדות לטיפול בבעיות בריאות שונות. כל חליטה עשויה משני סוגים של צמחים, ועל אריזתה רשומות בעיות הבריאות שבהן היא מתאימה לטיפול. על אריזה של חליטת צמחים רשום שהיא מתאימה לטיפול בבעיה מסוימת אם היא עשויה לכל הפחות מצמח אחד המקל בעיה זו ואין בה שום צמח שעלול להחמיר את הבעיה.

- על צמחי המרפא שהחברה משתמשת בהם ידוע כי -
- רק שומר מקל על כאבי בטן ורק מרווה עלולה להחמיר אותם
 - רק אניס מקל על אלרגיות ורק שומר עלול להחמיר אותן
 - רק רוזמרין מקל על כאבי ראש ורק אניס עלול להחמיר אותם
 - רק מרווה מקלה על כאבי פרקים ורק רוזמרין עלול להחמיר אותם

על חליטה מסוימת שהחברה מייצרת נרשם שהיא מתאימה לטיפול בשתי בעיות בריאות שונות. מה יכולות להיות שתי הבעיות?

- (1) אלרגיות וכאבי בטן
- (2) כאבי בטן וכאבי ראש
- (3) כאבי ראש וכאבי פרקים
- (4) כאבי פרקים וכאבי בטן

10.

לשירה שלושה בולים: שניים מלבניים ואחד משולש. גם לגדי שלושה בולים: מלבני, עגול ומשולש. שירה נתנה לגדי בול אחד משלה תמורת בול אחד משלו. לאחר ההחלפה היו בידי כל אחד מהם שני בולים בעלי אותה צורה, ובול שלישי בעל צורה אחרת.

מה **לא** ייתכן?

- (1) גדי קיבל את אחד הבולים המלבניים של שירה
- (2) גדי קיבל את הבול המשולש של שירה
- (3) שירה קיבלה את הבול המשולש של גדי
- (4) שירה קיבלה את הבול המלבני של גדי

11. במערכת המשפט בישראל יש שתי ערכאות המוסמכות לדון בענייני משפחה - הערכאה הדתית והערכאה האזרחית. על נושאים שונים בדיני המשפחה חלים הסדרים שונים, הקובעים לאיזו ערכאה נתונה הסמכות לדון בהם:

- א. סמכות שיפוט ייחודית: רק ערכאה מסוימת מוסמכת לדון בנושא.
- ב. סמכות שיפוט מקבילה: שתי הערכאות מוסמכות לדון בנושא, אך אם ערכאה אחת החלה לדון בו, הערכאה האחרת מנועה מכך.
- ג. סמכות שיפוט בהסכמה: רק הערכאה האזרחית מוסמכת לדון בנושא, אלא אם כן הסכימו שני הצדדים לפנות לערכאה הדתית.

בנושא תביעות לגירושין יש לערכאה הדתית סמכות שיפוט ייחודית, בנושא מזונות האישה הסמכות מקבילה, ובנושא מזונות הילדים הסמכות היא בהסכמה. איזה מהמצבים הבאים אפשרי?

- (1) שני הצדדים הסכימו שהערכאה האזרחית תדון בתביעה לגירושין, והיא דנה בה
- (2) שני הצדדים הסכימו שהערכאה הדתית תדון בנושא מזונות הילדים, והיא דנה בו
- (3) שני הצדדים חלוקים בשאלה איזו ערכאה תדון בנושא מזונות הילדים, והערכאה הדתית דנה בו
- (4) הערכאה הדתית החלה לדון במזונות האישה, ובעקבות פניית אחד הצדדים החלה גם הערכאה האזרחית לדון בנושא

12. כל מילה בסינית נכתבת באמצעות סימן או צירוף של כמה סימנים שכל אחד מהם נהגה אחרת. להלן כמה מכללי התעתיק העברי של מילים סיניות (כלומר, דרך כתיבתן של מילים סיניות באותיות עבריות). כללים אלה נוגעים למילים סיניות המורכבות משני סימנים, שתעתיק הסימן הראשון בהן כשלעצמו מסתיים באות ה"א. התעתיק תלוי בניקוד האות שבאה לפני ה"א:

- אם היא מנוקדת בשווא (א), תעתיקי שני הסימנים יופרדו זה מזה במקף.
- אם היא מנוקדת בקמץ (א), תעתיקי שני הסימנים יוצמדו זה לזה והה"א תוחלף באל"ף.
- אם ניקודה אחר, תעתיקי שני הסימנים יוצמדו זה לזה והה"א תושמט.

להלן זוגות של סימנים סיניים שצירופם מרכיב מילה בסינית, בתעתיקם העברי. איזה מן התעתיקים הבאים אינו נכון על פי הכללים שלעיל?

- (1) צָה + בְּנָג מתועתקת צָבְנָג
- (2) גִּיְהָ + גִּיְנָג מתועתקת גִּיְנָא-גִּיְנָג
- (3) "גִּיְהָ" + "דְּנָג" מתועתקת "גִּיְהָ-דְּנָג"
- (4) "קְנָה" + "לְנָג" מתועתקת "קְנָא-לְנָג"

13. בשיחה שלהלן יש סתירה בין הטענות של הדוברות:

- רותי: "אני גבוהה מסמדר ונמוכה משירה."
 סמדר: "אני נמוכה מתמי."
 שירה: "תמי מחבבת רק את מי שגבוהה ממנה."
 תמי: "אני מחבבת את שירה, את סמדר ואת רותי."

מי היא הדוברת שהשמטת דבריה מן השיחה **תשאיר את הסתירה בעינה?**

- (1) רותי
- (2) סמדר
- (3) שירה
- (4) תמי

14. שני קלפים ירוקים ושני קלפים ורודים מונחים בשורה (ראו סרטוט).
ידוע כי שני הקלפים הוורודים **אינם** סמוכים זה לזה.

תוספת של איזה מן הנתונים הבאים תאפשר לדעת בוודאות מה צבעו של כל קלף?

1	2	3	4

(1) קלף 4 ירוק

(2) קלף 1 ורוד

(3) קלף 2 ירוק

(4) אין שני קלפים סמוכים בעלי צבע זהה

15. כדי להירשם לאתר אינטרנט מסוים יש לבחור ססמה שתעמוד בכללים הבאים:
א. מיד לפני שתי ספרות זהות הצמודות זו לזו לא תהיה אות גדולה, אלא אם כן מיד אחרי שתי הספרות הזוהות באה אות קטנה.
ב. מיד אחרי שתי ספרות שונות הצמודות זו לזו לא תהיה אות גדולה, אלא אם כן מיד לפני שתי הספרות השונות הוצבו או שתי ספרות זהות או אות קטנה, אך לא שניהם בזה אחר זה.

איזו מהסמאות שלהלן עומדת בכללים של האתר?
שימו לב: הסמאות כתובות משמאל לימין.

(1) R66t39Ec

(2) 81h49F33b

(3) M9921X11k

(4) 6678G8811P

16. במעבדתו של זואולוג נמצאים שלושה מכרסמים משני סוגים: עכבר ואוגר. ידוע כי רק אחד מהם זכר, וכי אין שני מכרסמים במעבדה שהם גם מאותו סוג (עכבר או אוגר) וגם מאותו מין (זכר או נקבה).

איזה מהמצבים הבאים **לא ייתכן**?

(1) אין במעבדה עכברה נקבה

(2) אין במעבדה אוגר זכר

(3) המכרסם הזכר הוא אוגר

(4) אחת הנקבות היא עכברה

17. רונית צריכה לבחור ססמה של שתי מילים שתקיים את הכללים הבאים:
- בססמה תופיע האות א' או האות מ', אך לא שתיהן.
- אם בססמה מופיעה האות פ' יותר מפעם אחת, תופיע בה גם האות מ'.
- שתי המילים בססמה יתחילו באותה אות.

איזו מהמילים הבאות יכולה להיות אחת מהמילים בססמה?

(1) אפיפית

(2) אומנת

(3) פלא

(4) פומה

18. סופר המדע הבדיוני אייזיק אסימוב עסק רבות ברובוטים וביחסיהם עם בני האדם. בסיפורו ניסח שלושה חוקים המגדירים התנהגות ראויה של רובוטים:

- א. רובוט לא יפגע באדם, ויעשה כל שביכולתו למנוע פגיעה באדם.
- ב. רובוט חייב לציית לפקודותיו של אדם, ובלבד שפקודות אלו אינן עומדות בסתירה לחוק הראשון.
- ג. רובוט חייב להגן על קיומו, ובלבד שהגנה זו אינה עומדת בסתירה לחוק הראשון או לחוק השני.

ואולם, יש מקרים שבהם עולות מהחוקים דרישות סותרות, והרובוט אינו יכול להכריע כיצד לפעול. איזה מן המצבים הבאים הוא דוגמה למקרה כזה?

- (1) שני בני אדם מסוכסכים זה עם זה, וכל אחד מהם פוקד על הרובוט לפגוע ביריבו
- (2) אדם פוקד על רובוט לפרק את עצמו ומאיים עליו שאם לא יעשה כן, הוא יפורק בכוח
- (3) אדם מצוי בסכנה והרובוט יכול להצילו, אך אדם אחר פוקד עליו שלא לנקוט שום פעולה
- (4) אדם תוקף אדם אחר, והדרך היחידה שהרובוט יכול למנוע זאת היא פגיעה בתוקף

19. יוסי סידר את צעצועיו בשלוש מגרות: באחת הוא שם רק כדורים, באחרת רק בובות, ובשלישית גם כדורים וגם בובות. הוא סימן כל מגרה בפתק המעיד על תכולתה. אחר כך נודע ליוסי שאחותו החליפה בין הפתקים, ו**שום** מגרה אינה מסומנת עוד בפתק הנכון.

יוסי ניגש למגרה המסומנת בפתק "כדורים ובובות" והוציא ממנה חפץ אחד באקראי. הייתה זו בובה. אם כן -

- (1) הוא יכול לדעת בוודאות כי המגרה המסומנת בפתק "כדורים" היא המגרה המכילה גם כדורים וגם בובות
- (2) הוא יכול לדעת בוודאות כי המגרה המסומנת בפתק "בובות" היא המגרה המכילה גם כדורים וגם בובות
- (3) כדי לדעת בוודאות מה מכילה כל מגרה, עליו להוציא חפץ אחד מהמגרה המסומנת בפתק "כדורים"
- (4) כדי לדעת בוודאות מה מכילה כל מגרה, עליו להוציא חפץ אחד מהמגרה המסומנת בפתק "בובות"

20. בעיר מסוימת פועלים שני קווי אוטובוס (קו 1 וקו 2) ושני קווי רכבת תחתית (הקו האדום והקו הכחול). נתון:

- אין תחנה המשותפת לשני קווי האוטובוס, ואין תחנה המשותפת לשני קווי הרכבת התחתית.
- לקו 2 ולקו הכחול אין תחנה משותפת.
- לקו 1 ולקו האדום יש רק תחנה משותפת אחת, והאוטובוס רק מוריד בה נוסעים, ואינו מעלה בה נוסעים.

אדם עלה על אחד הקווים, החליף קו רק בתחנות משותפות, ונסע בכל ארבעת הקווים, פעם אחת בכל קו, בלי להשתמש בשום אמצעי תחבורה אחר. לפיכך, מה היה הקו הראשון שנסע בו?

- (1) קו 1
- (2) קו 2
- (3) הקו האדום
- (4) הקו הכחול

כללים ושיבוצים - תשובות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
4	2	3	1	2	3	3	4	2	2	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
4	1	4	4	1	2	1	1	2	2	תשובה

1. תשובה (2) נכונה.

התשובה הראשונה והשלישית מתארות את אותו התנאי, לפיו שושנה וארז בעלי תואר שני ולכן התקבלו, רקפת בעלת תואר ראשון בבוטניקה ולכן התקבלה, ולילך אינה בעלת תואר ראשון בבוטניקה ואינה בעלת תואר שני ולכן לא התקבלה.

2. תשובה (2) נכונה.

מכך שהפס הרחב ביותר צמוד לפס הצהוב ניתן ללמוד כי הפס הצהוב הוא אינו הרחב ביותר - כלומר הפס הרחב ביותר הוא האדום או הכחול.
נתון שהפס הכחול אינו הרחב ביותר, ולכן בהכרח הפס הרחב ביותר הוא אדום. נתון שהפס הכחול הוא גם אינו הצר ביותר, ולכן הפס הצר ביותר הוא הצהוב.
בנוסף, ע"פ הטענה הראשונה הפס האדום והפס הצהוב צמודים.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שיתכן, בין היתר, הסדר הבא:
כחול
אדום
צהוב
- (2) **תשובה נכונה. אם הפס הצהוב והפס האדום צמודים, בהכרח אחד מהם הוא האמצעי, ולכן הכחול אינו האמצעי.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהסקנו שהפס הצהוב הוא הצר ביותר.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שיתכן, בין היתר, הסדר הבא:
כחול
אדום
צהוב

3. תשובה (4) נכונה.

- (1) התשובה אינה נכונה משום שעומר מעדיף רומנים על ספרי מתח, ולכן אם היה מוצע לו רומן הוא היה בוחר בו.
- (2) התשובה אינה נכונה משום שאם היו מוצעים לעומר 2 ספרי מתח הוא היה בוחר בקצר מבין השניים.
- (3) התשובה אינה נכונה משום שאם היה מוצע לעומר ספר של אלישבע כוכבי הוא היה בוחר בו.
- (4) **התשובה נכונה. הוצעו לו שני ספרים מאותו סוג, שאת אף אחד מהם לא כתבה אלישבע כוכבי, ולכן הוא בחר בקצר מהם.**

4. תשובה (3) נכונה.

מהמידע שנתון ניתן להסיק כי:

יחס סימטרי הוא יחס הדדי, שמאפשר להפוך את הסדר בין הנושא למושא במשפט, ולשמור על משמעותו המקורית.

יחס רפלקסיבי הוא יחס שבהכרח מתקיים בין דבר לעצמו.

- (1) תשובה לא נכונה. היא מציגה יחס סימטרי, שכן אם אבי נשוי לגילה אז גם גילה נשואה לאבי. יחד עם זאת, היחס אינו רפלקסיבי, שכן לא יתכן כי אדם נשוי לעצמו.
- (2) תשובה לא נכונה. היא אינה מציגה יחס סימטרי, משום שאם אלי הוא אביו של דני, דני אינו אביו של אלי, אלא בנו. בנוסף, היא אינה מציגה יחס רפלקסיבי, שכן לא יתכן כי מישהו הוא אבא של עצמו.
- (3) **תשובה נכונה. היא מציגה יחס סימטרי משום שאם דני זהה בגובהו לאלי, נכון לאמר גם שאלי זהה בגובהו לדני. בנוסף, היא מציגה יחס רפלקסיבי, משום שאם משווים דבר מסוים לעצמו, במקרה הזה גובה מסוים לעצמו, בהכרח מתקיים שוויון.**
- (4) תשובה לא נכונה. היא מציגה יחס שאינו סימטרי, משום שאם דני אינו צעיר מאלי יתכן שאלי צעיר מדני, והיחס אלי אינו צעיר מדני אינו מתקיים. היא מציגה יחס רפלקסיבי משום שאדם אינו צעיר מעצמו.

5. תשובה (3) נכונה.

מאחר שאביעד אינו אמור לקנות פלאפל - על פי תנאי ההתערבות, ניתן להסיק שבהכרח לא היה מצב בו גם יורי וגם שחר צדקו. בנוסף, מכיוון שאביעד גם לא אמור לקבל פלאפל, בהכרח לא היה מצב בו גם יורי וגם שחר טעו. מכאן, שאו שירי טעה ושחר צדק או להפך. מכאן ששם מתאים הוא שם שמתחיל או מסתיים באות ר' ולא מופיעה בו האות ת', או שם שמופיעה בו האות ת' אך הוא אינו מתחיל או מסתיים באות ר'. השם היחיד שעונה על דרישה זו הוא לימור.

6. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שאם אורית הייתה המוסרת הראשונה היא חייבת להיות גם התופסת האחרונה כדי שכל אחת תמסור ותתפוס את הכדור בדיוק פעם אחת.
- (2) **תשובה נכונה. במצב זה המשחק התנהל באופן הבא:**
אורית <-- הדס <-- יפעת <-- גילה <-- טליה <-- אורית
- (3) תשובה לא נכונה. אם אורית מסרה לטליה אז על מנת לעמוד בחוק לפיו אסור למסור את הכדור לשחקנית סמוכה, טליה הייתה חייבת למסור את הכדור לגילה שהייתה חייבת למסור אותו ליפעת. לכן, על פי החוק שכל שחקנית תופסת ומוסרת את הכדור פעם אחת בלבד, לא יתכן שגם הדס מסרה את הכדור ליפעת.
- (4) תשובה לא נכונה. אם אורית הייתה המוסרת הראשונה היא חייבת להיות גם התופסת האחרונה כדי שכל אחת תמסור ותתפוס את הכדור בדיוק פעם אחת. אם הדס מסרה את הכדור ליפעת וטליה מסרה את הכדור לגילה, הרי שיפעת או גילה יקבלו את הכדור אחרי שקיבלו אותו שלוש האחרות. לכן, אחת מהמסירות הללו לא תיתכן.

7. תשובה (1) נכונה.

נתחיל בלפשט את הנתונים :

"המשתמש במכשיר האדום שומע באפרכסת רק את עצמו" :
מדבר באדום - שומע אדום

"המשתמש במכשיר הירוק שומע באפרכסת רק את הדובר האחר" :
מדבר בירוק - שומע אדום

לפיכך, שניהם שומעים את מי שמדבר בטלפון האדום, ולכן למי שמדבר בטלפון האדום יש קול-דיבור גבוה.

נבחן את התשובות :

- (1) **אם לעובדיה יש קול נמוך, אזי אלי משתמש במכשיר האדום - אם לעובדיה יש קול נמוך, הרי שהוא לא יכול להיות זה שמדבר במכשיר האדום. לפיכך, אלי חייב להיות זה שמדבר במכשיר האדום. תשובה נכונה.**
- (2) אם לעובדיה יש קול גבוה, אזי לאלי אין קול גבוה - ייתכן שגם לאלי יש קול גבוה - אין שום מניעה לכך (ואז כל אחד מהם יכול להיות זה שמדבר במכשיר האדום). תשובה לא נכונה.
- (3) אם עובדיה משתמש במכשיר האדום, אזי לאלי אין קול גבוה - אם עובדיה משתמש במכשיר האדום, אז יש לו קול גבוה, אולם אין מניעה שגם לאלי יהיה קול גבוה, גם אם הוא מדבר במכשיר הירוק. תשובה לא נכונה.
- (4) אם עובדיה משתמש במכשיר הירוק, אזי לאלי יש קול נמוך - אם עובדיה משתמש במכשיר הירוק, אז אלי הוא זה שמדבר במכשיר האדום, ולכן צריך להיות לו קול גבוה. תשובה לא נכונה.

8. תשובה (3) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, כי יתכן שהזריעה התבצעה ביום גשום, ואז לא ניתן לדעת אם בוצעו ההמלצות הנוגעות לעומק הזריעה של האפונה ולטיפול המקדים בזריעה.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שאם זרעו אפונה הייתה חריגה מההמלצות הנוגעות לעומק הזריעה.
- (3) **תשובה נכונה, משום שהזריעה התבצעה ביום לא גשום.**
- (4) תשובה לא נכונה, משום שלא ניתן לדעת אם הזריעה עמדה בהמלצות הנוגעות לעומק הזריעה.

9. תשובה (2) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שאם חליטה מקלה על אלרגיות וכאבי בטן היא בהכרח מכילה שומר ואניס, ובהכרח אינה מרווה ושומר. לכן לא קיימת חליטה כזו.
- (2) **תשובה נכונה, משום שאם חליטה מקלה על כאבי בטן וכאבי ראש היא בהכרח מכילה שומר ורוזמרין, ובהכרח אינה מכילה מרווה ואניס. מכאן שחליטת שומר ורוזמרין עונה על הדרישה.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שאם חליטה מקלה על כאבי ראש וכאבי פרקים היא בהכרח מכילה רוזמרין ומרווה, ובהכרח אינה מכילה אניס ורוזמרין. לכן לא קיימת חליטה כזו.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שאם חליטה מקלה על כאבי בטן וכאבי פרקים היא בהכרח מכילה שומר ומרווה, ובהכרח אינה מכילה מרווה ורוזמרין. לכן לא קיימת חליטה כזו.

10. תשובה (4) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שיתכן שגדי קיבל בול מלבני של שירה, ונתן לה בתמורה בול משולש. במצב זה לאחר ההחלפה לגדי יש שני בולים מלבניים ובול עגול, ולשירה יש שני בולים משולשים ובול מלבני, והתנאי מתקיים.
- (2) תשובה לא נכונה, משום שיתכן שגדי קיבל בול משולש משירה, ונתן לה בתמורה בול עגול. במצב זה לאחר ההחלפה לגדי יש שני בולים משולשים ובול מלבני, ולשירה יש שני בולים מלבניים ובול עגול.
- (3) תשובה לא נכונה, משום שיתכן שגדי נתן לשירה בול משולש והיא נתנה לו בול מלבני. במצב זה לאחר ההחלפה לגדי יש שני בולים מלבניים ואחד עגול, ולשירה יש שני בולים משולשים ואחד מלבני.
- (4) **תשובה נכונה, משום שאם שירה קיבלה את הבול המלבני של גדי היא הייתה חייבת לתת לו בול מלבני בחזרה, משום שאם הייתה נותנת לו בול משולש היא הייתה נשארת עם 3 בולים באותה הצורה. מכאן, שלאחר ההחלפה המצב לא השתנה ולגדי יש 3 בולים השונים בצורתם.**

11. תשובה (2) נכונה.

מהנתונים ניתן ללמוד כי :

*רק הערכאה הדתית רשאית לדון בתביעות לגירושין

*שתי הערכאות רשאיות לדון בנושא מזונות האישה, אך אם ערכאה אחת החלה לדון בו לערכאה השנייה אסור לדון בו.

*רק הערכאה האזרחית יכולה לדון בנושא מזונות הילדים, אלא אם כן שני הצדדים הסכימו לפנות לערכאה דתית.

- (1) תשובה לא נכונה, משום שרק הערכאה הדתית מוסמכת לדון בתביעה לגירושין, יש לה סמכות שיפוט ייחודית בנושא.
- (2) **תשובה נכונה, משום שבתביעות על מזונות הילדים יש סמכות שיפוט בהסכמה, ולכן אם שני הצדדים הסכימו לפנות לערכאה הדתית היא רשאית לדון בהן.**
- (3) תשובה לא נכונה, משום שהערכאה הדתית רשאית לדון בנושא מזונות הילדים רק אם שני הצדדים מסכימים על כך.
- (4) תשובה לא נכונה, משום שבנושא מזונות האישה קיימת סמכות שיפוט מקבילה, ולכן אם הערכאה הדתית החלה לדון בו, לערכאה השנייה אסור לדון בו.

12. תשובה (2) נכונה.

התעתיק בתשובה הראשונה חוקי. האות צ' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון אינה מנוקדת בשווא או בקמץ, ולכן על פי הכלל השלישי האות ה' תושמט ותעתיקי שני הסימנים יוצמדו.

התעתיק בתשובה השנייה אינו חוקי. האות ו' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון מנוקדת בקמץ. לכן על פי הכלל השני תעתיקי שני הסימנים יוצמדו והאות ה' תוחלף באות א'. לכן התעתיק הנכון הוא ג'ואג'נג, ללא המקף.

התעתיק בתשובה השלישית חוקי. האות ג' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון מנוקדת בשווא. לכן על פי הכלל הראשון תעתיקי שני הסימנים יהיו מופרדים במקף.

התעתיק בתשובה הרביעית חוקי. האות ו' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון מנוקדת בקמץ. לכן על פי הכלל השני תעתיקי שני הסימנים יוצמדו והאות ה' תוחלף באות א'.

(1) התעתיק בתשובה חוקי. האות צ' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון אינה מנוקדת בשווא או בקמץ, ולכן על פי הכלל השלישי האות ה' תושמט ותעתיקי שני הסימנים יוצמדו.

(2) **התעתיק בתשובה אינו חוקי. האות ו' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון מנוקדת בקמץ. לכן על פי הכלל השני תעתיקי שני הסימנים יוצמדו והאות ה' תוחלף באות א'. לכן התעתיק הנכון הוא ג'ואג'נג, ללא המקף.**

(3) התעתיק בתשובה חוקי. האות ג' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון מנוקדת בשווא. לכן על פי הכלל הראשון תעתיקי שני הסימנים יהיו מופרדים במקף.

(4) התעתיק בתשובה חוקי. האות ו' שבאה לפני האות ה' בסימן הראשון מנוקדת בקמץ. לכן על פי הכלל השני תעתיקי שני הסימנים יוצמדו והאות ה' תוחלף באות א'.

13. תשובה (1) נכונה.

עבור כל אחת מהדוברות נבדוק איך נראית השיחה אם נשמיט את דבריה :

(1) אם נשמיט את דבריה של רותי נישאר עם הנתונים הבאים :

1. סמדר נמוכה מתמי.
2. תמי מחבבת רק את מי שגבוהה ממנה.
3. תמי מחבבת את שירה, סמדר ורותי.

בדברים אלו קיימת סתירה משום שאם סמדר נמוכה מתמי ותמי מחבבת רק את מי שגבוהה ממנה, היא בהכרח אינה מחבבת את סמדר, בסתירה לנתון השלישי. לכן, תשובה זו נכונה.

(2) אם נשמיט את דבריה של סמדר נישאר עם הנתונים הבאים :

1. שירה גבוהה מרותי שגבוהה מסמדר.
2. תמי מחבבת רק את מי שגבוהה ממנה.
3. תמי מחבבת את שירה, סמדר ורותי.

בדברים אלו לא קיימת סתירה משום שיתכן שתמי נמוכה מסמדר. במצב כזה על פי הנתון הראשון היא הנמוכה ביותר, ולכן היא מחבבת את שלוש הבנות האחרות, שגבוהות ממנה.

(3) אם נשמיט את דבריה של שירה נישאר עם הנתונים הבאים :

1. שירה גבוהה מרותי שגבוהה מסמדר.
2. סמדר נמוכה מתמי.
3. תמי מחבבת את שירה, סמדר ורותי.

הנתון השלישי אינו קשור לשני הנתונים הראשונים, ולכן אינו סותר אותם. בין שני הנתונים הראשונים אין סתירה.

(4) אם נשמיט את דבריה של תמי נישאר עם הנתונים הבאים :

1. שירה גבוהה מרותי שגבוהה מסמדר.
2. סמדר נמוכה מתמי.
3. תמי מחבבת רק את מי שגבוהה ממנה.

הנתון השלישי אינו קשור לשני הנתונים הראשונים, ולכן אינו סותר אותם. בין שני הנתונים הראשונים אין סתירה.

14. תשובה (1) נכונה.

מהנתון אנו יודעים שבין שני הקלפים הוורודים מפריד לפחות קלף אחד ירוק. מכאן, שיש 3 אופציות אפשריות בלבד לאופן בו מסודרים הקלפים :

- א. ורוד-ירוק-ירוק-ורוד
- ב. ירוק-ורוד-ירוק-ורוד
- ג. ורוד-ירוק-ורוד-ירוק

(1) תשובה נכונה, משום שאם קלף 4 ירוק, אופציות א' ו-ג' בהכרח אינן נכונות, והאופציה האפשרית היחידה היא ב'.

(2) תשובה לא נכונה, משום שאם קלף 1 ורוד גם אופציה א' וגם אופציה ב' אפשריות.

(3) תשובה לא נכונה, משום שאם קלף 2 ירוק גם אופציה א' וגם אופציה ב' אפשריות.

(4) תשובה לא נכונה, משום שאם אין שני קלפים סמוכים באותו הצבע גם אופציה ב' וגם אופציה ג' אפשריות.

15. תשובה (2) נכונה.

ראשית נבדוק אילו סיסמאות אינן עומדות בכלל הראשון. התשובות הראשונה והשנייה עומדות בכלל, משום שאמנם לפני שתי הספרות זהות בהן יש אות גדולה, אך אחריהן מופיעה אות קטנה. בתשובות השלישית והרביעית קיים זוג ספרות זהות עם אות גדולה לפניו וללא אות קטנה אחריה, ולכן הן אינן חוקיות. כעת, נבדוק עבור הראשונה והשנייה האם הן עומדות בכלל השני. התשובה הראשונה אינה עומדת בו. אחרי רצף הספרות השונות בה יש אות גדולה, ולפניהן יש רצף ספרות זהות ואות קטנה בזה אחר זה. התשובה השנייה עומדת בכלל, שכן אמנם יש אות גדולה אחרי רצף הספרות השונות, אך לפניהן יש אות קטנה.

16. תשובה (1) נכונה.

על פי הנתונים יש מכרסם זכר אחד בלבד, ומכאן שיש שתי נקבות. שתי הנקבות בהכרח אינן מאותו הסוג, ולכן אחת מהן עכברה והשנייה אוגרת. לכן, לא יתכן שבמעבדה אין עכברה נקבה.

17. תשובה (4) נכונה.

נעבור על התשובות ונבדוק האם המילה בכל תשובה עומדת בכל אחד מהכללים:

- (1) אפיפית - האות א' מופיעה אך האות מ' לא מופיעה - אין סתירה לכלל הראשון. האות פ' מופיעה פעמיים ולכן האות מ' חייבת להופיע גם כן, דבר היוצר סתירה עם הכלל הראשון (גם א' וגם מ' מופיעות בסיסמה). תשובה לא נכונה.
- (2) אומנת - האותיות א' ו-מ' מופיעות יחד - סתירה לכלל הראשון. תשובה לא נכונה.
- (3) פלא - האות א' מופיעה אך האות מ' לא מופיעה - אין סתירה לכלל הראשון. האות פ' מופיעה פעם אחת במילה זו, אך מכיוון שהיא ראשונה אז גם המילה השנייה של הסיסמה חייבת להתחיל באות פ' (על פי הכלל השלישי). לפיכך, האות פ' מופיעה פעמיים, ולפי הכלל השני צריכה להופיע גם האות מ', דבר היוצר סתירה עם הכלל הראשון (גם א' וגם מ' מופיעות בסיסמה). תשובה לא נכונה.
- (4) פומה - האות מ' מופיעה אך האות א' לא מופיעה - אין סתירה לכלל הראשון. האות פ' מופיעה פעם אחת - אין סתירה לכלל השני. על פי הכלל השלישי המילה השנייה חייבת להתחיל אף היא באות פ', ולכן האות פ' תופיע בסיסמה פעמיים. על פי הכלל השני האות מ' תהיה חייבת להופיע בסיסמה והיא אכן מופיעה. תשובה נכונה.

18. תשובה (4) נכונה.

- (1) תשובה לא נכונה. על פי החוקים בכל מקרה אסור לרובוט לפגוע בבני אדם, ולכן הרובוט יסרב לפקודות של שני היריבים.
- (2) תשובה לא נכונה. רובוט חייב לציית לפקודות של בני אדם כל עוד זה לא פוגע בבני אדם. פירוק הרובוט לא פוגע בבני אדם, ולכן הרובוט יציית ויפרק את עצמו.
- (3) תשובה לא נכונה. על פי החוקים בכל מקרה רובוט יעשה כל שהוא יכול כדי למנוע פגיעה באדם, ולכן הרובוט ינסה להציל את האדם שנמצא בסכנה.
- (4) תשובה נכונה. מצד אחד, על הרובוט לעשות כל שביכולתו כדי למנוע פגיעה באדם. מצד שני, אסור לו לפגוע באף אדם. במקרה הזה ישנן דרישות סותרות - על מנת לעשות כל שביכולתו להגן על אדם אחד ולעמוד בדרישה, עליו לפגוע באדם אחר ולהפר אותה. לכן, הוא לא יכול לעמוד בחוק בשום אופן.

19. תשובה (1) נכונה.

יוסי שלף בובה מהמגירה המסומנת בפתק "כדורים ובובות". משום שנתון שאף פתק לא נמצא על המגרה הנכונה, מגרה זו בהכרח אינה מכילה כדורים ובובות. מכאן שמגירה זו מכילה או רק כדורים או רק בובות. מכך שיוסי שלף ממנה בובה ניתן להסיק שמגרה זו מכילה רק בובות. מכיוון שהמגירה המסומנת בפתק "כדורים" בהכרח אינה מכילה רק כדורים, האפשרות היחידה הנותרת היא שהיא מכילה כדורים ובובות.

20. תשובה (4) נכונה.

נתון כי אין תחנה המשותפת לשני קווי האוטובוס ואין תחנה המשותפת לשני קווי הרכבת, ולכן בהכרח היה עליו לנסוע בהם לסירוגין, כלומר:

*בין נסיעה בשני קווי רכבת תמיד הפרידה נסיעה בקו אוטובוס, ולהפך.

מכך שלקו 2 ולקו הכחול אין תחנה משותפת ניתן להסיק כי בהכרח הפרידה בין הנסיעה בהם נסיעה בקו אחר. על פי הנתון הראשון:

*בהכרח הפרידה בין הנסיעה בקו 2 ובקו הכחול נסיעה בקו 1 ובקו האדום.

מהנתון השני למדנו כי הייתה החלפה של קווים בין הקו האדום לקו 1. מהנתון השלישי ניתן ללמוד כי:

*ההחלפה התבצעה בהכרח מקו 1 לקו האדום, ולא להפך.

הסקנו שהנסיעה בקו אחד ובקו האדום הפרידה בין הנסיעה בקו הכחול לנסיעה בקו 2. על פי הנתון הראשון לפני הנסיעה בקו 1 הוא בהכרח נסע ברכבת, כלומר בקו הכחול, ואחרי הנסיעה בקו האדום הוא בהכרח נסע באוטובוס, כלומר בקו 2.

לכן סדר ההחלפות היה חייב להתבצע באופן הבא:

כחול
1
אדום
2

